

EAI
JOURNAL

ISSN: 2822-0056(Print)

วารสาร

การบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา

Educational Administration and Innovation Journal

ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2567
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ISSN: 2822-0056 (Print)

ISSN: 3027-8384 (Online)

วารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

EDUCATIONAL ADMINISTRATION AND INNOVATION JOURNAL
FACULTY OF EDUCATION, NAKHON SAWAN RAJABHAT UNIVERSITY

วารสารราย 4 เดือน ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2567

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
398/1 หมู่ที่ 3 ตำบลย่านมัทรี อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ 60130
โทร. 0-5621-9100 ต่อ 2102

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทินกร ชอัมพงษ์
โทร. 096-6622428

<http://edu.nsrj.ac.th/2018/>

วารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

วัตถุประสงค์

วารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จัดพิมพ์เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เผยแพร่ผลงานวิจัย นวัตกรรม และองค์ความรู้ใหม่อันเป็นความก้าวหน้าทางวิชาการ ด้านศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ในยุคลสมัยแห่งการปฏิรูปการเรียนรู้ของนักวิชาการ อาจารย์ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยรับพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการ โดยเปิดรับบทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ที่มีสาระเกี่ยวกับการศึกษา ปรัชญาการศึกษา การบริหารการศึกษา หลักสูตรและการเรียนการสอน จิตวิทยาการศึกษาและแนะแนว นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา การวัดและการประเมินผลทางการศึกษา วิจัยและสถิติการศึกษา การประกันคุณภาพ การศึกษาพิเศษ การพัฒนาวิชาชีพครู พหุวัฒนธรรมศึกษา แหล่งวิทยาการการเรียนรู้และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษา

เจ้าของวารสาร

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ที่ปรึกษา

คณบดีคณะครุศาสตร์
Dean, Faculty of Education

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
Nakhon Sawan Rajabhat University

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทินกร ชอัมพงษ์
Asst.Prof. Dr.Thinnakorn Cha-umpong

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
Nakhon Sawan Rajabhat University

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิพัทธา สังข์ยก
Asst.Prof. Niphattha Sangyok

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
Nakhon Sawan Rajabhat University

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.วิทยา จันทร์ศิลา
Prof. Dr.Vithaya Jansila
รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร
Assoc.Prof.Dr. Chaiya Pawabutr
รองศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร เรืองรอง
Assoc.Prof.Dr. Passkorn Roungrong
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยงยุทธ ยะบุญธง
Asst.Prof.Dr. Yongyouth Yaboonthong
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัมปนาท คูศิริรัตน์
Asst.Prof.Dr. Kampanart Kusirirat

มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Khonkaen University
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
Sakonnakon Rajabhat University
มหาวิทยาลัยนเรศวร
Naresuan University
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
Bansomdejchaopraya Rajabhat University

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทรัพย์รวงทอง

Asst.Prof.Dr. Satorn Subruangthong

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงใจ พุทธิเชม

Asst.Prof.Dr.Duangjai Puttasem

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Nakhon Sawan Rajabhat University

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Nakhon Sawan Rajabhat University

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 3 ฉบับ (ราย 4 เดือน) คือ

ฉบับแรกของปี

มกราคม – เมษายน

ฉบับที่สองของปี

พฤษภาคม – สิงหาคม

ฉบับที่สามของปี

กันยายน – ธันวาคม

ศิลปกรรม

นายรามศ ชาญณรงค์

Mr. Rames Channarong

ภาพปก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทินกร ชอัมพงษ์และนายรามศ ชาญณรงค์

สำนักงาน

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

398/1 หมู่ที่ 3 ตำบลย่านมัทรี อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ 60130

โทร. 0-5621-9100 ต่อ 2102

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทินกร ชอัมพงษ์

โทร. 096-6622428

<http://edu.nsruc.ac.th/2018/>

บทความที่นำมาตีพิมพ์ในแต่ละฉบับ กองบรรณาธิการจะตรวจสอบเป็นขั้นแรก แล้วจัดให้มีการภายนอกกรรมการ
กลั่นกรอง (Peer Review) และประเมินบทความตามเกณฑ์และแบบฟอร์มที่กำหนดในลักษณะเป็น Double - Blind
Peer Review คือปกปิดรายชื่อผู้เขียนบทความและผู้เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

รองศาสตราจารย์ ดร.วรกฤต เกื้อนช้าง

รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา วรรณศรี

รองศาสตราจารย์ ดร.รุจโรจน์ แก้วอุไร

รองศาสตราจารย์ ดร.สุณี บุญพิทักษ์

รองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามนกนก

รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ

รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาติ ปณะราช

รองศาสตราจารย์ ดร.ณิรดา เวชญาลักษณ์

รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมมงคล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรพรรณ ขาวประทุม

รองศาสตราจารย์ ดร.อนุวัติ คุณแก้ว

รองศาสตราจารย์ ดร.สรวพร กุศลส่ง

รองศาสตราจารย์ ดร.นันทิยา น้อยจันทร์

รองศาสตราจารย์ ดร.พัชรา พุ่มพชาติ

รองศาสตราจารย์ ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยงยุทธ ยะบุญธง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัชภูมิ สีชมภู

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เสรี แสงอุทัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยากานต์ เรืองสุวรรณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินิดา ฝาระนัด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รชฏ สุวรรณภูมิ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมผกา ธรรมสิทธิ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศธร มหาวิจิตร

ศาสตราจารย์ ดร.บังอร เสรีรัตน์

รองศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร อินทรสมพันธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนัย กิริตรัตน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐมน พันธุ์ชาติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิกรม สุขชนิ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาโรจน์ เผ่าวงศ์กุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรวิญญ์ ปิยนนทศิลป์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันเพ็ญ นันทะศรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษทิพย์ ศิริชัยศิลป์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต
นครสวรรค์

มหาวิทยาลัยนเรศวร

มหาวิทยาลัยนเรศวร

มหาวิทยาลัยนเรศวร

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยทักษิณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยนครพนม

มหาวิทยาลัยนครพนม

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณตนันท์ เลี้ยวประภากุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมกริช บุญเขียว
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิธิญา ใจเย็น
อาจารย์ ดร.ภูวดล จุลสุคนธ์
อาจารย์ ดร.พงศธร ไพจิตร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรังกูร วรบำรุงกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยพล ธงภักดิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรภรณ์ คชินทร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรศักดิ์ เชี่ยวชาญ
อาจารย์ ดร.มีนมาส พรานป่า
อาจารย์ ดร.พนัส จันทศรีทอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยเกริก

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวเรศ ภักดีจิตร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทรัพย์รวงทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปพนสรณ์ โพธิพิทักษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทีปพิพัฒน์ สันตะวัน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรพจน์ แนนเนียน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพัฒนา หอมบุปผา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายทิพย์ ยะฟู
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธาทิพย์ งามนิล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรรณราย เทียมทัน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาภากร โพธิ์ดง
อาจารย์ ดร.ไกรวิชญ์ ดีเอม

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

สารจากบรรณาธิการ

วารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ฉบับนี้เป็นฉบับที่ 8 จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัย ให้กับนักวิชาการทั้งภายนอกและภายในมหาวิทยาลัย เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ แนวคิด ประสบการณ์และสร้างเครือข่ายเชิงวิชาการ

ดังนั้นฉบับปีที่ 4 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม 2567 ได้นำเสนอบทความที่น่าสนใจ รวมทั้งสิ้น 12 เรื่อง แบ่งเป็นบทความวิจัยของบุคลากรภายนอกมหาวิทยาลัยจำนวน 8 เรื่อง และเป็นบทความวิจัยของบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยจำนวน 4 เรื่อง แบ่งเป็นบทความวิจัย จำนวน 11 เรื่อง และบทความวิชาการ จำนวน 1 เรื่อง บทความที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้ได้ผ่านการตรวจสอบ การประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญเฉพาะศาสตร์สาขา โดยถือเป็นมาตรฐานทางวิชาการที่ทางกองบรรณาธิการวารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ได้พิจารณาคัดเลือก

ในส่วนเนื้อหาของวารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา ทางกองบรรณาธิการจึงให้ความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาและส่งเสริมการนำเสนอผลงานวิจัยและผลงานวิชาการ เพื่อให้มีความหลากหลายและสามารถนำเสนอนวัตกรรมทางด้านการบริหารการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนผลงานให้นักวิชาการทั้งภายนอกและภายในมหาวิทยาลัย กองบรรณาธิการได้ให้ความสำคัญกับคุณภาพและมาตรฐานกับผลงานทางวิชาการเพื่อพัฒนาวารสารให้ได้เป็นที่ยอมรับมากยิ่งขึ้น

ทางกองบรรณาธิการวารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ต้องขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าของท่าน ร่วมพิจารณาผลงานทางวิชาการที่ได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขบทความให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ ขอขอบคุณนักวิชาการที่ให้ความเชื่อมั่นในคุณภาพของวารสาร ซึ่งทางกองบรรณาธิการขอให้ความเชื่อมั่นว่าวารสารวิชาการฉบับนี้มีเนื้อหาที่น่าสนใจและทรงคุณค่าทางกองบรรณาธิการจะดำเนินการพัฒนาคุณภาพวารสารให้มีมาตรฐานยิ่งขึ้น และเป็นแหล่งเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ หรือ ผลงานวิจัย ให้แก่บทความที่มีคุณภาพต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทินกร ชอัมพงษ์

บรรณาธิการวารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ทัศนะ แนวคิด และรูปแบบการนำเสนอบทความในวารสารนี้เป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่ละคน

การนำบทความหรือส่วนหนึ่งของบทความไปตีพิมพ์เผยแพร่ให้อ้างอิงแสดงที่มาข้อมูลเกี่ยวกับ

ผู้เขียนบทความ และกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการคัดเลือกบทความลงตีพิมพ์

และจะแจ้งให้เจ้าของบทความทราบหลังจากผู้ประเมินอิสระตรวจอ่านบทความแล้ว

สารบัญ

	หน้า
วารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์	ก
คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ	ง
สารจากบรรณาธิการ	ฉ
สารบัญ	ช
การพัฒนารูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สู่คุณภาพ ผู้เรียนของโรงเรียนวัดยางงาม (ประชาพัฒนา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1	
A MODEL DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITY FOR ACTIVE LEARNING DEVELOPMENT TO STUDENT'S QUALITY OF WATYANGNGAM PRACHAPATTANA UNDER NAKHONSAWAN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1	1
ณัฐมนต์ พงษ์พิชญปัญญา	
ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร	
THE SERVICE LEADERSHIP OF ADMINISTRATORS THAT AFFECTS THE PERFORMANCE STANDARDS OF TEACHERS IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS UNDER THE SAMUT SAKHON PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE	17
อภาพ คงพินิจ, สมชัย ขวลิตธาดา, วิเชียร อินทรสมพันธ์	
ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูใน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร	
THE RELATIONSHIP BETWEEN THE TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP OF ADMINISTRATORS AND JOB SATISFACTION OF TEACHERS IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS UNDER THE SAMUT SAKHON PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE.	30
รุ่งนภา รักสม, สมชัย ขวลิตธาดา, วิเชียร อินทรสมพันธ์	
สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการ เรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม	
SITUATIONS, EXPECTATIONS AND NEEDS FOR DEVELOPING SCHOOL AS LEARNING COMMUNITY (SLC) OF SECONDARY SCHOOLS IN NAKHON PHANOM PROVINCE	42
คณายุทธ แสนสิทธิ์, อัครวัฒน์ บุปผาพิทักษ์	
สภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา นครพนม	
SITUATIONS PROBLEMS AND SOLUTIONS APPROACH OF WASTE MANAGEMENT IN SCHOOLS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE NAKHON PHANOM	54

ชาญชัย ภูมิประเสริฐ, จารุวรรณ เขียวน้ำชุม สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานของ การจัดการศึกษาพิเศษใน โรงเรียนเรียนรวม จังหวัดนครพนม SITUATIONS, DESIRABLE SITUATIONS AND NEEDS IN PROVIDING FOR INCLUSIVE EDUCATIONAL SCHOOLS OF NAKHON PHANOM PROVINCIAL	67
ชัชชัย คำน้อย, อัครวัฒน์ บุปผาทวีศักดิ์ นวัตกรรมการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัญญาประดิษฐ์ INNOVATION FOR PROACTIVE ADMINISTRATION OF SCHOOL CURRICULUM DEVELOPMENT ON SOCIAL STUDIES, RELIGION AND CULTURE FOR THE ARTIFICIAL INTELLIGENCE ERA	79
พรพิมล บัวระภา, ประเวศ เวชชะ, สุวดี อุปปินใจ การสร้างแบบทดสอบวัดความอ่อนตัวแบบเคลื่อนไหวของข้อไหล่ CONSTRUCTION OF SHOULDER DYNAMIC FLEXIBILITY TEST	94
ธนสิริ โชคทวีพาณิชย์, สยาม ทองใบ, สุทธิกร แก้วทอง การพัฒนาคู่มือการจัดกิจกรรมทางกายของเด็กปฐมวัยสำหรับนักศึกษา สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุ ศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ DEVELOPMENT OF LEARNING PHYSICAL ACTIVITIES MANUAL OF EARLY CHILDHOOD FOR STUDENTS OF EARLY CHILDHOOD FACULTY EDUCATION NAKHON SAWAN RAJABHAT UNIVERSITY	105
อังศุมาลิน ดิตตระกูลชัย, ปรียาภรณ์ คงแก้ว ผลการบริหารงานสถานศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาลพบุรี THE EFFECTS OF USING ONLINE MEDIA IN SCHOOL ADMINISTRATION BY ADMINISTRATORS UNDER THE SUPERVISION OF THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE LOPBURI	116
หทัยชนก สดัสสาร, กรรณิณี แผนพรหม, เฉลิมชัย หาญกล้า การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การอ่านคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัด นครสวรรค์ THE DEVELOPEMENT OF AN ELECTRONIC BOOK ON CRITICAL THINKING READING SKILL FOR MATTHAYOMSUKSA STUDENTS IN NAKHONSAN PROVINCE	128
ศิวดล วราเอกศิริ, ชุตินา ช้างขำ, รัศมี ราชบุรี การวิจัยเชิงปฏิบัติการกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ACTION RESEARCH AND EDUCATION QUALITY DEVELOPMENT	141
ไชยรัตน์ ปรานี ภาคผนวก	153
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิอ่านบทความวารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์	154

การพัฒนาแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้
เชิงรุก สู่คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนวัดยางงาม (ประชาพัฒนา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1

A MODEL DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITY FOR
ACTIVE LEARNING DEVELOPMENT TO STUDENT'S QUALITY OF WATYANGNGAM
PRACHAPATTANA UNDER NAKHONGSAWAN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE
AREA OFFICE 1

ณัฐมนต์ พงษ์พิชญปัญญา¹

Nuttamon Phongphitchayapanya¹

Corresponding Author E-mail : Nuttamon26@gmail.com

Received: Jun 12, 2024; Revised: Jul 16, 2024; Accepted: Aug 07, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) วิเคราะห์องค์ประกอบ 2) สร้างรูปแบบฯ 3) ทดลองใช้รูปแบบฯ และ 4) ประเมินรูปแบบฯ 1 เป็นการวิจัยและพัฒนาผสมผสานของการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ วิธีดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอน ที่1) วิเคราะห์องค์ประกอบ กลุ่มเป้าหมาย ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน ผู้บริหาร ครู 400 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบ สัมภาษณ์ ,แบบสอบถาม ขั้นตอน ที่ 2) สร้างรูปแบบ กลุ่มเป้าหมาย ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ แบบตรวจสอบ รูปแบบและคู่มือ ขั้นตอน ที่ 3) ทดลองใช้รูปแบบ กลุ่มเป้าหมาย คือ ศึกษานิเทศก์ 1 คน ครูผู้สอน 8 คน รวม 9 คน เครื่องมือ ที่ใช้ ได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรม,แบบบันทึกผลงาน ขั้นตอน ที่ 4) การประเมินรูปแบบ กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหาร 1 คน ครูผู้สอน 8 คน ศึกษานิเทศก์ 1 คน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา 1 คน ตัวแทนผู้ปกครอง คน 8 คน รวม 19 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบบันทึก,แบบประเมินรูปแบบ, แบบประเมินความพึงพอใจ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ วิเคราะห์ เนื้อหา ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ผลการวิจัยพบว่า

1) วิเคราะห์องค์ประกอบได้ 7 องค์ประกอบ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วม การนิเทศติดตาม การแลกเปลี่ยน เรียนรู้ทางวิชาชีพ ภาวะผู้นำ ภาควิชาช่วยการจัดการเรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ 2) รูปแบบและคู่มือการ มีความเหมาะสม 3) ผลการพัฒนาหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนใช้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีผลงานเกียรติบัตรรางวัล เพิ่มขึ้น 4) ผลการประเมินรูปแบบ พบว่า 1) ผลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเพิ่มสูงขึ้น 2) รูปแบบมีความ ถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ความเป็นประโยชน์ และ 3)ความพึงพอใจต่อการดำเนินงาน อยู่ ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ, การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

¹ผู้อำนวยการสถานศึกษา,โรงเรียนวัดยางงาม(ประชาพัฒนา)

¹ Educational institution director, Watyangngam Prachapattana School

Abstract

This research aimed to 1) analyze factors, 2) develop a model 3) try out the model, and 4) evaluate the model. The research and development, which combines qualitative and quantitative methods. There were 4 steps as follows: 1) The analyzing the factors, the sample consisted of 9 experts and 400 teachers. The research instruments used were an interview form and a questionnaire, 2) The developing the model, and the sample consisted of 9 experts. The research instruments employed were a model checking form and a handbook, 3) The trying out model, the sample consisted of 1 supervisor, 8 teachers total 9 participants. The research instruments used a behavior observation form and a task recoding form and 4) The evaluating the model, sample consisted of 1 administrator, 8 teachers, 1 supervisor, 1 representative of school committee and 8 representative of parents total 19 participants. The research instruments were a recoding form, a model evaluation form and a satisfaction form. The data analysis and the statistics were content analysis, frequency, percentage, mean, standard deviation (S.D.), Exploratory Factor Analysis. and T-test. The results showed that:

1.The factors consisted of 7 factors elements were analyzed, including participation, supervision, leadership, and exchange of professional knowledge. learning management and promotion of learning. 2. The result of the model development shown that the model and the handbook were appropriated. 3. The result of the trying out the model shown that the development result after using the model was higher than before using the model, was significantly different at the level of .05, and receiving certificates and awards were increased. 4. The trying out the model found that 1) the learning achievement of students was higher, 2) the model accuracy, appropriateness, possibility and expedient was at a high level. and 3) The feasibility and the satisfactory for work was at the highest level.

Keywords: Professional Learning Community, Active Learning

บทนำ

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาในฐานะที่เป็นกลไกหลักในการพัฒนาประเทศ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้กำหนดสาระเกี่ยวกับการศึกษาไว้ในมาตรา 54 ที่รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้เหมาะสมกับวัย (ราชกิจจานุเบกษา, 2560: 14) ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545) แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2553) และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562) ได้กำหนดรูปแบบการบริหารจัดการจัดการศึกษาเพื่อไปสู่ความเจริญก้าวหน้าของบุคคลและสังคม ในขณะที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดแนวทางในการการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาทั้ง 4 มิติ ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การพัฒนาคุณภาพครู การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะการคิดและการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 (มูลนิธิสถาบันเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2556: 13) รวมถึงกำหนดนโยบายพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ให้มีการลดระยะเวลาเรียนภาควิชาการหรือทฤษฎีลง แต่ยังคงไว้ซึ่งเนื้อหาหลักที่ผู้เรียน ควรรู้ตามมาตรฐานของหลักสูตร ภายใต้โครงการ ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ที่เชื่อมโยงกับการปฏิรูปการเรียนการสอนในยุคประเทศไทย 4.0 ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้มากขึ้น ครูลดบทบาทการสอน การบอกเล่า ต้องเป็นครูแบบ Actively Teach คือ สอนแบบมีส่วนร่วม จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ตลอดเวลา เป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก รวมถึงการพัฒนาครู ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ที่เกิดจากการรวมตัว รวมใจ รวมพลัง ร่วมมือกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษาในโรงเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด, 2554: 2) ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การพัฒนาคุณภาพครู พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะการคิดและการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ต้องมุ่งเน้นการส่งเสริมให้ ให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้มากขึ้น ครูลดบทบาทการสอน การบอกเล่า จัดการเรียนการสอนแบบแบบมีส่วนร่วม จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ตลอดเวลา

จากนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ และส่งเสริมให้ครูผู้สอนนำแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหรือกิจกรรมการเรียนรู้อื่น ๆ รวมถึงการส่งเสริมการนิเทศ ติดตามการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนที่เน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562: 2) ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและได้ใช้กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้กระทำลงไป (Bonwell, 1991; Merrill Harminand Melanie Toth, 2006; Schmidt, 1993; วิจารณ์ พานิช , 2556; วิริยะ ฤกษ์ พานิชย์, 2560) เป็นการเรียนการสอนที่พัฒนาศักยภาพทางสมอง ได้แก่ การคิด การแก้ปัญหาการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ เป็นการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ สร้างองค์ความรู้และจัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีการสร้างองค์ความรู้ การมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน ผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยการความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า (Meyers and Jones, 1993) โดยผู้เรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ (receive) ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ (co-creators) (Felder and Brent, 1996) รวมถึงการดำเนินการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) สู่สถานศึกษา เพื่อให้ครูที่นำกระบวนการตามกรอบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างแท้จริง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด, 2554: 2) การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสที่ให้นักเรียนมีส่วน

ร่วมในการเรียนรู้ ได้ลงมือปฏิบัติจริงพัฒนาศักยภาพทางสมอง ได้แก่ การคิด การแก้ปัญหาการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้สร้างองค์ความรู้และจัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง

โรงเรียนวัดยางงาม (ประชาพัฒนา) จัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษาปฐมวัยถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 มุ่งเน้นการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึงมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา มีคุณธรรมจริยธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นไทย ซึ่งโรงเรียนได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา คือ 1) ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ครูผู้สอน สามารถจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ 3) สถานศึกษามีความพร้อมในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพพื้นฐานของผู้เรียนอย่างรอบด้าน และจากผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) รอบ 4 โดย ผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก และข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาในระดับการศึกษาปฐมวัยโดยให้ครูมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรตามแผนการจัดประสบการณ์แบบ PBL เรียนรู้แบบโครงงาน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2564 : 3) และในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จุดเน้นการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง โดยพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริงและสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตได้โดยการออกแบบกิจกรรมที่ปฏิบัติได้จริง (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2564 : 8) จากการผลการประเมินการประกันคุณภาพการศึกษาแสดงให้เห็นถึงจุดที่ต้องเร่งพัฒนาของโรงเรียนวัดยางงาม(ประชาพัฒนา) คือครูจัดทำแผนประสบการณ์แบบ PBL การเรียนรู้แบบโครงงาน การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

จากนโยบายการจัดการศึกษาและการศึกษาเอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และกระบวนการในการพัฒนาครูเพื่อให้เกิดพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่รวมถึงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่ต้องมุ่งเน้นพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบ PBL การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนวัดยางงาม (ประชาพัฒนา) ได้ตระหนักถึงความสำคัญอย่างเร่งด่วนในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดยางงาม (ประชาพัฒนา) โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนเป็นสำคัญ จากผลการดำเนินงานของโรงเรียนที่ผ่านมาผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษาการพัฒนาแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สู่คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนวัดยางงาม (ประชาพัฒนา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สู่คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สู่คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนวัดยางงาม (ประชาพัฒนา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สู่คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนวัดยางงาม (ประชาพัฒนา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1

4. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สู่คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนวัดยางงาม (ประชาพัฒนา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาในขอบเขตเนื้อหา และองค์ประกอบของการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 โดยศึกษา

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562: 4) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ การเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนการสอน กระตุ้นให้ ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง ด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า ไม่เพียงแต่เป็นผู้ฟัง ผู้เรียนต้องลงมือปฏิบัติจริง

สภาพร พุทธิพิฏฐกุล (2555: 5) กล่าวว่า การเรียนรู้เชิงรุก ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเองด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อ หรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำ

วาสนา เจริญไทย (2557: 24-25) กล่าวว่า การเรียนรู้เชิงรุก เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเน้นความมีส่วนร่วมและบทบาทในการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ผู้เรียนเป็นผู้มีบทบาทหลักในการเรียนรู้ของตนเองการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการจัดการเรียนรู้นบนพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของตนเองมากกว่ารับความรู้ฝ่ายเดียวเป็นการพัฒนาศักยภาพการคิด การแก้ปัญหาและการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ และสร้างองค์ความรู้โดยการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในรูปแบบของการร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง ประกอบด้วยปัจจัยพื้นฐานด้านการพูด การฟัง การอ่าน การเขียน และการสะท้อน ซึ่ง 4 ทักษะนี้ เป็นทักษะที่เกิดขึ้นในการเรียนรู้ทุกวิธีซึ่งการจัดการเรียนรู้เชิงรุก นำมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูสู่การพัฒนาผู้เรียน

2) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คือ การรวมตัวกันเป็นชุมชน (Community) ทำหน้าที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมในการทำงานและพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง

วิจารณ์ พานิช (2555 : 139) กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หมายถึง การรวมตัวกันของครูในโรงเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการจัดการเรียนรู้ให้ศิษย์ได้ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21

เรวณี ชัยเขาวรัตน์ (2556: 34-36) กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community, PLC) หมายถึง กระบวนการสร้างการเปลี่ยนแปลงจากการเรียนรู้การปฏิบัติงานของกลุ่มบุคคลที่ทำงานร่วมกัน และสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนร่วมกัน

จุลลีย์ ศรีชะโคตร (2557: 27) กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หมายถึง การรวมตัวของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลเพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ในการพัฒนาวิชาชีพ

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2558: 35) กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หมายถึง วิธีการในการพัฒนาครูโดยการจัดบรรยากาศให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ส่งผลให้ครูไม่โดดเดี่ยวและมีเครือข่ายในการทำงานทั้งนี้โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

วิทูล ทาชา (2559: 90) กล่าวว่า iva ชุมชนแห่งการเรียนรู้การเรียนรู้ทางวิชาชีพ หมายถึง การรวมตัวร่วมใจ ร่วมพลัง ร่วมทำ และร่วมเรียนรู้ร่วมกัน

สรุปได้ว่า หลักการสำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมเรียนรู้ของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษาบนพื้นฐานของวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร มีวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และภารกิจร่วมกัน โดยทำงานร่วมกันแบบทีม ครูเป็นผู้นำร่วมกันและผู้บริหารเป็นผู้ดูแลสนับสนุน ส่งการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ เป็นการเปลี่ยนแปลงคุณภาพตนเอง สู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จเน้นประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญ

3) การบริหาร การบริหารสถานศึกษา เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาของสังคมและประเทศชาติ ทั้งนี้ หากสถานศึกษามีความสามารถที่จะบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพเกิดประสิทธิผล

กระทรวงศึกษาธิการ (2562 : 32-43) เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กรให้บริการบริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุน และการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกระดับ

ศุภรัตน์ ปุ้งข้อ (2558: 12) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลในสถานศึกษา ร่วมกันดำเนินการโดยใช้กระบวนการและทรัพยากรอย่างเหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์มีความเจริญงอกงามทั้งด้านความรู้สติปัญญา อารมณ์ และสังคม

ประจักษ์ ยอดเมิน (2563: 14) กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา คือ การดำเนินการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาเป็นไปด้วยความถูกต้องเหมาะสม มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานที่กำหนด

วัชรพร แสงสว่าง (2563: 18) กล่าวว่า ภาระหน้าที่ของสถานศึกษา คือ การมีบทบาทในการบริหารจัดการ การศึกษาให้กับเยาวชนและประชาชนทั้งของรัฐและเอกชนอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

สรุปได้ว่า การบริหาร เป็นกระบวนการการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมายขององค์กร โดยอาศัยทรัพยากรต่าง ๆ ดำเนินงานอย่างเป็นระบบ หรือการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การจัดการองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน และการควบคุม โดยกระบวนการเหล่านี้ต่างก็ใช้ทรัพยากรในการบริหารสามารถดำเนินงานเป็นไปตามลู่วัตถุประสงค์ที่วางไว้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) แบบผสมผสาน (Mixed-Methods) ของการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Approach) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Approach) โดยขั้นตอนการวิจัยและวิธีดำเนินการวิจัยมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) สู่คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1

กลุ่มเป้าหมาย

1) ผู้ทรงคุณวุฒิ ในการสัมภาษณ์ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางด้านการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 9 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection)

2) ประชากรในการวิจัยทั้งหมด โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจงโรงเรียนขนาดเล็ก มี ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทางด้านการสอนหรือครูผู้รับผิดชอบสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรมาแล้วไม่น้อยกว่า 5

ปี หรือมีประสบการณ์ในการขับเคลื่อน PLC และการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวนโรงเรียน จำนวน 109 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหารจำนวน 70 คน ครู 330 คน รวมทั้งสิ้น 400 คน

เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล

1. แบบบันทึกผลการวิเคราะห์เอกสารงานวิจัย แนวคิดทฤษฎี ประกอบด้วย ชื่อนักการศึกษา และสาระโดยสรุป
2. แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
3. แบบสอบถามองค์ประกอบของการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สู่คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 มีค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α) โดยวิธีการของครอนบาค (Cronbach) (Cronbach, 1990: 126) พบว่า ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.97

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ 1) หาค่าความตรงเชิงเนื้อหา IOC (Item Objective Congruence) 2) หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยวิธีการของครอนบาค (Cronbach) 3) หาค่าความถี่ (Frequency) 4) ค่าร้อยละ (Percentage) 5) ค่าเฉลี่ย (Mean) 6) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของแบบสอบถาม และ 7) วิเคราะห์องค์ประกอบ ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis : EFA)

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สู่คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนวัดยางงาม(ประชาพัฒนา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1

กลุ่มเป้าหมาย

ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 9 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล มี 4 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์ขั้นตอนที่ 1 ฉบับที่ 2 ร่างรูปแบบ ฯ ฉบับที่ 3 คู่มือการใช้รูปแบบ ฯ ฉบับที่ 4 แบบตรวจสอบการประเมินคู่มือการใช้รูปแบบ ฯ

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ดำเนินการประชุมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญวันที่ 8 เมษายน 2565 เวลา 13.00 น. – 16.00 น. ณ ห้องประชุมศรีนครสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 วิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญจากการจัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตรวจสอบรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบ ด้วยค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สู่คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนวัดยางงาม (ประชาพัฒนา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1

กลุ่มเป้าหมาย

ศึกษานิเทศก์ดูแลรับผิดชอบการจัดการศึกษาของโรงเรียน จำนวน 1 คน ครูผู้สอนประจำชั้นในระดับชั้นอนุบาล 2 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนวัดยางงาม (ประชาพัฒนา) จำนวน 8 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน ในปีการศึกษา 2565

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ฉบับที่ 1 แบบสังเกตพฤติกรรมการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ฉบับที่ 2 แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฉบับที่ 3 แบบบันทึกรางวัลในการเข้าร่วมกิจกรรมการแข่งขันต่าง ๆ

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

รวบรวมข้อมูลด้วยตนเองก่อนการใช้รูปแบบฯ ในต้นปีการศึกษา 2565 และหลังการใช้รูปแบบฯ ในปลายปีการศึกษา 2565 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ 3 ได้แก่ 1) หาค่าความตรงเชิงเนื้อหา IOC (Item Objective Congruence) 2) หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยวิธีการของครอนบาค (Cronbach) 3) ค่าความถี่ (Frequency) 4) ค่าร้อยละ (Percentage) 5) ค่าเฉลี่ย (Mean) 6) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และ 7) การตรวจสอบผลจากการทดลองใช้รูปแบบการทดสอบค่าที (t-test) แบบ Paired-Samples Test

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินรูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) สู่คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนวัดยางงาม (ประชาพัฒนา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 8 คน คือ ศึกษานิเทศก์ดูแลรับผิดชอบขับเคลื่อนการจัดการศึกษาของโรงเรียน จำนวน 1 คน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ จำนวน 1 คน ตัวแทนผู้ปกครองที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ชั้นละ 1 คน จำนวน 8 คน ในปีการศึกษา 2566 รวมจำนวนทั้งสิ้น 19 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1) แบบบันทึกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในระดับชั้นปฐมวัย และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 2) แบบบันทึกผลงานเกียรติบัตร รางวัลในการเข้าร่วมกิจกรรมการแข่งขันต่าง ๆ 3) แบบประเมินความเหมาะสม ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 ความถูกต้อง ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 ความเป็นไปได้ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบฯ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 4) และแบบประเมินความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของรูปแบบฯ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88

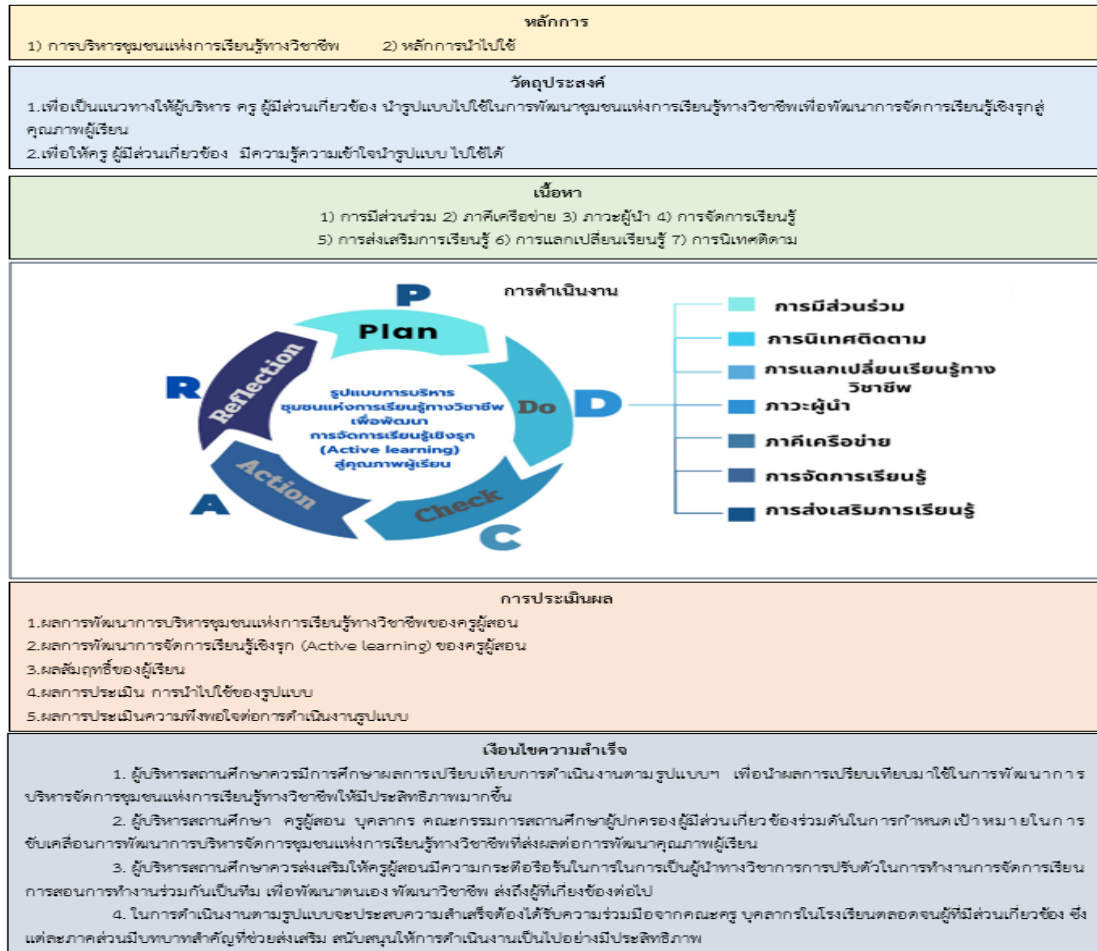
วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยตนเอง ในปีการศึกษา 2566 การวิเคราะห์แบบประเมินรูปแบบฯ และแบบประเมินความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของรูปแบบฯ ด้วยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) รายข้อ และภาพรวม นำค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่า ในภาพรวมมีตัวแปรที่ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อยู่ในระดับมากที่สุด สามารถวิเคราะห์องค์ประกอบได้ 7 องค์ประกอบ มี 49 ตัวบ่งชี้

2. ผลการสร้างรูปแบบ รูปแบบ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา การดำเนินงาน การประเมินผล เงื่อนไขความสำเร็จ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ 1) การมีส่วนร่วม 2) การนิเทศติดตาม 3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ 4) ภาวะผู้นำ 5) ภาควิชา 6) การจัดการเรียนรู้ และ 7) ส่งเสริมการเรียนรู้ ผลการประเมินรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบ มีความเหมาะสม ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สู่คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนวัดยางงาม (ประชาพัฒนา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) สู่คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนวัดยางงาม (ประชาพัฒนา) สรุปได้ดังนี้

3.1 ผลการพัฒนาการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูผู้สอนก่อนและหลังการใช้รูปแบบ ฯ พบว่า ก่อนใช้รูปแบบโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก หลังการใช้รูปแบบโดยรวมอยู่ในระดับดีเยี่ยม ซึ่งหลังการใช้รูปแบบมีการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 1 แสดงผลการพัฒนาการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูผู้สอนก่อนและหลังการใช้รูปแบบ ฯ

ตัวแปรที่ศึกษา	การปฏิบัติ				t	df	sig
	ก่อนการใช้รูปแบบ		หลังการใช้รูปแบบ				
	μ	σ	μ	σ			
การบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	3.65	0.34	4.56	0.26	7.181*	8	0.000

3.2 ผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูผู้สอนก่อนและหลังการใช้รูปแบบ ฯ พบว่า ก่อนการใช้รูปแบบ โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก และหลังการใช้รูปแบบ โดยรวมอยู่ในระดับดีเยี่ยม ซึ่งหลังการใช้รูปแบบมีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สูงกว่าก่อนใช้รูปแบบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 แสดงผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูผู้สอนก่อนและหลังการใช้รูปแบบ ฯ

ตัวแปรที่ศึกษา	การปฏิบัติ				t	df	sig
	ก่อนการใช้รูปแบบ		หลังการใช้รูปแบบ				
	μ	σ	μ	σ			
การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	4.09	0.12	4.59	0.17	13.416*	8	0.000

3.3 ผลงานเกียรติบัตรรางวัล ของครูผู้สอนเพิ่มขึ้น

4. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) ของโรงเรียนวัดยางงาม (ประชาพัฒนา) สรุปได้ว่า

4.1 ผลการพัฒนาผู้เรียน พบว่า ผลพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาล 2 ถึงชั้นระดับชั้นอนุบาล 3 เฉลี่ยทุกด้านของเด็กในปีการศึกษา 2565 สูงกว่า ปีการศึกษา 2564 เพิ่มขึ้น 5.01 คะแนน

ตารางที่ 3 แสดงผลการพัฒนาผู้เรียน

พัฒนาการด้าน	ปีการศึกษา		ผลต่าง
	2564	2565	
ร่างกาย	100.00	100.00	-
อารมณ์	86.96	89.29	+2.33
สังคม	91.30	92.86	+1.56
สติปัญญา	69.57	85.71	+16.14
รวมเฉลี่ย	86.96	91.965	+5.01

และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ถึงเฉลี่ยทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ปีการศึกษา 2565 สูงกว่า ปีการศึกษา 2564 เพิ่มขึ้น 7.8 คะแนน

ตารางที่ 4 แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สาระการเรียนรู้	ปีการศึกษา		ผลต่าง
	2564	2565	
ภาษาไทย	79.2	84	+4.8
คณิตศาสตร์	68.7	84	+15.7
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	83.3	88	+4.7
สังคม ศาสนา และวัฒนธรรม	88	96	+8.0
ประวัติศาสตร์	84	96	+12.0
สุขศึกษาและพลศึกษา	83.3	96	+12.7
การงานอาชีพ	80	88	+8.0
ศิลปะ	94	96	+2.0
ภาษาต่างประเทศ	92.9	80	+3.1
รวมเฉลี่ย	83.71	90	+7.8

4.2 ผลงานเกียรติบัตรรางวัล ของนักเรียนได้รับรางวัลในระดับระดับชาติ ระดับภาค ระดับจังหวัด และระดับเขตพื้นที่เพิ่มขึ้น

4.3รูปแบบมีความถูกต้อง อยู่ในระดับมาก ความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

4.4 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการดำเนินงานรูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด

การอภิปรายผล

1. จากการวิจัยพบว่าได้รูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนวัดยางงาม(ประชาพัฒนา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 จำนวน ที่ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหาการดำเนินการ การประเมินผล เงื่อนไขความสำเร็จซึ่งประกอบไปด้วยองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กัน 7 องค์ประกอบ 49 ตัวบ่งชี้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การดำรงชีวิตสภาพสังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงและมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ซึ่งในการพัฒนางาน พัฒนางค์กรและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ยังคงต้องอาศัยกระบวนการทำงานของทีมงานในการพัฒนางค์กร ในการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน การร่วมคิดร่วมทำ ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นชุมชนแห่งวิชาชีพ ดังนั้นสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นต้องขับเคลื่อนการเสริมสร้างความสัมพันธ์ทั้งในสถานกับชุมชนเพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษาเกิดการพัฒนาย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะการพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อำนาจ เหลื่อน้อย (2561) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมาตรฐานสากล พบว่า 1) การศึกษาองค์ประกอบของการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมาตรฐานสากลได้ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ภาวะการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ ชุมชนกัลยาณมิตร การทำงานเป็นทีม การมีวิสัยทัศน์ร่วม และโครงสร้างการพัฒนาชุมชน

2. จากการวิจัยสามารถสร้างการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) สู่คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนวัดยางงาม(ประชาพัฒนา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้วิจัยได้ทำการพัฒนารูปแบบพร้อมทั้งปรึกษาผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สร้างพัฒนารูปแบบ ซึ่งองค์ประกอบต่าง ๆ ผ่านการตรวจสอบรูปแบบจากหลักฐานเชิงคุณลักษณะนี้ใช้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบและการตรวจสอบโมเดลจากหลักฐานเชิงปริมาณและให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นที่ปรึกษาคู่มือ การใช้รูปแบบที่สร้างขึ้นในการอธิบายความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ในการใช้เทคนิคทางสถิติเพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานจริงได้ ดังนั้นจึงต้องผ่านการประเมินคุณภาพด้านความเหมาะสมของรูปแบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิ่งแก้ว ภูทองเงิน (2561) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาครูตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษา พบว่า มีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) หลักการและเหตุผล (2) จุดมุ่งหมาย (3) กระบวนการพัฒนาครู (4) บทบาทผู้เกี่ยวข้อง (5) ปัจจัยความสำเร็จ และ (6) การวัดและประเมินผล

3. การทดลองใช้รูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สู่คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนวัดยางงาม (ประชาพัฒนา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1

3.1 ผลการพัฒนาการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูผู้สอนหลังการใช้รูปแบบมีการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสูงกว่าก่อนใช้ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ หลังการนำรูปแบบมาใช้ส่งผลให้ครูผู้สอนของโรงเรียนวัดยางงาม (ประชาพัฒนา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ได้รับการพัฒนา และได้รับการส่งเสริม สนับสนุน การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และการพัฒนาตนเอง พัฒนา

ทีมงาน พัฒนานองค์กร ขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายเดียวกัน กิ่งแก้ว ภูทองเงิน (2561) ศึกษาเรื่อง การศึกษารูปแบบการพัฒนาครูตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษา พบว่า พบว่าครูที่เข้าร่วมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการมีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ และการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนก่อนฝึกอบรมและหลังฝึกอบรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2 ผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูผู้สอน พบว่า หลังการใช้รูปแบบมีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ หลังการใช้รูปแบบส่งผลให้ครู มีความสามารถในการวิเคราะห์ความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้นำไปสู่การวางแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการวิจัย สร้าง สื่อ นวัตกรรม และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจัดการการเรียนรู้เชิงรุกให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี (2560) ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับคณาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบที่พัฒนาขึ้น เรียกว่า POARE ซึ่งมีขั้นตอนสำคัญของการจัดการเรียนรู้ คือ อาจารย์เตรียมความพร้อม (P) นักศึกษาทราบทิศทางทางการเรียน (O) นักศึกษาเรียนรู้ปฏิบัติจริง (A) อาจารย์ส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (R) และการประเมินผลการเรียนรู้รอบด้าน (E) และ 2) เมื่อนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไปทดลองใช้ พฤติกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

3.3 ผลงานเกียรติบัตรรางวัล ของครูผู้สอน หลังการใช้รูปแบบ พบว่า ครูผู้สอนของ โรงเรียนวัดยางงาม (ประชาพัฒนา) ได้รับรางวัลระดับชาติ ระดับภาค ระดับจังหวัด และระดับเขตพื้นที่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูผู้สอนสามารถดำเนินการตามรูปแบบ มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพให้เป็นไปตามเป้าหมายของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอมอร ศรีวรชิน (2562) ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในการพัฒนาสมรรถนะด้านทักษะชีวิตของผู้เรียน โรงเรียนท่งพิทยาคม ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของรูปแบบ ได้แก่ 1) ความรู้ความเข้าใจของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หลังจัดกิจกรรมการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ สูงกว่าก่อนจัดกิจกรรม 2) ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อยู่ในระดับมาก

4. จากผลการประเมินรูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สู่คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนวัดยางงาม(ประชาพัฒนา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 พบว่า

4.1 ผลการพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนวัดยางงาม(ประชาพัฒนา) พบว่า ผลพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาล 2 ถึงชั้นระดับชั้นอนุบาล 3 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ถึงเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหาร ครู ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ที่ชัดเจน ซึ่งเป็นกลไกหลักในการดำเนินและสามารถดำเนินการตามรูปแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาศักยภาพตนเองตามรูปแบบซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู ส่งผลที่ต่อคุณภาพผู้เรียนเป็นไปตามเป้าหมายของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาศ เพิ่มพูนเจริญยศ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกผ่านห้องเรียนอัจฉริยะสำหรับนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลไทรโยค พบว่า คุณภาพของรูปแบบการ พบว่ามีความเหมาะสมมากและมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดี ที่ระดับคะแนน 4.02 ผลการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบเดิมกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกผ่านห้องเรียน

อัจฉริยะ พบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ภายหลังการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกผ่านห้องเรียนอัจฉริยะที่ระดับค่าเฉลี่ย 7.24 ดีกว่าการจัดการเรียนรู้แบบเดิม

4.2 ผลงานนักเรียน หลังจากการใช้รูปแบบ1 พบว่า นักเรียนโรงเรียนวัดยางงาม(ประชาพัฒนา) ได้รับการประกาศโลรางวัลระดับชาติ ได้รับรางวัลระดับชาติ ระดับภาค ระดับจังหวัด และระดับเขตพื้นที่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการดำเนินการเตรียมการทดลองใช้รูปแบบนั้น ได้รับความคิดเห็นจากผู้ปกครองและชุมชน ในสร้างข้อตกลงร่วมกันในการกำหนดทิศทางการพัฒนานักเรียน และการขับเคลื่อนรูปแบบภายใต้การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง การได้รับความร่วมมือจากเครือข่ายการศึกษา การพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมในการดำเนินงาน ตลอดจนการจัดกิจกรรมเสริม การเรียนรู้ให้เชื่อมโยงกับการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพพร พรหมแพง (2561) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครู โดยปัจจัยชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) เพื่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาพอเพียง ที่มีต่อผลลัพธ์และภาพความสำเร็จ โรงเรียนจุมจังอุกรณ์เจริญเวทย์ ปีการศึกษา 2561 สรุปผลการวิจัย 1) ผลการศึกษารูปแบบ พบว่า ครูเห็นด้วยกับรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครู โดยปัจจัยชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) เพื่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาพอเพียงที่มีต่อผลลัพธ์และภาพความสำเร็จ โรงเรียนจุมจังอุกรณ์เจริญเวทย์ ปีการศึกษา 2561 มีระดับปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.84 และค่า (S.D) เท่ากับ 0.12

4.3 ผลการประเมินรูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สู่คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนวัดยางงาม (ประชาพัฒนา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 มีความถูกต้อง อยู่ในระดับมาก ความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก ความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้วิจัย ได้ทำการพัฒนารูปแบบ เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานจริงในยุคปัจจุบันซึ่งรูปแบบที่ได้นั้นสามารถพัฒนาเพื่อถ่ายทอดความสัมพันธ์ ที่สามารถทำให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น และสามารถตรวจสอบเปรียบเทียบกับสถานการณ์จริง และชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อำนาจ เหลื่อน้อย (2561) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมาตรฐานสากล ผลการวิจัยพบว่า พบว่า โดยรวมรูปแบบ มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก

4.4 ผลการประเมินความพึงพอใจการใช้รูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สู่คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนวัดยางงาม (ประชาพัฒนา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การใช้รูปแบบเป็นรูปแบบที่ปฏิบัติได้จริง และเกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน การวางแผนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมเสริมหลักสูตร การตัดสินใจคัดเลือกครูมีรับผิดชอบโครงการแผนงานให้มีความเหมาะสม การส่งเสริมให้ครู ได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม ส่งเสริมความร่วมมือของคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องผู้ปกครองในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ และร่วมประเมิน โดยใช้กิจกรรมต่าง ๆ ทั้งการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่หลากหลาย และการเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าร่วมการแข่งขันในเวทีการประกวดระดับต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีระยุทธ รุจาคม (2561 : ก) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่ม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ผลวิจัยพบว่า การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่ม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ลำดับแรก ได้แก่ กัลยาณมิตร รองลงมา ได้แก่ การเรียนรู้และ

พัฒนาวิชาชีพ ร่วมแรงร่วมใจและร่วมมือ ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรวิสัยทัศน์ร่วมกัน และลำดับสุดท้าย ได้แก่ ภาวะผู้นำตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 รูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สู่คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนวัดยางงาม(ประชาพัฒนา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 นำไปใช้ในการพัฒนาการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นภายในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนลงสู่คุณภาพผู้เรียน

1.2 สามารถนำรูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active learning) สู่คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนวัดยางงาม(ประชาพัฒนา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ปรับประยุกต์ใช้กับการพัฒนาสถานศึกษาในด้านอื่น ๆ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุเกี่ยวกับการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) สู่คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนวัดยางงาม(ประชาพัฒนา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ให้สอดคล้องกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา

2.2 ควรมีการทำวิจัยเชิงสถิติเกี่ยวกับการพัฒนาปัจจัยการพัฒนาการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ที่ส่งผลต่อเป้าหมายของการพัฒนาสถานศึกษา เพื่อให้มีการพัฒนาแนวทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึง (ฉบับที่ 4) พ.ศ.

2562. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

กัสมิษฐ์ อาแด. (2561). การพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบร่วมมือร่วมพลัง ในโรงเรียนประถมศึกษา. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (วิจัยวัดผลและสถิติการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.

กิ่งแก้ว ภูทองเงิน. (2561). รูปแบบการพัฒนาคูตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษา. ปริญญานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

จุฑามาศ เพิ่มพูนเจริญยศ.(2561). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกผ่านห้องเรียนอัจฉริยะ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลไทรโยค. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2558). ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. เอกสารประกอบการบรรยาย ณ วิทยาลัยชุมชนพังงา จังหวัดพังงา. กรุงเทพมหานคร: มปท.

ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2560). แนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- ธีรยุทธ รุจาคม. (2561). การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่ม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยพะเยา.
- นพพร พรหมแพง. (2561). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูโดยปัจจัยชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) เพื่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาพอเพียง ที่มีต่อผลลัพธ์และภาพความสำเร็จโรงเรียนจุมจังอุปรณ์เจริญเวทย์ ปีการศึกษา 2561. ภาพสนธิ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพสนธิ เขต 3.
- ประจักษ์ ยอดเมิน. (2563). แนวทางการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 (หนองบัวลำภู). วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารและพัฒนาการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปิยณัฐ กุศลาลัย. (2560). แนวทางการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการ จัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มูลนิธิสถาบันเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2556). การจัดทำยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความรับผิดชอบ. [ออนไลน์]. สืบค้นวันที่ 6 มิถุนายน 2564
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. (6 เมษายน 2560). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก, น. 14.
- เรวดี ชัยเขารัตน์. (2558). วิถีสร้างครูสู่ศิษย์ : ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ : เอกสารประมวล แนวคิดและแนวทางพัฒนาวิชาชีพครูสำหรับคณะทำงานโครงการพัฒนาระบบกลไก และแนวทางการหนุนเสริมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาผู้เรียน. กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน
- วัชรพร แสงสว่าง. (2563). การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารและพัฒนาการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วาสนา เจริญไทย. (2557). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เรื่อง เศษส่วนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (คณิตศาสตร์ศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา
- วิจารณ์ พานิช. (2556). งานสำคัญของการศึกษาไทยสร้าง “ทักษะ” ให้กับผู้เรียนพร้อมศตวรรษที่ 21 สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.
- วิบูล ทาชา. (2559). การพัฒนาอีเลิร์นนิ่งเพื่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ: กรณีการวิจัย เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตอีสาน. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
- วิริยะ ฤกษ์พาณิชย์. (2556). การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน. [ออนไลน์]. สืบค้นวันที่ 11 กรกฎาคม 2564. เข้าถึงได้จาก <http://www.jsfutureclassroom.com/cbl.html>
- สถาพร พุทธิพิฏ. (2555). คุณภาพผู้เรียนเกิดจากกระบวนการเรียนรู้. วารสารการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา. 6(2): 1-13.
- สัณญา ภัทรกร. (2552). ผลการจัดการเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวาที่มีผลต่อความสามารถ ในการแก้ไขปัญหาและการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่องความน่าจะเป็น. ปริญญานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (การมัธยมศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). **แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด. (2554). **รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาปีการศึกษา 2554**. ตราด: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2564). **รายงานการประเมินคุณภาพภายนอก.โรงเรียนวัดยางงาม(ประชาพัฒนา)**
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2561). **การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)**. [ออนไลน์]. สืบค้นวันที่ 20 กรกฎาคม 2561. เข้าถึงได้จาก <https://www.orst.go.th/>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. กรุงเทพฯ : פרק הוואנאกราฟפיק.
- สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี. (2560). **การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับคณาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้.วารสารเทคโนโลยีภาคใต้**. 10(1): 151-158.
- อำนาจ เหลื่อนน้อย. (2561). **รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมาตรฐานสากล.วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)**. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์,
- เอมอร ศรีวรชิน. (2562). **การพัฒนาแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างความสามารถการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ในการพัฒนาสมรรถนะด้านทักษะชีวิตของผู้เรียน โรงเรียนทพรั้งพิทยาคม**. รายงานการวิจัยเพื่อปรับเปลี่ยนวิถีสอน. นครราชสีมา: โรงเรียนทพรั้งพิทยาคม.
- Cooperstein, S.E. & Kocavar-Weidinger, E. (2004). Beyond active learning: A constructivist approach to learning. *Reference Services Review*, 32(2): 141-148.
- Michel; Norbert; Carter. J. J.; & Otmar. (2009). Active Versus Passive Teaching Styles: An Empirical Study of Student Learning Outcomes. *Human Resource Development Quarterly*, vol. 20, no. 4, Winter 2009. Published online in Wiley Inter Science. Retrieved September 28, 2021 from www.interscience.wiley.com.

ภาวะผู้นำฝ่ายบริการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

THE SERVICE LEADERSHIP OF ADMINISTRATORS THAT AFFECTS THE
PERFORMANCE STANDARDS OF TEACHERS IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS
UNDER THE SAMUT SAKHON PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

อำภา คงพินิจ¹, สมชัย ขวลิทธาดา², วิเชียร อินทรสมพันธ์³

Ampha Khongpinit¹ Somchai Chavalitthada² Wichian Intarasompun³

Corresponding Author E-mail : Ampha.kh11@gmail.com

Received: Mar 03, 2024; Revised: Mar 17, 2024; Accepted: Apr 12, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำฝ่ายบริการของผู้บริหารในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร 2) เพื่อศึกษาระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร และ 3) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำฝ่ายบริการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 337 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติด้วยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยวิธีของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation) วิเคราะห์พหุคูณแบบขั้นตอนโดยวิธี Stepwise (Stepwise Multiple Regression Analysis) ผลการวิจัยพบว่า

1) ภาวะผู้นำฝ่ายบริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามตารางเป็นรายข้อ พบว่า ด้านการสร้างชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการให้บริการ ส่วนด้านการเป็นผู้ฟังที่ดี มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) มาตรฐานการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามตารางเป็นรายข้อ พบว่า ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ส่วนด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และ 3) ภาวะผู้นำฝ่ายบริการของผู้บริหารส่งผลต่อมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เรียงตามลำดับอิทธิพลจากมากไปหาน้อยดังนี้ การสร้างชุมชน (X10) และการอุทิศตนเพื่อพัฒนาบุคคล (X9) เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถพยากรณ์มาตรฐานการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ได้ร้อยละ 47.00

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำฝ่ายบริการของผู้บริหารสถานศึกษา, มาตรฐานการปฏิบัติงานของครู, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

^{1,2} บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธนบุรี

^{1,2} Graduate Diploma, Thonburi University

³ คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

³ Faculty of Education, Bansomdejchaopraya University

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of service leadership of administrators in educational institutions under the Samut Sakhon Primary Educational Service Area office, 2) to study the level of performance standards of teachers in educational institutions under the Samut Sakhon Primary Educational Service Area Office and 3) to study the service leadership of administrators that affects the performance standards of teachers in educational institutions under the Samut Sakhon Primary Educational Service Area office. The sample was 337 teachers under Samut Sakhon Primary Educational Service Area Office. The tool used to collect data was a questionnaire. The data were analyzed using statistical packages including frequency, percentage, mean, and standard deviation. Testing the relationship between variables using Pearson's product moment correlation and using Stepwise Multiple Regression Analysis. The results showed that:

1. The servant leadership of the school administrators under the office of primary educational service area in Samut Sakhon province was at a high level to consideration based on the table, item by item; the community building was the highest average, followed by the service and the being a good listener was the lowest average respectively, 2. The standards for the performance of teacher under the office of primary educational service area in Samut Sakhon province in overall mean was at the highest level based on the table, item by item; the relationships with parents and community was the highest average, followed by the learning management aspect and the performance of teachers' duty was the lowest average respectively and 3. the relationship between servant leadership of the school administrators and standards for the performance of teacher under the office of primary educational service area in Samut Sakhon province can arrangement of the influence from high to low were as follows the community building (X10) and dedication to individual development (X9) were factors affecting the standard of teachers' performance under the office of primary educational service area in Samut Sakhon province was statistical significance at the 0.1 and able to predict the standards for the performance of teacher under the Samut Sakhon Primary Educational Service Area office at 47.00 percent.

Keywords: Service Leadership of School Administrators, Teachers' Performance Standards, Primary Educational Service Area Office

บทนำ

ในการจัดการศึกษาองค์ประกอบหนึ่งของการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้น ผู้บริหารเปรียบเสมือนผู้นำ ที่จะพาองค์กรให้ก้าวหน้า มีบทบาทในการสร้างความร่วมมือในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของครู การปฏิบัติงานของครูเป็นภาพสะท้อนถึงการพัฒนาผู้เรียน ครูจึงมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ และพัฒนาการทุกด้านของผู้เรียน ตลอดจนทำให้กระบวนการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนานักเรียนสัมฤทธิ์ผล หากครูปฏิบัติงานในการสอนให้เกิดประสิทธิภาพแล้วนั้น ย่อมส่งผลให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จไปด้วย การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู จึงมีบทบาทและความสำคัญยิ่ง กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2562 เพื่อให้ครูได้ยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมในความเป็นครู ดังนั้นการปฏิบัติงานของครูตามมาตรฐานวิชาชีพทำให้ผู้เรียนและผู้ปกครอง และสังคมมีความเชื่อมั่นต่อการประกอบอาชีพครูว่าผู้เรียนจะได้รับการจัดการเรียนการสอนที่ดี มีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2558: 39)

การศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษานั้นเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยที่หลากหลาย เช่น จารุวรรณ วิจิตรวงศ์วน (2556: 117) ผลการวิจัยพบว่า การตัดสินใจของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนพรทิพย์ เพ็งกลัด (2560: 88) ผลการวิจัยพบว่า การสื่อสารของผู้บริหารกับมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดกาญจนบุรี มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในลักษณะคล้อยตามกัน ส่วน ขวัญชนก เจตชาลา (2562: 72) ผลการวิจัยพบว่า ผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยสามารถเรียงลำดับค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ การปฏิบัติหน้าที่ครู การจัดการเรียนรู้ ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน คุณลักษณะองค์การกับผลการปฏิบัติงาน ตามมาตรฐานวิชาชีพของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษานั้นเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งดังจะเห็นได้จากงานวิจัยที่หลากหลาย เช่น คมธนู ควรประเสริฐ (2562: 99) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการทำงานของครู โรงเรียนเอกชนในเครือเซนต์มารีอา ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนในเครือเซนต์มารีอา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) แรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียนเอกชนในเครือเซนต์มารีอา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียนเอกชนในเครือเซนต์มารีอา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ($P = 0.725$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวด้วย ชนิดา คงสำราญ (2562: 180) ได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า การตรวจสอบรูปแบบภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จากการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่รูปแบบภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติได้จริงทั้ง 10 คุณลักษณะ

ภาวะผู้นำใฝ่บริการเป็นกระบวนการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือมากกว่า พยายามใช้อิทธิพลของตนหรือกลุ่มตน กระตุ้นชี้นำผลักดันให้บุคคลอื่น หรือกลุ่มบุคคลอื่นมีความเต็มใจและกระตือรือร้นในการทำสิ่งต่าง ๆ ตามต้องการ โดยให้บริการเพื่อนร่วมงาน เพื่อสนองตอบความต้องการของเพื่อนร่วมงานและใช้อำนาจทางศีลธรรมกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ ความไว้วางใจ ซึ่งกันและกัน ตลอดจนมอบอำนาจแก่เพื่อนร่วมงาน เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายร่วมกันของกลุ่ม ดังนั้น ภาวะผู้นำใฝ่บริการ จึงไม่ใช่การทำให้ผู้อื่นเพียงอย่างเดียว แต่เป็น การช่วยเหลือให้ผู้อื่นดีขึ้น (Servant leadership is to not be easy on people, but servant leadership is to make them better.)" (สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. 2557: 101)

และเป็นเรื่องของพฤติกรรมของผู้นำที่มุ่งมั่นจะให้บริการ หรือรับใช้เพื่อนร่วมงานและผู้ตามเป็นอันดับแรก เหนือผลประโยชน์ของตนเอง โดยมีเป้าหมาย คือความสำเร็จ ของคนในองค์กรหรืองาน โดยใช้อำนาจทางศีลธรรมกระตุ้นให้เกิดการร่วมมือร่วมใจ ความไว้วางใจ ซึ่งกันและกัน และมอบอำนาจแก่บุคคลเหล่านั้นนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายร่วมกันของกลุ่ม (ศิริวรรณ จันทรัมย์. 2558: 20)

มาตรฐานการปฏิบัติงาน เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ หรือการแสดงพฤติกรรมการปฏิบัติงานและการพัฒนางาน ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา รวมทั้งผู้ต้องการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องปฏิบัติตาม เพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายการเรียนรู้หรือการจัดการศึกษา รวมทั้งต้องฝึกฝนพัฒนาตนเองให้มีทักษะ หรือความชำนาญสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง” โดยในการปฏิบัติหน้าที่ครู ครูมีหน้าที่มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียน ด้วยจิตวิญญาณความเป็นครู ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ส่งเสริมการเรียนรู้ เอาใจใส่ และยอมรับความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนให้เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ และผู้สร้างนวัตกรรม และพัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ ทันสมัย และทันต่อการเปลี่ยนแปลง ในด้านการจัดการเรียนรู้ ครูมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ สื่อ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ บูรณาการความรู้และศาสตร์การสอนในการวางแผนและจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีปัญญารู้คิด และมีความเป็นนักคิด ดูแล ช่วยเหลือ และพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามศักยภาพ สามารถรายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ จัดกิจกรรมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนโดยตระหนักถึงสภาวะของผู้เรียน วิจัย สร้างนวัตกรรม และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพ ส่วนในด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ครูร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาและแก้ปัญหาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพของผู้เรียน ศึกษา เข้าถึงบริบทของชุมชน และสามารถอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานความแตกต่างทางวัฒนธรรม และส่งเสริม อนุรักษ์วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น (ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ. 2562: 18-20)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เมื่อพิจารณาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ในระยะเวลาที่ผ่านมาพบว่ามีปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขอยู่บางประการ ได้แก่ 1) ขาดการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ รูปแบบ Active Learning / Co-creation ให้กับผู้เรียน ในทุกระดับชั้น 2) ขาดศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนสู่การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ขาดความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์และใช้เทคโนโลยีดิจิทัล รวมถึงขาดความรู้และทักษะในสังคมยุคชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ขาดแรงจูงใจในความเป็นครูมืออาชีพ 3) ผู้บริหารขาดการส่งเสริม สนับสนุนครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีการพัฒนาตนเองทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นปัญหาที่สะท้อนให้เห็นถึงการปฏิบัติงานของครู ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลสำคัญที่มีส่วนในการให้บริการครู เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนารายบุคคล ส่งเสริมการทดสอบสมรรถนะรายสาขาในระดับสูง ตามมาตรฐานนานาชาติของครู มีจรรยาบรรณ และจิตวิญญาณ ความเป็นครู เพื่อให้จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ บรรลุตามเป้าหมายที่ กำหนดไว้ (แผนปฏิบัติการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. 2565: 48)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เพื่อให้ทราบถึงภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ให้มีมาตรฐานในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น ผู้บริหารพัฒนาและส่งเสริมมาตรฐานการปฏิบัติงาน มีส่วนสนับสนุนต่อการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ และเป็นแนวทางในการเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพและการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสาคร
2. เพื่อศึกษาระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสาคร
3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสาคร

การทบทวนวรรณกรรม

ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสาคร ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่อไปนี้

ภาวะผู้นำให้บริการ

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2557: 101) กล่าวว่า ภาวะผู้นำแบบบริการเป็นกระบวนการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือมากกว่า พยายามใช้อิทธิพลของตน หรือกลุ่มตนกระตุ้นชั้นนำผลักดันให้บุคคลอื่น หรือกลุ่มบุคคลอื่นมีความเต็มใจและกระตือรือร้นในการทำสิ่งต่าง ๆ ตามต้องการ โดยให้บริการเพื่อนร่วมงาน เพื่อสนองตอบความต้องการของเพื่อนร่วมงาน และใช้อำนาจทางศีลธรรมกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ตลอดจนมอบอำนาจแก่เพื่อนร่วมงานเพื่อนำไปสู่ การบรรลุเป้าหมายร่วมกันของกลุ่ม ดังนั้น ภาวะผู้นำแบบบริการจึงไม่ใช่การทำดีกับผู้อื่นเพียงอย่างเดียว แต่เป็น การช่วยเหลือให้ผู้อื่นดีขึ้น (Servant leadership is to not be easy on people, but servant leadership is to make them better.)"

ศิริวรรณ จันทรัมย์ (2558: 20) ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำให้บริการ เป็นเรื่องของพฤติกรรมของผู้นำที่มุ่งมั่นจะ ให้บริการหรือรับใช้เพื่อนร่วมงานและผู้ตามเป็นอันดับแรกเหนือผลประโยชน์ของตนเอง โดยมีเป้าหมาย คือความสำเร็จของ คนในองค์กรหรืองาน โดยใช้อำนาจ ทางศีลธรรมกระตุ้น ให้เกิดการร่วมมือร่วมใจ ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และมอบ อำนาจแก่บุคคลเหล่านั้นนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายร่วมกันของกลุ่ม

อภิชาติ อนันตภักดิ์ (2558: 29) ให้ความหมายว่า ลักษณะพฤติกรรมของการให้ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานและผู้ตามก่อนเป็นอันดับแรก ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน คอยช่วยให้ผู้อื่นเกิดการพัฒนา ซึ่งนำไปสู่ความเจริญงอกงาม รวมทั้ง การให้โอกาสแก่ผู้อื่นได้ประสบความสำเร็จและเจริญก้าวหน้าต่อไป

ภาวะผู้นำให้บริการ หมายถึง พฤติกรรมที่มีความต้องการให้บริการผู้ตามเป็นหลัก มองข้ามประโยชน์ส่วนตน เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ผู้ตามต้องการ การทำหน้าที่ผู้นำให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความเป็นธรรม การแสดงออกให้เหมาะสมการ ให้บริการแก่ผู้ตาม ถือความต้องการของผู้ตามอยู่เหนือผลประโยชน์ตนเอง เพิ่มคุณค่าและพัฒนาผู้อื่น สร้างความรู้สึกร่วมเป็นส่วน หนึ่งของกลุ่มช่วยเหลือคนอื่น การสนับสนุนความสัมพันธ์แบบไว้วางใจ การร่วมมือกันให้ผู้อื่นได้พัฒนา การให้บริการแก่ผู้ ตาม หรือการให้อำนาจแก่ผู้ตาม เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามในทุกฝ่าย

สำหรับงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำให้บริการ ของกรีนลีฟ (Greenleaf) (Greenleaf. 2002: 21-61) มาเป็นตัวแปรอิสระ ซึ่งมีรายละเอียด 10 ประการ ดังนี้

1. การเป็นผู้ฟังที่ดี การที่ผู้บริหารสถานศึกษา ให้ความสำคัญกับการรับฟังข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จากเพื่อนครูอย่าง ตั้งใจ ทั้งนี้เพื่อให้เข้าใจความต้องการของครู โดยเฉพาะความต้องการด้านร่างกาย จิตใจ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูได้แสดง ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นมาประกอบการตัดสินใจมาปฏิบัติงาน

2. การยอมรับและเห็นใจผู้อื่น การที่ผู้บริหารสถานศึกษา มีความเข้าใจในความต้องการของเพื่อนครู มีพฤติกรรมที่แสดงออกเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ผู้บริหารมองเห็นคุณค่าของครู เป็นผู้นำที่มีความอดทนอดกลั้นและยอมรับในความแตกต่างของเพื่อนครู ยอมรับในข้อผิดพลาดและความบกพร่อง การขาดวุฒิภาวะ ของเพื่อนครูและบุคลากรอื่น ๆ

3. การเยียวยา การที่ผู้บริหารสถานศึกษา ให้ความสนใจกับการศึกษาข้อมูลด้านศักยภาพของครู และพร้อมที่จะช่วยเหลือครูที่มีปัญหาด้านร่างกาย และจิตใจ ให้พร้อมที่จะปฏิบัติงานได้ ผู้บริหารจะทำหน้าที่ช่วยฟื้นฟูสภาพอารมณ์ เพื่อให้ครูมีสุขภาพจิตที่ดี ปฏิบัติงานในหน้าที่โดยปราศจากความทุกข์

4. การตระหนักรู้ การที่ผู้บริหารสถานศึกษา มีไหวพริบในการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมและค่านิยม มีการบูรณาการจากสถานการณ์รอบด้าน เพื่อนำมาเป็นตัวกำหนดเป็นวัตถุประสงค์และเป้าหมาย โดยใช้จรรยาบรรณประกอบความมั่นใจ ที่จะเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ อย่างผู้ที่มีความตระหนักรู้ มีความคิดสร้างสรรค์

5. การโน้มน้าว การที่ผู้บริหารสถานศึกษา มีทักษะในการสร้างความเชื่อมั่น เพื่อให้ครูร่วมปฏิบัติงาน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในกลุ่ม หากมีข้อคิดเห็น หรือปัญหาขัดแย้ง ผู้บริหารจะต้องใช้วิธีแก้ปัญหา อย่างนุ่มนวลและชัดเจน เพื่อให้ครูยอมรับและสมัครใจ ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพัฒนาการงานปราศจากความรุนแรงในการปฏิบัติงาน

6. การสร้างมโนทัศน์ การที่ผู้บริหารสถานศึกษา มีความสามารถ มีทักษะในการวิเคราะห์ปัญหาอย่างเป็นระบบ มีการมองภาพในอนาคต เพื่อนำมาประกอบแนวคิดในการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความสำเร็จในอนาคต มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการพัฒนาสถานศึกษา มีการอุทิศตนเพื่อพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา

7. การมองการณ์ไกล การที่ผู้บริหารสถานศึกษา มีความรู้ความสามารถในการมองภาพลักษณะของสถานศึกษาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีการศึกษาถึงภูมิหลังและอดีต เพื่อนำมากำหนดในการพัฒนาสำหรับอนาคต ของสถานศึกษา มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อนำไปสู่กระบวนการภาพลักษณ์ของสถานศึกษาในอนาคตอย่างมีเหตุและผล

8. การให้บริการ การที่ผู้บริหารสถานศึกษา มีการอุทิศตนในการให้บริการแก่เพื่อนครู ผู้บริหารแสวงหาแนวทางเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม เพื่อทำประโยชน์ให้ครู นักเรียน และสังคม ผู้บริหาร ทำหน้าที่ช่วยเหลือรับใช้บุคลากรทุกฝ่าย เพื่ออำนวยความสะดวก

9. การอุทิศตนเพื่อพัฒนาบุคคล การที่ผู้บริหารสถานศึกษา มีความเชื่อมั่นในคุณค่าของครู ที่มาจากภายในสภาพจิตใจมากกว่าภาพลักษณ์ภายนอก ผู้บริหารอุทิศตนเพื่อพัฒนาครูให้มีศักยภาพในการปฏิบัติงาน สร้างความผูกพันและความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน

10. การสร้างชุมชน การที่ผู้บริหารสถานศึกษา ให้ความสำคัญในการส่งเสริมให้ครูมีเป้าหมายร่วมกัน มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา มีความรัก มีความไว้วางใจ มีความรับผิดชอบ ให้มีความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สามารถหลอมรวมความเป็นหนึ่งเดียว ทำให้ครูมีความเชื่อใจซึ่งกันและกัน มีความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน ด้วยเหตุผลนี้ทำให้สังคมภายในสถานศึกษาสามารถเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด

มาตรฐานการปฏิบัติงาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561: 85) กล่าวว่า มาตรฐานการปฏิบัติงาน เป็นเครื่องมือเสริมสร้างความพร้อม หรือตรวจสอบตนเอง ให้มีกิจกรรมการปฏิบัติงานที่เหมาะสม เพียงพอครอบคลุมจนมั่นใจว่า ส่งผลต่อการประเมินคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษา เป็นคู่มือ หรือแนวทางในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา

ขวัญชนก เจตชาลา (2562: 35) กล่าวว่า ผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพของครู หมายถึง ผลที่เกิดจากข้อกำหนดของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาที่ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพ

ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ.2556 (2562: 18) ได้กล่าวว่า มาตรฐานการปฏิบัติงาน หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ หรือการแสดงพฤติกรรมการทำงานและการพัฒนางาน ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา

รวมทั้งผู้ต้องการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องปฏิบัติตาม เพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายการเรียนรู้ หรือการจัดการศึกษา รวมทั้งต้องฝึกฝนพัฒนาตนเองให้มีทักษะ หรือความชำนาญสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

นิตยา อุ่นละม้าย (2562: 25) กล่าวว่า การปฏิบัติงาน หมายถึง การมีความพร้อมของบุคคลและกระบวนการต่าง ๆ ในการพยายามปฏิบัติงานอย่างสุดความสามารถ เพื่อให้ผลของการปฏิบัติงานนั้น ๆ มีคุณภาพที่ดี ประสบความสำเร็จและบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานนั้นอาจจะไม่สามารถวัดได้โดยตรง แต่สามารถเปรียบเทียบกับผลลัพธ์ที่ผ่าน ๆ มาหรือใช้วิธีการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งเอาไว้ ว่าได้ตรงตามเป้าหมายที่กำหนดหรือไม่

มาตรฐานการปฏิบัติงานของครู หมายถึง ความพยายามในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของครู มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความชำนาญในการประกอบวิชาชีพ และปฏิบัติงานให้เกิดผลสำเร็จอย่างมีมาตรฐานการปฏิบัติงาน กระตุ้น จัดประสบการณ์ ปลุกฝังค่านิยมให้กับนักเรียน เพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายการเรียนรู้

สำหรับงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2562 (ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ. 2562: 18-20) สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครู ต้องมีมาตรฐานการปฏิบัติงาน ดังนี้

1. การปฏิบัติหน้าที่ครู การที่ผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูมีหน้าที่พัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มกำลังความสามารถ อุทิศตนเพื่อการพัฒนาวิชาชีพ ส่งเสริมให้ครูเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนและสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม มีความเป็นประชาชนที่เข้มแข็งของสังคม ส่งเสริมให้ครูมีความตระหนักรู้ ในวิชาชีพ เอาใจใส่และยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียนเป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน สามารถสร้างนวัตกรรมและองค์ความรู้ใหม่ได้ นอกจากนี้ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาตนเอง เป็นผู้มีความรอบรู้ ทันสมัย และทันต่อการเปลี่ยนแปลง

2. การจัดการเรียนรู้ การที่ผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริมในด้านการอำนวยความสะดวกให้แก่ครูในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม การวัดผลและประเมินผลตามสถานการณ์ ที่เปลี่ยนแปลงไป มีการบูรณาการเรียนรู้ และศาสตร์การสอนในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีความรู้ ส่งเสริมให้ครูพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามศักยภาพ โน้มน้าวให้ครูจัดทำรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีการสร้างบรรยากาศภายในสถานศึกษา ที่ทำให้ผู้เรียนมีความสุข และสุขภาวะที่ดี ส่งเสริมให้ครูทำวิจัย สร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์และประสิทธิผลต่อผู้เรียน ส่งเสริมให้ครูสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพ

3. ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน การที่ผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครองและชุมชน เพื่อร่วมกันพัฒนาแก้ปัญหา ให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเกณฑ์ มีการสร้างเครือข่ายระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชน ส่งเสริมให้ครูเข้าถึงบริบทของชุมชน ทำให้ผู้บริหาร ครู และนักเรียนอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานพหุวัฒนธรรม ส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 2,147 คน โรงเรียนในสังกัดทั้งสิ้น 102 โรงเรียน ซึ่งจำนวนกลุ่มตัวอย่างได้จากการคำนวณโดยใช้สูตรของ Taro Yamane และใช้เทคนิคการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ดังนี้ 1) สุ่มโรงเรียนจากประชากรที่ใช้ในการวิจัยจากข้อมูลสารสนเทศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

2) นำจำนวนประชากรที่ได้มากำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 337 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน และประสบการณ์การปฏิบัติงานในตำแหน่ง ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้ (force choice) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำฝ่ายบริหารของผู้บริหาร ตามแนวความคิดของ Robert K. Greenleaf, 2002 ประกอบด้วย 10 ด้าน ดังนี้ 1) การรับฟังอย่างตั้งใจ 2) การเห็นอกเห็นใจ 3) การกระตุ้นและให้กำลังใจผู้อื่น 4) การตระหนักรู้ 5) การโน้มน้าวใจ 6) การสร้างโน้ตชน 7) การมองการณ์ไกล 8) การพิทักษ์รักษา 9) การมุ่งมั่นพัฒนาคน 10) การสร้างชุมชน ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา ตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ 1) การปฏิบัติหน้าที่ครู 2) การจัดการเรียนรู้ 3) ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน มีลักษณะเป็นมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) ตามหลักการของลิเคิร์ท (Likert Scale) นำแบบสอบถามที่ผ่านการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงแล้วนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับบุคลากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 30 ชุด เพื่อมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach Alpha Coefficient) ซึ่งมีเกณฑ์การตัดสินค่าความเชื่อมั่น ถ้ามีค่า 0.75 ขึ้นไป แสดงว่าแบบสอบถามนั้นถือว่าใช้ได้ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม โดยขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธนบุรี เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้กับสถานศึกษาในจังหวัดสมุทรสาครแต่ละแห่งด้วยตนเอง ดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืน จึงตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์และจัดลำดับข้อมูล นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากผู้วิจัยได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะดำเนินการเลือกแบบสอบถาม ที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วน มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปด้วยค่าสถิติตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ 1) แบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) โดยการคำนวณหาค่าความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง 2) แบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์ภาวะผู้นำฝ่ายบริหารของผู้บริหาร โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และแปลความหมายตามเกณฑ์ขอบเขตของค่าเฉลี่ย 3) แบบสอบถามตอนที่ 3 วิเคราะห์มาตรฐานการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และแปลความหมายตามขอบเขตของค่าเฉลี่ย 4) การวิเคราะห์มาตรฐานการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำฝ่ายบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

ภาวะผู้นำให้บริการของ ผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ ที่
1. การเป็นผู้ฟังที่ดี	4.29	0.66	มาก	10
2. การยอมรับและเห็นใจ	4.35	0.64	มาก	9
3. การเยยวยา	4.36	0.66	มาก	8
4. การตระหนักรู้	4.36	0.63	มาก	7
5. การโน้มน้าว	4.39	0.62	มาก	5
6. การสร้างมนทัศน์	4.41	0.62	มาก	2
7. การมองการณ์ไกล	4.38	0.61	มาก	6
8. การให้บริการ	4.41	0.62	มาก	3
9. การอุทิศตนเพื่อพัฒนา	4.41	0.62	มาก	4
10. การสร้างชุมชน	4.42	0.61	มาก	1
รวม	4.38	0.63	มาก	

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่าระดับภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($=4.38$, S.D. $=0.63$)

เมื่อพิจารณาตามตารางเป็นรายข้อ พบว่า ด้านการสร้างชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($= 4.42$, S.D. $= 0.61$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการสร้างมนทัศน์ ด้านการให้บริการ และด้านการอุทิศตนเพื่อพัฒนาบุคคล ($= 4.41$, S.D. $= 0.62$) ส่วนด้านการเป็นผู้ฟังที่ดี มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($= 4.29$, S.D. $= 0.66$)

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

ระดับมาตรฐานการ ปฏิบัติงานของครู	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ ที่
1. การปฏิบัติหน้าที่ครู	4.51	0.59	มากที่สุด	3
2. การจัดการเรียนรู้	4.51	0.58	มากที่สุด	2
3. ความสัมพันธ์กับ ผู้ปกครองและชุมชน	4.54	0.57	มากที่สุด	1
รวม	4.52	0.58	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าระดับมาตรฐานการ

ปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (=4.52, S.D. =0.58)

เมื่อพิจารณาตามตารางเป็นรายข้อ พบว่า ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (= 4.54, S.D. = 0.57) รองลงมาได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ (= 4.51, S.D. = 0.58) ส่วนด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (= 4.51, S.D. = 0.59)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารส่งผลต่อมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

ตัวแปรทำนาย				
1. การสร้างชุมชน (X_{10})	.97	.40	.93	.00
2. การอุทิศตนเพื่อพัฒนาบุคคล (X_9)	.99	.35	.20	.00
6. ค่าคงที่ (Constant)	3.75		2.31	.00
$R = 0.69$ $R^2 = 0.47$ $R^2_{adj} = 0.47$, $F = 38.45$, $df1 = 1$, $df2 = 334$, $Sig. < 0.00$, $SE_{est} = 4.78$, $a = 33.75$				

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารส่งผลต่อมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ตัวแปรอิสระทั้งหมดของงานวิจัย ด้านการสร้างชุมชน (X_{10}) และการอุทิศตนเพื่อพัฒนาบุคคลสามารถร่วมกันทำนายตัวมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ได้ร้อยละ 47 ($R^2 = 0.47$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อปรับค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ที่มีค่าเท่ากับ 4.78 ($SE_{est} = 4.78$) พบว่า ปัจจัยทั้งหมดสามารถร่วมกันทำนายมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครได้ถึงร้อยละ 47.00 ($R^2_{adj} = 0.47$) ส่วนอีกร้อยละ 53.00 เกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอื่นที่ไม่นำมาเป็นตัวแปรอิสระในการศึกษาครั้งนี้ ตัวแปรที่มีอิทธิพลในการทำนายสูงสุด คือ การสร้างชุมชน (X_{10}) ($\beta = 0.40$) และการอุทิศตนเพื่อพัฒนาบุคคล (X_9) ($\beta = 0.35$) ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สามารถเขียนเป็นสมการทำนายในรูปของคะแนนดิบและสมการในรูปคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้

สมการทำนายในรูปของคะแนนดิบ ได้แก่

$$Y' = 33.75 + 0.97(X_{10}) + 0.99(X_9)$$

หรือ

มาตรฐานการปฏิบัติงานของครูของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร = $33.75 + 0.97$ การสร้างชุมชน + 0.99 การอุทิศตนเพื่อพัฒนาบุคคล

สมการรูปคะแนนมาตรฐาน ได้แก่

$$Zy' = 0.40Zx_{10} + 0.35Zx_9$$

หรือ

มาตรฐานการปฏิบัติงานของครูของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร = 0.40 การสร้างชุมชน + 0.35 การอุทิศตนเพื่อพัฒนาบุคคล

อภิปรายผล

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถอธิบายตามลำดับของสรุปผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามตารางเป็นรายข้อ พบว่า ด้านการสร้างชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านการสร้างมนทัศน์ ด้านการให้บริการ และด้านการอุทิศตนเพื่อพัฒนาบุคคล ส่วนด้านการเป็นผู้ฟังที่ดี มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานในสถานศึกษาเกิดผลสัมฤทธิ์ ภาวะผู้นำใ้บริการจึงมีบทบาทสำคัญที่สุดที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถในความเป็นผู้นำในการบริหารงาน เพื่อรวมพลังและใช้ประโยชน์ของบุคลากรที่มีอยู่ เพื่อรวมพลังของบุคลากรที่มีอยู่ให้ช่วยกันทำงาน และต้องรู้จักเลือกวิธีแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้การดำเนินการต่าง ๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและประสบความสำเร็จตามเป้าหมายจึงทำให้การศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำใ้บริการนั้นมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐนันท์ ฐานเจริญ (2558) ทำการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกรายด้าน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของกนกกร ศิริสุข (2557) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำใ้บริการที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดสงขลาอยู่ในระดับมากทั้งรายด้าน และโดยรวม

2. มาตรฐานการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนมีความมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนมีจิตวิญญาณความเป็นครูประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ส่งเสริมการเรียนรู้ เอาใจใส่และยอมรับความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนให้เป็นผู้ใ้เรียนรู้และพัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ ทันสมัย และทันต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกมลชนก ศรีสุตา (2564) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานของครูผู้สอนกับประสิทธิผลตามมาตรฐานการศึกษา ด้านคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการวิจัย พบว่าการปฏิบัติงานของครูผู้สอนตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐดา เดชอัคคณัฐ (2565) ได้ศึกษา คุณลักษณะความไว้วางใจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

3. ภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารส่งผลต่อมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เรียงตามลำดับอิทธิพลจากมากไปหาน้อยดังนี้ การสร้างชุมชน (X_{10}) และการอุทิศตนเพื่อพัฒนาบุคคล (X_9) เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถพยากรณ์มาตรฐาน การปฏิบัติงานของครูของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ได้ร้อยละ 47.00 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐฐา ปัทมานุสรณ์ (2565) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำแบบใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำแบบใ้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของครูทุกด้าน อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 61.50 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญานิ ศรีดวงใจ (2562)

ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำฝ่ายบริการของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัย พบว่าภาวะผู้นำฝ่ายบริการของผู้บริหารส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อเสนอแนะ ในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการเป็นผู้ฟังที่ดี โดยเฉพาะการเข้าใจความต้องการของครู ทั้งความต้องการด้านร่างกาย และจิตใจให้มากขึ้น
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมครูในด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู โดยเฉพาะส่งเสริมให้ครูอุทิศตนเพื่อการพัฒนาวิชาชีพ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนและสังคม
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญด้านการสร้างชุมชน โดยเฉพาะการส่งเสริมให้ครูมีความเคารพนับถือซึ่งกันและกันมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาภาวะผู้นำฝ่ายบริการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยการวิจัยเชิงคุณภาพในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเชิงลึก
2. ควรทำวิจัยเกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยการวิจัยเชิงคุณภาพในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเชิงลึก

เอกสารอ้างอิง

- กนกกร ศิริสุข. (2557). ภาวะผู้นำฝ่ายบริการที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- กมลชนก ศรีสุตา. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานของครูผู้สอนกับประสิทธิผลตาม มาตรฐานการศึกษา ด้านคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ. (2562), (2562 20 มีนาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 136 ตอนพิเศษ 68ง. น. 18-20.
- ชนิดา คงสำราญ. (2562). การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำแบบฝ่ายบริการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ขวัญชนก เจตชาลา. (2562). คุณลักษณะองค์การกับผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จารุวรรณ วิจิตรวงศ์วาน. (2556). การตัดสินใจของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ญาณิ ศรีดวงใจ. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูใน
เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- ณัฐนันท์ ฐานเจริญ. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษา กับ แรงจูงใจในการ
ปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์เขต2. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ณัฐฐา ปัทมานุสรณ์. (2564). ภาวะผู้นำแบบให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณัฐดา เดชอัครคุณ. (2565). คุณลักษณะความไว้วางใจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน
วิชาชีพครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยธนบุรี.
- นิตยา อุ้นละม้าย. (2562). การปฏิบัติงานของครูโรงเรียนวัดท่าเกวียน (สัຍอุทิศ). วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พรทิพย์ เฟื่องกลัด. (2560). การสื่อสารของผู้บริหารกับมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัด
กาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศิริวรรณ จันทร์ศรี. (2558). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้สำหรับผู้บริหาร สถานเอกชน จังหวัด
ชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุขฎิบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- คมธนู ควรประเสริฐ. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการทำงานของครู
โรงเรียนเอกชนในเครือเซนต์มารีอา. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). คู่มือการปฏิบัติงานของข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษารักษาการใน
ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ:
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2557). ภาวะผู้นำแบบบริการ : แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.สำนักงาน
เลขาธิการคุรุสภา. (2558). มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ. กรุงเทพมหานคร: พี.เอ. ลีฟวิ่ง.
- อภิชาติ อนันต์ภักดี. (2558). ภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของ ข้าราชการครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต (การบริหาร
การศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Robert K. Greenleaf. (2002) *Servant leadership: A Journey into the Nature of Legitimate Power and
Greatness*. New Jersey: Paulist Press.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP OF ADMINISTRATORS AND JOB SATISFACTION OF TEACHERS IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS UNDER THE SAMUT SAKHON PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE.

รุ่งนภา รักสม¹, สมชัย ขวลิทธา², วิเชียร อินทรสมพันธ์³

Runghapa Raksom¹ Somchai Chavalitthada² Wichian Intarasompun³

Corresponding Author E-mail : rungnaparaksom@gmail.com

Received: Mar 03, 2024; Revised: Apr 22, 2024; Accepted: May 26, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร 2) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ได้แก่ ครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 337 คน และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ ข้อมูลโดยการหา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน ผลการศึกษาพบว่า

1) ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาตามตารางเป็นรายด้าน พบว่า ด้านมิตรภาพและการยอมรับ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านการสร้างความมั่นคงใจ ส่วนด้านการกระตุ้นทางปัญญา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามตารางเป็นรายด้าน พบว่า ด้านมิตรภาพและการยอมรับ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านคุณค่าของงาน ส่วนด้านความมั่นคง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และ 3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูง ซึ่งเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การคำนึงถึงการเป็นปัจเจกบุคคลมีความสัมพันธ์กับความท้าทายและความหลากหลายในงาน มากที่สุด รองลงมาการคำนึงถึงการเป็นปัจเจกบุคคลมีความสัมพันธ์กับมิตรภาพและการยอมรับ ส่วนการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์มีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนที่ได้น้อยที่สุด

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร, ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู

^{1,2} บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธนบุรี

^{1,2} Graduate Diploma, Thonburi University

³ คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

³ Faculty of Education, Bansomdejchaopraya University

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the level of school administrators transformational leadership under the office of primary educational service area in Samut Sakhon province, 2) to study the level of teachers' performance satisfaction under the office of primary educational service area in Samut Sakhon province and 3) to study the level of relationship between transformational leadership of school administrators and teachers' performance satisfaction under the office of primary educational service area in Samut Sakhon province. The sample used in the research was 337 teachers under the office of primary educational service area in Samut Sakhon province. The instrument was a questionnaire. The statistics used for analyzing the data were percentage, mean, standard deviation and Pearson's product moment correlation coefficient. The results showed that:

1. The level of school administrators' transformational leadership under the office of primary educational service area in Samut Sakhon province in overall of mean was at a high level, when considering each aspect found that Individualized Consideration was the highest mean, Inspiration Motivation and Intellectual Stimulation was the lowest average respectively, 2. The level of teachers' performance satisfaction under the office of primary educational service area in Samut Sakhon province in overall of mean was at a high level, when considering each aspect found that the friendship and acceptance was the highest mean, The value of the work and the security was the lowest mean, respectively and 3. The relationship between transformational leadership of school administrators and teachers' performance satisfaction under the office of primary educational service area in Samut Sakhon province was statistical significance at 0.01 and overall of the relationship was at a high level to consideration; Individualized Consideration was the most related to challenge and diversity in work, Individualized Consideration was associated with friendship and acceptance and idealized influence was the least relationship with good returns.

Keywords: School Administrators' Transformational Leadership, Teachers' Job Satisfaction

บทนำ

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากการพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ รอบตัว จึงได้มีการวางแผนการพัฒนาต่าง ๆ ที่มุ่งเน้นไปที่ทักษะ ในการดำรงชีวิต เพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงทั้งภาครัฐและเอกชนมีการกำหนดแบบแผนนโยบายต่าง ๆ ที่สอดคล้องและพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สังคมสามารถปรับตัวและพัฒนาตนเองไปพร้อมกับสภาวะใหม่บุคคลที่จะต้องดำเนินชีวิตไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงนี้คือเยาวชนที่ต้องใช้ทักษะต่าง ๆ ดำเนินชีวิต ไปควบคู่กับนวัตกรรมและเทคโนโลยีให้เกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าตาม วิสัยทัศน์ของแผนการศึกษาแห่งชาติที่ให้คนไทยทุกคน ได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : ๑) หน่วยงานด้านการจัดการศึกษาถือเป็นแกนนำสำคัญ ที่จะช่วยให้เยาวชนเรียนรู้และมีทักษะในการดำเนินชีวิตสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาในทุก ๆ ด้านให้เป็นไปโดยราบรื่น ท่ามกลางสภาพปัญหาการจัดการศึกษาต่าง ๆ แต่กลับพบว่า มีสถานศึกษาจำนวนหนึ่งประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการศึกษาจนเป็นที่ยอมรับ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ความสำเร็จของสถานศึกษาเหล่านี้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ศึกษาและพบว่าผู้นำมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งความสำเร็จขององค์กรล้วนขึ้นอยู่กับภูมิปัญญาและแนวปฏิบัติที่สร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงถือว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดเพราะเป็นผู้นำนโยบายและโครงการต่าง ๆ ไปสู่การปฏิบัติซึ่งส่งผลต่อผู้เรียน ครูและสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้มีภาวะผู้นำมีคุณธรรมจริยธรรม มีความสามารถทั้งด้านบริหารและวิชาการตามมาตรฐานสมรรถนะมาตรฐานตำแหน่ง และบริหารงานอย่างมีธรรมาภิบาล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 91 - 92) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญและมีอิทธิพลสูงต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากระบบการศึกษาทั้งด้านประสิทธิภาพของการบริหารการศึกษาและประสิทธิผลขององค์กรทางการศึกษา

ปัจจุบันสภาพแวดล้อมต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและเป็นไปอย่างรวดเร็ว องค์กรหรือสถานศึกษาต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอก เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันทางการศึกษา ทำให้ องค์กรหรือสถานศึกษาสามารถดำรงอยู่ได้ซึ่งมีผลมาจากลักษณะของแรงกดดันจากงาน เทคโนโลยี ความชะงักงันทางเศรษฐกิจ การแข่งขัน แนวโน้มของสังคม และการเมืองของโลก (วิเชียร วิทย์อุดม, 2550 : 142) ฉะนั้นผู้นำหรือผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นตัวแทนแห่งการเปลี่ยนแปลง เป็นบุคคลหรือกลุ่มที่รับผิดชอบโดยตรง แสดงภาวะผู้นำในการเปลี่ยนแปลงแบบแผนพฤติกรรมที่เป็นอยู่ขององค์กรหรือสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารทุกคนต้องถือว่าตนอยู่ในฐานะตัวแทนการเปลี่ยนแปลงมองการณ์ไกล ยอมรับการเปลี่ยนแปลง เปิดรับความคิดแนวใหม่ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของสถานการณ์และบุคลากรให้เกิดความต้องการการเปลี่ยนแปลง เปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นที่ดี สนับสนุนการนำความคิดแนวใหม่ไปปฏิบัติเพื่อก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่พัฒนา จากทฤษฎีของเบิร์น (Burns, 1978 : 20) สรุปได้ว่า ความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มักจะพยายามยกระดับจิตใจได้สำนึก อุดมคติและคุณธรรมของผู้ใต้บังคับบัญชาหรือบุคลากรให้สูงขึ้น อาจกล่าวได้ว่าภาวะผู้นำเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องมีในตัวของผู้บริหารเพราะจะส่งผลต่อการบริหารที่มีคุณภาพ การบริหารงานในองค์กรไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐหรือเอกชนก็ตามจะประสบความสำเร็จได้นั้นผู้บริหารจะต้องสามารถนำปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยการบริหารมาช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในองค์กรเกิดความพึงพอใจและปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จตามที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ผู้บริหารจะต้องมีความคิดริเริ่มในการวางแผนจัดองค์การบริหารอย่างหลากหลาย รวมทั้งแสวงหาปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ที่จะทำให้องค์กรได้พัฒนาตามเป้าหมายที่วางไว้และภาระหน้าที่ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ความพยายามชักชวนโน้มน้าวจิตใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนเต็มใจและร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติหน้าที่ให้งานต่าง ๆ ในองค์กรประสบผลสำเร็จ ปัจจัยแวดล้อมในการสร้างบรรยากาศการปฏิบัติงานดังกล่าวส่วนหนึ่ง คือ ความพึงพอใจ

ความพึงพอใจในงานเป็นความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับปัจจัยต่าง ๆ ของงาน ความพึงพอใจมาจากการสำเร็จของการทำงานในชีวิตประจำวัน ปัจจัย ดังนั้น การสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานให้เกิดกับบุคลากรทุกฝ่ายในองค์กรเป็นภารกิจที่สำคัญของผู้บริหารที่จะต้องดำเนินให้เห็นผลทั้งในด้านรูปธรรมและนามธรรมเพราะความพึงพอใจของบุคลากร จะนำมาซึ่งประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานอันเป็นภารกิจหลักในการบริหารจัดการองค์กรหรือสถานศึกษา เมื่อครูผู้สอนเกิดความพึงพอใจต่อผู้บริหารจะส่งผลต่อคุณภาพของงานด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2550 : 148)

การศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูนั้นเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยที่หลากหลาย เช่น ภคมน ทิฆัมพรบรรเจิด (2561 : 18-36) พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การคำนึงถึงการเป็นปัจเจกบุคคล การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความสำเร็จของงาน ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านงานที่รับผิดชอบ และ ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ เช่นเดียวกับ ศุภศาสตร์ พลคำ (2563 : 264-273) พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับมาก ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กัน คือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และ การกระตุ้นปัญญา ซึ่งจะเห็นได้ว่าการศึกษาดังกล่าวทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูของสถานศึกษาแต่ละแห่ง เพื่อเป็นแนวทางในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาสถานศึกษา ทำให้ทราบผลการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายและเกิดประสิทธิผลได้

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนและความพึงพอใจในการทำงานของครู ต่างเป็นตัวสำคัญที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันเป็นยุคปฏิรูปการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนถือเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่งที่จะเป็นแบบอย่าง เป็นผู้นำและผู้ประสานงานในการบริหาร ทั้งนี้การใช้ภาวะผู้นำที่ชาญฉลาดจะส่งผลให้บุคลากรปฏิบัติงานยอมอุทิศตนเพื่อการทำงาน เกิดความรู้สึกและที่เจตคติที่ดีต่องาน ที่ทำ มีความกระตือรือร้น มีความสุขในการทำงาน และยอมอุทิศตนเพื่องานจากความสำคัญของผู้บริหารโรงเรียน จะพบว่าในกระบวนการทำงานนั้น ประกอบด้วยบุคลากร ซึ่งก็คือครูผู้สอนในโรงเรียนที่ต่างก็มีความรู้สึกนึกคิดในหลาย ๆ ทรศนะ ผู้บริหาร จะต้องมีความทักษะในการบริหาร มีภาวะผู้นำที่ชาญฉลาด เพื่อที่จะโน้มน้าวจิตใจ ให้ครูผู้สอนปฏิบัติงานตาม อันจะส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียน

จากสภาพปัญหา ความจำเป็นและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
2. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

การทบทวนวรรณกรรม

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่อไปนี้

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

บัณฑิต แท่นพิทักษ์ (2540 : 15-16) ได้ให้ความหมายภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงว่า หมายถึงภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ใช้วิธีการต่าง ๆ ในการยกระดับความต้องการ ความตระหนักและความสำนึกของ ผู้ตามทำให้ผู้ตามก้าวพ้นความสนใจในตนเองมาเป็นการทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของหน่วยงานและมุ่งใช้ความพยายามอย่างสูงในการทำงานเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ

รัตติกรณ์ จงวิศาล (2545 : 5-6) ให้ความหมายของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง หมายถึงกระบวนการที่ผู้มีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงาน โดยการเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ร่วมงานให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่คาดหวัง พัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานไปสู่ระดับที่สูงขึ้นและมีศักยภาพมากขึ้นทำให้ตระหนักรู้ในภารกิจ จูงใจให้ผู้ร่วมงานมองไกลเกินกว่าความสนใจของตน ซึ่งนำไปสู่ประโยชน์ของกลุ่มหรือสังคม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (2550 : 4-14) กล่าวถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติ และสมมติฐานของสมาชิกในองค์กร สร้างความผูกพันในการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ที่สำคัญขององค์กร ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวข้องกับอิทธิพลของผู้นำที่มีต่อผู้ตาม แต่อิทธิพลนั้นเป็นการให้อำนาจแก่ผู้ตามให้กลับกลายมาเป็นผู้นำ และผู้ที่เปลี่ยนแปลงหน่วยงานในกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงองค์กร ดังนั้นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจึง ได้รับการมองว่าเป็นกระบวนการที่เป็นองค์รวมและเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของผู้นำระดับต่าง ๆ ในหน่วยงานย่อยขององค์กร

สำหรับงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดทฤษฎีของบาสและ อโวลีโอ (Bass & Avolio. 1994) มีองค์ประกอบ 4 ประการ

1. การมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ ผู้บริหารสถานศึกษา ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เพื่อนครู เป็นผู้มียุทธศาสตร์ที่มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลสามารถบริหารการศึกษาโดยมีจริยธรรมคุณธรรมไม่แสวงหาประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวมทำให้ครูและบุคลากรทุกฝ่ายเกิดความเชื่อมั่นศรัทธาในเกียรติและยกย่องพฤติกรรมของผู้บริหารสามารถสร้างความเชื่อมั่นความภาคภูมิใจแก่เพื่อนครูและบุคลากรต่างๆ

2. การสร้างแรงบันดาลใจ ผู้บริหารสถานศึกษา มีทักษะในการสื่อสารกับเพื่อนครูและบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความศรัทธา ความหวัง สามารถพูดโน้มน้าวให้เกิดแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงาน ทำให้เพื่อนครูสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข มีทัศนคติเชิงบวกในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารสามารถสร้างจุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงาน และประชาสัมพันธ์ให้ทุกฝ่ายได้ทราบอย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดแนวปฏิบัติที่ดีที่จะส่งผลถึงประสิทธิผลและความสำเร็จของสถานศึกษา

3. การกระตุ้นทางปัญญา ผู้บริหารสถานศึกษา มีการผลักดันให้ครู ชุมชน และผู้ทรงคุณวุฒิทุกฝ่าย ได้ร่วมกันสร้างสรรค์งาน นวัตกรรมใหม่ๆ โดยร่วมกันใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดการพัฒนาสถานศึกษาสู่อนาคต นอกจากนี้ยังมีการเสริมแรงในการทำให้ครูและบุคลากรทุกฝ่าย ตระหนักถึงปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา มีการประชุมเพื่อหา

แนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่ๆ เปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็นอย่างมีอิสระ ผู้บริหารสามารถรับฟังคำ
วิพากษ์วิจารณ์จากเพื่อนครู เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาตนเองและสถานศึกษา

4. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจในความแตกต่างของเพื่อนครู
จึงทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษา คำแนะนำ การดูแลเอาใจใส่ การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีการมอบหมายงานตามความสนใจ
และความสามารถของแต่ละบุคคล มีการพัฒนาศักยภาพของเพื่อนร่วมงานให้สูงขึ้น ผู้บริหารให้ความสนใจและความเอาใจใส่
แก่เพื่อนร่วมงาน นับได้ว่าเป็นการสร้างคุณค่าแก่เพื่อนครู ทำให้เกิดความรู้สึกถึงความสำคัญของตนเองในฐานะผู้ร่วมพัฒนา
สถานศึกษา ไปสู่เป้าหมายและความสำเร็จ

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2549 : 189) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นสภาพความรู้สึกที่มีความสุข สดชื่น เป็น
ภาวะทางอารมณ์เชิงบวกที่บุคคลแสดงออกเมื่อได้รับผลสำเร็จทั้งปริมาณ และคุณภาพตามจุดมุ่งหมาย ตามความต้องการ
ความพึงพอใจจึงเป็นผลของความต้องการที่ได้รับการตอบสนอง โดยมีการจูงใจ (Motivation) หรือสิ่งจูงใจ (Motivators) เป็น
สาเหตุ

กชกร เป้าสุวรรณ และคณะ (2550 : 13) ได้กล่าวถึง ความหมายของความพึงพอใจว่า สิ่งที่ควรจะเป็นไปตาม
ความต้องการ ความพึงพอใจเป็นผลของการแสดงออกของทัศนคติของบุคคลอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นความรู้สึกเอนเอียงของ
จิตใจที่มีประสบการณ์ที่มนุษย์เราได้รับอาจจะมากหรือน้อยก็ได้ และเป็นความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นไปได้ทั้ง
ทางบวกและทางลบ แต่เมื่อได้สิ่งนั้น สามารถตอบสนองความต้องการ หรือทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้ ก็จะเกิดความรู้สึก
บวก เป็นความรู้สึกที่พึงพอใจ แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าสิ่งนั้นสร้างความรู้สึกผิดหวัง ก็จะทำให้เกิดความรู้สึกทางลบ เป็น
ความรู้สึกไม่พึงพอใจ

ณัฐพันธ์ เจริญนันท์ (2551 : 98) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ทัศนคติเกี่ยวกับงานของผู้ได้บังคับบัญชา
ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับปัจจัยแวดล้อมในงานของเขา เช่น ค่าตอบแทน โอกาส ในการเลื่อนตำแหน่ง ความก้าวหน้า หัวหน้างาน
ตลอดจนเพื่อนร่วมงาน ซึ่งมีอิทธิพลต่อการรับรู้งานของบุคคล

สำหรับงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิด ทฤษฎีของวิทเทนและลอยด์ (Weiten and Lloyd, 2003 : 377 - 380)
ซึ่งมีองค์ประกอบ 6 ด้าน ดังนี้

1. คุณค่าของงาน เป็นลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีการมอบหมายงานตามภาระหน้าที่ตามสมรรถนะที่
กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ทำให้ครูปฏิบัติงานอย่างเห็นคุณค่า มีความหมายมีทัศนคติเชิงบวก ทำให้ครูมีความมุ่งมั่นที่จะ
ปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายของสถานศึกษา

2. ความท้าทายและความหลากหลายในงาน เป็นลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูได้ปฏิบัติงาน
ในหน้าที่ตามศักยภาพของตนเองโดยใช้ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่ท้าทาย ทำให้ครูมีโอกาสได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ มี
โอกาสได้พัฒนาทักษะและความสามารถอย่างต่อเนื่อง มีความกระตือรือร้นและมีความสุขในการทำงาน

3. อิสระในการทำงาน เป็นลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ให้โอกาสครูได้ปฏิบัติงานโดยใช้ความรู้
ความสามารถอย่างมีอิสระ ครูสามารถตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาเพื่อทำให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ นอกจากนี้ครูยังมี
ส่วนร่วมในการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงงานที่ปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

4. มิตรภาพและการยอมรับ เป็นลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทุกฝ่ายใน
สถานศึกษามีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โดยเฉพาะในการประสานสัมพันธ์ในฐานะเพื่อนร่วมงาน มีการยอมรับในความแตกต่างใน
ความสามารถซึ่งกันและกันผู้บริหารสถานศึกษาให้การยกย่องชมเชยแก่ครูที่มีผลงานดีเด่น

5. **ผลตอบแทนที่ดี** เป็นลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูเปรียบเทียบผลงานของตนเองกับค่าตอบแทน และความคาดหวังในการปฏิบัติงาน หรือบางโอกาสส่งเสริมให้ครูเปรียบเทียบผลงานของตนเองกับบุคคลอื่นที่อยู่ในฐานะเดียวกันทั้งนี้เพื่อให้ครูเพิ่มขีดความสามารถเพื่อพัฒนาตนเองให้ได้รับผลตอบแทนที่สูงขึ้น

6. **ความมั่นคง** เป็นลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีความมั่นคงในอาชีพ สร้างรายได้ด้านการประกันรายได้ ผลตอบแทน สวัสดิการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของครู นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้ครูได้รับสวัสดิการตามฐานะและสภาพเศรษฐกิจสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

สมมุติฐานในการวิจัย

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 102 โรงเรียน ซึ่งจำนวนกลุ่มตัวอย่างได้จากการคำนวณโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 337 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิด ทฤษฎี ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มี 3 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่งและวิทยฐานะ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ตามแนวความคิดของบาสและ อโวลีโอ (Bass & Avolio) ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบจัดลำดับคุณภาพ 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's rating scale) โดยผู้วิจัยกำหนดค่าคะแนนของช่วงน้ำหนักเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีความหมายดังต่อไปนี้

5 หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูตามแนวคิดของวิทเทนและลอยด์ (Weiten and Lloyd) ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบจัดลำดับคุณภาพ 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert's rating scale) โดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) ดังนี้

5 หมายถึง ครูมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ครูมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง ครูมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ครูมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง ครูมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธนบุรี เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้กับสถานศึกษาในจังหวัดสมุทรสาครแต่ละแห่งด้วยตนเอง
3. ดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง
4. เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืน จึงตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์และจัดลำดับข้อมูล
5. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลต่อไป

1 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะดำเนินการเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วน มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปด้วยค่าสถิติตามวัตถุประสงค์

- 1) แบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) โดยการคำนวณหาความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง
- 2) แบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และแปลความหมายตามเกณฑ์ขอบเขตของค่าเฉลี่ย
- 3) แบบสอบถามตอนที่ 3 วิเคราะห์ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และแปลความหมายตามเกณฑ์ขอบเขตของค่าเฉลี่ย
- 4) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร วิเคราะห์โดยใช้สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

- 2.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 2.2 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีอายุต่ำกว่า 30 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี ประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 10 ปีสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่าระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.26$, S.D. =0.47)

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการคำนึงถึงการเป็นปัจเจกบุคคล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}= 4.32$, S.D. = 0.44) รองลงมาได้แก่ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X}= 4.25$, S.D. = 0.47) ส่วนด้านการกระตุ้นทางปัญญา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}= 4.21$, S.D. = 0.49) ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวม

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. การมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ (X1)	4.24	0.47	มาก	3
2. การสร้างแรงบันดาลใจ (X2)	4.25	0.47	มาก	2
3. การกระตุ้นทางปัญญา (X3)	4.21	0.49	มาก	4
4. การคำนึงถึงการเป็นปัจเจกบุคคล (X4)	4.32	0.44	มาก	1
รวม	4.26	0.47	มาก	

2. ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่าระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.26$, S.D. =0.47)

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านมิตรภาพและการยอมรับ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}= 4.35$, S.D. = 0.44) รองลงมาได้แก่ ด้านคุณค่าของงาน ($\bar{X}= 4.28$, S.D. = 0.43) ส่วนด้านความมั่นคง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}= 4.20$, S.D. = 0.49) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวม

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. คุณค่าของงาน (Y1)	4.28	0.43	มาก	2
2. ความท้าทายและความหลากหลายในงาน (Y2)	4.27	0.48	มาก	3
3. อิสระในการทำงาน (Y3)	4.26	0.45	มาก	4
4. มิตรภาพและการยอมรับ (Y4)	4.35	0.44	มาก	1
5. ผลตอบแทนที่ดี (Y5)	4.22	0.51	มาก	5
6. ความมั่นคง (Y6)	4.20	0.49	มาก	6
รวม	4.26	0.47	มาก	

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ทุกด้าน โดยมีค่า Sig (2-tailed) เท่ากับ 0.00 ซึ่งน้อยกว่า 0.01 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) ยอมรับ (H_1) หมายความว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ

ผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การคำนึงถึงการเป็นปัจเจกบุคคลมีความสัมพันธ์กับความท้าทายและความหลากหลายในงาน มากที่สุด ($r=0.552$) รองลงมาการคำนึงถึงการเป็นปัจเจกบุคคลมีความสัมพันธ์กับมิตรภาพและการยอมรับ ($r=0.539$) ส่วนการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์มีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนที่ดี น้อยที่สุด ($r=0.535$)

ตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับปัจจัยความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

ตัวแปร	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	Y_5	Y_6	Y_{tt}
X_1	0.454**	0.510**	0.496**	0.481**	0.261**	0.524**	0.573**
X_2	0.431**	0.532**	0.475**	0.531**	0.273**	0.523**	0.560**
X_3	0.502**	0.535**	0.502**	0.529**	0.300**	0.497**	0.583**
X_4	0.450**	0.552**	0.521**	0.539**	0.335**	0.451**	0.525**
X_{tt}	0.524**	0.616**	0.590**	0.591**	0.344**	0.567**	0.638**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การอภิปรายผล

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายผลตามลำดับของสรุปผลการวิจัยหรือตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาตามตารางเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการคำนึงถึงการเป็นปัจเจกบุคคล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ในเรื่องของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีอุดมการณ์ มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ที่ได้ผลการวิจัยเช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก ผู้นำที่มีอุดมการณ์ และมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล เป็นพฤติกรรมที่ผู้บริหารแสดงให้เห็น ในการให้ความสำคัญต่อผู้ร่วมงานเป็นรายบุคคลมากกว่าในฐานะที่ผู้ร่วมงานเป็นสมาชิกของ กลุ่มคนหนึ่งเท่านั้น จึงทำให้ผู้ร่วมงานสนใจการพัฒนาจุดเด่นของตนเอง และทำให้ผู้ตามรู้สึกมีคุณค่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญรัตน์ บัวแย้มและคณะ (2565 : 235-250) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ และด้านการคำนึงถึงความ เป็นปัจเจกบุคคล และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาวดี เผ่าผมและคณะ (2564 : 597-610) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา บุเปือยยางใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาบุเปือยยางใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามตารางเป็นรายด้าน พบว่า ด้านมิตรภาพและการยอมรับ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ในเรื่องของผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมยกย่องชมเชยแก่ครูที่มีผลงานดีเด่น ในการปฏิบัติงาน ที่ได้ผลการวิจัยเช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก การยอมรับและให้เกียรติซึ่งกันและกันเป็นสิ่งที่สำคัญที่ช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง

บุคคลในการปฏิบัติงานร่วมกัน การส่งเสริมยกย่องแก่ครูที่มีผลงานดีเด่น ในการปฏิบัติงาน จึงเป็นสร้างสัมพันธ์ภาพที่แข็งแกร่ง และยั่งยืนในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภคมน ทิฆัมพรบรรเจิด (2561 : 18-36) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิสิทธิ์ ศรีพนมพงษ์และคณะ (2563 : 101-109) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเครือข่ายบ้านฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ที่ได้ผลการวิจัยเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากการที่ผู้บริหารสถานศึกษามีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงการเป็นปัจเจกบุคคล เป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมากในการสร้างสภาพแวดล้อมทำงานที่ดีและสร้างความเชื่อมั่นในทีมงานทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชโรบล เจริญกลาง และคณะ (2563 : 87 – 104) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองบุญมาก 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองบุญมาก 2 โดยรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภศาสตร์ พลคำ (2563 : 264-273) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในการปฏิบัติงานของครูในกลุ่มพัฒนาคุณภาพการศึกษาตะเคียนลมศักดิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ได้ ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมผลักดันให้ครูได้ร่วมกันสร้างสรรค์งาน นวัตกรรมใหม่ ๆ โดยร่วมกันใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดการพัฒนาสถานศึกษาสู่อนาคต เพื่อส่งเสริมทางด้านการกระตุ้นทางปัญญาของครู ให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูมีความมั่นคงในอาชีพ เพื่อส่งเสริมความมั่นใจและความมุ่งมั่นในการทำงานของครู

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยการทำวิจัยเชิงคุณภาพในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเชิงลึก
2. ควรทำวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยการทำวิจัยเชิงคุณภาพในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเชิงลึก เพื่อความเข้าใจที่ละเอียดและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **คู่มือวิทยากร Module การพัฒนาสมรรถนะหลักสูตรพัฒนาครูและศึกษานเทศก์ผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ**. กรุงเทพมหานคร.
- กชกร เป้าสุวรรณ และคณะ. (2550). **รายงานการวิจัยเรื่อง ความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการมาศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์พิษณุโลก**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์. (2551). **พฤติกรรมองค์การ**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : วิ พริน (1991).
- บัณฑิต แทนพิทักษ์. (2540). **ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำ อำนาจ ความศรัทธา และความพึงพอใจในการทำงาน ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). วิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2549). **เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : จามจุรีโปรดักส์.
- ภคมน ทิฆัมพรบรรเจิด (2561). **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2**. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. 1(2). 18-36.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2545). **ผลการฝึกอบรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิเชียร วิทยอุดม. (2550). **ภาวะผู้นำ**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ซีระฟิล์ม และไซเท็กซ์ จำกัด.
- ศุภศาสตร์ พลคำ (2563). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สถานศึกษาและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในการปฏิบัติงานของครูในกลุ่มพัฒนาคุณภาพการศึกษาตะเียนลมศักดิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3**. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย. 4(3), 264-273
- สถาบันพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวง ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **คู่มือวิทยากร Module การพัฒนาสมรรถนะหลักสูตรพัฒนาครูและศึกษานเทศก์ผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ**. กรุงเทพมหานคร.
- Bass, B.M. and Avolio, B.J. (1994). **Improving Organizational Effectiveness Through Transformational Leadership**. Newbery Park, CA : Sage.
- Burns, J.M. (1978). **Leadership**. New York : Harper and Row. Weiten, W. and Lloyd, M.A. 2003. **Psychology Applied to Modern Life: Adjustment in the 21st Century**. 7th ed. California: Wadsworth Thomson Learning.

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนในฐานะ
ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม
SITUATIONS, EXPECTATIONS AND NEEDS FOR DEVELOPING SCHOOL AS
LEARNING COMMUNITY (SLC) OF SECONDARY SCHOOLS
IN NAKHON PHANOM PROVINCE

คนายุทธ แสนสิทธิ์¹, อัครวัฒน์ บุปผาทวีศักดิ์²
Kanayut Sansit ¹ Akkharawat Buppataweesak²

Corresponding Author E-mail : krudyodnaja@gmail.com

Received: Apr 17, 2024; Revised: May 23, 2024; Accepted: May 26, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ 2) ประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน 78 คน และครู 181 คน รวมทั้งสิ้น 259 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มี 2 ฉบับ คือ 1) สภาพปัจจุบันของการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .96 2) แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .99 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพปัจจุบันของการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยรวมเท่ากับ .041 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีจำนวน 1 ด้าน ที่มีค่าสูงกว่าค่าโดยรวม คือ ด้านที่ 3 การสร้างความเป็นเพื่อนร่วมงาน และชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ

คำสำคัญ: โรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้, ชุมชนแห่งการเรียนรู้, ความต้องการจำเป็น

¹นักศึกษาลัทธิศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

¹Student in Master of Education degree Educational Administration and Development, Nakhon Phanom University

²ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Phanom University

Abstract

This research aimed to 1) study the current situation and desired conditions for the development of schools as community learning centers and 2) assess the needs for learning management using the School as a Learning Community (SLC) concept in secondary schools in Nakhon Phanom province. The research was quantitative with a sample group consisted of 78 school administrators and 181 teachers, totaling 259 individuals. The research instrument used was a questionnaire with a 5-level Likert scale, consisted of 2 parts: 1. Current situation of school development as a community learning center, with a reliability coefficient of .96. 2. Questionnaire on desired conditions for school development as a community learning center with a reliability coefficient of .99. Statistics used include percentages, means, standard deviations, and prioritization of needs using the Modified Priority Needs Index. The results showed that:

1. The current situation of school development as a community learning center in overall was at a high level. The desired conditions for school development as a community learning center in overall was at the highest level. 2. The needs for school development as a community learning center in overall was index of .041. When considering individual aspects, one aspect was a higher than value of the overall, it was in the Aspect 3: Building collaborative work relationships and professional learning communities

Keywords: School as a Learning Community, Learning Community, Needs

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติปี พ.ศ. 2561-2580 ที่กำหนดวิสัยทัศน์เพื่อการพัฒนาชาติให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ให้เป็นประเทศที่พัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยยุทธศาสตร์ชาติ ข้อที่ 3 ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญซึ่งก่อให้เกิดการพัฒนาคนในทุกด้านและทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ และเพิ่มประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษาให้มีการพัฒนาทำให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เข้าใจตนเองสังคมตามบริบทที่ตนเป็น มีความรู้และรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตน และสร้างพื้นฐานการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลของโลกอนาคตเพื่อความเป็นเลิศสู่ระดับสากล (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562 : 1)

สำหรับรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จได้รับความนิยมและเป็นต้นแบบการบริหารโรงเรียนในปัจจุบัน ตัวอย่างเช่น การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-based Management) ซึ่งมีความเป็นอิสระในการบริหารทรัพยากร งบประมาณการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นและคนในชุมชนเข้าบริหารโรงเรียนของตนภายใต้คณะกรรมการบริหารโรงเรียนตามวิสัยทัศน์ที่โรงเรียนกำหนด (กิริยณภา หนูอินทร์, 2562 : 34) ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) หมายถึง การพัฒนาวิชาชีพครู โดยให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในด้านความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา ประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนเกิดประสิทธิผล โดยการดำเนินงานของชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ ส่งผลถึงเป้าหมายเพื่อการพัฒนาทักษะและศักยภาพให้เป็นครูมืออาชีพ (กมลวรรณ ทิพย์เนตร, 2561 : 5) School as Learning Community (SLC) เป็นรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนที่มีหลายประเทศทั่วโลก นำไปปรับใช้ในการบริหารโรงเรียน สามารถปรับเปลี่ยนได้ตรงตามบริบทของแต่ละพื้นที่ สร้างสังคมที่เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ตอบสนองการเรียนรู้ของผู้เรียน เสริมทักษะความชำนาญของแต่ละบุคคลทำให้เกิดความเป็นเลิศในด้านที่ผู้เรียนสนใจ การรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการเรียนการสอน ทำให้สามารถนำทรัพยากรในชุมชนมาใช้ได้อย่างคุ้มค่า เกิดเป็นสังคมโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้เป็นรูปธรรม

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นความสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีความทัดเทียมต่อการเปลี่ยนแปลงของการดำเนินชีวิตของคนในสังคมปัจจุบันและอนาคต จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม เพื่อให้เกิดองค์กรแห่งการเรียนรู้หรือชุมชนแห่งการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา และเป็นการสนับสนุนการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วนระหว่างผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใต้วิสัยทัศน์และข้อตกลงร่วมกัน ตลอดจนคุณค่าพื้นฐานตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด เพื่อพัฒนาคุณภาพและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารโรงเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม
2. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็น ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ของซาโต มาซาบุ

แนวคิดแรก เป็นแนวคิดเชิงปรัชญาทางการเมืองของดิวอี้ (Dewey J. 1927 : 1) ที่ระบุหลักการประชาธิปไตยเป็นหลักการสำคัญว่า การรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันเป็นกระบวนการเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ อารมณ์ความรู้สึก และมุมมองที่หลากหลาย ภายใต้วิสัยทัศน์และแนวทางร่วมกัน

แนวคิดที่สอง เป็นการนำแนวคิดเชิงปรัชญาทางการเมืองของดิวอี้มาเป็นหลักการพื้นฐานและนำไปสู่แนวคิดโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้โดยนักวิชาการที่ชื่อว่า ซาโต มาซาบุ (Sato M. 2016 : 59) ซึ่งมีหลักการสำคัญ 4 ประการ ดังนี้ 1) SLC ไม่ใช่สูตรหรือเทคนิคที่ตายตัวแต่เป็นการผสมผสานระหว่างวิสัยทัศน์ ปรัชญา และระบบกิจกรรม 2) SLC เป็นการบูรณาการร่วมกันจากหลากหลายแนวทาง โดยอาศัยการบริหารงานภายใต้หลักประชาธิปไตยที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีสิทธิและความเสมอภาคในการบริหารร่วมกัน 3) SLC อาศัยหลักการพื้นฐานการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยอาศัยการสื่อสารแบบโต้ตอบ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกคนผ่านการระดมความคิดเห็นและการตอบสนองร่วมกัน และ 4) SLC ไม่ใช่การเคลื่อนไหว แต่เป็นเครือข่ายที่มีการกระจายอำนาจอย่างหลากหลาย โดยทำให้เป็นห้องเรียนสาธารณะที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของ เพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนทุกคนผ่านกระบวนการพัฒนาครูโดยใช้ชั้นเรียนและห้องเรียนเป็นฐาน (อรรถพล อนันตวรสกุล. 2563 : ออนไลน์)

ประวัติและวิวัฒนาการของโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้โรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (School as Learning Community: SLC) หรือโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ นั้น เป็นแนวคิดทางการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นมากกว่า 20 ปีที่ส่งผลให้เกิดการปฏิรูปโรงเรียนในประเทศญี่ปุ่น ตั้งแต่ระดับฐานรากจนได้รับความสนใจและขยายเครือข่ายออกไปในประเทศอื่น ๆ ทางภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตลอดจนถึงนอกทวีปต่าง ๆ เช่น ประเทศเม็กซิโก จนทำให้เกิดเครือข่ายในระดับนานาชาติ ภายใต้ชื่อว่า “The International Network for School as Learning Community” (อรรถพล อนันตวรสกุล. 2563 : ออนไลน์) SLC ประเทศญี่ปุ่นในฐานะที่เป็นต้นแบบ SLC ได้นำขบวนการ SLC ไปใช้ในโรงเรียนหลายแห่งทั่วประเทศญี่ปุ่น โดยนำมาพัฒนาภาวะผู้นำของครูใหญ่ ส่งเสริมทักษะความเป็นมืออาชีพในการสอนของครูในโรงเรียน แก้ปัญหานักเรียนมีพฤติกรรมก่อวินาศกรรมในโรงเรียน (Sato M. 2016) สำหรับประเทศไทย หลังจากที่มีงานมหกรรมการศึกษา EDUCA เมื่อปี 2016 ได้มีการนำแนวคิด SLC นี้เข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทย จนถึงปัจจุบันมีโรงเรียนกว่า 50 โรงเรียนที่นำแนวคิดเรื่องโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ไปใช้แล้วประสบความสำเร็จ ยกตัวอย่างเช่น โรงเรียนสาธิตพัฒนาที่เริ่มนำแนวคิดนี้ไปใช้ตั้งแต่ ปี 2558 ได้รับความร่วมมืออย่างดีจากบุคลากรภายในโรงเรียน (จิณณภัทร พิบูลวิทดำรง. 2565 : 3) แต่ด้วยแนวคิดนี้เป็นการสร้างระบบกิจกรรมขึ้นจากภายใน คือ มีการสร้างการมีส่วนร่วมของครูผู้สอน นักเรียน และผู้ปกครอง รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ ในชุมชนซึ่งกิจกรรมที่สร้างจะต้องมีความเชื่อมโยง เป็นระบบที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

องค์ประกอบโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ มี 3 องค์ประกอบ (ซาโต มาซาบุ.2559 : 68) ได้แก่

1) วิสัยทัศน์ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ 2) ปรัชญาของชุมชนแห่งการเรียนรู้ และ 3) ระบบกิจกรรมของชุมชนแห่งการเรียนรู้ รายละเอียดดังนี้

1. วิสัยทัศน์ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Vision) คือ โรงเรียนเป็นสถานที่ฝึกอบรมและให้ความรู้แก่นักเรียน และครูในโรงเรียนที่ให้การอบรมและการเรียนรู้ในฐานะผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา ผู้ปกครองและคนในชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการปฏิรูปโรงเรียน โดยที่โรงเรียนเข้าบริบทของชุมชนความต้องการของชุมชนและผู้ปกครองสามารถตอบสนอง ต่อความต้องการ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

2. ปรัชญาของชุมชนแห่งการเรียนรู้ คือ หลักแห่งความรู้และความจริงประกอบด้วย (1) ปรัชญาการเป็นสาธารณะ (Public Philosophy) การที่โรงเรียนและห้องเรียนจะต้องเป็นสถานที่แหล่งการเรียนรู้ของทุกคน ไม่มีใครเป็นเจ้าของแต่เพียงผู้เดียว สร้างให้ห้องเรียนเป็นพื้นที่แสดงผลงานต่อสาธารณะ มีการนำเสนอผลงานของชั้นเรียนอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างห้องเรียนชุมชนเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน (2) ปรัชญาการมีประชาธิปไตย (Democracy Philosophy) เป็นการทำให้โรงเรียนเป็นสถานที่ที่มีความเป็นประชาธิปไตย สามารถแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระภายใต้ความเสมอภาคและความเท่าเทียมซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในอนาคตต่อไปความสำคัญของประชาธิปไตย (Democracy Philosophy) ต้องสามารถเชื่อมโยงระหว่างเด็กกับเด็ก เด็กและครูกับครูจะต้องให้ความเคารพซึ่งกันและกัน สร้างความสัมพันธ์ในการรับฟังซึ่งกันและกัน ไม่ทอดทิ้งใครให้อยู่เพียงลำพังในห้องเรียน (3) ปรัชญาความเป็นเลิศ (Excellent Philosophy) การที่เด็กทุกคนมีสิทธิพัฒนาศักยภาพเพื่อก้าวไปสู่ความเป็นเลิศตามแนวทางของตัวเองโดยความเป็นเลิศในที่นี้ หมายถึงไม่ว่าจะเจอเงื่อนไขแบบใดก็สามารถรับมือต่อเงื่อนไขนั้นได้อย่างดีที่สุด

3. ระบบกิจกรรมของชุมชนแห่งการเรียนรู้ ได้แก่ (1) การเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลังในห้องเรียน (Collaborative Learning) (2) การสร้างความเป็นเพื่อนร่วมงาน (Collegiality) และชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (Professional Learning Community) (3) การเข้าร่วมเรียนรู้ของผู้ปกครองและคนในชุมชนท้องถิ่น (Parental and Community Involvement) เพื่อเป้าหมายสูงสุดในการพัฒนานักเรียนทุกคนให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันแบบร่วมมือรวมพลัง ทั้งใน มิติของผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้ปกครองหรือชุมชน อย่างเต็มศักยภาพและใช้ชีวิตในสังคมได้ อย่างมีความสุข นำไปสู่การสร้างโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยระบบ กิจกรรม 3 ส่วนนั้นจะเข้ามาอยู่ในรูปแบบกิจกรรมภายในโรงเรียนอย่างเป็นธรรมชาติ

จากรายละเอียดข้างต้น สรุปองค์ประกอบซึ่งองค์ประกอบสำคัญของ โรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ซึ่งประกอบไปด้วยหลักแนวคิด 5 ประการ ได้แก่

1.1 การมีวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน หมายถึง วิสัยทัศน์พื้นฐานของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ต้องมีการเปลี่ยนแปลงที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ของนักเรียน การสร้างค่านิยมร่วมกันท่ามกลางการตัดสินใจของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนเกี่ยวกับการสอนและการเรียนรู้ของนักเรียน และสนับสนุนมาตรฐานพฤติกรรมในชุมชนแห่งนี้ วิสัยทัศน์ถูกกระทำในวันต่อวันไม่ว่าสถานการณ์ใดที่เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ สามารถดึงดูดและพัฒนากิจการในทุกด้านของศักยภาพของผู้เรียน

1.2 การเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลังในห้องเรียน หมายถึง การเรียนการสอนรูปแบบหนึ่ง ที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติงานเป็นกลุ่มย่อย โดยมีสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถที่แตกต่างกัน เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการเรียนรู้ของแต่ละคน สนับสนุนให้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จนบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ นอกจากนี้ ยังเป็นการส่งเสริมการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ หรือทีม ตามระบอบประชาธิปไตย และเป็นการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ทำให้สามารถปรับตัวอยู่กับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

1.3 การสร้างความเป็นเพื่อนร่วมงาน และชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ หมายถึง การรวมตัว ร่วมมือร่วมใจ และร่วมเรียนรู้ร่วมกันของครู ผู้บริหาร บนพื้นฐานความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร มีวิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมาย และภารกิจร่วมกัน โดยทำงานร่วมกันแบบทีมการเรียนรู้ที่มีครูเป็นผู้นำร่วมกัน และผู้บริหารเป็นผู้ดูแลสนับสนุนสู่การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพเปลี่ยนแปลงคุณภาพตนเอง สู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญและมีความสุขของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้

1.4 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและคนในชุมชน การที่ผู้ปกครองและคนในชุมชนมีส่วนร่วมในโรงเรียน โดยการสนับสนุนด้านความคิดเห็นตัดสินใจ สละแรงงาน และเวลาให้โรงเรียนในการวางแผน การกำหนดนโยบาย การติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน

1.5 กระบวนการเปิดชั้นเรียนเพื่อการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้นักเรียนมีวิถีและวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างหลากหลาย เป็นการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองอย่างทั่วถึงเต็มศักยภาพของแต่ละคน ผู้เรียนได้ยกระดับความรู้ และ ระดับการเรียนรู้ร่วมกันผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้เกิดการเรียนรู้ในระดับสูงเกิดสมรรถนะฝังลึกที่จะเรียนรู้แก้ปัญหาและสร้างสรรค์ในเรื่องและ ในเงื่อนไขที่ตนยังไม่เคยรู้จักได้ด้วยตนเองและโดยกระบวนการกลุ่มจนเกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตนเอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียน ในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม เป็นวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีการสำรวจ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาในนครพนม ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,725 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน 111 คน และ ครู 1,614 คน (แผนปฏิบัติการประจำปี 2566 : 6 ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนจังหวัดนครพนม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาในนครพนม ปีการศึกษา 2566 จำนวน 259 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน 78 คน และครู 181 คน ได้มาโดยการใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - stage Sampling) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ (บุญชม ศรีสะอาด. 2560)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม แบบมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งสร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้น โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพและขนาดสถานศึกษา เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม ประกอบด้วย 5 ด้าน จำนวน 25 ข้อ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ประยุกต์ใช้ตามแบบ Likert คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด. 2560)

3. วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตจากงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

2. นำหนังสือจากคณะกรรมการมหาวิทยาลัยนครพนม พร้อมแบบสอบถามโดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางออนไลน์ (Google Form) ไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามให้แล้วเสร็จภายใน 15 วัน

3. เก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนมาจากกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองส่วนหนึ่ง และใช้รูปแบบออนไลน์ (Google Forms)

4. ตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยได้แบบสอบถามกลับคืน 259 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล (1) หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Validity) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IC) โดยแบบสอบถามสภาพปัจจุบันของการพัฒนาโรงเรียนในฐานชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ได้ค่าความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์ อยู่ระหว่าง .60-1.00 และแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาโรงเรียนในฐานชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ได้ค่าความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์ อยู่ระหว่าง .60-1.00 (2) หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของแบบสอบถามแต่ละข้อกับคะแนนรวม (Item-total Correlation) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ทั้งฉบับโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่า แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .25 - .84 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96 แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .46 - .97 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .99

สถิติพื้นฐาน (บุญชม ศรีสะอาด. 2560 : 120-148) ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

จัดลำดับความสำคัญความต้องจำเป็น โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (สุมิล ว่องวาณิช. 2558: 275-279)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนในฐานชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาโรงเรียนในฐานชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การพัฒนาโรงเรียนในฐานชุมชน แห่งการเรียนรู้ (SLC)	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การมีวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน	4.45	.53	มาก	4.58	.35	มากที่สุด
2. การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมพลังในห้องเรียน	4.44	.57	มาก	4.59	.39	มากที่สุด

การพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชน แห่งการเรียนรู้ (SLC)	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
3. การสร้างความเป็นเพื่อนร่วมงาน และชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ	4.28	.54	มาก	4.56	.37	มากที่สุด
4. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและคน ในชุมชน	4.38	.58	มาก	4.53	.41	มากที่สุด
5. กระบวนการเปิดชั้นเรียนเพื่อการ เรียนรู้	4.35	.55	มาก	4.51	.52	มากที่สุด
รวม	4.38	.36	มาก	4.55	.32	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 4.25-4.45$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 1 การมีวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน ($\bar{X} = 4.45$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านที่ 5 กระบวนการเปิดชั้นเรียนเพื่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.25$) ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด

ทุกด้าน ($\bar{X} = 4.51-4.59$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 2 การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมพลังในห้องเรียน ($\bar{X} = 4.59$)

และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านที่ 5 กระบวนการเปิดชั้นเรียนเพื่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.51$)

ตอนที่ 2 การประเมินความต้องการจำเป็นของการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม นำเสนอข้อมูลโดยแสดงค่า Modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$)

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ($PNI_{Modified}$) และลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชน แห่งการเรียนรู้ (SLC)	D	I	$PNI_{Modified}$	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. การมีวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน	4.44	4.59	.034	4
2. การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมพลังใน ห้องเรียน	4.28	4.56	.065	1
3. การสร้างความเป็นเพื่อนร่วมงาน และชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ	4.38	4.54	.036	3
4. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและคน ในชุมชน	4.35	4.51	.037	2
รวม	4.38	4.56	.041	-

จากตารางที่ 2 พบว่า การพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยรวมเท่ากับ .041 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีจำนวน 1 ด้าน ที่มีค่าสูงกว่าค่าโดยรวม คือ ด้านที่ 2 การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมพลังในห้องเรียน ($PNI_{Modified} = .065$)

การอภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามสมมติฐาน ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน ด้านที่ 2 การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมพลังในห้องเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านกระบวนการเปิดชั้นเรียนเพื่อการเรียนรู้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากคณะครู ผู้บริหาร และบุคลากรในสถานศึกษาเห็นความสำคัญและความจำเป็นของการรวมกลุ่มกันโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา ซึ่งทำให้เกิดความรู้สึกต้องเรียนรู้ร่วมกันและรับผิดชอบต่อผู้เรียน ส่งผลต่อการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้ดียิ่งขึ้น (ปานหทัย ธรรมรัตน์. 2564) และสอดคล้องกับงานวิจัยของกัลยาณี พันโบ (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่องแนวทางการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู ผลการวิจัยพบว่า การขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ในภาพรวมทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก และเพศ ระดับการศึกษาผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน ด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมพลังในห้องเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านกระบวนการเปิดชั้นเรียนเพื่อการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การบริหารโรงเรียนภายใต้ระบบกิจกรรม โดยมีการเชื่อมโยงกับทุกภาคส่วนภายใต้เครือข่ายความร่วมมือของทุกฝ่ายได้แก่ ผู้บริหารกับชุมชน ผู้บริหารกับครู ระหว่างครูด้วยกันครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน โรงเรียนกับผู้ปกครอง และชุมชนกับโรงเรียน โดยมีเป้าหมายร่วมกันเพื่อพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่แท้จริง ควรมีการกำหนดแนวปฏิบัติการดำเนินงานในการการเปิดชั้นเรียนและโรงเรียนให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาเรียนรู้ร่วมกัน (ทรงวุฒิ วิเปลี่ยน, ศิริพงษ์ เสงายาน, และจรรุวรรณ พลอยดวงรัตน์. 2564) และยังสอดคล้องกับแนวคิดของอนงค์กาญจน์ ศรีจันทร์ (2563) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ พบว่า การสะท้อนคิดเป็นแนวทางของการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ นั้น คือ ต้องมีการประเมินผลเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ร่วมกันของชุมชนและโรงเรียนมีความต้องการจำเป็นสูงสุด จึงจะทำได้ประโยชน์กับทุกฝ่ายการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพของนักเรียนด้วยการเสริมสร้างโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ไปใช้โดยในช่วงเริ่มต้นควรมีผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมาคอยให้การดูแลช่วยเหลือหากเกิดข้อสงสัย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้พัฒนาร่วมกันอย่างต่อเนื่องจนเกิดความเข้าใจอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการนำไปสู่การปฏิบัติ และยังสอดคล้องกับลัดดา ภูเกียรติ, และคณะ. (2562) ได้ศึกษาแนวทางการสร้างโรงเรียนแห่งชุมชนการเรียนรู้กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิตพัฒนา พบว่า การสร้างโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ด้วยการใช้ทฤษฎีของการเรียนรู้ผ่านบทเรียนและการร่วมมือร่วมพลังระหว่างสมาชิกของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ทั้งในและนอกโรงเรียนในการร่วมกันออกแบบและวางแผนโปรแกรมการเรียนรู้และกิจกรรมตามปรัชญาของการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child Centre) ซึ่งผลที่เกิดขึ้นคือบรรยากาศเชิงบวกระหว่างผู้เกี่ยวข้องอย่างน้อย 3 ฝ่าย ได้แก่ ครู นักเรียนและผู้บริหารหรือผู้เชี่ยวชาญ

2. การประเมินความต้องการจำเป็นของการพัฒนาโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครพนม พบว่า มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยรวมเท่ากับ .041 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีจำนวน 1 ด้าน ที่มีค่าสูงกว่าค่าโดยรวม คือ ด้านที่ 2 การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมพลังในห้องเรียน ($PNI_{Modified} = .065$) ทั้งนี้เนื่องมาจาก แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (School as Learning

Community SLC) ของซาโต มาซาบุ มุ่งเน้นการบริหารจัดการในระบบกิจกรรม เนื่องจากการนำแนวทางนี้ไปใช้ในทางปฏิบัติ เพื่อให้เป็นโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ สามารถปรับเปลี่ยนและยืดหยุ่นให้เหมาะสมกับสภาพบริบทที่นำไปใช้ได้จริง (ทรงวุฒิ วีเปลี่ยน, ศิริพงษ์ เศษายาน, และจรรุวรรณ พลอยดวงรัตน์. 2564) และสอดคล้องกับองค์กาญจน์ ศรีจันทร์. (2563) ที่กล่าวว่า การดำเนินงานของโรงเรียนในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัด การวิเคราะห์ผลตามตัวชี้วัด การจัดทำรายงาน และการปรับปรุงผลการปฏิบัติงานนั้นมีความต้องการในการพัฒนาเป็นลำดับแรก โดยควรเร่งรัดการประเมินผลการดำเนินงานให้บรรลุการเป็นขั้นเรียนที่เพิ่มโอกาสในการเรียนรู้และการเป็นโรงเรียนที่มุ่งเน้นคุณภาพการเรียนรู้ที่สูงขึ้นได้ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรเร่งรัดปรับปรุงการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน โดยควรกำหนดตัวชี้วัดเพื่อติดตามและประเมินผลการดำเนินงานที่สะท้อนการเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ของขั้นเรียนและการมุ่งเน้นคุณภาพการเรียนรู้ที่สูงขึ้นของโรงเรียน นำไปสู่การออกแบบวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแผนงานในครั้งต่อไป เพื่อส่งเสริมให้เกิดเป็นขั้นเรียนที่เพิ่มโอกาสในการเรียนรู้และการเป็นโรงเรียนที่มุ่งเน้นคุณภาพการเรียนรู้ที่สูงขึ้น ผ่านการสร้างความร่วมมือของเครือข่ายผู้ปกครองและชุมชน โดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับครูและโรงเรียน รวมทั้งเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างบ้านและโรงเรียน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเด็กเรียนอย่างเต็มศักยภาพและตอบสนองความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน และยังสอดคล้องกับสุภาวดี ลาภเจริญ, วิสุทธิ วิจิตรพัชรภรณ์ และอัจฉรา นิยมภา (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ในภาพรวมพบว่าการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าอาจารย์ต้องการให้มีการส่งเสริมรูปแบบความคิดที่หลากหลาย อาจารย์มีความสนใจและแสวงหาความรู้และต้องการให้ผู้บริหารสนับสนุนให้อาจารย์ได้รับโอกาสในการเข้าร่วมงานด้านวิชาการอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง อีกทั้งมีการสร้างทีมในการทำงานเป็นกระบวนการสำคัญมากกว่าการทำงานเป็นรายบุคคลส่วนด้านวิสัยทัศน์ร่วมภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง นั้นแสดงว่าให้เห็นว่าอาจารย์ยังมีความเข้าใจในกระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันไม่เพียงพอและทั่วถึง ซึ่งวิสัยทัศน์เป็นเรื่องเกี่ยวกับการชี้นำความคิดและนำไปสู่เป้าหมายในการวางแผนกลยุทธ์ แสดงให้เห็นว่าอาจารย์มีความพร้อมและมุ่งมั่นในการปรับตัวโดยโรงเรียนควรสร้างจิตสำนึกให้อาจารย์เห็นความสำคัญของการสร้างวิสัยทัศน์ของตนให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ร่วมขององค์กรอย่างทั่วถึง มุ่งปรับปรุงวัฒนธรรมองค์กรให้เข้มแข็งครอบคลุมมากขึ้น โรงเรียนจะสามารถมุ่งสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลจากการศึกษา พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านกระบวนการเปิดชั้นเรียนเพื่อการเรียนรู้ ดังนั้น จึงควรมีการนำมาเสริมร่วมกับการบริหารโรงเรียนด้านการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ โดยควรเพิ่มการเปิดชั้นเรียนและโรงเรียนให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเรียนรู้และออกแบบการจัดการศึกษาร่วมกับครูและโรงเรียน เพื่อพัฒนาให้เป็นขั้นเรียนที่เพิ่มโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพการเรียนรู้ที่สูงขึ้น

2. ผลจากการศึกษาความต้องการจำเป็น พบว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมพลังในห้องเรียน มีค่าสูงสุดสถานศึกษาควรใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารสถานศึกษา โดยผู้บริหารกำหนดแผน กิจกรรมในการพัฒนาครู กระตุ้นให้เกิดความร่วมมือกันของบุคลากรใน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานและพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูร่วมกันทำงานเป็นทีมในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดการไว้วางใจ ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ร่วมกันระดมความคิดเห็นในการออกแบบวางแผน กำหนดเป้าหมาย วิธีการประเมินผลตลอดจนแก้ปัญหาของผู้เรียนร่วมกัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการถอดบทเรียนเกี่ยวกับกระบวนการในการบริหารโรงเรียนจากโรงเรียนที่มีการบริหารตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนเพื่อพัฒนาให้เป็นขั้นเรียนที่เพิ่มโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพการเรียนรู้ที่สูงขึ้น
3. ควรมีการศึกษารูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งเสริมให้เกิดการบริหารโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ ทิพนเตร. (2561). การพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ.(รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
- กิริยณภา หนูอินทร์. (2562). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, 1(4), 33-39.
- กัลยาณี พันโบ. (2564). แนวทางการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียน ในสังกัด สำนักรงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 12(2), 111-126.
- จิณณภัทร พิบูลวิฑิตดำรง. (2565). กลยุทธ์การบริหารความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่โรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ภาวะผู้นำและนวัตกรรมการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยสยาม.
- ชาโต มานาบุ. (2559). การปฏิรูปโรงเรียน แนวความคิด “ชุมชนแห่งการเรียนรู้” กับการนำทฤษฎีมาปฏิบัติจริง. นนทบุรี : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- ทรงวุฒิ วิเปลี่ยน, ศิริพงษ์ เสภาภาน, และจรรุวรรณ พลอยดวงรัตน์ (2566). แนวทางการบริหารโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC). วารสารวิจัยวิชาการ. 6(6), 301 – 316.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น .(พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- ปานหทัย ธรรมรัตน์. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ลัดดา ภูเกียรติและคณะ. (2562). แนวทางการสร้างโรงเรียนแห่งชุมชนการเรียนรู้: กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิตพัฒนา. สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2566,จาก https://www.satitpattana.ac.th/web/news/public_ksp_OneSchoolOneInnovation2560/Guide_to_Creating_School_Community_Learning.pdf.
- วิทยากร เชียงกุล. (2550). สถานะการศึกษาไทยปี2549/2550 การแก้ปัญหาและการปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นระบบองค์รวม. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สงบ ลักษณะ. (2545). แนวทางการทำแผนการสอน. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุภาวดี ลากเจริญ, วิสุทธิ์จิตรพัชรภรณ์,และอัจฉรา นิยมมาภา. (2561). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผล ต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง. วารสารการบริหารและนวัตกรรมการศึกษา, 1(1), 81-98.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- อนงค์กาญจน์ ศรีจันทร์. (2563). แนวทางพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรรถพล อนันตวรสกุล. (2562). **ชั้นเรียนคือพื้นที่ที่ทรงพลังของการพัฒนาวิชาชีพครู**. สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2566, จาก <https://adaybulletin.com/talk-guest-lifelong-learning-athapol-anunthavorasakul/42460>.
- Dewey, J. (1927). **The public and its problems**. New York : H. Holt and Company.
- Sato, M. (2016). **Enhancing Collaborative Learning: Challenges of School as Learning Community**. Thailand : Keynote for EDUCA2016.

สภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม

SITUATIONS PROBLEMS AND SOLUTIONS APPROACH OF WASTE MANAGEMENT
IN SCHOOLS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE
NAKHON PHANOM

ชาญชัย ภูมิประเสริฐ¹, จารุวรรณ เขียวน้ำชุม²
Chanchai Pumprasert¹, Jaruwan Kheawnamchum²

Corresponding Author E-mail : jaruwan_jaru@npu.ac.th

Received: Apr 17, 2024; Revised: May 26, 2024; Accepted: May 27, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันการจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา 2) ศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 34 คน และครู จำนวน 189 คน รวมทั้งสิ้น 223 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .91 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าที (t-test แบบ Independent Samples) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพปัจจุบันการจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการเปรียบเทียบการจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษา โดยภาพรวม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการเปรียบเทียบการจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ระหว่างขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ โดยภาพรวมแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) แนวทางแก้ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษา ทำให้เห็นบทบาทของบุคลากรในสถานศึกษาในการจัดการขยะมูลฝอย ทำให้เกิดผลดีต่อสถานศึกษา ชุมชน คือ ก่อเกิดการจัดการขยะที่ถูกสุขลักษณะ การกำจัดขยะอย่างถูกวิธี หรือลดการผลิตขยะ ในขณะที่เดียวกันก็ก่อให้เกิดผลต่อสังคมคือ เป็นการสร้างความรับผิดชอบต่อและจิตสำนึกในทิ้งขยะให้เป็นที่เป็นทาง

คำสำคัญ: การจัดการขยะมูลฝอย, แนวทางแก้ปัญหา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม

¹นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

¹Student in Master of Education Program in Educational Administration and Development Nakhon Phanom University

²คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยนครพนม

²Faculty of Education, Nakhon Phanom University

Abstract

This research aimed to 1) study and compare the current situation of waste management in schools, categorized by their status and size, and 2) study the problems and solutions for waste management in schools. This was a quantitative research method. The sample group consisted of 34 school administrators and 189 teachers, totaling 223 individuals. The research instrument used was a questionnaire with a reliability coefficient of .91. Statistical analyses employed included percentages, means, standard deviations, hypothesis testing using independent samples t-test, and analysis of variance. The results showed that:

1. The current situation of waste management in schools in overall was at the highest level. The comparative analysis of waste management in schools between school administrators and teachers found statistically significant differences at .01 level. The comparative analysis of waste management in schools categorized by size (small, medium, large, and extra-large) in overall was statistically significant differences at .01 level. 2. Solutions for waste management in schools highlight the roles of school personnel in managing waste, leading to positive outcomes for both the school and the community, such as proper waste management practices, waste reduction, and fostering responsibility and awareness regarding waste disposal.

Keywords: Waste Management, Problem-solving Strategies, The Secondary Educational Service Area Office Nakhon Phanom

บทนำ

สถานการณ์ปัจจุบันโรงเรียนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ส่วนใหญ่จัดการเรียนรู้โดยบูรณาการสิ่งแวดล้อมศึกษา ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวปฏิรูป การศึกษา ตลอดจนหน่วยงานที่ดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาเข้ามามีบทบาทส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อม ศึกษาในโรงเรียนทั้งระดับภูมิภาคและระดับชาติ หน่วยงานต่าง ๆ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของสถานการณ์ปัญหา สิ่งแวดล้อมทั้งระดับท้องถิ่น ระดับประเทศและระดับโลก จึงมีความจำเป็นที่จะร่วมมือกันป้องกันและแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้ง าระยะสั้นและระยะยาวอย่างไรก็ตามเพื่อบูรณาการหลักการ แนวคิดด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาของหน่วยงานต่างๆ ให้มีแนวปฏิบัติ ที่ตรงกัน (คู่มือโรงเรียนมาตรฐานสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. 2560 : 6)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดพันธกิจด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนา คุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเป้าหมายโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายใต้ วิสัยทัศน์ “สร้างคุณภาพทุนมนุษย์ สู่สังคมอนาคตที่ยั่งยืน” ซึ่งสอดคล้องจากที่กล่าวมาข้างต้น จึงเห็นได้ว่าหลายหน่วยงานได้ ตระหนักถึงปัญหาของสิ่งแวดล้อมและหาแนวทางในการรักษาสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ ซึ่งจะปฏิเสธไม่ได้เลยว่าหนึ่งในปัญหาของ สิ่งแวดล้อมนั้นคือปัญหาขยะมูลฝอย ซึ่งเป็นปัญหาที่ส่งสมมาเป็นระยะเวลานาน และขาดความตระหนักในการแก้ปัญหา ร่วมกันทุกภาคส่วน อีกทั้งการดำเนินการบริหารจัดการขยะมูลฝอยยังมีการดำเนินการที่ไม่เหมาะสม ดังนั้น เพื่อให้การบริหาร สิ่งแวดล้อมด้านการจัดการขยะ เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน

จากปัญหาและความสำคัญที่ได้ได้กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเรื่อง สภาพปัจจุบัน ปัญหาและ แนวทางแก้ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม เพื่อแนวทาง พัฒนาการบริหารสิ่งแวดล้อมด้านการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัด นครพนม โดยการสำรวจสภาพปัญหาและสถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชน วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการบริหาร จัดการขยะมูลฝอยชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ศึกษาความพร้อมในการพัฒนาการบริหารสิ่งแวดล้อมด้านการ จัดการขยะแบบมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน ศึกษาปัจจัยสนับสนุนการพัฒนาการบริหารสิ่งแวดล้อมด้านการจัดการ ขยะแบบ มีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน และหาแนวทางในการพัฒนาแนวทางการบริหารสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา และเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันการจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา
2. เพื่อศึกษา และเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันการจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

การจัดการขยะมูลฝอย

กรมควบคุมมลพิษ (2559 : 25) ได้ให้คำนิยาม ขยะมูลฝอย (solid waster) หมายถึง ของเสียหรือวัสดุเหลือใช้ที่ เกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ หรือกระบวนการผลิตทางเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม เช่น มูลฝอยในชุมชน หรือมูลฝอยหรือ ของเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม (industrial wastes) หลักการที่ใช้ในการพิจารณาเลือกวิธีการจัดการขยะมูลฝอย

1.1 ลักษณะ และปริมาณของขยะมูลฝอย วิธีการกำจัดมูลฝอยแต่ละวิธีอาจใช้ได้กับลักษณะมูลฝอยอีกอย่างหนึ่ง เช่น ขยะมูลฝอยที่เผาได้ก็เหมาะกับขยะที่ต้องนำมาเผา เป็นต้น

1.2 สถานที่ การเลือกวิธีที่จะกำจัดขยะมูลฝอยควรคำนึงถึงสถานที่ด้วย เช่น ถ้าเลือกวิธีเผากลางแจ้ง ก็ควรคำนึงด้วยว่ากลิ่นหรือควันจากการเผาไหม้มันจะรบกวนประชาชนหรือไม่ เป็นต้น

1.3 ค่าใช้จ่ายในการลงทุน ในการกำจัดขยะมูลฝอยเราต้องคำนึงถึงราคาด้วยว่ามันเหมาะสม หรือคุ้มทุนหรือไม่

1.4 ค่าใช้จ่ายในกระบวนการกำจัด เช่น ค่าใช้จ่ายในการซื้อรถบดอัด ในการฝังกลบแบบสุขาภิบาล

1.5 การนำผลผลิตจากการกำจัดขยะมูลฝอยไปใช้ประโยชน์ เช่น ถ้าต้องการพลังงานความร้อนก็ควรเลือกวิธีเผาด้วยเตาเผาขยะ

1.6 ผลกระทบของการกำจัดขยะมูลฝอยต่อสิ่งแวดล้อม และสุขภาพอนามัยซึ่งถือเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะในการที่จะกำจัดขยะมูลฝอยต้องคำนึงถึงผลกระทบเป็นอันดับแรก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสุขภาพอนามัยแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจร

แนวคิดการจัดการขยะมูลฝอยด้วยหลักการ 3R

กรมควบคุมมลพิษ (2561: 4) ได้กล่าวถึงหลักการ 3R ไว้ว่า หลักการ 3 ใช้ หรือ 3R ประกอบด้วย ใช้น้อย หรือลดการใช้ (Reduce) ใช้ซ้ำ (Reuse) และใช้แปรรูป (Recycle) เพื่อจัดการขยะเป็นวิธีการง่ายๆ ที่ทำได้ทุกคนทุกเพศทุกวัย ปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวัน เพียงแค่ทุกคนตระหนักและมีความตั้งใจร่วมกันในการรักษาโลกใบนี้ให้สะอาด น่ายุติตลอดไป โดยเราสามารถให้หลักการ 3 ใช้ หรือ 3R เพื่อจัดการขยะที่เกิดจากบ้านเรือนและชุมชน

กรมโรงงานอุตสาหกรรม (2555:5) ได้ให้ความหมาย 3R หมายถึง การจัดการของเสียที่ให้ความสำคัญในการลดการเกิดของเสียให้เหลือน้อยที่สุดเป็นลำดับแรก โดยมุ่งเน้นการใช้วัตถุดิบหรือทรัพยากรการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ ต่อมาเมื่อเกิดของเสียแล้วต้องพยายามหาแนวทางการนำกลับไปใช้ซ้ำหรือใช้ใหม่ให้ได้มากที่สุดโดยพิจารณาถึงศักยภาพการใช้ประโยชน์ของของเสียแต่ละประเภทและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เหลือของเสียที่จะต้องบำบัด/กำจัดในปริมาณน้อยที่สุด โดยเลือกใช้วิธีการกำจัดของเสียเป็นวิธีสุดท้าย

การจัดการขยะในชุมชน ควรเน้นการลดปริมาณการเกิดขยะที่จะเข้าสู่ระบบการกำจัดให้น้อยที่สุด ด้วยการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ทั้งในส่วนของการใช้ซ้ำและแปรรูปเพื่อใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น ปุ๋ยหมัก พลังงาน เป็นต้น โดยมีแนวทางการจัดการขยะ ดังนี้

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2560: 11-12) ได้กล่าวถึงหลักการ 3R ไว้ว่าดังนี้ (1) Reduce: การลดปริมาณการเกิดขยะ ลดการใช้ ลดปริมาณการใช้วัสดุสิ่งของ ทรัพยากรต่างๆ ให้น้อยลง ใช้อย่างประหยัดและรู้คุณค่าหรือใช้เท่าที่จำเป็น เลือกใช้วัสดุที่ได้จากธรรมชาติ เช่น เลือกใช้วัสดุจากธรรมชาติหรือใช้ภาชนะที่นำกลับมาใช้ซ้ำได้หลายครั้ง เช่น ปิ่นโต แทนกล่องโฟม เลือกซื้อสินค้าที่สามารถนำไปรีไซเคิลได้ ใช้ถุงผ้าแทนการใช้ถุงพลาสติก (2) Reuse : การใช้ซ้ำ เป็นการนำสิ่งของที่จะทิ้งเป็นขยะนำกลับมาใช้ใหม่ เช่น การนำกระดาษที่ใช้แล้ว 1 หน้า มาใช้ซ้ำหรือทำกระดาษโน้ตช่วยลดปริมาณการตัดต้นไม้ได้เป็นจำนวนมาก การนำบรรจุภัณฑ์และวัสดุเหลือใช้อื่นๆ กลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น การใช้ซ้ำถุงพลาสติก ถุงผ้าถุงกระดาษ และกล่องกระดาษ การใช้ซ้ำขวดน้ำดื่ม กล่องนม และกล่องใส่ขนม การใช้วิธีเย็บ เช่า หรือใช้สิ่งของหรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้บ่อยครั้งร่วมกัน เช่น หนังสือเรียน นิตยสาร วารสาร เป็นต้นบริจาคหรือขายสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ เช่น หนังสือ เสื้อผ้า และเครื่องมือใช้สอยอื่นๆ เป็นต้นนำสิ่งของมาดัดแปลงให้ใช้ประโยชน์ได้อีก เช่น การนำขวดพลาสติกมาดัดแปลงเป็นที่ใส่ของแจกัน และนำยางรถยนต์มาทำกระถางต้นไม้ เป็นต้น (3) Recycle: การนำกลับมาใช้ใหม่ เป็นการนำหรือเลือกใช้

ทรัพยากรที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่หรือนำกลับมาใช้ใหม่ เช่น เศษกระดาษสามารถนำไปรีไซเคิลกลับมาใช้เป็นกล่องหรือถุงกระดาษ การนำแก้วหรือพลาสติกมาหลอมใช้ใหม่เป็นขวด ภาชนะใส่ของ หรือเครื่องใช้อื่นๆ เป็นต้น

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2560: 11-12) ได้กล่าวถึงหลักการ 3R ไว้ว่า หลักการ 3 ใช้ หรือ 3R ดังนี้ (1) ใช้น้อย หรือลดการใช้ (Reduce) หมายถึง ลดปริมาณการใช้ลงโดยใช้เท่าที่จำเป็น หลีกเลี่ยงการใช้ของฟุ่มเฟือยเพื่อลดการสูญเสียและลดปริมาณขยะให้มากที่สุด เช่น การใช้กระดาษ หรือถุงผ้าในการจับจ่ายซื้อของเพื่อลดปริมาณพลาสติกและโฟมซึ่งกำจัดยาก การใช้แก้วส่วนตัวแทนการใช้แก้วครั้งเดียวแล้วทิ้ง การใช้ปิ่นโตหรือกล่องใส่อาหารเพื่อลดขยะโฟมซึ่งย่อยสลายยาก เป็นต้น (2) ใช้ซ้ำ (Reuse) หมายถึง การนำของเสียบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้กลับมาใช้อีกโดยไม่ผ่านกระบวนการแปรรูปหรือแปรสภาพ เช่น การทำสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ นอกจากจะช่วยลดปริมาณขยะแล้วยังสร้างอาชีพและรายได้ การใช้กระดาษสองหน้า เมื่อใช้ครบทั้งสองหน้าแล้วยังทำเป็นกระดาษหน้าที่สามโดยใช้เป็นกระดาษพิมพ์อักษรเบลล์ให้ผู้พิการทางสายตาได้ การใช้ถ่ายไฟฉายแบบชาร์จใหม่ได้เป็นวิธีการช่วยประหยัดเงินในกระเป๋าและช่วยลดปริมาณขยะอันตรายที่เกิดขึ้น การบริจาคเสื้อผ้าข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ ให้ผู้ที่มีความจำเป็นต้องใช้ นอกจากจะได้บุญแล้ว ยังทำให้บ้านเรือนเป็นระเบียบ ไม่รกรุงรังเต็มไปด้วยสิ่งของที่ไม่ได้ใช้งานแล้ว การขายสินค้ามือสอง เช่น หนังสือ เสื้อผ้า รองเท้า อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น นอกจากเป็นการลดปริมาณขยะแล้ว ยังเป็นการเพิ่มรายได้อีกด้วย (3) ใช้แปรรูป (Recycle) หมายถึง การนำขยะรีไซเคิล ของเสียบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้มาแปรรูปเป็นวัตถุดิบในกระบวนการผลิต หรือเพื่อผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ เช่น การนำกระป๋องอลูมิเนียมมาหลอมเป็นขาเทียม การนำกล่องเครื่องดื่ม UHT มาแปรรูปเป็นกระดาษ การนำกระดาษมาแปรรูปเป็นกล่องทิชชู การนำขวดพลาสติกใส (PET) มาแปรรูปเป็นเสื้อ เป็นต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย สภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม เป็นวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีการสำรวจ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,725 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน 111 คน และ ครู 1,614 คน (แผนปฏิบัติการประจำปี 2566 : 6 ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนจังหวัดนครพนม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ปีการศึกษา 2566 จำนวน 223 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน 34 คน และครู 189 คน ได้มาโดยใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - stage Sampling) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ (บุญชม ศรีสะอาด. 2560 : 40)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม แบบมาตราส่วนประมาณค่าซึ่งสร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้น โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพและขนาดสถานศึกษา เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ประกอบด้วย 3 ด้าน จำนวน 40 ข้อแบบสอบถามเป็นแบบมาตรา

ส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ประยุกต์ใช้ตามแบบ Likert คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด. 2560 : 82)

3.วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอหนังสือจากงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

2. นำหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม พร้อมแบบสอบถามโดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางออนไลน์ (Google Forms) ไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามให้แล้วเสร็จภายใน 15 วัน

3. เก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนมาจากกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองส่วนหนึ่ง และใช้รูปแบบออนไลน์ (Google Forms)

4. ตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยได้แบบสอบถามกลับคืน 223 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล (1) หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Validity) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IC) โดยมีผลค่า IC ของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ได้ค่าความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์ อยู่ระหว่าง .80-1.00 (2) หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของแบบสอบถามแต่ละข้อกับคะแนนรวม (Item-total Correlation) โดยเลือกข้อคำถาม จำนวน 40 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .24-.87 (3) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .92 ซึ่งถือได้ว่า มีความเชื่อมั่นสูง สามารถนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

สถิติพื้นฐาน (บุญชม ศรีสะอาด. 2560 : 120-148) ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน (บุญชม ศรีสะอาด. 2560 : 133-140) ได้แก่ (1) การทดสอบค่าที (t-test แบบ Independent Samples) (2) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One Way ANOVA เมื่อพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างโดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับพฤติกรรมสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม โดยรวม และจำแนกเป็นรายด้าน

สภาพปัจจุบันการจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษา	ระดับพฤติกรรม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ลดการใช้ (Reduce)	4.80	.39	มากที่สุด
2. นำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse)	4.70	.39	มากที่สุด
3. นำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)	4.36	.40	มาก
รวม	4.62	.34	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันการจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = .39) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน ($\bar{X} = 4.70-4.80$) และอีก 1 ด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = .40) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 1 ด้านลดการใช้ (Reduce) ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = .39) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านที่ 3 ด้านนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = .40)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามสถานภาพ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test แบบ Independent Samples)

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษา	สถานภาพ				t	sig
	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครู			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ลดการใช้ (Reduce)	4.41	.59	4.87	.29	4.46**	.00
2. นำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse)	4.37	.57	4.76	.29	3.60**	.20
3. นำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)	4.32	.54	4.37	.37	.53	.59
รวม	4.36	.52	4.67	.26	3.56**	.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนมโดยภาพรวมพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษาในด้านลดการใช้ (Reduce) และด้านนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษา ส่วนด้านนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยใช้การ

วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวกรณีถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ตามวิธีการของ Scheffe'

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ลดการใช้ (Reduce)	ระหว่างกลุ่ม	9.63	2	4.82	42.77**	.00
	ภายในกลุ่ม	24.77	220	.11		
	รวม	34.40	222			
2. นำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse)	ระหว่างกลุ่ม	6.79	2	3.40	27.56**	.00
	ภายในกลุ่ม	27.10	220	.12		
	รวม	33.89	222			
3. นำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)	ระหว่างกลุ่ม	.53	2	.27	1.68	.19
	ภายในกลุ่ม	34.90	220	.16		
	รวม	35.43	222			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	4.51	2	2.25	22.75**	.00
	ภายในกลุ่ม	21.79	220	.09		
	รวม	26.30	222			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ระหว่างขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ โดยภาพรวมแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านลดการใช้ (Reduce) และด้านนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ไม่แตกต่างกัน

การอภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง สภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามสมมติฐาน ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน และอีก 1 ด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านลดการใช้ (Reduce) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการจัดการกับขยะทุก ๆ คนต้องร่วมกันแก้ปัญหาที่หน่วยงานรัฐต้องเข้ามามีบทบาทในการดำเนินการเพื่อการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ซึ่งการจัดการเป็นการดำเนินการในการวางแผนตัดสินใจ การจัดองค์การ การนำ และการควบคุมทรัพยากรพื้นฐานขององค์การ อันได้แก่ ทรัพยากร การเงิน สินทรัพย์ถาวร ข้อมูลและทรัพยากรมนุษย์ เพื่อจะช่วยให้องค์การบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่วนแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจร

อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องเข้าไปทำลายด้วยระบบต่าง ๆ มีแนวทางในการดำเนินการ คือ การลดปริมาณการผลิตมูลฝอย ด้วยการรณรงค์การลดการผลิตมูลฝอยในแต่ละวัน จัดระบบการรีไซเคิล หรือรวบรวมเพื่อนำไปสู่การแปรรูปเพื่อใช้ใหม่ จัดกลุ่มอาสาสมัคร หรือชมรมหรือนักเรียนให้มีกิจกรรม/โครงการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ (พระครูใบฎีกาสมชาย ฐานวโร (ทิพย์บุญทอง), และคณะ. 2564 : 92) และยังสอดคล้องกับแนวคิดของกลุ่มงานโสตทัศนศึกษาทางการแพทย์โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร (2561 : คำปรารภ) ที่กล่าวถึง มาตรฐานการดำเนินงานเพื่อดูแลสิ่งแวดล้อมภายใต้โครงการ GREEN & CLEAN Hospital รวมถึงดำเนินการตามหลัก 3Rs ทั้งด้านการลด (Reduce) การคัดแยก (Reuse) และการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญธรรม วงศ์ศิริ (2558 : 80-85) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของประชาชนองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขอน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า 1. การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนแบบมีส่วนร่วมองค์การบริหารส่วนตำบล หนองขอน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขอน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ด้านการจัดองค์การ มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการชี้แนะ และด้านการควบคุม ตามลำดับ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในแต่ละด้านมีดังนี้ ด้านการวางแผน คือ ร่วมวางแผนดำเนินงานจัดการ สิ่งแวดล้อมของชุมชน ด้านการจัดองค์การ คือ ร่วมทำความสะอาดในชุมชน ด้านการชี้แนะ ได้รับข้อมูลข่าวสารการจัดการขยะมูล ฝอยจากเทศบาล/อบต. และด้านการควบคุม มีการประชุมกำหนดการนำแผนที่จะจัดทำไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

เมื่อพิจารณาตามสถานการณ์ พบว่า ผลการเปรียบเทียบการจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม โดยภาพรวมพบว่าบริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษาในด้านลดการใช้ (Reduce) และด้านนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษา ส่วนด้านนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ เนื่องจากในสถานศึกษาได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม และการส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนประกอบกับความต้องการเสริมสร้างความรู้และการพัฒนาศักยภาพครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ในการเป็นผู้ดูแล ควบคุม กำกับให้เกิดระบบการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน โดยสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ระบบการเรียนการสอนปกติ จนเกิดกระบวนการของการเรียนรู้ของนักเรียนในการดำรงชีวิตประจำวัน เป็นการสร้างสุขนิสัยด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ดีของนักเรียนทุกระดับชั้น ดังนั้น จึงได้จัดทำคู่มือการกำกับการอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนขึ้น เพื่อให้บุคลากรของโรงเรียน ทั้งครู อาจารย์ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน เพื่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดีของเด็กในโรงเรียน ยุกระดับและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กให้ดีขึ้น ขยายผลสู่ครอบครัว และชุมชน นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป (สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข : 2560 : คำนำ) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรพล ไตรทิพย์ (2559 : 86-94) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรการจัดการขยะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมของนักเรียน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ความรู้ สร้างจิตสำนึก และการมีส่วนร่วมเมื่อเปรียบเทียบความรู้ จิตสำนึก และการมีส่วนร่วมทั้งรายด้านและโดยรวม พบว่า หลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนักเรียนมีความรู้ จิตสำนึก และการมีส่วนร่วมสูงกว่าก่อนการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่มีเพศต่างกันและอายุต่างกัน มีความรู้ จิตสำนึกและการมีส่วนร่วมโดยรวมไม่แตกต่างกัน โดยสรุปการพัฒนาหลักสูตรการจัดการขยะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย สามารถพัฒนาความรู้ จิตสำนึก และการมีส่วนร่วมการจัดการขยะของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพดังนั้นจึงควรสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูและผู้ที่สนใจสามารถพัฒนาหลักสูตรการจัดการขยะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลายไปใช้สอนได้

เมื่อพิจารณาตามขนาดสถานศึกษา พบว่า การเปรียบเทียบการจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ระหว่างขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ โดยภาพรวมแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านลดการใช้ (Reduce) และด้านนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ เนื่องจากในสถานศึกษายังขาดการจัดทำคู่มือหรือรูปแบบจัดการขยะในสถานศึกษาตามโครงการโรงเรียนปลอดขยะที่มีคุณภาพ (ปริยวิศว์ วงษ์จันทร์. 2565 : 54) และสอดคล้องกับงานวิจัยของภูธนภัส พุ่มไม้ (2560 : 116-124) ได้ศึกษารูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดตาก ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในจังหวัดตาก มีปัญหาโดยรวมในระดับมาก โดยพบว่า ด้านนโยบายและแผนงานสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนไม่ชัดเจนขาดงบประมาณ มุ่งจัดการเฉพาะความสะอาดและเก็บขยะเผาโดยไม่แยกขยะ ไม่ยึดนินมีย่อยขาดการรณรงค์ประหยัดไฟฟ้าและน้ำ นักเรียนทิ้งขยะไม่เป็นที่ กิจกรรมการเรียนการสอนสอดแทรกความรู้และกิจกรรมสิ่งแวดล้อมน้อยนักเรียนไม่ได้รับผิชอบการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรภายนอกไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมแนวทางการจัดสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นจึงควรสร้างความตระหนักรู้ให้แก่ักเรียนโดยใช้การปฏิบัติและแบ่งความรับผิดชอบจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับปัญหาในชุมชน และสร้างความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานภายนอกเพื่อระดมทรัพยากรมาช่วยจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเป็นแบบอย่างแก่นักเรียนและชุมชน ทั้งด้านการจัดการพลังงาน ขยะมูลฝอย น้ำเสียการเพิ่มพื้นที่สีเขียวและอื่น ๆ โดยเน้นการใช้โครงงานแบบมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ

2. ผลการศึกษาลักษณะการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ปัญหาที่เกิดจากการจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ทั้งนี้เนื่องมาจากสาเหตุการนำขยะไปเทกองกลางแจ้งหรือการนำขยะไปทิ้งไว้ตามธรรมชาติ (Open dump) ซึ่งในสถานศึกษานิยมจัดการขยะด้วยวิธีนี้ เนื่องจากไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการฝังกลบ แต่วิธีนี้มีปัญหาเรื่องกลิ่นรบกวนรุนแรง รบกวนผู้ที่อาศัยใกล้เคียง การจัดการกับขยะวิธีนี้ เป็นวิธีเก่าแก่ที่ใช้กันอย่างแพร่หลายมานานแล้ว เป็นวิธีที่นำขยะไปกองทิ้งไว้ในที่ดิน แล้วปล่อยให้ย่อยสลายตามธรรมชาติเป็นการ กำจัดขยะที่ง่ายและลงทุนน้อย วิธีนี้ต้องใช้พื้นที่มากด้วยและชุมชนเมืองยิ่งขยายตัวมากขึ้น จึงทำให้บางพื้นที่ไม่เหมาะสม ถึงขยะในสถานศึกษาไม่เพียงพอ การเก็บขยะไม่ระบุเวลาไว้อย่างชัดเจน บุคลากรในสถานศึกษาบางคนขาดความรู้ความเข้าใจด้านการคัดแยกขยะ วิธีเพิ่มมูลค่าจากขยะ บุคลากรในสถานศึกษาบางคนทิ้งขยะไม่เป็นที่เป็นทาง และการไม่คัดแยกขยะก่อนทิ้งของ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ฆมร ชันธหัตถ์,และคณะ. (2565. 59) ที่กล่าวว่า สำหรับปัญหาอุปสรรคที่สำคัญ ในส่วนของประชาชน ได้แก่ การขาดความรู้ความเข้าใจในปัญหาและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการจัดการที่ไม่ถูกวิธี ขาดความรู้เรื่องการจัดการขยะมูลฝอยที่ดีตลอดถึงขยะและบุคลากรที่มีไม่เพียงพอ นอกจากนี้พ่อค้า แม่ค้า นักท่องเที่ยวขาดจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ไม่ทิ้งขยะลงในที่ที่จัดเตรียมไว้ และปัญหาในตัวข้อบังคับของเทศบาลที่มีบทลงโทษที่ไม่เข้มงวด ส่วนปัญหาของหน่วยงานภาครัฐคือการมีงบประมาณที่จำกัดทำให้ขาดแคลนบุคลากรและอุปกรณ์ในการทำงาน สภาพพื้นที่ของตลาดน้ำอัมพวาที่มีน้ำล้อมรอบเป็นอุปสรรคในการเก็บขนขยะ อีกทั้งประชาชนและผู้ประกอบการไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร (สาริณี สุวรรณศิลป์. 2555 :112) และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุณิสา ดินาง (2561 : 73) ได้ทำการศึกษาเรื่องความรู้ พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของผู้นำชุมชน ตำบลตาตอง อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี พบว่า ความรู้ในการจัดการขยะในภาพรวมอยู่ในระดับสูง และมีพฤติกรรมการแสดงออกถึงการจัดการขยะมูลฝอยเป็นประจำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมการนำขยะมูลฝอย เศษวัสดุหมุนเวียนกลับมาใช้หรือแปรรูป และพฤติกรรมการนำขยะมูลฝอยเศษวัสดุมาใช้ใหม่ โดยเมื่อศึกษาความสัมพันธ์พบว่า ความรู้และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.1 แนวทางแก้ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม พบว่า ควรปฏิบัติดังนี้

1) ควรจัดให้มีถังขยะเพิ่มขึ้นในสถานศึกษามากกว่านี้

2) ควรแจ้งวัน เวลา ที่จะไปเก็บขยะให้ชัดเจน

3) ต้องการให้มีการจัดอบรมความรู้ด้านการคัดแยกขยะในสถานศึกษา

4) ควรหาวิธีเพิ่มมูลค่าจากขยะจากการคัดแยกขยะ

5) การนำขยะไปหมักทำปุ๋ย (Composting method) โดยแยกขยะอันตราย ขยะติดเชื้อออกไปกำจัดเป็นพิเศษเสียก่อน ส่วนขยะพวกสารอินทรีย์ที่ย่อยสลายได้ง่าย เช่น พวกผักผลไม้ที่ไม่ต้องการ เมื่อปล่อยทิ้งไว้จะเกิดการเน่าเปื่อยสามารถนำขยะที่ผ่านการย่อยสลายนั้นมาใส่ปรับปรุงคุณภาพดินได้ นำขยะไปทำเป็นปุ๋ยสำหรับใช้บำรุงดิน เพื่อการเกษตรการย่อยสลายตามกระบวนการธรรมชาติเพื่อเป็นปุ๋ยธรรมชาติ

6) การนำขยะกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่ (Re-cycle and Re-use) เนื่องจากขยะบางประเภทสามารถนำกลับไปใช้ประโยชน์ได้ใหม่ เช่น แก้ว กระดาษ พลาสติก ช่วยลดขยะและลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นการลดต้นทุนการผลิตและเป็นการสงวนทรัพยากรธรรมชาติได้ด้วย

7) การนำขยะไปเป็นอาหารสัตว์ (Hog feeding) ขยะจำพวกเศษอาหาร ผัก ผลไม้จาก โรงอาหารในสถานศึกษา นำไปเลี้ยงสัตว์ เช่น หมู วัว เป็ด ไก่ แพะ แกะ ปลา เป็นการลดปริมาณขยะลงได้จำนวนหนึ่ง เพราะในแต่ละวันเศษอาหารจะมีปริมาณมาก สำหรับโรงเรียนขนาดใหญ่ การแยกขยะประเภทเศษอาหารเพื่อนำไปเลี้ยงสัตว์ จึงนับเป็นวิธีที่สะดวกและประหยัดได้มากที่สุดแต่ข้อเสียในการนำขยะพวกเศษอาหารไปเลี้ยงสัตว์นี้ อาจทำให้เกิดอันตรายแก่สัตว์เลี้ยงและผู้ที่เป็นโรคสัตว์เลี้ยงขึ้นได้ ถ้าในเศษอาหารมีพวกเชื้อโรคปะปนอยู่ ถ้านำเศษอาหารที่ได้ไปผ่านความร้อนก่อน จะทำให้ความปลอดภัยยิ่งขึ้นซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) (2561 : 4) ที่กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมให้น่าอยู่ มีบรรยากาศในโรงเรียนและห้องเรียนเอื้อต่อการจัดกระบวนการ เรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอีกหนึ่งแนวทางของการสร้างสภาพแวดล้อมเป็นสุข ซึ่งจะสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนรู้สึกดีกับห้องเรียนและมีความภาคภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี หนังสือนวัตกรรมสร้างสรรค์สุขภาวะโรงเรียนเฮ็ดดีมีสุขชุด “เรื่องของขยะ (แต่ไม่แย่ง)” เป็นหนังสือที่สะท้อนการเรียนรู้การทำโครงการเป็นฐานของโรงเรียนเครือข่ายจำนวน 13 โรงเรียน โดยได้ดำเนินการขับเคลื่อนโครงการกับโรงเรียนเครือข่ายเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับครูและนักเรียนได้ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันแก้ปัญหาขยะในโรงเรียนและชุมชน และสอดคล้องกับปานิพรรณ เทพธร (2560 : 53-56) ได้ทำการศึกษาการดำเนินงานตามนโยบายด้านการจัดการขยะของสถานศึกษาในจังหวัดชลบุรี พบว่า การดำเนินงานตามนโยบายด้านการจัดการขยะของสถานศึกษาในจังหวัดชลบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับที่ดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการปลูกจิตสำนึกการลดการทิ้งขยะมีค่าเฉลี่ยสูงเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ การปลูกจิตสำนึกการคัดแยกประเภทขยะ ส่วนการปลูกจิตสำนึกการกำจัดขยะที่ถูกต้องมีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้าย ส่วนผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานตามนโยบายด้านการจัดการขยะของสถานศึกษาในจังหวัดชลบุรี พบว่า สถานศึกษาในจังหวัดชลบุรีที่มีเขตพื้นที่การศึกษาและประเภทสถานศึกษาต่างกันมีการดำเนินงานตามนโยบายด้านการจัดการขยะไม่แตกต่างกัน ส่วนสถานศึกษาที่มีสังกัดต่างกันมีการดำเนินงานตามนโยบายด้านการจัดการขยะแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิชาติ กองเงิน. (2564 : 30) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลน้ำขุ่น อำเภอห้วยสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการศึกษาการจัดการขยะในชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่จำนวน 19 ใน 21 แห่ง มีการจัดการขยะโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามคู่มือขั้นตอนการปฏิบัติงานในระบบการจัดการสุขภาพการจัดการขยะระดับท้องถิ่น พ.ศ. 2554 มีเพียง 3 ใน 19 แห่ง มีการจัดตั้งธนาคารขยะรีไซเคิล ชุมชนเริ่มเข้าใจในปัญหาของขยะด้วยตัวของตนเองทำให้สภาพแวดล้อมของชุมชนดีขึ้นและสุขภาพจิตดีขึ้น คนมีวิถีชีวิตที่ดีขึ้น รู้จักปรับตัวในการเปลี่ยนแปลงทำให้ชุมชนมีความสุขเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลจากการศึกษา พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ดังนั้น ควรสร้างการตระหนักรู้ถึงปัญหาและวิธีจัดการขยะมูลฝอยและควรมีการรณรงค์ให้นำขยะนำกลับมาใช้ใหม่
2. ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนโครงการรณรงค์เรื่องการทิ้งขยะมูลฝอยในโรงเรียน แก่นักเรียนอย่างจริงจังและมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการกระตุ้นเตือนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของโรงเรียนและยังเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตสำนึกที่ดีในการรักษาสภาพแวดล้อมของประเทศไทยได้อีกด้วย
3. ควรมีการส่งเสริมความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติที่เหมาะสมเกี่ยวกับการทิ้งขยะ มูลฝอย รวมถึงการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องขยะมูลฝอยแก่นักเรียนในทุกระดับชั้น ไม่ว่าจะเป็นในด้านการสอดแทรกในเนื้อหาการเรียนการสอน การจัดนิทรรศการ และมีการ จัดเตรียมภาชนะรองรับขยะมูลฝอยมีการแยกประเภทขยะและมีปริมาณถังขยะที่เพียงพอ กับ ปริมาณขยะที่มีขึ้นในแต่ละวัน เพื่อเอื้ออำนวยให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมในการทิ้งขยะมูลฝอยที่ดี ยิ่งขึ้น และสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้นอกจากที่โรงเรียน เช่น สถานที่สาธารณะต่าง ๆ หรือที่บ้าน

ข้อเสนอแนะเพื่อการทบทวนวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยพฤติกรรมการณ์การทิ้งขยะมูลฝอยของผู้ปกครองของนักเรียน ในสถานศึกษาระดับอื่น ๆ เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับอาชีวศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในโรงเรียน เพื่อนำมาเป็น แนวทางในการหาวิธีการจัดเก็บ หรือการจัดเตรียมภาชนะรองรับขยะมูลฝอยให้เพียงพอกับปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในโรงเรียน
3. ควรมีศึกษาด้านนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ในรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ. (2559). คู่มือประชาชนการคัดแยกขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธีและเพิ่มคุณค่า. กรุงเทพฯ: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2561). ยุทธศาสตร์การจัดการมลพิษ 20 ปี และแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. 2560 – 2564. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- กรมโรงงานอุตสาหกรรม. (2555). สำนักบริหารจัดการกากอุตสาหกรรม คู่มือ 3RS กับการจัดการของเสียในโรงงาน. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- กรมอนามัย. (2560). สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม คู่มือ แก่นำชุมชนด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- บุญธรรม วงศ์ศิริ. (2558). แนวทางการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของประชาชนองค์การบริหารส่วนตำบลหนองซอน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ปรีวิสิฐ วงษ์จันทร์. (2565). รายงานการประเมินโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนชลรัฐราชภิเษก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด. วารสารวิชาการไทยวิจัยและการจัดการ, 3(3), 1-30.
- ปานิพรรณ เทพสร. (2560). การดำเนินงานตามนโยบายด้านการจัดการขยะของสถานศึกษาในจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน). มหาวิทยาลัยบูรพา.

- พัชรพล ไตรทิพย์. (2559). การพัฒนาหลักสูตรการจัดการขยะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลายโรงเรียนเทศบาลบ้านค้อ. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สิ่งแวดล้อมศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ภูธนภัส พุ่มไม้. (2560). การจัดการสิ่งแวดล้อมและการจัดการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดตาก. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 16(2), 116-124.
- สุณิสา ดินาง. (2561). ความรู้และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของผู้นำชุมชน ตำบลตาตทอง อำเภอสรีธำชดี จังหวัดอุดรธานี. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 7(ฉบับพิเศษ), 73-85.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2561). แผนหลัก สสส. 2561-2563 กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). สืบค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2566 จาก <http://resource.thaihealth.or.th/library/hot/16191>.
- อภิชาติ กองเงิน. (2564). การพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลน้ำซุ่น อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์. วารสารวิจัยการพยาบาลและการสาธารณสุข, 1(1), 55-64.

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานของ
การจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม จังหวัดนครพนม
SITUATIONS, DESIRABLE SITUATIONS AND NEEDS IN PROVIDING FOR INCLUSIVE
EDUCATIONAL SCHOOLS OF NAKHON PHANOM PROVINCIAL

ชัชชัย คำน้อย¹, อัครวัฒน์ บุปผาทวีศักดิ์²

Chutchai Camnoi¹, Akkharawat Buppataweesak²

Corresponding Author E-mail : nui2529richard@gmail.com

Received: Apr 17, 2024; Revised: May 26, 2024; Accepted: May 27, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงาน การจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม จังหวัดนครพนม และ 2) ประเมินความต้องการจำเป็นในการดำเนินงาน การจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม จังหวัดนครพนม เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 103 คน ครูผู้รับผิดชอบเด็กพิเศษ จำนวน 103 คน ครูที่ไม่ได้รับผิดชอบเด็กพิเศษ จำนวน 103 คน รวมทั้งสิ้น 309 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบตารางของ Krejcie and Morgan กลุ่มตัวอย่างได้มาจากสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 2 ฉบับ คือ 1. แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน ในการดำเนินงานการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม จังหวัดนครพนม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98 2. แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม จังหวัดนครพนม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .97 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจัดลำดับความสำคัญ ความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพปัจจุบันของในการดำเนินงาน การจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ของในการดำเนินงาน การจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม จังหวัดนครพนม เรียงลำดับค่าสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการมีส่วนร่วมในการเรียนรวม และด้านกระบวนการบริหาร ตามลำดับ

คำสำคัญ: การให้บริการ, โรงเรียนเรียนรวม, ความต้องการจำเป็น

¹นักศึกษาลัทธิศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา, มหาวิทยาลัยนครพนม

¹Graduate Student Master of Education Program in Educational Administration and Development, Nakhon Phanom University

²ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยนครพนม

²Advisor, Faculty of Education, Nakhon Phanom University

Abstract

This research aimed to 1) study the current situation and the desired conditions for implementing special education management in inclusive schools in Nakhon Phanom province and 2) assess the needs for implementing special education management in inclusive schools in Nakhon Phanom province. This was a quantitative research method. The sample group consists of 103 school administrators, 103 special education teachers, and 103 regular teachers, totaling 309 individuals. The sample size was determined using Krejcie and Morgan's table. The sample was obtained using stratified random sampling. The research instruments used were two questionnaires with a 5-level Likert scale; 1) a questionnaire about the current situation with a reliability coefficient of .98. 2) a questionnaire about the desired conditions for implementing special education management in inclusive schools in Nakhon Phanom province with a reliability coefficient of .97. The statistics used for analyzing the data were percentage, mean, standard deviation, and the Modified Priority Needs Index formula for prioritizing necessary requirements. The results showed that:

1. The current situation of providing services to inclusive schools by special education centers in overall was at a high level, and the desired conditions for providing services to inclusive schools by special education centers in overall was at the highest level. 2. The needs assessment results for implementing special education management in inclusive schools in Nakhon Phanom province, ranked from the highest to the lowest, were as follows: activities and teaching-learning processes, student quality, participation in inclusive education, and management processes, respectively.

Keywords: Service Provision, Inclusive Schools, Needs

บทนำ

ประเทศไทย เป็นผู้นำด้านการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (Special Education Hub) หากได้รับความร่วมมือในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ในทุกระดับและทุกระบบแล้วจะทำให้บุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาชาติ เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน อีกทั้งเป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ในการได้รับโอกาส

การเข้าถึงบริการทางการศึกษา ได้อย่างมีคุณภาพ เสมอภาคและยุติธรรม (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. 2565 : 1) การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ ตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (ฉบับที่ 2) แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545 และ(ฉบับที่ 3) แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2553 พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ.2551 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2556 (ราชกิจจานุเบกษา. 2551 : 1-13) ได้ให้คำนิยามของคำว่า “คนพิการ” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน เคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่างๆ และมีความจำเป็นพิเศษ ที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใด เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษา พ.ศ. 2552 กำหนดประเภทความพิการไว้ 9 ประเภทได้แก่ 1) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น 2) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน 3) บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา 4) บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ 5) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ 6) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา 7) บุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรม หรืออารมณ์ 8) บุคคลออทิสติก 9) บุคคลพิการซ้อน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 45-47)

การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม โดยปกติการเรียนรวมมีรูปแบบหลายวิธี แล้วแต่จะจัดในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือหลายรูปแบบในโรงเรียนเดียวกันการที่นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเรียนอยู่ในโรงเรียนเดียวกันกับนักเรียนทั่วไป

ถือว่าเป็นการเรียนรวม หรือจัดให้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษมีโอกาสเข้าเรียนรวมในชั้นเรียนเดียวกับนักเรียนทั่วไป ก็ถือว่าเป็นการเรียนรวมบางเวลาหรือเต็มเวลาขึ้นอยู่กับความสามารถของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษแต่ละคนหรือแต่ละประเภท (สมพร หวานเสร็จ. 2543) โดยในปัจจุบันศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดนครพนม มีโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการศึกษานครพนมเขต 1 จำนวน 19 โรงเรียน ที่อยู่ในการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ซึ่งการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ถือว่าเป็นความจำเป็นสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็น เนื่องจาก จำนวนของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในแต่ละโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวม สังกัดเขตพื้นที่จังหวัดนครพนม มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้การให้บริการของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดนครพนม สำหรับโรงเรียนเรียนรวม ตามแผนการจัดการศึกษา เฉพาะบุคคลเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษานครพนมนั้น บางช่วงเวลาที่ให้บริการไม่ทันทั่วถึง ไม่เหมาะสมกับระยะเวลาทำให้เกิดปัญหาได้ ดังนั้น นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่ต้องการรับบริการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ทำให้ขาดโอกาสมากขึ้น

การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงาน จะช่วยพัฒนาการบริการ และทำให้เกิดคุณภาพการบริการ ซึ่งส่งผลต่อนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเหล่านั้นได้โดยตรง

จากที่กล่าวมาข้างต้นนี้จึงทำให้ผู้ศึกษาสนใจศึกษาเรื่อง สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการดำเนินการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม จังหวัดนครพนม เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา สำหรับโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวม จังหวัดนครพนม ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม จังหวัดนครพนม
2. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการดำเนินการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม จังหวัดนครพนม

การทบทวนวรรณกรรม

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษรูปแบบการจัดการเรียนรวมเพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนรวมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยเรียนในบางวิชา (Integration) หรือบางเวลาตามความพร้อมของเด็กและการเรียนเต็มเวลา (Mainstreaming) โรงเรียนและครูไม่มีการเตรียมการจัดการเรียนรู้เป็นพิเศษให้กับเด็กพิการต่อมานักวิชาการได้มีความเห็นว่าควรจัดการเรียนรวมให้เด็กพิการเรียนรวมกับเด็กปกติทั่วไปในทุกวิชาโดยโรงเรียนต้องเตรียมแผนการเรียนสำหรับเด็กรายบุคคล

1. ความหมายของการจัดการศึกษาเรียนรวม

ปัจจุบันนี้การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีแนวทางที่ชัดเจนขึ้นกล่าว คือแทนที่จะจัดการศึกษาให้เป็นแบบเฉพาะทางหรือการศึกษาเฉพาะความพิการแต่ละประเภทเปลี่ยนมาเป็นการจัดในลักษณะการศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive education) (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 7)

การเรียนรวมเต็มเวลา (Mainstreaming) หมายถึง การจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีโอกาสได้เรียนชั้นเดียวกับเด็กปกติ ตลอดเวลาที่เด็กอยู่ในโรงเรียน เด็กปกติได้รับบริการการจัดการเรียนสอนและบริการนอกห้องเรียนอย่างไร เด็กที่มีความต้องการพิเศษก็ได้รับบริการเช่นเดียวกัน เป้าหมายสำคัญของการเรียนรวมเต็มเวลา คือ เพื่อให้เด็กเข้าใจซึ่งกันและกันตอบสนองความต้องการซึ่งกันและกัน และมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติ เด็กปกติจะยอมรับความหลากหลายของแต่ละคน เข้าใจว่าคนเราเกิดมาไม่จำเป็นต้องเหมือนกันทุกอย่าง ในความแตกต่างกันคนเราต้องการความรัก ความสนใจ ความเอาใจใส่เช่นเดียวกันทุกคน

การเรียนรวมบางเวลา (Integration) หมายถึง การจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนในโรงเรียนปกติ โดยอาจจัดให้อยู่ในชั้นปกติในบางเวลา เช่น วิชาดนตรี พลศึกษา หรือร่วมกิจกรรม ลูกเสือ - เนตรนารี กีฬา เป็นต้น โดยคาดหวังว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะมีโอกาสแสดงออก และมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กปกติ หรือการจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนรวมในชั้นปกติบางวิชา และรวมถึงการจัดชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติ

การเรียนรู้รวม Inclusive Education หรือ การจัดการศึกษาโดยรวม เป็นแนวคิดในการจัดการศึกษาที่โรงเรียนจะต้องจัดการศึกษาให้กับเด็กทุกคน โดยไม่มีการแบ่งแยกว่าเด็กคนใดเป็นเด็กปกติ หรือเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เด็กทุกคนที่ผู้ปกครองพามาเข้าเรียน ทางโรงเรียนจะต้องรับเด็กและจะต้องจัดการศึกษาให้เหมาะสม การเรียนรู้ยังหมายถึงการศึกษาที่ไม่แบ่งแยกระดับชั้น เช่น อนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา ตลอดจนการดำรงชีพของคนในสังคมหลังจบการศึกษาจะต้องดำเนินไปในลักษณะร่วมกันที่ทุกคนต่างเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและเขาเหล่านั้นต่างก็เป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ต้องใช้ชีวิตร่วมกันกับเด็กปกติโดยไม่มีการแบ่งแยก

ศรียา นิยมธรรม (2551 : 38-39) การเรียนรู้รวม หมายถึง การนำเอาคนพิการมาสู่สังคมปกติ ไม่ว่าจะเป็นในด้านนันทนาการหรือการศึกษา ในสมัยก่อนคนพิการมักถูกขังขังหรือแยกไว้เฉพาะกลุ่มต่างหาก แต่ในปัจจุบันจะเน้นที่การคัดแยกเพื่อช่วยเหลือคนพิการแต่เนิ่น ๆ เพื่อให้เด็กสามารถพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ตามความเหมาะสม ความต้องการและความสามารถของเด็ก

วิลาวัลย์ วงศ์คุณาโรจน์ (2545 : 45) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้รวม หมายถึง การจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนรู้รวมกันกับเด็กปกติ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อให้เด็กพิเศษเกิดทักษะและประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การเรียนรู้รวม คือการที่เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับโอกาสในการเรียนรู้รวมกับเด็กปกติเต็มเวลา และเป็นเด็กที่มีความพิการไม่มากนัก มีระดับสติปัญญาและ ความพร้อม ด้านการเรียน ตลอดจนมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ และสังคม ได้รับการทางการศึกษาเช่นเดียวกับเด็กนักเรียนคนอื่นๆ โดยได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากบุคลากรในโรงเรียน

สรุปได้ว่า การเรียนรู้รวม หมายถึง การจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนรู้รวม ได้รับการสื่อสารเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก และเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆกับเด็กปกติในสภาพแวดล้อมที่มี ข้อจำกัดน้อยที่สุด โดยคำนึงถึงความสามารถเฉพาะบุคคลเพื่อส่งเสริมพัฒนาการ ศักยภาพและความสามารถของเด็กทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์สังคม และสติปัญญา ให้ได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ และสามารถอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.ความหมายของการให้บริการ

เนื่องจากการปฏิรูประบบราชการตามนโยบายรัฐบาล ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักในการ ให้บริการแก่ประชาชนผู้มาติดต่อที่เรียกว่า ผู้รับบริการนั่นเอง องค์กรของรัฐจะต้องตอบสนอง ความต้องการของคนหลายกลุ่ม การให้บริการขององค์กรหรือหน่วยงานในภาครัฐเป็นลักษณะงานที่ต้องมีการติดต่อ ประชาสัมพันธ์กับประชาชนที่ขอรับบริการโดยตรงเพื่อให้ประชาชนผู้ขอรับบริการได้รับ ความสะดวก รวดเร็ว มีแนวคิดการให้บริการของนักวิชาการ โดยยกตัวอย่างพอสังเขป ดังนี้ จากการศึกษาความหมายของคำว่า ให้บริการได้มีผู้ให้ความหมายในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ดังต่อไปนี้ สุนันทา ทวีผล (2550 : 13) กล่าวถึงการให้บริการ สรุปได้ดังนี้ (1) หลักความสอดคล้องกับความต้องการของบุคคลส่วนใหญ่ กล่าวคือ ประโยชน์และบริการที่องค์กรจัดให้นั้นจะต้องตอบสนองความต้องการของบุคคลเป็นส่วนใหญ่หรือทั้งหมดมิใช่ เป็นการจัดให้แก่บุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ มิฉะนั้นแล้วนอกจากจะไม่เกิดประโยชน์สูงสุด ในการเอื้ออำนวยประโยชน์และบริการแล้วยังไม่คุ้มค่ากับการดำเนินงานนั้น ๆ (2) หลักความสม่ำเสมอ กล่าวคือ การให้บริการต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอมิใช่ทำ ๆ หยุด ๆ ตามความพอใจของผู้บริการหรือผู้ปฏิบัติ (3) หลักความเสมอภาค บริการที่จัดนั้นจะต้องให้แก่ผู้มาใช้บริการทุกคนอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกัน (4) หลักความประหยัด ค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการบริการจะต้องไม่มากเกินไปจนเกินกว่าผลที่จะได้รับ (5) หลักความสะดวก บริการที่จัดให้แก่ผู้รับบริการจะต้องเป็นไปในลักษณะปฏิบัติได้ง่าย สะดวก สบาย สิ้นเปลืองทรัพยากรไม่มากนัก ทั้งยังไม่เป็นการสร้างภาระ ยุ่งยากให้แก่ผู้บริการ หรือผู้ให้บริการมา

การให้บริการจึงสามารถ ดำเนินการได้หลากหลายวิธี จุดสำคัญคือ เป็นการช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ เลื่อนใส ใจแจ้ง (2546 : 31 -34) ได้เสนอแนวความคิดในการบริการประชาชนที่ดี และมีคุณภาพต้องอาศัยเทคนิค กลยุทธ์ ทักษะที่จะทำให้ชนะใจผู้รับบริการ ซึ่งสามารถกระทำได้ ทั้งก่อนการติดต่อ ระหว่างการติดต่อ และหลังการติดต่อโดยได้รับการ บริการจากตัวบุคคลทุกระดับ ในองค์กรรวมทั้งผู้บริหารขององค์กรนั้น ๆ ทั้งนี้การบริการที่ดี จะเป็นเครื่องมือช่วยให้ผู้ ติดต่อบริการเกิดความเชื่อถือ ศรัทธา และสร้างภาพลักษณ์ ซึ่งจะมีผลในการใช้บริการต่าง ๆ ในโอกาส หน้าต่อไป นอกจากนี้เขาได้เสนอแนวคิดการปรับกระบวนการทัศนสู่การบริการเป็นเลิศของท้องถิ่นใน การพัฒนาการให้บริการขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นจะประสบความสำเร็จได้จำเป็นต้อง มีการปรับทัศนคติ วิธีคิด วิธีทำงานของบุคลากรให้สอดคล้องกับ การปรับเปลี่ยนดังกล่าวด้วย โดยยึดหลักบริการ

1.การปรับมุมมองว่าประชาชนคือลูกค้าคนสำคัญ ดังนี้ เราจะต้องกระตือรือร้นที่จะบริการประชาชน มีจิตสำนึก ในการให้บริการที่ดีต่อประชาชน (Service Mind) เราจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเสนอแนะให้แก่เรา เราจะต้องสร้าง ค่านิยมใหม่ว่า ความพึงพอใจของประชาชน คือความสำเร็จของเราการสร้างวัฒนธรรมใหม่ในการบริการ มีวิสัยทัศน์ที่มุ่ง ตอบสนองความต้องการของประชาชน ปรับตัวให้ทันสมัยพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง คำนึงถึงผลลัพธ์มากกว่าวิธีการ ลดความ เป็นทางการในการประสานงาน ใช้กฎระเบียบอย่างมีดุลยพินิจ มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ทำงานเป็นทีม ทำงานมุ่งผลสัมฤทธิ์ ยึด การบริหารจัดการที่ดี

2.มาตรฐานการทำงานมุ่งสู่ความเป็นเลิศการให้บริการ หลักการบริการเป็นเลิศ ได้แก่ ยิ้มแย้มแจ่มใส เต็มใจ บริการ

ทำงานฉับไว ปราศรัยไพเราะ เหมาะสมโอกาส ไม่ขาดน้ำใจ

3. ลักษณะที่ดีของผู้ให้บริการ ได้แก่ แต่งกายสะอาดเรียบร้อย พุดจาไพเราะอ่อนหวาน ทำตนเป็นคนสุภาพสง่าผ่าเผย ยิ้มอยู่เสมอ ทั้งใบหน้า ดวงตา ริมฝีปาก หลีกเลี่ยงคำกล่าวปฏิเสธ ขณะเดียวกันหลีกเลี่ยงการรับคำที่ยังไม่แน่ใจ แสดง ให้ปรากฏว่าเต็มใจบริการ หลีกเลี่ยงการโต้แย้งฉุนเฉียว ใส่อารมณ์ต่อผู้มาติดต่อ ยกให้ประชาชนเป็นผู้ชนะอยู่เสมอ มองคน ในทางที่ดี ไม่ดูถูกคน พัฒนาปรับปรุงตัวเองอยู่เสมอทั้งบุคลิก การพูดและความรู้ หลีกเลี่ยงการพูดมาก เป็นนักฟังที่ดี แสดงให้ ปรากฏชัดสนใจผู้มาติดต่ออย่างจริงจัง ยกย่องผู้มาติดต่อ

4. เทคนิคในการต้อนรับประชาชน ได้แก่ ต้อนรับด้วยความคุ้นเคย เป็นกันเอง ต้อนรับด้วยความสุภาพอ่อนโยน ให้เกียรติอยู่เสมอ ต้อนรับด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส ต้อนรับด้วยความอบอุ่น ต้อนรับด้วยความเอาใจใส่ ต้อนรับด้วยความ ปฏิบัติหน้าที่ให้ทันใจ ต้อนรับด้วยความอดทน ต้อนรับด้วยความเพียร ต้อนรับด้วยความจริงใจ ต้อนรับด้วยการให้บริการเสมอ

สรุปได้ว่า การให้บริการประชาชนที่ดี ควรเป็นการให้บริการแบบครบถ้วนสมบูรณ์เป็น การพัฒนาระบบการ ให้บริการและทัศนคติ วิธีคิด วิธีทำงานของพนักงานส่วนตำบลที่มีเป้าหมายที่ จะให้ประชาชนได้รับการบริการที่ดีควรจะได้รับอย่าง ครบถ้วนสมบูรณ์ มีความสะดวกรวดเร็วในการให้ บริการมุ่งที่จะให้บริการในเชิงส่งเสริม และสร้างทัศนคติและความสัมพันธ์ที่ ดีระหว่างผู้ให้บริการ และผู้รับบริการ ตลอดจนเป็นการให้บริการที่มีความถูกต้องชอบธรรม สามารถตรวจสอบได้สร้าง ความ เสมอภาคทั้งในการให้บริการและในการที่จะได้รับการบริการจากพนักงานส่วนตำบลของรัฐ ทำให้เกิดความพึงพอใจสูงสุด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม จังหวัดนครพนม เป็นวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีการสำรวจ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้รักษาราชการในตำแหน่ง ครูผู้รับผิดชอบเด็กพิเศษ และครูที่ไม่ได้รับผิดชอบเด็กพิเศษ ในโรงเรียนเรียนรวมจังหวัดนครพนม ปีการศึกษา 2563 รวม 1,584 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้รักษาราชการในตำแหน่ง จำนวน 528 คน ครูผู้รับผิดชอบเด็กพิเศษ จำนวน 528 คน และครูที่ไม่ได้รับผิดชอบเด็กพิเศษ จำนวน 528 คน (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2566 : ออนไลน์)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบเด็กพิเศษ และครูที่ไม่ได้รับผิดชอบเด็กพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม จังหวัดนครพนม ปีการศึกษา 2566 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบตารางของ เคจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 608 - 609) จากกลุ่มตัวอย่างได้มาจากสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 103 คน ครูผู้รับผิดชอบเด็กพิเศษ จำนวน 103 คน และครูที่ไม่ได้รับผิดชอบเด็กพิเศษ จำนวน 103 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 309 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม จังหวัดนครพนม แบบมาตราส่วนประมาณค่าซึ่งสร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้น โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพและขนาดสถานศึกษา เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการให้บริการแก่โรงเรียนเรียนรวม ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดนครพนม ประกอบด้วย 5 ด้าน จำนวน 25 ข้อแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ประยุกต์ใช้ตามแบบ Likert คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด. 2560 : 82)

3. วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตจากงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม เพื่อขอความอนุเคราะห์ และความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

2. นำหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม พร้อมแบบสอบถามโดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางออนไลน์ (Google Forms) ไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามให้แล้วเสร็จภายใน 15 วัน

3. เก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนมาจากกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองส่วนหนึ่ง และใช้รูปแบบออนไลน์ (Google Forms)

4. ตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยได้แบบสอบถามกลับคืน 309 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล (1) หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Validity) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IC) (2) หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของแบบสอบถามแต่ละข้อกับคะแนนรวม (Item-total Correlation) (3) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

สถิติพื้นฐาน (บุญชม ศรีสะอาด. 2560 : 120-148) ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

จัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (สุวิมล ว่องวานิช. 2558: 275-279)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ในการดำเนินงานการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม จังหวัดนครพนม ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ในการดำเนินงานการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม จังหวัดนครพนม โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การให้บริการแก่โรงเรียนเรียนรวม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านคุณภาพผู้เรียน	4.04	.39	มาก	4.52	.40	มากที่สุด
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.04	.36	มาก	4.82	.31	มากที่สุด
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการเรียนรวม	4.26	.46	มาก	4.73	.29	มากที่สุด
4. ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ	4.40	.49	มาก	4.80	.37	มากที่สุด
รวม	4.18	.30	มาก	4.71	.24	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการให้บริการแก่โรงเรียนเรียนรวมของการศึกษาพิเศษจังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 4.04-4.40$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 4 ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = .49) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านที่ 1 ด้านคุณภาพผู้เรียน ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = .39) ด้านที่ 2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = .36) ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ของการให้บริการแก่โรงเรียนเรียนรวมของการศึกษาพิเศษจังหวัดนครพนม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ($\bar{X} = 4.52-4.82$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = .31) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านที่ 1 ด้านคุณภาพผู้เรียน ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = .40)

ตอนที่ 2 การประเมินความต้องการจำเป็นของการให้บริการแก่โรงเรียนเรียนรวมของการศึกษาพิเศษจังหวัดนครพนม นำเสนอข้อมูลโดยแสดงค่า Modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI_{Modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นในการให้บริการแก่โรงเรียนเรียนรวมของการศึกษาพิเศษจังหวัดนครพนม โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การให้บริการแก่โรงเรียนเรียนรวม	D	I	PNI _{Modified}	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. ด้านคุณภาพผู้เรียน	4.04	4.52	.119	2
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.04	4.82	.193	1
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการเรียนรวม	4.26	4.73	.110	3
4. ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ	4.40	4.80	.091	4
รวม	4.18	4.71	.127	-

จากตารางที่ 2 พบว่า การให้บริการแก่โรงเรียนเรียนรวมของศึกษาพิเศษ จังหวัดนครพนม มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยรวมเท่ากับ 0.127 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีจำนวน 1 ด้าน ที่มีค่าสูงกว่าค่าโดยรวม คือด้านที่ 2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (PNI_{Modified} = .193)

การอภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการให้บริการแก่โรงเรียนเรียนรวมของศึกษาพิเศษจังหวัดนครพนม ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามสมมติฐาน ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ของการพัฒนาการดำเนินงานการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม จังหวัดนครพนม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ทั้งนี้ อาจมาจากโรงเรียนเรียนรวมได้ส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนเรียนรวมในสังกัดอย่างต่อเนื่อง มีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลจากผู้เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับการวิจัยของ พัทธนันท์ วงษ์วิชัยุตม์ และคณะ (2560 : 588-589) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมโรงเรียนบ้านลำมะโกรก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภอกำแพงเพชร เขต 1 จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า สภาพการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนบ้านลำมะโกรก ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการเรียนรวมรองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านคุณภาพผู้เรียน และด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ตามลำดับ สอดคล้องกับการวิจัยของ พลธาวิน วัชรพรธำรงค์ และ ศศินันท์ ศิริธาดากุลพัฒน์ (2564 : 40-41) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า การดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนเรียนรวม โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของอรทัย แสนชัย (2559: 251-259) ที่ได้วิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรวมของโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม จังหวัดนนทบุรี พบว่า มีการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของพัทธนันท์ วงษ์วิชัยุตม์ และคณะ (2560 : 588-589) ที่ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมโรงเรียนบ้านลำมะโกรก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภอกำแพงเพชร เขต 1 จังหวัด

กำแพงเพชร อยู่ในระดับมาก การศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการดำเนินงานการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม จังหวัดนครพนม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จาตุรงค์ เจริญนำ (2559 :166) ที่พบว่า สภาพการบริหารจัดการเรียนรวมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนเรียนรวมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จำแนกตามเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ อนุชิต บุญมาก (2560 :127) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรวมสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรวมสำหรับสถานศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ผลการประเมินการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรวมสำหรับสถานศึกษา โดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

2. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการดำเนินงานการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม จังหวัดนครพนม พบว่า ด้านที่มีค่าสูงสุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้เรียนเรียนรวมมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับความถนัดและความต้องการของตนเอง ผู้เรียนเรียนรวมเป็นที่ยอมรับและเข้าร่วมกิจกรรมกับบุคลากรภายในสถานศึกษา ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลเรียนตามสภาพจริง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ผู้ปกครองเข้าใจและยอมรับสภาพความพิการของบุตรหลานตนเอง ผู้ปกครองให้ข้อมูลของผู้เรียนอย่างเป็นจริง ไม่ปิดบังข้อมูลของผู้เรียน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา/อุปสรรคในการจัดการศึกษาเรียนรวม การมีส่วนร่วมของครู/ผู้บริหาร ครู/ผู้บริหารมีความเข้าใจให้การยอมรับและให้ความช่วยเหลือผู้เรียนในการจัดการศึกษาเรียนรวม ครูประสานความร่วมมือระหว่าง ผู้ปกครองโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาเรียนรวมอย่างเหมาะสม การมีส่วนร่วมของชุมชน/ท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ชุมชน/ท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน/ท้องถิ่นมีความเข้าใจและให้การยอมรับผู้เรียนในการจัดการศึกษาเรียนรวม ชุมชน/ท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนงบประมาณอำนวยความสะดวกในการส่งต่อและเปลี่ยนผ่านด้านการทำงานอาชีพของผู้เรียนและผู้ปกครองหรือการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาเรียนรวมอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับบุญยิ่ง สายเมฆ (2555 : 155) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการดำเนินการจัดการศึกษาเรียนรวมที่มีประสิทธิภาพสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ในการมีส่วนร่วม กลไกในการดำเนินการโดยจัดตั้งคณะทำงาน จัดเตรียมครู ผู้ปกครอง แต่งตั้งคณะทำงานให้ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน จัดระบบการสนับสนุนการดำเนินการประกอบด้วย งบประมาณ อุปกรณ์และจัดระบบการพัฒนา นักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัย เรื่อง สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม จังหวัดนครพนม ผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ครูผู้สอนสามารถถอดบทเรียนของสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติงานที่ดี ด้านการจัดการศึกษาเรียนรวมไปประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับเด็กพิการให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและชุมชน/ท้องถิ่น

2. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม จังหวัดนครพนม พบว่าผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานจัดการศึกษาโรงเรียนเรียนรวมสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปปรับใช้ได้ตามความเหมาะสมเพื่อให้การดำเนินงานตามมาตรฐานของโรงเรียนประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น

ขอเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการดำเนินการจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับสถานศึกษา
2. ควรศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ในกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน เพื่อให้ได้การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับสถานศึกษา ในสภาพแวดล้อมหรือบริบทที่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องกำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคณิศรทางการศึกษา พ.ศ. 2552. กรุงเทพฯ.
- จาตุรงค์ เจริญนำ. (2559). การศึกษาสภาพการบริหารจัดการเรียนรวมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนเรียนรวม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต (เทคโนโลยีการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น .(พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- บุญยิ่ง สายเมฆ. (2555). รูปแบบการดำเนินการจัดการเรียนรวมที่มีประสิทธิผลสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนรู้ใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต (วิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2551, (23 มกราคม 2551).ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 125 ตอนที่ 22ก. หน้า 2.
- พัทธนันท์ วงษ์วิชัยวัฒน์และคณะ. (2560). แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมโรงเรียนบ้านลำมะโกรก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จังหวัดกำแพงเพชร.วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ, 11(1), 588 – 603.
- พลธาวิณ วัชรพรธำรงค์ และศศิรินทร์ ศิริธาดากุลพัฒน์. (2564). การดำเนินการจัดการศึกษาของโรงเรียนเรียนรวมสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์วิทยาเขตอีสาน, 2(3), 40-50.
- วิลาวัลย์ วงศ์คุณาโรจน์. (2545). การศึกษาการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวมระหว่างเด็ก ที่มีความต้องการพิเศษ กับเด็กปกติของครูประจำชั้นและผู้บริหารโรงเรียนสังกัดการประถมศึกษาจังหวัดตรัง. วิทยานิพนธ์ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2565). คู่มือการปฏิบัติงานศูนย์การศึกษาพิเศษ. ราชบุรี: ธรรมรักษ์การพิมพ์.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2567). ข้อมูล บุคลากร” [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2567.
- เลื่อมใส ใจแจ้ง. (2546). สมาคมสันติบาตรเทศบาลแห่งประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์.
- ศรียา นิยมธรรม. (2551). การศึกษาพิเศษ สารานุกรมศึกษาศาสตร์. กรุงเทพฯ : ธนอักษรการพิมพ์.
- สมพร หวานเสร็จ.(2547). การพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กบกพร่องทางสติปัญญาโดยการบริหาร จัดการแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9. รายงานผลการวิจัยผลงานระดับผู้อำนวยการ เชี่ยวชาญ.

- สุนันทา ทวีผล. (2550). ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านให้คำปรึกษาแนะนำ ปัญหาด้านกฎหมายของสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายช่วยเหลือทางกฎหมาย 3 (สคช.). ปัญหาพิเศษปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. (การบริหารทั่วไป). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนุชิต บุญมาก. (2560). การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรวมสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อรรถัย แสนชัย. (2559). การจัดการเรียนรวมของโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม จังหวัดนนทบุรี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, 10(2), 251-259.
- Krejcie, V. R. and W. D. Morgan. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

นวัตกรรมการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัญญาประดิษฐ์
INNOVATION FOR PROACTIVE ADMINISTRATION OF SCHOOL CURRICULUM
DEVELOPMENT ON SOCIAL STUDIES, RELIGION AND CULTURE
FOR THE ARTIFICIAL INTELLIGENCE ERA

พรพิมล บัวระภา¹, ประเวศ เวชชะ², สุวดี อุปินใจ³

Phonphimon Buarapha¹, Prawet Wetcha², Suwadee Oupinjai³

Corresponding Author E-mail: buaraphab24@gmail.com

Received: Feb 02, 2024; Revised: Mar 07, 2024; Accepted: May 08, 2024

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัญญาประดิษฐ์ โรงเรียนบ้านป่าไร่หลวงวิทยา(ตชด.ช่วงกลปทุมวันอนุสรณ์9) ใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา คณะกรรมการบริหารหลักสูตร คณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนชุมชน ผู้ปกครอง นักเรียน จำนวน 59 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบบันทึกคุณลักษณะอันพึงประสงค์ แบบบันทึกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญผลการศึกษา พบว่า

นวัตกรรมในการบริหารจัดการหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของโรงเรียนบ้านป่าไร่หลวงวิทยา(ตชด.ช่วงกลปทุมวันอนุสรณ์ 9) ที่สอดคล้องกับยุคปัญญาประดิษฐ์ ได้มาซึ่งประเด็นยุทธศาสตร์ 4 มิติ ขององค์กร คือ มิติ ที่ 1 ด้านประสิทธิภาพ มี 2 ยุทธศาสตร์ มี 4 โครงการ มิติที่ 2 ด้านคุณภาพการให้บริการ มี 4 ยุทธศาสตร์ มี 6 โครงการ มิติ ที่ 3 ด้านประสิทธิภาพกระบวนการภายในมี 3 ยุทธศาสตร์ มี 4 โครงการ มิติที่ 4 ด้านการพัฒนาองค์กร และบุคลากร มี 3 ยุทธศาสตร์ มี 4 โครงการ

คำสำคัญ: ยุคปัญญาประดิษฐ์, หลักสูตรการเรียนรู้, นวัตกรรมการบริหารจัดการ

¹ ครูโรงเรียนบ้านป่าไร่หลวงวิทยา (ตชด.ช่วงกลปทุมวันอนุสรณ์ 9)

¹ Teacher, Parailuang Wittaya School

^{2,3} คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย,

^{2,3} Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

Abstract

The objective of this study was to develop innovation for proactive administration to develop school curriculum on Social Studies, Religion and Culture in accommodating AI transformation era of Ban Parai Luang Wittaya School. This participatory research design deployed participatory workshop, informants including administrators, heads of academic affairs, heads of Social Studies, Social Studies teachers, curriculum committees, school board members, community representatives, parents and students were 59 people. Using the Purposive Sampling method. The tools were Desirable Characteristics Assessment, Academic achievement, questionnaire and interview. The data were analyzed using mean, standard deviation and content analysis. The results showed that:

The innovation for proactive administration of school curriculum on Social Studies, Religion and Culture of Ban Parai Luang Wittaya School in accommodating AI transformation era evolved 4 strategic issues including 1) Effectiveness comprising 2 Strategies and 4 Initiative; 2) Quality of Service comprising had 4 strategies and 6 Initiative; 3) Efficiency of Internal Process comprising 3 strategies and 4 Initiative and 4) Organization and Personnel Development comprising 3 strategies and 4 Initiative

Keywords: Artificial Intelligence Era, Curriculum for Learning, Administration Innovation

บทนำ

โลกในยุคปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ซึ่งมีผลสืบเนื่องมาจากกระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้น ในช่วงทศวรรษ 1950 โดยนักวิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์ที่พยายามสร้างเครื่องจักรที่สามารถคิดและทำสิ่งต่างๆ แทนมนุษย์ได้ ในช่วงแรกๆ การพัฒนาปัญญาประดิษฐ์เป็นไปอย่างช้าๆ แต่ในช่วงทศวรรษ 1980 ปัญญาประดิษฐ์เริ่มมีความก้าวหน้ามากขึ้น เนื่องด้วยการพัฒนาของคอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น และการพัฒนาของอัลกอริธึมปัญญาประดิษฐ์ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ในช่วงทศวรรษ 1990 ปัญญาประดิษฐ์เริ่มมีการใช้งานในหลาย ๆ ด้าน เช่น การแพทย์ การเงิน การผลิต คมนาคม และการศึกษา ปัจจุบันปัญญาประดิษฐ์ได้ก้าวหน้า อย่างมากจนสามารถใช้งานในหลาย ๆ ด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Russell, B. 2022: 1)

ด้วยเหตุนี้เอง จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการในการจัดการทางด้านการศึกษา เพื่อให้ทันต่อกระแสในโลกปัจจุบัน การบริหารจัดการเชิงรุกที่ มุ่งเน้นผลลัพธ์และความพึงพอใจของลูกค้า การทำงานเป็นทีมและการเรียนรู้และพัฒนา เป็นสิ่งที่แนะนำในกระบวนการบริหารงานเชิงรุกเพื่อสร้างความสำเร็จและความเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนในองค์กร (บุญณิศา ไทยช่วย. 2564)

ด้วยเหตุนี้ จึงมีการใช้นวัตกรรมการบริหารจัดการเชิงรุกช่วยพัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตรตามแผนการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: 8) ยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษา จึงเป็นการพัฒนาคุณภาพของคนทุกช่วงวัย การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศความเหลื่อมล้ำของการ กระจายรายได้ และวิกฤตด้านสิ่งแวดล้อม โดยนำยุทธศาสตร์ชาติ (National Strategy) มาเป็นกรอบความคิดสำคัญในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ

การบริหารจัดการการศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (ประเสริฐ ศิริโสภณ. 2564: 11) ทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคเอกชน โดยมุ่งเน้นไปที่การปรับปรุงคุณภาพการศึกษา เพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ และสร้างความเท่าเทียมทางการศึกษา แนวคิดการบริหารจัดการเชิงรุกด้านการศึกษาได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้อย่างแพร่หลายในหลายประเทศทั่วโลก ในประเทศไทย กระทรวงศึกษาธิการได้ริเริ่มนโยบายการบริหารจัดการเชิงรุกด้านการศึกษา ในปี พ.ศ. 2551 โดยมุ่งเน้นไปที่การยกระดับคุณภาพการศึกษา เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และพัฒนาศักยภาพทางการศึกษาให้มีคุณภาพสูง

โรงเรียนบ้านป่าไร่หลวงวิทยา (ตชด.ช่างกลปทุมวันอนุสรณ์ 9) (โรงเรียนบ้านป่าไร่หลวงวิทยา(ตชด.ช่างกลปทุมวันอนุสรณ์ 9). 2565: 40) ส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตในสังคม รวมถึงการพัฒนาจริยธรรมและวัฒนธรรมในชีวิตประจำวัน หลักสูตรในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีกระบวนการที่ใช้ในการวางแผนและพัฒนา การวิเคราะห์ความต้องการของนักเรียนและสังคม การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ การออกแบบเนื้อหาการเรียนรู้และวิธีการสอนที่เหมาะสม การพัฒนาสื่อการเรียนรู้และเครื่องมือการสอนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการประเมินผลการเรียนรู้ หลักสูตรมีความหลากหลาย และสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ดังนั้น การบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการที่ต้องให้ความสำคัญกับการนำเสนอและส่งเสริมหลักสูตรที่เป็นประโยชน์และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน

จากความเป็นมาและความสำคัญ ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำการศึกษา เรื่องนวัตกรรมการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อบริการเปลี่ยนแปลงในยุคปัญญาประดิษฐ์ โดยเปรียบเทียบข้อมูลการบริหารจัดการหลักสูตรกับประเทศนิวซีแลนด์ เนื่องจากการจัดระบบการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์มีหลักสูตรที่เหมาะสมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัญญาประดิษฐ์ เพื่อหาว่านวัตกรรมที่ใช้ในการบริหารจัดการหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อบริการเปลี่ยนแปลงในยุคปัญญาประดิษฐ์ ให้บรรลุตามภาพอนาคตที่พึงประสงค์ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
2. เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารจัดการหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
3. ภาพอนาคตที่พึงประสงค์ที่ตอบสนองต่อการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัญญาประดิษฐ์ เมื่อเทียบกับประเทศนิวซีแลนด์
4. เพื่อพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัญญาประดิษฐ์

การทบทวนวรรณกรรม

นวัตกรรมการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัญญาประดิษฐ์ ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องไว้ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตร

การบริหารจัดการหลักสูตร (ประเวศ เวชชะ. 2562: 438) คือ แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ ปัจจัยทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ตั้งแต่การวางแผนการใช้หลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การสนับสนุนการใช้หลักสูตร การนิเทศและกำกับติดตาม และการประเมินการใช้หลักสูตร เป็นการบริหารจัดการหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนในระดับชั้นพื้นฐาน โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจและสติปัญญา สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม ความเจริญก้าวหน้าในยุคปัจจุบัน

2. กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร

การบริหารจัดการหลักสูตร (ประเวศ เวชชะ. 2562: 545) เป็นการดำเนินการของสถานศึกษาที่ประกอบด้วย 1) การวางแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา(P) 2) การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้(D) 3) การสนับสนุนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา(S) 4) การนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษา(S) 5) การประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา(A) ซึ่งจะช่วยให้หลักสูตรสถานศึกษามีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพและประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

3. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงรุก

การบริหารจัดการเชิงรุก (วรภัทร โตธนะเกษม. 2541: 7) การบริหารจัดการที่มุ่งเน้นไปที่การวางแผนและดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ โดยคำนึงถึงปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของเป้าหมายนั้น ๆ การบริหารจัดการเชิงรุกจะแตกต่างจากการบริหารจัดการเชิงรับที่มุ่งเน้นไปที่การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วเท่านั้น

4. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อพัฒนาหลักสูตร

การบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อพัฒนาหลักสูตร (พิชิต บัณฑิตวิศาล. 2562: 14) คือกระบวนการที่ให้ความสำคัญในการตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงในสังคมและการเร่งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี รวมถึงต้องคำนึงถึงความต้องการและความเหมาะสมของหลักสูตรเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

5. แนวทางการบริหารแบบ Balanced Scorecard (BSC)

แนวคิดพื้นฐานของ Balanced Scorecard (Kaplan, R.S. and Norton, D.P. 1996: 71) ปัจจุบันการประเมินผลองค์กร ไม่สามารถชี้วัดตัวชี้วัดทางการเงินเพียงอย่างเดียวได้ ซึ่งแคปแลน และนอร์ตัน พัฒนาแนวความคิดของ Balanced Scorecard ไว้ว่าต้องประกอบด้วยมุมมอง 4 มุมมอง ได้แก่ 1. วัตถุประสงค์ที่สำคัญของแต่ละมุมมอง 2. ตัวชี้วัด 3. เป้าหมาย 4. แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม

จากการทบทวนวรรณกรรม สรุปได้ว่า การบริหารจัดการหลักสูตรเป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นการสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนในด้านต่างๆ ขั้นตอนของกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร ประกอบด้วย การวางแผนการใช้หลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การสนับสนุนการใช้หลักสูตร การนิเทศและกำกับติดตาม และการประเมินผลการใช้หลักสูตร แนวทางการบริหารแบบ Balanced Scorecard เน้นมุมมองทั้ง 4 ด้านหลักของการบริหาร ได้แก่ วัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด เป้าหมาย และแผนงานหรือโครงการที่จะบรรลุเป้าหมายที่กำหนดการประเมินผลของการบริหารจัดการหลักสูตรมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ผู้วิจัยได้ 1) ออกแบบการวิจัยโดยใช้ การวิจัยแบบผสมผสานประเภท ตามลำดับต่อเนื่องเชิงอธิบาย 2) เทคนิคกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (A-I-C)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน คณะกรรมการบริหารหลักสูตร จำนวนทั้งสิ้น 59 คน และกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครู จำนวน 4 คน นักเรียน จำนวน 18 คน ชุมชน จำนวน 2 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 1 คน และคณะกรรมการบริหารหลักสูตร จำนวน 3 คน ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบบันทึกคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ 3 ปี ย้อนหลัง (2563-2565) ตามแบบรายงานผู้เรียน(ปพ.5) เพื่อหาสภาพและคุณภาพของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6
2. แบบบันทึกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3 ปี ย้อนหลัง (2563-2565) ตามแบบบันทึกผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (ปพ.5) เพื่อหาสภาพและคุณภาพของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6
3. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก สอบถามจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลถึงเหตุปัจจัยภายใน ภายนอก
4. แบบสอบถามความคิดเห็น ด้านหลักการบริหารจัดการหลักสูตร ด้านกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร และด้านการมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการหลักสูตร ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โรงเรียนบ้านป่าไร่หลวงวิทยา(ตชด.ช่างกลปทุมวันอนุสรณ์ 9)

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง และสร้างแบบบันทึกคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ แบบบันทึกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสัมภาษณ์ ตามกรอบแนวคิดและคำถามการวิจัย ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ จากนั้นนำไปทดลองใช้ในโรงเรียนที่มีสภาพใกล้เคียงกับโรงเรียนบ้านป่าไร่หลวงวิทยา(ตชด.ช่างกลปทุมวันอนุสรณ์ 9)
2. แบบสอบถามความคิดเห็นด้านหลักการบริหารจัดการหลักสูตร แบบสอบถามความคิดเห็นด้านกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร แบบสอบถามความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการหลักสูตร มีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้ 3.1) ศึกษาความรู้เกี่ยวกับการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น 3.2) สร้างเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน

3. นำแบบประเมิน เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบหาค่าความเที่ยงตรง IOC (Item Objective Congruence Index) โดยแบบสอบถามความคิดเห็น มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และนำเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล

ตอนที่ 1

1.1 การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก

1.1.1 ดำเนินการพหุทัศคติผู้เข้าร่วมวิจัย (จริยธรรมการวิจัย) เพื่อเป็นการรักษาจริยธรรมการวิจัย

1.1.2 นัดวันเวลาและสถานที่การสัมภาษณ์

1.1.3 ดำเนินการสัมภาษณ์ตามระเบียบวิธีวิทยาการวิจัยการสัมภาษณ์เชิงลึก และสรุปเนื้อหา

1.2 การเก็บข้อมูลโดยการวิเคราะห์เอกสาร

1.2.1 ดำเนินการพหุทัศคติผู้เข้าร่วมวิจัย (จริยธรรมการวิจัย) เพื่อเป็นการรักษาจริยธรรมการวิจัย

1.2.2 ผู้วิจัยได้นำแบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสารเรื่องสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียน

1.2.3 สรุปเนื้อหาสำคัญ (Content Analysis) ลงในแบบฟอร์มที่กำหนด

1.3 การเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามความคิดเห็น

1.3.1 ดำเนินการพหุทัศคติผู้เข้าร่วมวิจัย (จริยธรรมการวิจัย) เพื่อเป็นการรักษาจริยธรรมการวิจัย

1.3.2 ส่งแบบสอบถามให้กับผู้เข้าร่วมวิจัยโดยตรง

ตอนที่ 2

2.1 การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก

2.1.1 ดำเนินการพหุทัศคติผู้เข้าร่วมวิจัย (จริยธรรมการวิจัย) เพื่อเป็นการรักษาจริยธรรมการวิจัย

2.1.2 นัดวันเวลาสถานที่ ทั้งดำเนินการสัมภาษณ์ตามระเบียบวิธีวิทยาการวิจัยการสัมภาษณ์เชิงลึก

2.1.3 เมื่อสิ้นสุดการสัมภาษณ์ มีการดำเนินการไต่ตรองกระบวนการและเนื้อหาของการสัมภาษณ์

2.2 การเก็บข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม

2.2.1 ดำเนินการพหุทัศคติผู้เข้าร่วมวิจัย (จริยธรรมการวิจัย) เพื่อเป็นการรักษาจริยธรรมการวิจัย

2.2.2 ขออนุญาตขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

2.2.3 การเตรียมบุคคลในการจัดกลุ่มสนทนา ผู้วิจัยเตรียมบุคลากรในการร่วมจัดกลุ่มสนทนากลุ่ม

2.2.4 ดำเนินการประชุมสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยและคณะผู้ช่วยวิจัยร่วมกันได้อธิบายจุดมุ่งหมาย

ตอนที่ 3

3.1 การเก็บข้อมูลโดยการวิเคราะห์เอกสาร

3.1.1 ดำเนินการพหุทัศคติผู้เข้าร่วมวิจัย (จริยธรรมการวิจัย) เพื่อเป็นการรักษาจริยธรรมการวิจัย

3.1.2 บันทึกการวิเคราะห์เอกสารเรื่องสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรของประเทศนิวซีแลนด์

3.1.3 สรุปเนื้อหาสำคัญ (Content Analysis) ลงในแบบฟอร์มที่กำหนด

3.2 การเก็บข้อมูลโดยการทำ Benchmarking

3.2.1 ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาข้อมูลตามประเด็นคำถามเพื่อเทียบเคียงข้อมูล

3.2.2 นำข้อมูลจากการศึกษาในแต่ละประเด็นคำถามสรุปเนื้อหาสำคัญ (Content Analysis)

3.3 การเก็บข้อมูลโดยการหาฉันทามติ

3.3.1 ดำเนินการพหุทัศคติผู้เข้าร่วมวิจัย (จริยธรรมการวิจัย) เพื่อเป็นการรักษาจริยธรรมการวิจัย

3.3.2 ผู้วิจัยได้นำแบบสรุปการหาฉันทามติ (Consensus) เรื่องภาพอนาคตที่พึงประสงค์การบริหารจัดการหลักสูตรเทียบเคียงกับการบริหารจัดการของประเทศนิวซีแลนด์ เพื่อกำหนดภาพอนาคตที่พึงประสงค์

3.3.3 สรุปเนื้อหาสำคัญลงในแบบฟอร์มที่กำหนด

ตอนที่ 4

4.1 การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก

- 4.1.1 ดำเนินการพิทักษ์สิทธิผู้เข้าร่วมวิจัย(จริยธรรมการวิจัย) เพื่อเป็นการรักษาจริยธรรมการวิจัย
- 4.1.2 ขออนุญาตขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- 4.1.3 การเตรียมบุคคลในการจัดกลุ่มสนทนา ผู้วิจัยเตรียมบุคลากรในการร่วมจัดกลุ่มสนทนากลุ่ม
- 4.1.4 ดำเนินการประชุมสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยและคณะผู้ช่วยวิจัยร่วมกันได้อธิบายจุดมุ่งหมาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. วิเคราะห์แบบบันทึกคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ และแบบบันทึกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากแบบบันทึกผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน(ปพ.5) และรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา(SAR)
2. การวิเคราะห์เนื้อหาแบบสอบถามความคิดเห็น
 - 2.1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)
 - 2.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สภาพการบริหารจัดการหลักสูตรและเหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

1. ด้านคุณภาพผู้เรียน

1.1 ด้านคุณลักษณะของผู้เรียน

เมื่อพิจารณาภาพรวม ปีการศึกษา 2563–2565 อยู่ในระดับ ยอดเยี่ยม โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ารักชาติ ศาสน์ กษัตริย์, มีวินัยรับผิดชอบ, อยู่อย่างพอเพียง, รักความเป็นไทยและมีจิตสาธารณะ มีคุณภาพอยู่ในระดับยอดเยี่ยม ในรายด้านของความซื่อสัตย์ สุจริต, ใฝ่เรียนรู้, มุ่งมั่นในการทำงาน มีคุณภาพอยู่ในระดับ ดีเลิศ

1.2 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เมื่อพิจารณาภาพรวม ปีการศึกษา 2563–2565 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 77.42 โดยเมื่อพิจารณารายสาระวิชา พบว่า สาระหน้าที่พลเมือง มีค่าเฉลี่ยภาพรวมสูงที่สุด เป็น 79.12 รองลงมาเป็น สาระวิชาเศรษฐศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยเป็น 77.88 และสาระวิชาพระพุทธศาสนา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเป็น 76.16 จากข้อมูลดังกล่าวพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น

2. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

การบริหารจัดการหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในภาพรวม มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02) รองลงมาคือ ด้านการประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสนับสนุนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา มีคุณภาพอยู่ในระดับดี (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47)

3. การมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการหลักสูตร

การมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการหลักสูตร ภาพรวม มีคุณภาพอยู่ในระดับ ดีมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04) เมื่อพิจารณาเป็นด้านของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20) รองลงมา คือ คณะกรรมการบริหารหลักสูตร (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครู (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81)

ตอนที่ 2 เหตุปัจจัยสำคัญอะไรบ้างที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารจัดการหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของโรงเรียนบ้านป่าไร่หลวงวิทยา(ตชด.ช่วงกลปทุมวันอนุสรณ์ 9)

1. เหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนบ้านป่าไร่หลวงวิทยา(ตชด.ช่วงกลปทุมวันอนุสรณ์ 9) ด้านคุณภาพผู้เรียน เหตุปัจจัยสำคัญเกิดจาก ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ และด้านกระบวนการบริหารจัดการ ทำให้มีเหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ดังนี้ เหตุปัจจัยสนับสนุนได้แก่ นโยบายหน่วยงานต้นสังกัดให้การสนับสนุนโรงเรียนในด้านการบริหารจัดการและด้านคุณภาพผู้เรียน มีแนวนโยบายให้โรงเรียนเป็นนิติบุคคล เพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษาตนเอง, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตที่รับผิดชอบ มีการสนับสนุนการจัดการศึกษา เช่น การสนับสนุนในการอาหารกลางวัน และนม, นโยบายของเรียนฟรี 15 ปี, ชุมชนให้ความร่วมมือในการสนับสนุนการจัดการศึกษาและกิจกรรมของนักเรียน เช่น การระดมทุนงานแข่งขันกีฬา, ปราชญ์ชุมชนมีบทบาทในการให้ความรู้ด้านภูมิปัญญาแก่นักเรียนเพื่อส่งเสริมและยกระดับคุณภาพผู้เรียน เช่นการทำผ้าปักอ้อมเมียน, โรงพยาบาลประจำตำบล ในเขตพื้นที่ให้บริการ มีการสนับสนุน ส่งเสริมสุขภาพผ่านการจัดกิจกรรมต่างๆ, นักเรียนทุกคนมีการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย, พรบ. การศึกษาแห่งชาติ ประชาชน ชุมชน และหน่วยงาน มีส่วนในการสนับสนุนการศึกษา โดยแต่ละหน่วยที่กล่าวมาข้างต้น เข้าใจบทบาทของตนเองในการสนับสนุนการศึกษาเป็นอย่างดี เหตุปัจจัยที่อุดหนุนได้แก่ มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัดอย่างเร่งด่วน ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการ, เป็นช่วงเปลี่ยนผ่านผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งผลให้โครงสร้างด้านการบริหารงานเกิดผลกระทบด้านงบประมาณที่เคยสนับสนุนให้แก่โรงเรียน, ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะยากจน และเป็นแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน ส่งผลให้ขาดความพร้อมในด้านอุปกรณ์การเรียน, โรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่ถิ่นทุรกันดาร ส่งผลให้การจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ และสื่อทางการศึกษายากลำบาก, ผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นแรงงานต่างชาติ ส่งผลให้ไม่มีเวลาดูแลบุตรหลาน ขาดความเอาใจใส่ในตัวผู้เรียน และไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษา, เครือข่ายไม่เสถียร ส่งผลให้การให้บริการแก่นักเรียน และบุคลากรเกิดปัญหาในการใช้งาน, นโยบายและจุดเน้นต่าง ๆ ที่เพิ่มภาระครู

2. เหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้านกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร เหตุปัจจัยสำคัญเกิดจาก ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ และด้านกระบวนการบริหารจัดการ ทำให้มีปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อบริหารจัดการหลักสูตร ดังนี้ เหตุปัจจัยสนับสนุนได้แก่ การจัดโครงสร้างการบริหารงาน 4 ฝ่าย อย่างชัดเจน, มีโครงสร้างการบริหารจัดการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม, สถานศึกษามีระบบการประเมินผลการเรียนที่มีประสิทธิภาพ, การบริหารงานของโรงเรียนมีการกระจายอำนาจตามโครงสร้างอย่างชัดเจน, ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการทำงานเป็นทีม, บุคลากรมีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ, ครูมีการจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดตามที่หลักสูตรกำหนด, เหตุปัจจัยอุดหนุน ได้แก่ สถานศึกษาขาดการกำหนดแผนยุทธศาสตร์, สถานศึกษามีจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอ, ช่องทางการติดต่อผู้ปกครองยังไม่ทั่วถึง, มีการโยกย้ายของบุคลากรอยู่บ่อยครั้ง ทำให้การบริหารจัดการหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมไม่ต่อเนื่อง, สถานศึกษามีรูปแบบการควบคุม กำกับ ติดตาม ที่ไม่ชัดเจน

3. เหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้านการมีส่วนร่วม เหตุปัจจัยสำคัญเกิดจาก ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ และด้านกระบวนการบริหารจัดการ ทำให้มีปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน ดังนี้ เหตุปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายที่เน้นคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ, การจัดโครงสร้างงาน 4 ฝ่าย อย่างชัดเจน, มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน, สถานศึกษามีการสนับสนุน บุคลากรให้มีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ, ครูมีทักษะด้านเทคโนโลยี ช่วยสนับสนุนการบริหารจัดการ

หลักสูตรกลุ่มสาระ, บุคลากรให้มีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ เหตุปัจจัยอุดหนุน ได้แก่ ระบบต่างๆ ยังไม่มีความเสถียร, โรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดเล็กครูต้องรับหน้าที่ในการบริหารจัดการหลักสูตรที่มากเกินไป, รูปแบบการควบคุม กำกับ ติดตาม ไม่ชัดเจน, บุคลากรไม่ตรงวิชาเอก

ตอนที่ 3 ภาพอนาคตที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้รองรับต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคปัญญาประดิษฐ์

1. ภาพอนาคตที่พึงประสงค์ในการบริหารจัดการหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของโรงเรียนบ้านป่าไร่หลวงวิทยาฯ ที่สอดคล้องกับยุคปัญญาประดิษฐ์ ด้านคุณภาพผู้เรียน พบว่าผู้ร่วมการวิจัย ต้องการให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงขึ้นทุกปี ผู้เรียน มีทักษะกระบวนการคิด แก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ตามที่สถานศึกษากำหนด ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน ส่งเสริมทักษะในยุคปัญญาประดิษฐ์ สามารถทำงาน ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2. ภาพอนาคตที่พึงประสงค์ ที่สอดคล้องกับยุคปัญญาประดิษฐ์ ด้านกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร พบว่าผู้ร่วมการวิจัย ต้องการ ดังนี้

2.1 ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตร สถานศึกษาควรกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีการวางแผนในการนำหลักสูตรไปใช้ มีการจัดทำแผนพัฒนาหลักสูตรที่ชัดเจน มีการวางแผนการจัดโครงสร้างหลักสูตรอย่างถูกต้อง มีการวางแผนในการสนับสนุน พัฒนาครู มีการวางแผนการนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตร และมีการวางแผนในการประเมินการใช้หลักสูตร

2.2 ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ สถานศึกษาจัดประชุมชี้แจงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร มีการจัดทำโครงสร้างรายวิชาตามหลักสูตรที่ถูกต้อง จัดการเรียนการสอนตามหน่วยและแผนการจัดการเรียนรู้ และควรประเมินผลการเรียนรู้ตามตัวชี้วัด

2.3 ด้านการสนับสนุนการใช้หลักสูตร สถานศึกษาควรมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตร มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยีให้เพียงพอต่อความต้องการทันสมัย และพร้อมใช้งานอยู่ตลอดเวลา มีการสร้างเครือข่ายการพัฒนาหลักสูตรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการนำเสนอ เผยแพร่ผลงาน ที่ได้จากการจัดการเรียนการสอน

2.4 ด้านการนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตร สถานศึกษาควรกำหนดนโยบาย กรอบแนวคิด และเกณฑ์การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนรู้ มีการนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบตามแผนที่วางไว้ มีการกำกับ ติดตาม การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีระบบการปรับปรุงพัฒนาผลการใช้หลักสูตร หลังจากที่มีการนิเทศติดตาม อย่างเป็นระบบ

2.5 ด้านการประเมินการใช้หลักสูตร มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีการประเมินการบริหารจัดการหลักสูตรนำผลการประเมินไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรมีการประเมินการใช้หลักสูตรโดยการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มีการติดตามผลการใช้หลักสูตรจากผลงานของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

3. ภาพอนาคตที่พึงประสงค์ในการบริหารจัดการหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของโรงเรียนบ้านป่าไร่หลวงวิทยาฯ ที่สอดคล้องกับยุคปัญญาประดิษฐ์ ด้านการมีส่วนร่วม พบว่าผู้ร่วมการวิจัย ต้องการ ให้เกิด การมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียนผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษา และได้เห็นในแนวทางเดียวกันว่าการมีส่วนร่วมดังกล่าวช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียน รวมทั้ง ก่อให้เกิดการพัฒนาการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา การมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการจัดการหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญ สำหรับการปรับการศึกษาให้เข้ากับความต้องการของนักเรียน ชุมชน และสังคม

ตอนที่ 4 นวัตกรรมการบริหารจัดการเชิงรุกหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้รองรับต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคปัญญาประดิษฐ์

มติ ที่ 1 ด้านประสิทธิผล มี 2 ยุทธศาสตร์ คือ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามจุดมุ่งหมาย ที่สถานศึกษากำหนด สอดคล้องกับการจัดยุคปัญหาประดิษฐ์ มี 2 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนสู่ยุคปัญหาประดิษฐ์ 2) โครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 2 เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีสมรรถนะหลัก ตามสถานศึกษากำหนด มี 2 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการสร้างเสริมสมรรถนะผู้เรียนใน ยุคปัญหาประดิษฐ์ 2) โครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในสถานศึกษา

มติที่ 2 ด้านคุณภาพการให้บริการ มี 4 ยุทธศาสตร์ คือ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาสภาพแวดล้อม การบริการ และสังคมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน มี 3 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการพัฒนาระบบการบริหารจัดการ 2) โครงการชุมชนสัมพันธ์ 3) โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 2 เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ในยุคปัญหาประดิษฐ์ มี 2 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการพัฒนากระบวนการสอนในยุคปัญหาประดิษฐ์ 2) โครงการส่งเสริมทักษะที่สำคัญในยุคปัญหาประดิษฐ์ ของผู้เรียน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมการบริการที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน มี 1 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการพัฒนาอาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ในยุคปัญหาประดิษฐ์

ยุทธศาสตร์ที่ 4 เพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการการมีส่วนร่วมจัดและการศึกษาทุกภาคส่วน มี 1 โครงการ ได้แก่ โครงการส่งเสริมความร่วมมือภาคีเครือข่าย

มติ ที่ 3 ด้านประสิทธิภาพกระบวนการภายใน มี 3 ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 1 เพื่อปรับปรุงหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมให้มีประสิทธิภาพเน้นการพัฒนาทักษะในยุคปัญหาประดิษฐ์ของผู้เรียน มี 1 โครงการ ได้แก่ โครงการพัฒนาหลักสูตรเพื่อรองรับยุคปัญหาประดิษฐ์

ยุทธศาสตร์ที่ 2 เพื่อส่งเสริมครูบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องได้รับการ พัฒนาองค์ความรู้ด้านหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มี 1 โครงการ ได้แก่ โครงการพัฒนาครูผู้นำด้านหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 3 เพื่อส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนในยุคปัญหาประดิษฐ์และมีการตรวจสอบและประเมินความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ มี 2 โครงการ ได้แก่ 1)โครงการพัฒนาสื่อ เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน 2)โครงการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน

มติ ที่ 4 ด้านการพัฒนาองค์กร และบุคลากร มี 3 ยุทธศาสตร์ คือ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 เพื่อพัฒนาคุณภาพครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ (Integrated Learning Management)ให้สอดคล้องกับการจัดยุคปัญหาประดิษฐ์ มี 2 โครงการ ได้แก่ 1)โครงการพัฒนาคุณภาพระบบการบริหาร 2) โครงการสานสัมพันธ์บุคลากร

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องได้รับการอบรมพัฒนาเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา มี 1 โครงการ ได้แก่ โครงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องได้รับการอบรมพัฒนาเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา มี 1 โครงการ ได้แก่ โครงการพัฒนาคุณภาพระบบการบริหารจัดการการศึกษาเพื่อรองรับการจัดการศึกษา ในยุคปัญหาประดิษฐ์

อภิปรายผล

มีการแบ่งออกเป็น 4 ตอน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพการบริหารจัดการหลักสูตรและเหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

1.1 ด้านคุณภาพผู้เรียน

ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

จากการศึกษาสภาพ ร้อยละของจำนวนนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าไร่หลวงวิทยา ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ปีการศึกษา 2563–2565 เมื่อพิจารณาภาพรวม มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 77.42 โดยเมื่อพิจารณา รายสาระวิชา พบว่า สาระหน้าที่พลเมือง มีค่าเฉลี่ยภาพรวมสูงที่สุด เป็น 79.12 รองลงมาเป็น สาระวิชาเศรษฐศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยเป็น 77.88 และสาระวิชาพระพุทธศาสนา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเป็น 76.16 จากข้อมูลดังกล่าวพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ (ประเวศ เวชชะ. 2561: 14) กล่าวว่า หลักการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพควรมีหลักการบริหารจัดการหลักสูตร ควรมีหลักความร่วมมือ การวิเคราะห์ผู้เรียนว่ามีความพร้อมเกี่ยวกับหลักความรู้ทักษะพื้นฐานพร้อมที่จะเรียนรู้เรื่องไหนในหลักสูตร โดยมีข้อมูลที่ควรรู้เกี่ยวกับผู้เรียน เพื่อใช้ประโยชน์จากข้อมูลของผู้เรียนออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาผู้เรียน

1.2 ด้านกระบวนการบริหารหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้านหลักการบริหารจัดการหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในภาพรวม มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านหลักคุณธรรม มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.99) รองลงมาคือ ด้านหลักความรับผิดชอบ มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.73) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านหลักประสิทธิภาพ มีคุณภาพอยู่ในระดับดี (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05) ด้านกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในภาพรวม มีคุณภาพอยู่ในระดับดี (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการประเมินการใช้หลักสูตร มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.86) รองลงมาคือ ด้านการนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตร มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรมีคุณภาพอยู่ในระดับดี (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78) สอดคล้องกับแนวคิดของ (พระพิระยุทธ วชิราวุธ. 2561) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับการศึกษาไทย 4.0 ของโรงเรียนบ้านด้ายเทพกาญจนาอุปถัมภ์ กล่าวว่า แนวทางการบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาประกอบด้วย 1) ควรดำเนินการจัดการวางแผนการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน 2) ควรจัดทำสื่ออุปกรณ์การสอนเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน 3) ควรสนับสนุนงบประมาณทรัพยากรอย่างเพียงพอสำหรับการพัฒนาครูและบุคลากร และจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ 4) กำกับติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนฝึกทักษะกระบวนการคิดจากการจัดการการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง 5) จัดให้มีการประเมินหลักสูตรของสถานศึกษา เพื่อนำปัญหาที่เกิดขึ้นจากการนำหลักสูตรไปใช้มาปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรการศึกษาต่อไป

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการหลักสูตร พบว่า ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า ภาพรวม มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04) เมื่อพิจารณาเป็นด้านของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20) รองลงมา คือ คณะกรรมการบริหารหลักสูตร (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครู (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81) สอดคล้องกับ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2562) ได้กล่าวว่า การบริหารจัดการหลักสูตร คือ การบริหารงานที่มีขอบข่ายกว้างขวางครอบคลุมหลายมิติ เกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย และต้องอาศัย

องค์ประกอบปัจจัยเงื่อนไขต่างๆ มากมาย เปรียบเสมือนการบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพสูงสุด

ตอนที่ 2 เหตุปัจจัยสำคัญอะไรบ้างที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารจัดการหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของโรงเรียนบ้านป่าไร่หลวงวิทยา

จากการศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยนำเสนอในรูปแบบแผนภูมิแกงปลา และสังเคราะห์เป็นความเรียงตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู บุคลากรส่วนใหญ่ในสถานศึกษาให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดีในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา แต่มีครู บุคลากรบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เนื่องจากเป็นครูที่เพิ่งได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งใหม่ ส่งผลให้ไม่เข้าใจในระบบงาน หรือวัฒนธรรมองค์กรทำให้ขาดความรู้ความสามารถในการวางแผนหลักสูตรสถานศึกษา การนำหลักสูตรไปใช้ การสนับสนุนการใช้หลักสูตร การนิเทศ กำกับติดตาม การประเมินการใช้หลักสูตรไม่เท่าที่ควร ในด้านงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากหน่วยงานต้นสังกัดไม่เพียงพอต่อความต้องการ ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ (เกษมพร ทองเอื้อ. 2555: 243) กล่าวว่า เหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียน ไว้ 4 ข้อ ได้แก่ 1) ลักษณะของนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ 2) ลักษณะของสภาพแวดล้อม 3) ลักษณะของบุคลากร 4) ลักษณะขององค์กร

ตอนที่ 3 ภาพอนาคตที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้รองรับต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคปัญญาประดิษฐ์

1.1 ด้านคุณภาพผู้เรียน

1.1.1 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ต้องการให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี ให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในยุคปัญญาประดิษฐ์ 1) ทักษะการเรียนรู้และสร้างนวัตกรรม ได้แก่ คิดสร้างสรรค์ใฝ่ใจนวัตกรรม มีวิจรรย์ญาณ แก้ปัญหาเป็น สื่อสารดี เติบโตร่วมมือ 2) ทักษะสารสนเทศ สื่อเทคโนโลยี ได้แก่ อัปเดตข้อมูลข่าวสารรู้เท่าทันสื่อ รอบรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ ฉลาดสื่อสาร 3) ทักษะชีวิตและอาชีพ ได้แก่ มีความยืดหยุ่น รู้จักปรับตัว ริเริ่มสิ่งใหม่ รู้จักเข้าสังคม เรียนรู้นวัตกรรม มีความเป็นผู้นำ รับผิดชอบหน้าที่ พัฒนาอาชีพ หมั่นหาความรู้รอบด้านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

1.1.2 ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พบว่า ผู้เรียนมีความรู้ เข้าใจในสภาพสังคมเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน สามารถปรับตัว ใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข มีภูมิคุ้มกัน เข้าใจหลักเศรษฐกิจพอเพียง ปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม ซึ่งควรเน้นการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดี ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง มีความรู้ความเข้าใจ ทักษะพื้นฐาน รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม ควรเน้นให้ผู้เรียนนำความรู้มาใช้กับกระบวนการเทคโนโลยี มาปรับใช้กับชีวิตประจำวัน

1.2 ด้านกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร ภาพอนาคตที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ ของโรงเรียนบ้านป่าไร่หลวงวิทยา ที่สอดคล้องกับยุคปัญญาประดิษฐ์ มี 5 ด้าน ได้แก่ 1) การวางแผนการใช้หลักสูตร 2) การนำหลักสูตรไปใช้ 3) การสนับสนุนการใช้หลักสูตร 4) การนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตร 5) การประเมินการใช้หลักสูตร ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น คลอบคลุมทุกๆ มิติ

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการหลักสูตร พบว่า การมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียนผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษา และได้เห็นในแนวทางเดียวกันว่าการมีส่วนร่วมดังกล่าวช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียน รวมทั้งก่อให้เกิดการพัฒนาการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการจัดการหลักสูตรให้เข้ากับความต้องการของนักเรียนชุมชน และสังคม

ตอนที่ 4 นวัตกรรมการบริหารจัดการเชิงรุกหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้รองรับต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคปัญญาประดิษฐ์

ในการสร้างนวัตกรรมการบริหารจัดการเชิงรุกหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้รองรับต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคปัญญาประดิษฐ์จำเป็นต้องมี วิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดมุ่งหมาย ประเด็นยุทธศาสตร์ และแผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy Map) จากการวิเคราะห์สภาวะการณ์ภายนอก โดยใช้กระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบจากปัจจัยภายนอก (PESTEL Analysis) และวิเคราะห์สภาวะการณ์ภายใน โดยใช้กระบวนการบริหารจัดการองค์กรของ (McKinney 7-S Framework) ได้มาซึ่งวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

1. วิสัยทัศน์ ภายในปีการศึกษา 2567-2569 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีทักษะกระบวนการคิด การแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ และสร้างองค์ความรู้ได้อย่างเหมาะสมเต็มตามศักยภาพ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยีในการสร้างนวัตกรรม มีเจตคติที่เหมาะสมต่อสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในยุคปัญญาประดิษฐ์

2. กำหนดพันธกิจ 1) พัฒนาความรู้และสมรรถนะหลักตามศักยภาพของผู้เรียน 2) จัดกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ อย่างหลากหลายรูปแบบและต่อเนื่อง 3) จัดทำหลักสูตรและแผนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน 4) พัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้และทักษะ เพื่อรองรับการเข้าสู่ยุคปัญญาประดิษฐ์ 5) พัฒนาระบบนิเทศและติดตาม 6) จัดการเรียนการสอนโดยการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ให้นักเรียนกล้าแสดงออก 7) สนับสนุน ส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อและนวัตกรรมประกอบการเรียนการสอน 8) จัดกิจกรรมส่งเสริม พัฒนาผู้เรียน และช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหาด้านการเรียนสังคมศึกษา 9) วัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง

3. กำหนดจุดมุ่งหมาย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีมีปัญญา มีความสุขมีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ และผู้เรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์ของคุณภาพ เมื่อจบการศึกษา 1) มีคุณภาพตามเกณฑ์ของคุณภาพผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 2) มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนา ที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต 4) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย 5) มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 6) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

4. ประเด็นนวัตกรรมในการบริหารจัดการหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของโรงเรียนบ้านป่าไร่หลวงวิทยาที่สอดคล้องกับยุคปัญญาประดิษฐ์ หลังจากผู้ร่วมวิจัย ประชุมปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ (A-I-C) ร่วมกันกำหนดประเด็นนวัตกรรมแล้วได้พิจารณาโครงการที่รองรับประเด็นนวัตกรรมเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ มากำหนดองค์ประกอบของนวัตกรรม ตามแนวทางของ บาลานสกอร์การ์ด (Balance Scorecard) ได้มาซึ่งประเด็นยุทธศาสตร์ ในการกำหนดแผนงานโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (อรรถพร ศิริวงศ์, 2566: 79) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนา ยุทธศาสตร์การบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในยุค Digital ของโรงเรียนฝางธรรมศึกษา ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน การศึกษาอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในยุค Digital ของโรงเรียนฝางธรรมศึกษาใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ด้วยเทคนิค A-I-C และ scenario planning

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรสร้างความตระหนักให้บุคลากรในการพัฒนาความรู้ ทักษะและกระบวนการพัฒนา หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัญญาประดิษฐ์
2. ควรกำหนดแนวทาง เป้าหมาย จุดเน้น การกำกับ ติดตาม ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบแบบแผนอย่างสร้างสรรค์โดยการมีส่วนร่วม
3. ควรสนับสนุนการจัดประชุม อบรมสัมมนา พัฒนาศักยภาพและครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในเชิงบูรณาการ ที่สอดคล้องกับยุคปัญญาประดิษฐ์ กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านป่าไร่หลวงวิทยา(ตชด.ช่างกลปทุมวันอนุสรณ์ 9)
4. ควรส่งเสริมงบประมาณ วัสดุ เครื่องมือ กระบวนการ เทคโนโลยี สภาพแวดล้อม บรรยากาศการเรียนรู้ และการพัฒนาบุคลากร อย่างเหมาะสม โปร่งใส คำนึงและสามารถตรวจสอบได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเพื่อคุณภาพของผู้เรียนและกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. ควรศึกษารูปแบบการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน การบริหารจัดการหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่สอดคล้องกับยุคปัญญาประดิษฐ์ กรณีศึกษา โรงเรียน บ้านป่าไร่หลวงวิทยา (ตชด.ช่างกลปทุมวันอนุสรณ์ 9)

เอกสารอ้างอิง

- เกษมพร ทองเอื้อ. (2555). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล. ปรินญาณินพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประเวศ เวชชะ. (2561). การบริหารหลักสูตร การสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้. (พิมพ์ครั้งที่ 4). เชียงราย: ห.จ.ก. ปี่ & น้อง.
- ประเวศ เวชชะ. (2562). การบริหารหลักสูตรการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้. (พิมพ์ครั้งที่ 5). เชียงราย: หจก.ปี่ & น้อง.
- ประเวศ เวชชะ. (2562). เอกสารคำสอน. การบริหารหลักสูตร การสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ประเสริฐ ศิริโสภณ. (2564). การบริหารจัดการเชิงรุกด้านการศึกษา. วารสารการศึกษาไทย, 4(2), 1-14.
- บุญณิศ ไทยช่วย. (2564). การศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 กับ แนวคิด Education 4.0. สืบค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2566, จาก https://www.senate.go.th/commission_meeting/readfile/73770/16409/2092/15489
- พระพิระยุทธ วชิราวุธ. (2561). การบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับการศึกษาไทย 4.0 ของโรงเรียนบ้านด้ายเทพกาญจนาอุปถัมภ์. เชียงราย: (การศึกษาอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- พิชิต บัณฑิตวิศาล. (2562). การบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อพัฒนาหลักสูตร. ม.ป.ท.
- โรงเรียนบ้านป่าไร่หลวงวิทยา(ตชด.ช่างกลปทุมวันอนุสรณ์ 9). 2565. แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2565-2569. เชียงราย. พิทักษ์ชัย การพิมพ์.
- วรภัทร โตธนะเกษม. (2541). การสร้าง Good Governance ในภาคเอกชน. วารสารนักบัญชี, 44(3), 7-14.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน. สืบค้นเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2566, จาก https://sgs.bopp-obec.info/menu/Data/CD_Book1.pdf.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พศ.2560-2579. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- อรรพรรณ ศิริวงศ์. (2566). การพัฒนาศาสตร์การบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในยุค Digital ของโรงเรียน ฝางธรรมศึกษา. วารสารครุศาสตร์วิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 8(1), 69 – 92.
- Kaplan R. S. & Norton D. P. (1992). The balanced scorecard: Translating strategy into action. Harvard Business Review 70(1).
- Russell, B. (2022). Advancements in Artificial Intelligence. Journal of Technology and Innovation, 5(2).

การสร้างแบบทดสอบวัดความอ่อนตัวแบบเคลื่อนไหวของข้อไหล่ CONSTRUCTION OF SHOULDER DYNAMIC FLEXIBILITY TEST

ธนสิริ โชคทวีพานิชย์¹, สยาม ทองใบ², สุทธิกร แก้วทอง³

Thanasiri Chokthaweeapanich¹, Siam Thongbai², Suthigorn Kaewthong³

Corresponding Author E-mail: Thanasiri.c@nsru.ac.th

Received: Jul 22, 2024; Revised: Aug 14, 2024; Accepted: Aug 17, 2024

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแบบทดสอบวัดความอ่อนตัวแบบเคลื่อนไหวของข้อไหล่ กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษา สาขาวิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ที่มีสถานะศึกษาอยู่ และมีการลงทะเบียนในภาคเรียนที่ 2/2566 ไม่น้อยกว่า 15 หน่วยกิต จำนวน 124 คน แบ่งเป็น เพศชาย 89 คน และเพศหญิง 35 คน โดยนำแบบทดสอบวัดความอ่อนตัวแบบเคลื่อนไหวของข้อไหล่ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง และนำไปหาค่าความเชื่อถือได้ โดยใช้วิธีการทดสอบซ้ำ และความเป็นปรนัย โดยใช้ผู้ประเมิน 2 ท่าน ระยะเวลาห่างกัน 2 วัน นำผลคะแนนที่ได้มาสร้างเกณฑ์ปกติ ของแบบทดสอบ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และหาอันตรภาคชั้น ในการสร้างเกณฑ์มาตรฐาน ทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า

แบบทดสอบวัดความอ่อนตัวแบบเคลื่อนไหวของข้อไหล่วัดมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของกลุ่มกล้ามเนื้อ และกระดูกของข้อไหล่ โดยมีค่าความเที่ยงตรง เท่ากับ 1.00 และความเหมาะสมของแบบทดสอบ เท่ากับ 0.92 ค่าความเชื่อถือได้ ในเพศชาย เท่ากับ 0.946 และเพศหญิง เท่ากับ 0.963 และความเป็นปรนัย เพศชาย เท่ากับ 0.972 และเพศหญิง เท่ากับ 1.000 โดยทดสอบความมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า แบบทดสอบนี้มีคุณภาพที่ดีสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับนักศึกษา สาขาวิชาพลศึกษา และสามารถนำไปเทียบค่ากับเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาความอ่อนตัวของข้อไหล่ โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ซึ่งในเพศชาย มีอันตรภาคชั้น เท่ากับ 19 ซม. (ค่าสูงสุด 39 ซม. และต่ำสุด 135 ซม.) และเพศหญิง มีอันตรภาคชั้น เท่ากับ 13.6 ซม. (ค่าสูงสุด 30 ซม. และต่ำสุด 98 ซม.)

คำสำคัญ : แบบทดสอบ, ความอ่อนตัวแบบเคลื่อนไหว, ข้อไหล่

^{1,2,3} คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

^{1,2,3} Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

This research aimed to construct of shoulder dynamic flexibility test. Population used in this research was 185 students in the Physical Education Department, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University. The criteria for selecting the sample group were status of students had current study and registered not less than 15 credits in the second semester, 2023. The sample group selected 124 people (89 males and 35 females). Verify the content validity considered using the index of item-objective congruence (IOC), the reliability by method of test-retest (2 days apart), the objectivity by 2 testers in 2 days apart. Data from the experiments to constructed the norm of test. Data were analyzed by percentages, mean, standard deviation, Pearson product moment correlation and class Interval for norm was the statistically significant difference at .05 level. The results showed that:

Findings of shoulder dynamic flexibility test had content validity according to the movement of muscle groups and bones of the shoulder joint by content validity value was 1.00 and the appropriateness of testing had content validity value was 0.92. The reliability value for males was 0.946 and females was 0.963. The objectivity value for males was 0.972 and females was 1.000. Testing significant at the level of .05. These results showed shoulder dynamic flexibility test had quality in term of validity, reliability and objectivity which can be applied among students in the major of Physical Education, age 17-21 years. After then can be compared with the norm that the researcher analyzed by statistical for use in developing shoulder joint flexibility which was the important components of health-related physical fitness and basis for exercise and sports. This norm divided into 5 levels, class interval of males were 19 cm. (highest 39 cm. and lowest 135 cm.) and class interval of females were 13.6 cm. (highest 30 cm. and lowest 98 cm.).

Keywords : Test, Dynamic Flexibility, Shoulder joint

บทนำ

ในช่วงชีวิตมนุษย์เราทุกคน มีความปรารถนาอยากให้ตนเองมีสุขภาพพลานามัยแข็งแรง สมบูรณ์ ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บทั้งหลายทั้งปวง ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบขึ้นพื้นฐานหลายด้าน เช่น สภาพทางกาย สภาพทางโภชนาการ สุขภาวะทางจิตใจ สติปัญญาและสภาวะทางอารมณ์ที่สดชื่นแจ่มใส ซึ่งการที่บุคคลจะมีสุขภาพที่สดชื่นแจ่มใสได้นั้นควรเริ่มจากร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ ดังนั้นการพัฒนาคนให้มีคุณภาพและศักยภาพจึงควรมุ่งเน้นให้ประชาชนทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย และทุกพื้นที่ได้ออกกำลังกายและเล่นกีฬาอย่างถูกต้องเป็นประจำอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สอดคล้องกับสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประกันคุณภาพการศึกษา (2554: 21-22) ที่บรรจุตัวบ่งชี้ในมาตรฐานที่ 10 ว่า “...ผู้เรียนมีน้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐานกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขและผู้เรียนมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐานสมรรถภาพทางกายของกรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ...” สมรรถภาพทางกาย (Physical fitness) จึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการดำรงชีพในปัจจุบัน โดยเฉพาะองค์ประกอบของสมรรถภาพทางกายเพื่อสุขภาพ อันได้แก่ ความอดทนของระบบไหลเวียนโลหิตและระบบหายใจ ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ ความอดทนของกล้ามเนื้อ และความอ่อนตัว เป็นต้น องค์ประกอบของสมรรถภาพทางกายเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญในการช่วยเสริมให้บุคคลสามารถประกอบภารกิจ ดำรงชีวิตอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับความสามารถในการควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกาย อย่างไรก็ตามการที่เราจะทราบสภาวะของร่างกายเกี่ยวกับความสามารถที่จะทำหน้าที่ต่างๆ ได้ในระดับใดนั้น ต้องทำการทดสอบสมรรถภาพทางกาย ซึ่งมีวิธีการหลายอย่างเพื่อการวัดหรือทดสอบ สมรรถภาพในหลายๆ องค์ประกอบ ซึ่งเครื่องมือหรือกระบวนการในการทดสอบต้องมีความเที่ยงตรง (Validity) ความเชื่อถือได้ (Reliability) และมีความเป็นปรนัย (Objectivity) อีกทั้งมีเทคนิคที่เป็นมาตรฐานยกตัวอย่างเช่น แบบทดสอบสมรรถภาพทางกายมาตรฐานนานาชาติ (International Committee for the Standard of Physical Fitness Test) ใช้ชื่อย่อว่า ICSPFT ซึ่งเป็นแบบทดสอบสำหรับบุคคลชาย-หญิง อายุตั้งแต่ 6-32 ปี 8 รายการ ได้แก่ วิ่งเร็ว 50 เมตร ยืนกระโดดไกล แร่งปีบมือ ลูก-นั่ง 30 นาที ดึงข้อ (ชายอายุ 12 ปีขึ้นไป) และงอแขนห้อยตัว (หญิงและชายอายุต่ำกว่า 12 ปี) วิ่งเก็บของ นั่งงอตัว และวิ่งระยะไกล ชายอายุ 12 ปีขึ้นไป 1,000 เมตร หญิงอายุ 12 ปีขึ้นไป 800 เมตร เป็นต้น

แต่ในการทดสอบความอ่อนตัว เพื่อตรวจสอบความสามารถในการเคลื่อนไหวของข้อต่อ เอ็น และกล้ามเนื้อให้ได้มุม หรือพิสัยที่มาก ส่วนใหญ่จะเป็นการทดสอบแบบเคลื่อนไหวให้สุดมุมแล้วค้างไว้ ซึ่งเป็นลักษณะ Static flexibility อาทิเช่น การทดสอบความอ่อนตัวแบบมาตรฐานนั่งก้มแตะ (Sit and Reach Test) หรือแม้แต่การทดสอบความอ่อนตัวของข้อไหล่ คือ การทดสอบแตะมือด้านหลัง (Back Scratch Test) อย่างไรก็ตาม ชีวกลศาสตร์ของข้อไหล่ ประกอบด้วยกระดูก 3 ชิ้น ได้แก่ กระดูกต้นแขน (humerus), กระดูกสะบัก (scapula) และกระดูกไหปลาร้า (clavicle) ทำงานสัมพันธ์กับกล้ามเนื้อ, เอ็น และเนื้อเยื่อรอบข้อไหล่ (shoulder joints) (Spinder et al., 2001: 26-34) เมื่อมีการยกข้อไหล่ (shoulder flexion หรือ abduction) กระดูกสะบักจะหมุนขึ้นด้านบน (upward rotation), หมุนไปทางด้านหลัง (posterior tilting) และ หมุนออกด้านนอก (external rotation) กระดูกไหปลาร้าจะยกขึ้น (elevation) ร่วมกับบิดเข้าด้านใน (retraction) (Ludewig et al., 1996: 57-65) และกระดูกต้นแขนจะหมุนออกด้านนอก (glenohumeral lateral rotation) (Ludewig et al., 2000: 276-291) เพื่อให้เกิดการเคลื่อนไหวที่ปกติของข้อไหล่ กระดูกทั้ง 3 ชิ้น คือ กระดูกต้นแขน, กระดูกสะบัก และกระดูกไหปลาร้า จึงต้องมีการเคลื่อนไหวที่สัมพันธ์กัน

เห็นได้ว่า หากเราต้องการทดสอบความอ่อนตัวตามหลักของชีวกลศาสตร์ของข้อไหล่ ที่สามารถเคลื่อนไหวได้หลายระนาบ จึงควรทดสอบด้วยการหมุนเป็นวง (Circumduction) ซึ่งเป็นการเคลื่อนไหวที่ประกอบไปด้วยการงอ (Flexion) การกางออก (Abduction) การเหยียด (Extension) และการหุบ (Adduction) หรือจะเป็นการเคลื่อนไหวที่ในทิศทางที่กลับกันก็ได้ ผลก็คือ ทำให้ข้อไหล่หมุนเป็นวงในลักษณะเป็นรูปกรวย การเคลื่อนไหวในลักษณะนี้จะเกิดกับข้อต่อชนิดสองแกน (Biaxial Joint) และข้อต่อชนิดสามแกน (Triaxial Joint) ได้แก่ ข้อไหล่ ซึ่งมีโครงสร้างของข้อต่อที่ช่วยให้การเคลื่อนไหว

เป็นไปอย่างสะดวกและเป็นวงกว้างกว่าที่ข้อต่ออื่น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะสร้างแบบทดสอบวัดความอ่อนตัวของข้อไหล่แบบเคลื่อนไหว ที่สอดคล้องตามหลักชีวกลศาสตร์ของข้อไหล่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างแบบทดสอบความอ่อนตัวแบบเคลื่อนไหวของข้อไหล่

การทบทวนวรรณกรรม

ความอ่อนตัว

ความอ่อนตัว ความอ่อนตัวของข้อต่อ หรือความยืดหยุ่นของกล้ามเนื้อ (Flexibility or Elasticity) หมายถึง ความสามารถในการเคลื่อนไหวของข้อต่อหรือกล้ามเนื้อที่ระยะทางหรือมุมการเคลื่อนไหวมากที่สุด โดยอาศัยการยืดเหยียดกล้ามเนื้อซึ่งเป็นกระบวนการในการช่วยให้ กล้ามเนื้อ เอ็นกล้ามเนื้อ เอ็นยึดข้อต่อ เยื่อหุ้มข้อต่อ และเนื้อเยื่อเกี่ยวพันที่อยู่บริเวณโดยรอบกล้ามเนื้อและข้อต่อส่วนนั้นมีการยืดยาวออก การยืดเหยียดให้ความอ่อนตัวเป็นคุณสมบัติเฉพาะของข้อต่อแต่ละข้อต่อในร่างกาย เช่น ถ้าข้อต่อของแขนหรือไหล่มีความอ่อนตัวดี มิได้หมายความว่า ข้อต่อของขาหรือสะโพกจะมีความอ่อนตัวดีตามไปด้วย ในทำนองเดียวกัน หากข้อต่อของ ร่างกายส่วนบนมีปัญหาหรือต้องสูญเสียระยะทางในการเคลื่อนไหวไป ก็มิได้หมายความว่าข้อต่อของร่างกายส่วนล่างจะต้องตกอยู่ในสภาพเดียวกันไปด้วย ดังนั้นความสามารถในการเคลื่อนไหวของข้อต่อจึงเป็นเรื่องความสามารถเฉพาะของข้อต่อแต่ละส่วนหรือเป็นความสามารถเฉพาะเจาะจงลงไปทีข้อต่อส่วนนั้น โดยเฉพาะ ซึ่งมีนักวิชาการให้คำจำกัดความของความอ่อนตัวไว้หลากหลายความหมาย อาทิเช่น

สนธยา สีละมอด (2547 : 422) กล่าวว่า ความอ่อนตัวเป็นความสามารถในการทำงานของกล้ามเนื้อและข้อต่อได้ตลอดมุมการเคลื่อนไหว โดยประสิทธิภาพในการทำงานจะขึ้นอยู่กับกระดูก โครงสร้างของกระดูก ลักษณะทางสรีระของกล้ามเนื้อ เอ็นกล้ามเนื้อ (Tendons) เอ็นยึด ข้อต่อ (Ligaments) และเนื้อเยื่อเกี่ยวพัน (Connective Tissues) รอบๆข้อต่อ การมีความอ่อนตัว ที่ดีจะช่วยป้องกันหรือหลีกเลี่ยงการบาดเจ็บจากการฝึกหัดของเอ็นยึดกล้ามเนื้อและเนื้อเยื่อเกี่ยวพัน

เจริญ กระบวนรัตน์ (2552: 25 - 27) ได้อธิบายประเภทของความอ่อนตัว สามารถจัดแบ่งออกตามกลุ่มของประเภทกิจกรรมการเคลื่อนไหวที่นำมาใช้ในการฝึกปฏิบัติให้กับนักกีฬาหรือบุคคลทั่วไปที่ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ ได้แก่

1. ความอ่อนตัวแบบมีการเคลื่อนไหว (Dynamic flexibility)
2. ความอ่อนตัวแบบคงสภาพการเคลื่อนไหวไว้ด้วยแรงหดตัวของกล้ามเนื้อ (Static-active flexibility)
3. ความอ่อนตัวแบบคงสภาพการเคลื่อนไหวไว้ด้วยเครื่องมือ (Static-passive flexibility)

ความหมายที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า ความอ่อนตัว หมายถึง ความสามารถในการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อและข้อต่อต่างๆ ภายในร่างกาย ที่สามารถยืดเหยียดและโค้งงอได้อย่าง อิสระ ซึ่งขึ้นอยู่กับมุมการเคลื่อนไหวของข้อต่อต่างๆ เหล่านั้นโดยไม่เกิดการบาดเจ็บ และยังทำให้มีการสูญเสียพลังงานในการเคลื่อนไหวน้อยลงไปด้วย

ประโยชน์ของการฝึกเพื่อเพิ่มความอ่อนตัว

1. เพิ่มองศาการเคลื่อนไหว ขีดความสามารถการปฏิบัติและเพิ่มความสมบูรณ์ทางทักษะการเคลื่อนไหวของนักกีฬา เช่น นักกีฬาวolleyball ต้องการความอ่อนตัวในเหยียดแขน เอื้อมน้ำและดันให้สุดแขน ตลอดจนการทำงานของข้อเท้าที่ต้องมีความคล่องตัวในการเตะน้ำ

2. ลดปัจจัยเสี่ยงต่อการบาดเจ็บ การฝึกหัดของกล้ามเนื้อและการเกิดข้อพลิก

3. ปรับท่าทางการไม่สมดุลของกล้ามเนื้อ เช่น ในทางกายภาพบำบัดใช้หลักในการยืดเหยียดกล้ามเนื้อ ปรับมุมการเคลื่อนไหวที่ไม่เป็นปกติ ซึ่งอาจเกิดจากการฟื้นจากการบาดเจ็บ หรือกระตุ้นให้ประสาทกล้ามเนื้อทำงานและสร้างความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ

4. ลดการดึงของกล้ามเนื้อและการล้าของกล้ามเนื้อ จากการสะสมของกรดแลคติก ในกล้ามเนื้อหลังการออกกำลังกาย

5. ป้องกันการบาดเจ็บของกล้ามเนื้อหลังจากการออกกำลังกาย

6. คงความยาวของกล้ามเนื้อขณะพัก

7. เพิ่มความสามารถในการทำงานของร่างกาย เพิ่มช่วงการเคลื่อนไหวและสนับสนุนการ เพิ่มขึ้นในความอดทนต่อการถูกยืดเหยียดของกล้ามเนื้อ

8. ลดอาการกล้ามเนื้อที่เกิดร่วมกับการออกกำลังกายและสามารถเพิ่มความพร้อมทางด้านจิตใจ และการผ่อนคลายทางด้านร่างกาย

ตัวอย่าง การทดสอบความอ่อนตัวของข้อไหล่ ได้แก่ การทดสอบตะแมือด้านหลัง (Back Scratch Test) โดยมีวิธีทดสอบดังนี้

1. ยึดเหยียดกล้ามเนื้อบริเวณไหล่ สะบัก หน้าอก และแขน

2. ยกแขนซ้ายขึ้นเหนือไหล่ แล้วงอศอกลงให้ฝ่ามือและนิ้วแตะด้านหลังมากที่สุด (คว่ำมือ)

3. แขนขวางอศอกขึ้นแนบหลังแล้วยกให้สูงที่สุด (หงายมือ) พยายามให้นิ้วและมือทั้งสอง ข้างใกล้กันหรือทับกันมากที่สุด (มือซ้าย ทับมือขวา) และให้ทำซ้ำได้

4. วัดระยะทางปลายนิ้วกลางมือทั้งสองข้าง ถ้าแตะกันพอดีระยะทางเป็น 0 ถ้านิ้วหรือมือทับกันระยะทางเป็น + ซม. ถ้านิ้วแตะไม่ถึงกันระยะทางเป็น - ซม.

5. สลับเปลี่ยนมือด้านตรงข้ามอยู่ด้านบน

ชีวกลศาสตร์ของข้อไหล่

ข้อไหล่ประกอบด้วยกระดูก 3 ชิ้น ได้แก่กระดูกต้นแขน (humerus), กระดูกสะบัก (scapula) และกระดูกไหปลาร้า (clavicle) ทำงานสัมพันธ์กับกล้ามเนื้อ, เอ็น และเนื้อเยื่อรอบข้อไหล่ (shoulder joints) (Spinder et al., 2001: 26-34) เมื่อมีการยกข้อไหล่ (shoulder flexion หรือ abduction) กระดูกสะบักจะหมุนขึ้นด้านบน (upward rotation), หมุนไปทางด้านหลัง (posterior tilting) และ หมุนออกด้านนอก (external rotation) กระดูกไหปลาร้าจะยกขึ้น (elevation) ร่วมกับบิดเข้าด้านใน (retraction) (Ludewig et al. 1996: 57-65) และ กระดูกต้นแขนจะหมุนออกด้านนอก (glenohumeral lateral rotation) (Ludewig and Cook.. 2000: 276-291) เพื่อให้เกิดการเคลื่อนไหวที่ปกติของข้อไหล่ กระดูกทั้ง 3 ชิ้น คือ กระดูกต้นแขน, กระดูกสะบัก และกระดูกไหปลาร้า ต้องมีการเคลื่อนไหวที่สัมพันธ์กันตามที่กล่าวนี้ (Ebaugh et al. 2006: 224-235)

การเชื่อมต่อระหว่างกระดูกสะบักและกระดูกต้นแขน มีข้อต่อ ที่เรียกว่า glenohumeral joint (GH) ซึ่งเป็นข้อต่อที่เชื่อมระหว่างเบ้า glenoid ของกระดูกสะบักกับกระดูกต้นแขน, sternoclavicular joint (SC) เป็นข้อต่อที่เชื่อมระหว่างกระดูกไหปลาร้า กับกระดูกสันอก (sternum), acromioclavicular joint (AC) เป็นข้อต่อที่เชื่อมระหว่างกระดูกต้นแขน กับกระดูกไหปลาร้า และscapulothoracic (ST) มีลักษณะเหมือนข้อเป็นการเคลื่อนไหวระหว่างกระดูกสะบัก กับกระดูกซี่โครง ของทรวงอก (thoracic) การเคลื่อนไหวของ GH, SC, AC, ST มีความสำคัญในการเคลื่อนไหวของแขน (Spinder et al. 2001: 26-34) การเคลื่อนไหวของกระดูกสะบัก สามารถเคลื่อนไหวได้ดังนี้

- การเคลื่อนไหว ในระนาบ coronal ได้แก่ การยกขึ้นของกระดูกสะบัก (elevation) การลดต่ำของกระดูกสะบัก (depression), การกางของกระดูกสะบัก (abduction), การหุบเข้าของกระดูกสะบัก (adduction), การหมุนขึ้นของกระดูกสะบัก (upward rotation) และการหมุนลงของกระดูกสะบัก (downward rotation)

- การเคลื่อนไหวในระนาบ horizontal ได้แก่ การหมุนเข้าในของกระดูกสะบัก (internal rotation), การหมุนออกของกระดูกสะบัก (external rotation)

- การเคลื่อนไหวในระนาบ sagittal ได้แก่ การหมุนกระดูกสะบักมาทางด้านหน้า (anterior tilting), และด้านหลัง (posterior tilting) (Borstad. 2006: 549-557)

หลักการสร้างแบบทดสอบ

การสร้างแบบทดสอบต่าง ๆ อาจแตกต่างกันไปตามประเภทของแบบทดสอบนั้น ๆ ส่วนใหญ่นักวิจัยจะเป็น ผู้ดำเนินการสร้างเองเกือบทุกขั้นตอน โดยมีกระบวนการวางแผนและดำเนินการสร้างที่เป็นระบบ อาจแตกต่างกันเพียงเล็กน้อยตามแบบทดสอบประเภทต่าง ๆ (ศิริชัย กาญจนวาสี. 2552: 74-75) โดยเริ่มจากการกำหนดจุดมุ่งหมายของการวัด ขอบเขต และองค์ประกอบของสิ่งที่ต้องการวัด นำมากำหนดเป็นนิยามเชิงปฏิบัติการ (operational definition) จากนั้นเตรียมโครงสร้างรายละเอียดเพื่อคัดเลือกหรือกำหนดสัดส่วนของตัวแทนของสิ่งที่ต้องการวัด จากนั้นร่างแบบทดสอบขึ้น แล้วนำไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จึงนำไปทดลองใช้เบื้องต้น หลังจากนั้นดำเนินการประกอบเป็นแบบทดสอบและเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ วิเคราะห์และรายงานผลการวิจัย

สุพิตร สมิติโต (2542: 1-13) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบสมรรถภาพทางกายที่ดีมีขั้นตอนดังนี้

1. ตัดสินใจเลือกองค์ประกอบที่สำคัญ และจำเป็นที่สุดของการวัดสมรรถภาพทางกาย
 2. เลือกรายการทดสอบสำหรับองค์ประกอบของสมรรถภาพทางกายนั้น
 3. ทดลองใช้รายการทดสอบนั้นกับกลุ่มตัวอย่างเล็ก ๆ
 4. ปรับปรุงรายการทดสอบ หลังจากได้ทดลองในระยะหนึ่งแล้ว
 5. แบบทดสอบทุกรายการที่ได้สร้างขึ้นมาและผ่านการทดลองใช้ การปรับปรุงและ ดัดแปลงตลอดจนคุณภาพของแบบทดสอบ เช่น ความเที่ยงตรง ความเชื่อถือได้ และความเป็นปรนัย ในแต่ละรายการแล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มใหญ่
 6. สร้างเกณฑ์มาตรฐานสำหรับท้องถิ่น
 7. พยายามปรับปรุงแบบทดสอบสมรรถภาพทางกายเพื่อให้มีความเหมาะสม และทันสมัยต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ
- พูนศักดิ์ ประถมบุตร (2532: 22-25) ได้เสนอแบบทดสอบที่ดีที่จะนำไปใช้ต้องมีคุณลักษณะ คือ
1. ความแม่นยำตรง (Validity) หมายถึง ความถูกต้อง แม่นยำ ในการวัดของเครื่องมือซึ่งทำ ให้ผลที่ได้จากการวัดตรงตามความต้องการหรือตรงตามวัตถุประสงค์
 2. ความเชื่อถือได้ (Reliability) หมายถึง การวัดที่ให้ผลแน่นอน สม่ำเสมอไม่เปลี่ยนแปลง เป็นที่มั่นใจหรือเชื่อถือในผลนั้นได้จริง ถึงแม้จะมีการวัดซ้ำ อีกผลที่ได้ก็ย่อมแน่นอน ไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิม
 3. ความเป็นปรนัย (Objectivity) เป็นคุณลักษณะสำคัญของข้อคำถามเป็นรายข้อ หรือ รายการทดสอบแต่ละรายการของเครื่องมือวัดทุกชนิด ซึ่งหมายถึงความแจ่มชัดของคำถาม คำสั่ง หรือวิธีการทดสอบที่ทำให้เกิดความเข้าใจในความหมายได้ถูกต้อง
 4. เกณฑ์ปกติ (Norm) หมายถึง มาตรฐานที่กำหนดไว้ในทุกเรื่องหนึ่งของประชากรกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ซึ่งผู้ดำเนินการทดสอบสามารถนำผลจากการทดสอบไปเปรียบเทียบกับประชากรในลักษณะเดียวกันได้
 5. อำนาจจำแนก (Discrimination) เป็นคุณลักษณะของเครื่องมือในการวัดผลอย่างหนึ่งที่สามารถแยกหรือจำแนกบุคคลที่มีคุณลักษณะหรือความสามารถแตกต่างกันออกจากกันได้

วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อพัฒนา และตรวจสอบความเที่ยงตรง ความเชื่อถือได้ และความเป็นปรนัยในการสร้างแบบทดสอบความอ่อนตัวของข้อไหล่แบบเคลื่อนที่ โดยใช้วิธีในการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษา สาขาวิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จำนวน 185 คน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง คือ เป็นนักศึกษาที่มีสถานะศึกษาอยู่ และมีการลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ไม่น้อยกว่า 15 หน่วยกิต โดยกลุ่มตัวอย่างที่ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกจำนวน 124 คน แบ่งเป็นเพศชาย 89 คน และเพศหญิง 35 คน กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมต้องผ่านการตรวจหาเชื้อโคโรนาไวรัส โควิด 19 ด้วยวิธีการ ATK และเต็มใจที่จะเข้าร่วมการทดลอง

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ศึกษาแนวคิด หลักการและทฤษฎีต่าง ๆ ในการสร้างแบบทดสอบวัดความอ่อนตัวแบบเคลื่อนไหวของข้อไหล่ เลือกรูปแบบที่ผ่านการศึกษา วิเคราะห์แล้ว มาสร้างเป็นแบบทดสอบวัดความอ่อนตัวแบบเคลื่อนไหวของข้อไหล่ แล้วนำไปปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและพิจารณานำ ไปปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้น ไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน เพื่อหาจุดเด่นและจุดบกพร่องของแบบทดสอบแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข จนได้แบบทดสอบวัดความอ่อนตัวแบบเคลื่อนไหวของข้อไหล่
3. นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดย ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ทำการตรวจสอบพิจารณาโดยใช้วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence: IOC)
4. นำแบบทดสอบวัดความอ่อนตัวแบบเคลื่อนไหวของข้อไหล่ ไปหาความเชื่อถือได้ (Reliability) โดยใช้วิธีการทดสอบซ้ำ (Test-retest) ทดสอบระยะห่างกัน 2 วัน
5. นำแบบทดสอบวัดความอ่อนตัวแบบเคลื่อนไหวของข้อไหล่ ไปหาความเป็นปรนัย (Objectivity) โดยใช้ผู้ประเมิน (Tester) 2 ท่าน ทดสอบระยะห่างกัน 2 วัน
6. นำผลคะแนนจากการทดลองมาคำนวณหาความสัมพันธ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient)
7. นำผลคะแนนจากการทดลองที่ได้มาสร้างเกณฑ์มาตรฐาน (Norm) ของแบบทดสอบวัดความอ่อนตัวแบบเคลื่อนไหวของข้อไหล่
8. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ผลทางสถิติและสรุปผลงานวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของแบบทดสอบ โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ในการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC)
3. หาค่าสหสัมพันธ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient)
4. นำผลการทดสอบที่ได้ไปหาความน่าเชื่อถือแล้วนำไปสร้างเกณฑ์มาตรฐาน
5. กำหนดความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของแบบทดสอบความอ่อนตัวแบบเคลื่อนไหวของข้อไหล่ ในการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ของผู้เชี่ยวชาญ พบว่าแบบทดสอบสามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ โดยตรวจสอบจากการทำงานของกลุ่มกล้ามเนื้อ และกระดูกของข้อไหล่ที่ต้องทำงานในขณะเคลื่อนไหว ช่วงที่ 1 ทดสอบการทำงานของกล้ามเนื้อและกระดูกขณะหมุนข้อไหล่จากด้านหน้าไปด้านหลัง ได้

ค่าความเที่ยงตรง เท่ากับ 1.00 ช่วงที่ 2 ทดสอบการทำงานของกล้ามเนื้อและกระดูกขณะหมุนข้อไหล่จากด้านหลังมา ด้านหน้า ได้ค่าความเที่ยงตรง เท่ากับ 1.00 และความเหมาะสมของแบบทดสอบ ได้ค่าความเที่ยงตรง เท่ากับ 0.92

ตารางที่ 1 แสดงผลการทดสอบค่าความเชื่อถือได้ และความเป็นปรนัยของแบบทดสอบวัดความอ่อนตัวแบบเคลื่อนไหวของ ข้อไหล่

เพศ	ค่าความเชื่อถือได้ (r)	ความเป็นปรนัย (r)	ความมีนัยสำคัญทางสถิติ
ชาย	0.946	0.972	.05
หญิง	0.963	1.000	.05

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์การทดสอบค่าความเชื่อถือได้ และความเป็นปรนัยของแบบทดสอบความอ่อนตัว แบบเคลื่อนไหวของข้อไหล่ การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การทดสอบแบบ Test-retest และทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบเพียร์สัน โดยได้ค่าความเชื่อถือได้ เพศชาย เท่ากับ 0.946 และเพศหญิง เท่ากับ 0.963 ค่าความเป็นปรนัย เพศชาย เท่ากับ 0.972 และเพศหญิง เท่ากับ 1.000 โดยทดสอบความมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระยะการจับไม้พลองของเพศชายมีผลต่อความอ่อนตัวของข้อไหล่ (n=89)

ข้อไหล่	ความอ่อนตัวของข้อไหล่		
	Pearson Correlation (r)	Sig. (2-tailed)	ระดับความสัมพันธ์
ข้อไหลด้านขวา	0.819*	0.00	สัมพันธ์สูง
ข้อไหลด้านซ้าย	0.819*	0.00	สัมพันธ์สูง
เฉลี่ย	0.819*	0.00	สัมพันธ์สูง

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระยะการจับไม้พลองของเพศชายกับความอ่อนตัวของข้อไหล่ มีค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.819 และมีค่าเฉลี่ยความมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.00 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 โดยแสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกันในระดับ สูง

ตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระยะการจับไม้พลองของเพศหญิงมีผลต่อความอ่อนตัวของข้อไหล่ (n=35)

ข้อไหล่	ความอ่อนตัวของข้อไหล่		
	Pearson Correlation(r)	Sig. (2-tailed)	ระดับความสัมพันธ์
ข้อไหลด้านขวา	0.846*	0.00	สัมพันธ์สูง
ข้อไหลด้านซ้าย	0.846*	0.00	สัมพันธ์สูง
เฉลี่ย	0.846*	0.00	สัมพันธ์สูง

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระยะการจับไม้พลองของเพศหญิงกับความอ่อนตัวของข้อ ไหล่ มีค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.846 และมีค่าเฉลี่ยความมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.00 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 โดยแสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกันในระดับ สูง

เกณฑ์ความอ่อนตัวแบบเคลื่อนไหวของข้อไหล่

ตารางที่ 4 แสดงเกณฑ์ความอ่อนตัวแบบเคลื่อนไหวของข้อไหล่ ในเพศชาย (หน่วยเป็นเซนติเมตร)

ดีมาก (5)	ดี (4)	ปานกลาง (3)	ต่ำ (2)	ต่ำมาก (1)
39 – 59	60 - 78	79 - 97	98 - 116	117 - 135

จากตารางที่ 4 ผู้วิจัยได้แสดงเกณฑ์ความอ่อนตัวแบบเคลื่อนไหวของข้อไหล่ ในเพศชาย (หน่วยเป็นเซนติเมตร) โดยคำนวณจากค่าคะแนนระยะทางการจับไม้พลองสูงสุดเท่ากับ 135 ซม. และต่ำสุดเท่ากับ 40 ซม. ค่าพิสัย เท่ากับ 95 ซม. อันตรภาคชั้น (5 ระดับ) เท่ากับ 19 ซม.

ตารางที่ 5 แสดงเกณฑ์ความอ่อนตัวแบบเคลื่อนไหวของข้อไหล่ ในเพศหญิง (หน่วยเป็นเซนติเมตร)

ดีมาก (5)	ดี (4)	ปานกลาง (3)	ต่ำ (2)	ต่ำมาก (1)
30 – 43.6	43.7 – 57.2	57.3 – 70.8	70.9 – 84.4	84.5 – 98

จากตารางที่ 5 ผู้วิจัยได้แสดงเกณฑ์ความอ่อนตัวแบบเคลื่อนไหวของข้อไหล่ ในเพศหญิง (หน่วยเป็นเซนติเมตร) โดยคำนวณจากค่าคะแนนระยะทางการจับไม้พลองสูงสุดเท่ากับ 98 ซม. และต่ำสุดเท่ากับ 30 ซม. ค่าพิสัย เท่ากับ 68 ซม. อันตรภาคชั้น (5 ระดับ) เท่ากับ 13.6 ซม.

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า แบบทดสอบความอ่อนตัวแบบเคลื่อนไหวของข้อไหล่สามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ โดยตรวจสอบจากการทำงานของกลุ่มกล้ามเนื้อ และกระดูกของข้อไหล่ที่ต้องทำงานในขณะที่เคลื่อนไหว ได้ค่าความเที่ยงตรง เท่ากับ 1.00 และความเหมาะสมของแบบทดสอบ ได้ค่าความเที่ยงตรง เท่ากับ 0.92 ค่าความเชื่อถือได้ และความเป็นปรนัย ในเพศชาย เท่ากับ 0.946 และเพศหญิง เท่ากับ 0.963 ค่าความเป็นปรนัย เพศชาย เท่ากับ 0.972 และเพศหญิง เท่ากับ 1.000 โดยทดสอบความมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ความสัมพันธ์ระหว่างระยะการจับไม้พลองของเพศชายกับความอ่อนตัวของข้อไหล่ มีค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.819 และมีค่าเฉลี่ยความมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.00 ส่วนในเพศหญิง มีค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.846 และมีค่าเฉลี่ยความมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.00 โดยแสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกันในระดับสูง จากข้อค้นพบแสดงให้เห็นว่า แบบทดสอบความอ่อนตัวแบบเคลื่อนไหวของข้อไหล่ มีระดับคุณภาพของแบบทดสอบอยู่ในระดับดีมาก และมีคุณภาพเพียงพอที่จะนำไปใช้ทดสอบกับนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษาทั้งเพศชายและเพศหญิง ที่มีอายุระหว่าง 17 - 21 ปี เนื่องจาก แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เท่ากับ 1.00 แสดงให้เห็นว่าสามารถวัดได้ครบถ้วน และตรงจุดมุ่งหมายของการวัด (พิชิต ภูติจันทร์. 2547: 15-16) สอดคล้องกับ กรรวิ บุญชัย (2555: 8) กล่าวว่า ในการพิจารณาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จากการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ในทุกข้อคำถามนั้น มีค่าเท่ากับ 1.00 หากข้อคำถาม ที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 – 1.00 จะคัดเลือกไว้ ส่วนข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 จะนำมาพิจารณาปรับปรุงข้อคำถามใหม่ หรือจะตัดทิ้งก็ได้ตามความเหมาะสม จากการศึกษาเพื่อพัฒนา และสร้างเกณฑ์ของแบบทดสอบนี้ส่งผลให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ เพื่อที่จะนำมาประยุกต์ใช้ หรือต่อยอดองค์ความรู้ในการพัฒนาแบบทดสอบ ดังที่ สุพิตร สมหาโต (2541: 21-25) กล่าวว่า ความคิดในการสร้างแบบทดสอบใหม่ ๆ นั้น เป็นสิ่งที่ท้าทายให้ผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์ และผู้ที่อยู่ในวงการวิชาชีพของศาสตร์ทางพลศึกษา และวิทยาศาสตร์การกีฬาได้พยายามในการคิดค้นอยู่ตลอดเวลา และการสร้างแบบทดสอบใหม่ ๆ ที่มีคุณภาพ ย่อมจะเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียน และผู้นำแบบทดสอบไปใช้ให้เกิดความสนุกสนาน มีความกระตือรือร้น ใคร่รู้ใคร่ลองตามไปด้วย ในแง่ของวิชาชีพก็นับว่าเป็นสิ่งที่ดี ที่จะได้มีแบบทดสอบสมรรถภาพทางกายให้ได้เลือกนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมและความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ซึ่งคุณสมบัติของแบบทดสอบจะต้องมีความเที่ยงตรง วัดได้ตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ พูนศักดิ์ ประถมบุตร (2532: 22-25) ได้อธิบายว่าความเที่ยงตรง (Validity) ถือว่าเป็น คุณลักษณะที่จำเป็นที่สุด สำคัญที่สุดของเครื่องมือทุกชนิด ถ้าเครื่องมือขาดคุณสมบัติชนิดนี้เสมือน กับให้วัดพลังของขาโดยการยืนกระโดดไกลแต่กลับไปวัดความแข็งแรงของขา โดยใช้ไดนาโมมิเตอร์ (Back and leg dynamometer) ผลการวัดหรือตัวเลขที่ได้ย่อมผิดพลาดคลาดเคลื่อนไป เพราะ ตัวเลขดังกล่าวจะแทนคุณลักษณะความสามารถชนิดอื่นที่ไม่ตรงกับสิ่งที่ต้องการ การพิจารณาว่า เครื่องมือใดมีความแม่นยำ หรือไม่นั้นต้องใช้ความมุ่งหมายของการวัดเป็นเกณฑ์ อย่างไรก็ตาม แบบทดสอบที่ดีควรที่จะต้องมีความเชื่อถือได้ (Reliability) และความเป็นปรนัย

(Objectivity) ดังที่ พูนศักดิ์ ประถมบุตร (2532: 24-28) กล่าวว่า การวัดที่ให้ผลแน่นอน สม่ำเสมอไม่เปลี่ยนแปลง เป็นที่มั่นใจหรือเชื่อถือในผลนั้นได้จริง ถึงแม้จะมีการวัดซ้ำ อีกผลที่ได้ก็ย่อมแน่นอน ไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิม ถ้าเป็นข้อสอบจะสามารถให้คะแนนหรือผลการสอบที่แน่นอนคงที่ไม่ว่าจะสอบข้อสอบนั้นก็ครั้งก็ตาม ถ้าสภาพหรือสภาวะการสอบนั้นเหมือนเดิม เช่น บุคคลนั้นยังไม่ได้ เรียนรู้เพิ่มเติมจากเดิม หรือเปรียบเสมือนเครื่องชั่งน้ำหนักที่บอกน้ำหนักได้เท่ากันทุกครั้งที่ขึ้นชั่ง ในเวลาใกล้เคียงกัน ซึ่งน้ำหนักนั้นอาจจะน้อยลงหรือมากกว่าน้ำหนักที่แท้จริงก็ได้ สังเกตว่า ความเชื่อถือได้เป็นคุณสมบัติของเครื่องมือซึ่งเน้น ที่ผลการวัดซึ่งต้องคงที่เสมอแต่ไม่ได้กล่าวถึงความถูกต้องเหมือนกับความแม่นยำ ดังนั้นแบบทดสอบหรือเครื่องมือที่ดีจะต้องมีทั้งความแม่นยำและความเชื่อมั่นสูงทั้งสองอย่าง สอดคล้องกับ กัลยา วาณิชยบัญชา (2550: 240-258) กล่าวว่า แบบทดสอบที่นำไปใช้ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างก็ครั้งก็จะได้ผลหรือคะแนนเหมือนเดิม หรือการวัดแต่ละครั้งจะให้ผลสอดคล้องกันและคงเส้นคงวา แสดงว่า แบบทดสอบนั้นมีความเชื่อถือได้ นอกจากนี้ พูนศักดิ์ ประถมบุตร (2532: 22-25) กล่าวว่า ความเป็นปรนัย ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญการทดสอบแต่ละรายการของเครื่องมือวัดทุกชนิด ซึ่งหมายถึง คำสั่ง หรือวิธีการทดสอบนั้น มีความชัดเจน ผู้ให้การทดสอบสามารถเข้าใจความหมายได้ตรงกัน ให้คะแนนได้อย่างแน่นอน เชื่อมั่นได้ กล่าวคือใครจะตรวจผลการตอบนั้นก็จะได้คะแนนตรงกัน หรือถ้าตรวจหลาย ๆ ครั้งคะแนนของคำตอบนั้นก็จะได้เท่ากัน และสามารถแปลความหมายได้ตรงกัน หรือคะแนนนั้นมีความหมายที่ชัดเจน สามารถนำมาบอกอันดับความสามารถของผู้สอบได้อย่างมั่นใจ โดยเราสามารถทดสอบค่าสถิติของความเชื่อถือได้ และความเป็นปรนัยโดยการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ซึ่งควรมีค่าตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป จึงถือว่า อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ (บุญส่ง โกสะ. 2547: 81) นอกจากนี้ ในกระบวนการพัฒนาแบบทดสอบความอ่อนตัวแบบเคลื่อนไหวของข้อไหล่ ผู้วิจัยได้สร้างเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อใช้ในการบ่งบอกระดับความสามารถของผู้รับการทดสอบ เพื่อให้สามารถนำผลการทดสอบไปใช้ในการพัฒนานตนเองได้ ดังที่ พูนศักดิ์ ประถมบุตร (2532: 28) กล่าวว่า เกณฑ์ปกติ (Norm) สร้างขึ้นเพื่อนำมาใช้เป็นมาตรฐาน เพื่อกำหนดไว้ในทุกเรื่องหนึ่งของประชากรกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ซึ่งผู้ดำเนินการทดสอบสามารถนำผลจากการทดสอบไปเปรียบเทียบกับประชากรในลักษณะเดียวกันได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การทดสอบข้อไหล่แบบเคลื่อนไหว สามารถวัดได้ และควรกระทำ เพราะในสถานการณ์ของการออกกำลังกายและการเล่นกีฬา รวมถึงการใช้ชีวิตประจำวัน ข้อไหล่เป็นข้อต่อที่มีลักษณะแบบเบ้า (Ball and socket joint) ซึ่งจัดว่าเป็นข้อต่อที่มีความอิสระในการเคลื่อนไหวสูงที่สุด เนื่องจากสามารถเคลื่อนไหวได้ในสามมิติ ทำให้ต้องทำงานโดยเคลื่อนไหวหลากหลายมุม ดังนั้นการทดสอบในลักษณะที่เป็นแบบยึดให้ได้นุ่มมากที่สุดแล้วค้างไว้ (Static) จึงอาจทำให้การทดสอบทำได้ไม่ครอบคลุมการทำงานของข้อไหล่ ซึ่งวิธีการทดสอบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเป็นวิธีการที่ทำได้ง่าย ไม่ยุ่งยาก และเป็นวิธีการที่สะดวก อุปกรณ์ที่ใช้ราคาไม่สูง แต่อย่างไรก็ตามในการวิจัยในครั้งนี้ยังมีข้อจำกัดต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ดังต่อไปนี้

1. ในการวิจัยครั้งนี้ได้มีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษา สาขาวิชาพลศึกษา ช่วงอายุ 17-21 ปี เท่านั้น หากนำไปใช้กับกลุ่มอื่นควรศึกษา และประยุกต์วิธีการไปใช้ให้เหมาะสมกับ อายุ เพศ ช่วงอายุ และระดับสมรรถภาพทางกาย

2. ผลการวิจัยครั้งนี้เหมาะกับการนำไปใช้ในการทดสอบความอ่อนตัวของข้อไหล่ แต่ผู้รับการทดสอบจะต้องทำการอบอุ่นร่างกายให้ดีเสียก่อน และเข้าใจถึงกระบวนการทดสอบ เนื่องจากในช่วงของการหมุนข้อไหล่จากด้านหลังมาด้านหน้า หากไม่สามารถหมุนมาได้ ต้องให้ผู้รับการทดสอบเลื่อนมือขยายออก เป็นไปตามระดับความอ่อนตัวของผู้รับการทดสอบ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาแบบทดสอบความอ่อนตัวแบบเคลื่อนไหวกับกลุ่มข้อต่ออื่นๆ เช่น สะโพก
2. ควรทำการศึกษาความสัมพันธ์ของแบบทดสอบความอ่อนตัวของข้อไหล่กับแบบทดสอบมาตรฐานอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กรรวิ บุญชัย. (2555). การวัดเพื่อการประเมินผลทางพลศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2550). สถิติสำหรับงานวิจัย: หลักการเลือกใช้เทคนิคทางสถิติในงานวิจัย พร้อมทั้งอธิบายผลลัพธ์ที่ได้จาก SPSS. (พิมพ์ครั้งที่3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- เจริญ กระบวนรัตน์. (2552). การยืดเหยียดกล้ามเนื้อ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ:คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- บุญส่งโกสละ. (2547). การวัดผลและประเมินผลทางพลศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิชิต ภูติจันทร์. (2547). การทดสอบและการประเมินผลทางพลศึกษา. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- พูนศักดิ์ ประถมบุตร. (2532). การทดสอบและการประเมินผลพลศึกษา. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สนธยา สีละมด. (2547). หลักการฝึกกีฬาสำหรับผู้ฝึกสอนกีฬา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุพิตร สมาหิโต. (2541). แบบทดสอบสมรรถภาพทางกาย Kasetart youth fitness test. กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุพิตร สมาหิโต. (2542). การสอนสมรรถภาพทางกายในวิชาพลศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์, 14(2), 1-13.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2554). คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ.2554 – 2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับสถานศึกษา พ.ศ. 2554. กรุงเทพฯ.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2552). ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Borstad., J. D. (2006). Resting position variables at the shoulder: Evidence to support a posture-impairment association. *Physical Therapy*, 86(4), 549-557.
- Ebaugh, D. D., McClure, P. W. and Karduna, A. R. (2006). Effects of shoulder muscle fatigue caused by repetitive overhead activities on scapulothoracic and glenohumeral kinematics. *Journal of Electromyography and Kinesiology*, 16, 224-235.
- Ludewig, P. M., Cook, T. M. and Nawoczenski, D. A. (1996). Three-dimensional scapular orientation and muscle activity at selected positions of humeral elevation. *Journal of Orthopedic & Sports Physical Therapy*, 24(2), 57-65.
- Ludewig, P. and Cook, T. (2000). Alterations in shoulder kinematics and associated muscle activity in people with symptoms of shoulder impingement. *Physical Therapy*, 80(3), 276-291.
- Spinder, K. P., Dovan, T. T. and McCarty, E. C. (2001). Assessment and management of the painful shoulder. *Sports Medicine*, 3(5), 26-34.

การพัฒนาคู่มือการจัดกิจกรรมทางกายของเด็กปฐมวัยสำหรับนักศึกษา
สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
DEVELOPMENT OF LEARNING PHYSICAL ACTIVITIES MANUAL OF EARLY
CHILDHOOD FOR STUDENTS OF EARLY CHILDHOOD FACULTY EDUCATION
NAKHON SAWAN RAJABHAT UNIVERSITY

อังศุมาลิน ทิดตระกูลชัย¹, ปรียาภรณ์ คงแก้ว²
Aungsumalin Tidtragulchai¹, Preeyapron kongkeaw²

Corresponding Author E-mail: Aomaungsumalin.t@nsru.ac.th

Received: Jul 14, 2023; Revised: Aug 01, 2023; Accepted: Aug 17, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาคู่มือการจัดกิจกรรมทางกายสำหรับนักศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ 2) ประเมินคู่มือการจัดกิจกรรมทางกายสำหรับนักศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ มีขั้นตอนการวิจัย 2 ดังนี้ 1) พัฒนาคู่มือการจัดกิจกรรมทางกายของเด็กปฐมวัย 2) ประเมินคู่มือการจัดกิจกรรมทางกายของเด็กปฐมวัย ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ 1) นักศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ได้มาโดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 1) แบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อคู่มือการจัดกิจกรรมทางกาย 2) แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้คู่มือการจัดกิจกรรมทางกาย ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดย วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายข้อ และนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง ผลการวิจัยพบว่า

คู่มือการจัดกิจกรรมทางกายสำหรับนักศึกษา สาขาการศึกษาปฐมวัย มีองค์ประกอบดังนี้ หน้าปกคู่มือ คำนำ สารบัญ คำแนะนำในการใช้คู่มือวัตถุประสงค์ ประโยชน์ของคู่มือ ส่วนประกอบของคู่มือ เนื้อหา สื่อ และ แหล่งข้อมูลเพื่อศึกษาเพื่อเติม ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือในการนำคู่มือไปใช้ ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นโดยรวมว่า คู่มือความเหมาะสมในการนำไปใช้ออยู่ในระดับมากที่สุด (มีค่าเฉลี่ย = 4.76 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.57) และผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้คู่มือการจัดกิจกรรมทางกาย พบว่า โดยรวมมีระดับความพึงพอใจของผู้ใช้คู่มืออยู่ในระดับมากที่สุด (มีค่าเฉลี่ย = 4.76 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.57)

คำสำคัญ : กิจกรรมทางกาย , การพัฒนาคู่มือ , เด็กปฐมวัย

^{1,2} คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

^{1,2} Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The purposes of the study were to 1) develop physical activities manual for students of major early childhood faculty education Nakhon Sawan Rajabhat university and 2) evaluate physical activities manual for students of major early childhood faculty education Nakhon Sawan Rajabhat university. There were 2 steps; 1. Development of physical activities manual. 2. Evaluate the suitability of manual. The sample was students of major early childhood faculty education Nakhon Sawan Rajabhat university. They were selected by purposive sampling. The instruments for collecting data were 1) Evaluate the suitability of physical activity manual and 2) a satisfaction questionnaire. Statistics used to analyze data were mean and standard deviation. The results showed that:

The physical activities manual had components as follows: manual cover, introduction, list of contents, instructions for using the manual, content and material. The evaluation of the physical activities manual for using in practice agree in overall, the manual physical activities was suitable to use in the highest level of 4.76. SD.0.57 and satisfaction assessment results agree that overall, the physical activities manual was suitable to use in the highest level of 4.76. SD. 0.57.

Keywords : Physical Activities, Development of Manual, Early Childhood

บทนำ

การพัฒนาประเทศชาติให้เจริญได้ ประชากรในประเทศต้องมีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย และ จิตใจ แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ได้กำหนด ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ซึ่งมุ่งเน้นในการพัฒนาเพื่อให้ประชาชนทุกช่วงวัยมีคุณภาพชีวิตที่ดีและได้รับการบริการทางสังคมที่มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาคนและสังคมไทยให้เป็นรากฐานที่แข็งแกร่งของประเทศมีความพร้อมทางกาย ใจ สติปัญญา มีความเป็นสากล มีกรอบแนวทางที่ต้องให้ความสำคัญ คือส่งเสริมให้มีการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศสร้างเสริมให้คนมีสุขภาวะที่ดี และสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทยให้เอื้อต่อการพัฒนาคน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2560) จากผลการสำรวจ การมีกิจกรรมทางกายของเด็กและเยาวชนไทย โดยศูนย์พัฒนาองค์ความรู้ด้านกิจกรรมทางกายประเทศไทย (ทีแพค) สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า ระหว่างปี 2555 – 2562 มีเด็กและเยาวชนไทยประมาณ 1 ใน 4 เท่านั้น ที่มีกิจกรรมทางกายเพียงพอตามคำแนะนำขององค์การอนามัยโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในปี 2563 ผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ได้ส่งผลกระทบต่อให้กิจกรรมทางกายของเด็กและเยาวชนไทยลดลงต่ำสุดในรอบ 9 ปี (ลดลงมาอยู่ที่ร้อยละ 17.1) นอกจากนี้ การสำรวจในปี 2561 ยังพบว่า เด็กและเยาวชนไทยมีการเล่นออกแรงแบบไม่มีกฎกติกาหรือการเล่นแบบอิสระมากกว่า 2 ชั่วโมงต่อวัน (Active Play) เพียงร้อยละ 8.7 เท่านั้น รวมถึงมีเด็กและเยาวชนไทยเพียงร้อยละ 44.1 เท่านั้น ที่ได้เล่นกีฬาและ/หรือกิจกรรมทางกาย ที่มีโครงสร้าง เช่น กิจกรรมเคลื่อนไหวร่างกายในวิชาพลศึกษา (ศูนย์พัฒนาองค์ความรู้ด้านกิจกรรมทางกายประเทศไทย (TPAK). 2565).

รายงานผลการประเมินพัฒนาการนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาระดับปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ปีการศึกษา 2563 กล่าวถึงสภาพปัญหาด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย ในภาพรวมนักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการระดับดีต่ำสุด คือ ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์ ร้อยละ 66.36 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพัฒนาการด้านร่างกายของเด็กปฐมวัยต่ำสุดเมื่อเทียบกับพัฒนาการด้านอื่น ๆ (รายงานผลการประเมินพัฒนาการนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาระดับปฐมวัย พุทธศักราช. 2560)

ความสำคัญในจัดกิจกรรมพัฒนาการด้านร่างกายสำหรับเด็กปฐมวัย จะช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมัดใหญ่ กล้ามเนื้อมัดเล็ก รวมถึงกระดูก และข้อต่อต่าง ๆ ให้มีความแข็งแรงเพิ่มขึ้น ส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีการเจริญเติบโตสมวัย มีพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน (พัฒนาการด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา) อย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้ผู้ปกครองและคุณครูควรปล่อยให้เด็ก ๆ ได้ทำกิจกรรมอย่างอิสระ เรียนรู้การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างมีความสุข อย่างน้อยวันละ 40-50 นาที ควรเน้นกิจกรรมที่ใช้การทำงานระหว่างมือ เท้า และตา ให้สัมพันธ์กัน การพัฒนาด้านร่างกายให้แก่เด็กปฐมวัย เป็นสิ่งสำคัญ การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาการด้านร่างกายให้แก่เด็กปฐมวัยควรมีความเหมาะสมกับวุฒิภาวะหรือความพร้อมของแต่ละบุคคลโดยมีแนวทางการจัดที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คำนึงถึงความปลอดภัยและให้เด็กเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข และจำเป็นต้องทำควบคู่ไปกับ พัฒนาการด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากพัฒนาการแต่ละด้านมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงส่งผลถึงกันและกัน (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. 2564)

ครูคือทรัพยากรทางการศึกษาที่สำคัญที่สุดที่จะส่งผลสำเร็จของการยกระดับคุณภาพการศึกษาของประเทศชาติ ซึ่งในปัจจุบันมีสถาบันอุดมศึกษาที่ทำหน้าที่ผลิตครูเพื่อหล่อหลอมเยาวชนให้เป็นพลเมือง 4.0 ถือได้ว่าเป็นวิชาชีพที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศตามนโยบายประเทศไทย 4.0 (สุวิทย์ เมษินทรีย์. 2559) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในสังคมไทย วิธีการใช้ชีวิต การเรียน และรูปแบบการเล่นของเด็กที่มีการเปลี่ยนไปจากเดิมใช้ที่ใช้เวลาว่างในการออกไปเล่นกับธรรมชาติ เปลี่ยนไปใช้เวลาว่างกับหน้าจออิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. 2564) ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ในยุคนี้ ครูต้องเรียนรู้ทักษะในการออกแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัย สร้างสภาพแวดล้อมและกิจกรรมที่ออกแบบมาเพื่อให้เด็กได้มีโอกาสเล่นหรือมีกิจกรรมทางกายเพิ่มมากขึ้น เพื่อกระตุ้นให้เด็กได้มีการเคลื่อนไหวร่างกาย จะเห็นได้จากงานวิจัยและผลการสำรวจพบสภาพปัญหาในการจัดกิจกรรมทางกายยังไม่เพียงพอ

สะท้อนให้เห็นว่าเด็กและเยาวชนไทยยังไม่ได้รับโอกาสในการจัดกิจกรรมทางกายอย่างเพียงพอ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ. 2564)

กิจกรรมทางกาย ถือเป็นอีกหนึ่งพฤติกรรมทางสุขภาพที่สำคัญและมีความจำเป็นของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งเข้าสู่ผู้สูงอายุ เนื่องจากกิจกรรมทางกาย เป็นวิถีการที่ดีที่สุดที่สามารถพัฒนาทั้งร่างกาย จิตใจ และสังคมของมนุษย์ได้อย่างเป็นองค์รวม หากผู้คนสามารถปฏิบัติได้อย่างเพียงพอและเหมาะสมก็จะส่งผลเชิงบวกให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างมีคุณภาพ มีสุขภาพกาย สุขภาพใจที่ดีและใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข อีกทั้ง การมีกิจกรรมทางกายอย่างเพียงพอยังสามารถพัฒนาทั้งร่างกาย จิตใจ และสังคมของมนุษย์ได้อย่างเป็นองค์รวม แต่อย่างไรก็ตามไม่ใช่ทุกคนที่สามารถปฏิบัติให้มีกิจกรรมทางกายที่เพียงพอได้ ไม่ว่าจะเป็นด้วยสาเหตุจากปัจจัยสิ่งแวดล้อมภายนอก หรือปัจจัยที่เกิดขึ้นจากภายในตัวบุคคลเอง ที่จะเป็อุปสรรคต่อโอกาสของการมีกิจกรรมทางกายที่เพียงพอ(กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. 2564) โดยเฉพาะในวัยแรกเกิด ถึง 6 ปี ซึ่งเป็นช่วงวัยที่อยู่ระหว่างการมีพัฒนาการทางกลไกการเคลื่อนไหว กิจกรรมทางกายที่เหมาะสม ในช่วงวัยนี้จึงต้องเป็นกิจกรรมที่ได้รับการออกแบบให้ส่งเสริมพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหวพื้นฐาน ของเด็ก เล็ก ได้แก่ กิจกรรมการเดิน การทรงตัว การวิ่ง กระโดด ปีนป่าย ขว้างปา การเต้นประกอบจังหวะเพลง การทำท่ากายบริหาร ฯลฯ ทั้งนี้การใช้ร่างกายเป็นสื่อในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ของเด็ก มีผลต่อพัฒนาการ ของระบบกล้ามเนื้อโครงสร้าง พัฒนาการเคลื่อนไหว รวมทั้งพัฒนาการประสานสัมพันธ์ของระบบอวัยวะต่าง ๆ ที่ช่วยในการทรงตัว ขณะเคลื่อนไหวไปตามอุปกรณ์ที่ออกแบบไว้ ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ในความสามารถ ของตน สร้างความมั่นใจและความรู้จักตนเอง ซึ่งจะส่งผลต่อพัฒนาการด้านบุคลิกภาพของตัวเด็กเองในอนาคต

จากความสำคัญข้างต้นที่กล่าวมาด้วย แสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีกิจกรรมทางกาย เพื่อประโยชน์ที่ดีของสุขภาพของคนไทยทุกกลุ่มวัย และมีความจำเป็นอย่างยิ่งในเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำกิจกรรมทางกาย มาจัดทำเป็นคู่มือการจัดกิจกรรมทางกาย ซึ่งเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและเป็นเครื่องมือที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย และส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกทักษะกระบวนการคิดแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ การสืบเสาะหาข้อมูล ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง และนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาคู่มือการจัดกิจกรรมทางกายของเด็กปฐมวัยสำหรับนักศึกษา สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
2. เพื่อประเมินคู่มือการจัดกิจกรรมทางกายของเด็กปฐมวัยสำหรับนักศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษา หลักการ แนวคิด และทบทวนวรรณกรรมตามประเด็นต่อไปนี้

1. ความหมายของกิจกรรมทางกาย

คณะกรรมการพัฒนาแผนการส่งเสริมกิจกรรมทางกาย (2560: 1) ได้อธิบายถึงคำว่ากิจกรรมทางกาย หมายถึง การขยับเคลื่อนไหวร่างกายทั้งหมดในชีวิตประจำวัน ในอิริยาบถต่าง ๆ ซึ่งก่อให้เกิดการใช้ และเผาผลาญพลังงานโดยกล้ามเนื้อ อันครอบคลุมการเคลื่อนไหวร่างกายทั้งหมด ในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นการทำงาน การเดินทาง และกิจกรรมนันทนาการ

องค์การอนามัยโลก ให้คำนิยาม กิจกรรมทางกาย หมายถึงการเคลื่อนไหวร่างกายในลักษณะใด ๆ ที่เกิดจากการทำงานของกล้ามเนื้อโครงร่าง ซึ่งต้องการใช้พลังงาน องค์ความรู้ทางการแพทย์ในปัจจุบัน ชี้ให้เห็นว่า การมีกิจกรรมทาง

กายอย่างพอเหมาะนั้นช่วยส่งเสริมการอยู่ดีมีสุข ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต อีกทั้งยังส่งผลต่อการป้องกันโรค พัฒนาความเชื่อมโยงทางสังคมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ก่อให้เกิดคุณประโยชน์ทางเศรษฐกิจและมีคุณูปการต่อความยั่งยืน ด้านสิ่งแวดล้อม (เกษม นครเขตต์ และอัจฉรา ปุราคม. 2554 :33)

สรุปได้ว่า กิจกรรมทางกาย คือ กิจกรรมที่พัฒนาด้านร่างกาย โดยพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก และกล้ามเนื้อมัดใหญ่ ให้แข็งแรง โดยการออกกำลังกาย ทำท่ากายบริหาร และเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย

2. การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย

2.1 พัฒนาการด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย อายุ 3-6 ปี

เป็นพัฒนาการที่สำคัญด้านหนึ่งของเด็กปฐมวัย เพราะพัฒนาการทางร่างกายเป็นพัฒนาการที่สร้างเสริมความมั่นใจให้กับเด็ก เด็กที่มีวุฒิภาวะตามวัยที่สมบูรณ์ ส่วนหนึ่งเกิดจากการที่เด็กมีรูปร่าง มีร่างกายที่สมบูรณ์ และมีสมรรถนะทางกายที่ทัดเทียมกับผู้อื่น การที่เด็กได้รับกิจกรรมพัฒนาทางกายที่ถูกต้อง นอกจากสร้างเสริมร่างกายให้แข็งแรงแล้ว ยังช่วยให้เด็กเคลื่อนไหว และใช้ลักษณะท่าทางที่ถูกต้องเมื่อเติบโตขึ้น (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2551)

3. ข้อเสนอแนะกิจกรรมทางกายสำหรับเด็กปฐมวัย

การส่งเสริมกิจกรรมทางกายให้เหมาะสมตามวัยนั้น ควรพิจารณาจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เด็กได้เคลื่อนไหว กล้ามเนื้อทุกส่วนของร่างกาย สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กในแต่ละวัย และการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการมีกิจกรรมทางกายที่เหมาะสม ซึ่งเด็กปฐมวัยควรมีกิจกรรมที่เน้นกิจกรรมเคลื่อนไหวพื้นฐาน ที่มีความหลากหลาย อย่างน้อย 180 นาทีต่อวัน โดยสามารถแบ่งการมีกิจกรรมทางกายเป็นช่วง ๆ สะสมอย่างน้อยครั้งละ 10 นาทีได้ และควรมีกิจกรรมที่สร้างความแข็งแรงและสร้างความอ่อนตัวของกล้ามเนื้อ ผสมผสานกัน และควรให้เด็กได้เคลื่อนไหวทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียนไปเป็นแนวทางเดียวกัน เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการสมวัย (กองกิจกรรมทางกายเพื่อสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. 2561)

ดังนั้นรูปแบบกิจกรรมทางกายเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา สามารถจัดกิจกรรมทางกายตามรูปแบบกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 เป็นหลักสูตรแกนกลาง ทั้ง 6 กิจกรรมหลัก และเสริมฝึกให้เด็กมีทักษะชีวิต

วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

การวิจัยการพัฒนาคู่มือการจัดกิจกรรมทางกายสำหรับนักศึกษาศาสาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ มีขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา 2 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาคู่มือการจัดกิจกรรมทางกาย

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยดำเนินการออกแบบและพัฒนาคู่มือการจัดกิจกรรมทางกายจากการนำข้อมูลพื้นฐาน จากศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับการทางกายสำหรับเด็กปฐมวัยจากเอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ การศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนาคู่มือ จากเอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ มาวิเคราะห์และสังเคราะห์โดยแบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้ 1) การกำหนดโครงสร้างของคู่มือการจัดกิจกรรมทางกายฉบับร่าง มีวิธีการดำเนินการดังนี้ 1) กำหนดองค์ประกอบของคู่มือประกอบด้วย หน้าที่ปกคู่มือ คำนำ สารบัญ คำแนะนำในการใช้คู่มือ วัตถุประสงค์ ประโยชน์ของคู่มือ 2) กำหนดเนื้อหา ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ความรู้พื้นฐานสำหรับใช้ในการจัดกิจกรรมทางกายของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย แนวคิดพื้นฐานพัฒนาการทางด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย รูปแบบลักษณะของกิจกรรมทางกายสำหรับเด็กปฐมวัย บทบาทหน้าที่ของผู้จัดกิจกรรม การวัดและประเมินผล ตอนที่ 2 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมทางกายสำหรับเด็กปฐมวัย และ สื่อ

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นครั้งนี้ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จำนวน 52 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

2. แหล่งข้อมูล ได้แก่

2.1 หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับการทางกายสำหรับเด็กปฐมวัยจากเอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

2.2 หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนาคู่มือ จากเอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

2.3 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560 และมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบบันทึกและแบบสังเกตข้อมูลจากเอกสาร

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการวิเคราะห์และสังเกตข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร และการสัมภาษณ์นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และนำเสนอในรูปแบบของการพรรณนา และเทคนิคเชิงปริมาณ

ขั้นตอนที่ 2 ประเมินความเหมาะสมของคู่มือ

เพื่อให้คู่มือการจัดกิจกรรมทางกาย มีคุณภาพเหมาะสมในการนำไปใช้เป็นแนวทางให้กับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยใช้ในการจัดกิจกรรมให้กับเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยพัฒนาแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือขึ้นโดยศึกษารายละเอียดขององค์ประกอบของคู่มือแล้วกำหนดประเด็นสำคัญที่จะประเมิน จากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแล้วเขียนข้อคำถามให้ครอบคลุมประเด็นเหล่านั้น

2. สร้างแบบประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของคู่มือมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่าส่วนประกอบของคู่มือฉบับร่าง แต่ละด้านมีความเหมาะสมหรือไม่ พร้อมข้อเสนอแนะ

3. นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมและความชัดเจนของข้อคำถามปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จัดทำแบบประเมินคู่มือฉบับร่าง

4. จัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมทางกายของเด็กปฐมวัยสำหรับนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ฉบับสมบูรณ์

5. ดำเนินการทดลองใช้คู่มือที่สร้างขึ้นมากับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย และดำเนินการประเมินความพึงพอใจในการใช้คู่มือการจัดกิจกรรมทางกาย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1. ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของคู่มือ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรการศึกษา ด้านการศึกษาปฐมวัย ด้านการวัดประเมินผล

2. นักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ราชภัฏนครสวรรค์ จำนวน 52 คน ซึ่งได้จากการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อคู่มือการจัดกิจกรรมทางกายสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
2. แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้คู่มือการจัดกิจกรรมทางกายสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
3. คู่มือการจัดกิจกรรมทางกายสำหรับนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. แบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อคู่มือการจัดกิจกรรมทางกายสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายชื่อ และนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง
2. แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้คู่มือการจัดกิจกรรมทางกายสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายชื่อ และนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาคู่มือการจัดกิจกรรมทางกายสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ มีองค์ประกอบของคู่มือดังนี้

ตอนที่ 1

- 1.1 ความรู้พื้นฐานสำหรับใช้ในการจัดกิจกรรมทางกายของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย แนวคิดพื้นฐานพัฒนาการทางด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย

- 1.2 รูปแบบลักษณะกิจกรรมทางกายสำหรับเด็กปฐมวัย

- 1.3 บทบาทหน้าที่ของผู้จัดกิจกรรม

- 1.4 การวัดและประเมินผล

ตอนที่ 2 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมทางกายสำหรับเด็กปฐมวัย

- 2.1 ชื่อกิจกรรมและการดำเนินการจัดกิจกรรมทางกายสำหรับเด็กปฐมวัย

- 2.2 สื่อ

- 2.3 การประเมินผล

- 2.4 แหล่งข้อมูลเพื่อศึกษาเพื่อเติม

2. ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการจัดกิจกรรมทางกายสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านความเหมาะสมของคู่มือ

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1.รูปลักษณ์ของเล่มคู่มือ	4.66	0.51	มากที่สุด
2.ขนาดตัวอักษร ชัดเจน อ่านง่าย	4.66	0.51	มากที่สุด

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
3.คำแนะนำการใช้คู่มือเข้าใจง่าย ครอบคลุมวัตถุประสงค์ ประโยชน์ และองค์ประกอบของคู่มือ	4.66	0.51	มากที่สุด
4. คู่มือมีความเหมาะสมในรายละเอียดของเนื้อหา คือความรู้พื้นฐาน การจัดกิจกรรม และแบบวัดและประเมินผล	4.83	0.40	มากที่สุด
5. เนื้อหาสาระของคู่มือครอบคลุม กิจกรรมทางกายสำหรับเด็กปฐมวัย	4.83	0.40	มากที่สุด
6. วัตถุประสงค์ของคู่มือมีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560	4.83	0.40	มากที่สุด
7. การจัดกิจกรรมทางกายมีขั้นตอน วิธีการที่เข้าใจง่าย	4.66	0.51	มากที่สุด
8. กิจกรรมมีความหลากหลายเหมาะสมในทางปฏิบัติ	4.83	0.40	มากที่สุด
9. ลำดับขั้นตอนของเนื้อหาในคู่มือมีความเหมาะสม	4.66	0.51	มากที่สุด
10. กิจกรรมมีวิธีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสม	4.66	0.51	มากที่สุด
รวม	4.76	0.57	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านความเหมาะสมของคู่มือการจัดกิจกรรมทางกายสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย พบว่า โดยรวมผู้ประเมินมีความคิดเห็นว่า คู่มือมีความเหมาะสมในการนำไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.76 และ SD = 0.57)

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้คู่มือการจัดกิจกรรมทางกายสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านความพึงพอใจของผู้ใช้คู่มือการจัดกิจกรรมทางกายสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1.ความเหมาะสมของขนาดเล่มคู่มือ	4.73	0.48	มากที่สุด
2.ขนาดตัวอักษร ชัดเจน อ่านง่าย	4.71	0.45	มากที่สุด
3.ความสอดคล้องของเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์	4.67	0.54	มากที่สุด
4. ความยาก-ง่ายของเนื้อหาเหมาะสมกับผู้ใช้งาน	4.69	0.50	มากที่สุด
5. ความเหมาะสมของการออกแบบกิจกรรมทางกาย	4.80	0.39	มากที่สุด
6. ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของกิจกรรม	4.82	0.37	มากที่สุด
7. การจัดกิจกรรมทางกายมีขั้นตอน วิธีการที่เข้าใจง่าย	4.67	0.61	มากที่สุด
8. สามารถนำรูปแบบการจัดกิจกรรมทางกายไปประยุกต์ใช้ในการจัดทำคู่มือ และกิจกรรมอื่นได้	4.84	0.36	มากที่สุด
9. นำเนื้อหาและกิจกรรมไปใช้ประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยได้	4.63	0.51	มากที่สุด
10. กิจกรรมมีวิธีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสม	4.51	0.53	มากที่สุด
รวม	4.71	0.57	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านความพึงพอใจของผู้ใช้คู่มือการจัดกิจกรรมทางกายสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์พบว่า โดยรวมมีระดับความพึงพอใจของผู้ใช้คู่มืออยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.76 และ SD = 0.57)

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนาคู่มือการจัดกิจกรรมทางกายสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับกิจกรรมทางกายสำหรับเด็กปฐมวัย การพัฒนาคู่มือ เพื่อจัดทำโครงร่างคู่มือแล้วนำโครงร่างคู่มือไปให้ผู้ประเมินซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน การศึกษาปฐมวัย การวัดและประเมินผล มีความคิดเห็นว่า คู่มือมีความเหมาะสมในการนำคู่มือไปใช้ อยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากความเหมาะสมของคู่มือมีรูปลักษณ์ ขนาดตัวอักษร มีความชัดเจนอ่านง่าย มีคำแนะนำให้ผู้นำไปใช้ได้ศึกษาอย่างละเอียด เนื้อหาในคู่มือครอบคลุมในการจัดกิจกรรมทางกายและหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ซึ่งสอดคล้องกับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กนกวรรณ ศิรินิติกุล (2553) ที่กล่าวว่าองค์ประกอบของคู่มือควรมีรายละเอียดสำคัญ คือ คำชี้แจงในการใช้คู่มือ เนื้อหาสาระ การเตรียมการ กระบวนการจัดกิจกรรม การวัดและประเมินผล ความรู้เสริม แหล่งข้อมูลและแหล่งอ้างอิงต่างๆ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรณิข เกียรติอุบลไพบูรณ์ (2542: 13, อ้างถึงใน จิราพร โสทรโยม. 2555) ที่กล่าวว่าคู่มือที่ดีสามารถช่วยให้ครูเข้าใจลักษณะเนื้อหาวิชา ขอบข่าย หรือสิ่งที่จะสอนได้กระจ่างและเด่นชัด เช่น มองเห็นโครงร่างของงานสอนทั้งหมด หรืออาจกล่าวอย่างย่อได้ว่าช่วยให้ครูเกิดมโนทัศน์กับงานที่จะสอนช่วยให้ครูสามารถดำเนินตามแนวทางและขั้นตอนนั้นๆ ได้ดี โดยที่ครูสามารถดัดแปลงและยืดหยุ่นได้เอง ไม่เป็นการให้แนวทางแบบบังคับ ดังนั้นแนวทางแห่งการเสนอแนะจึงเปิดโอกาสให้ผู้สอนสามารถปฏิบัติได้คล่องตัวขึ้น

2. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้คู่มือการจัดกิจกรรมทางกายสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ พบว่า ความพึงพอใจหลังการใช้คู่มือ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งในด้านการออกแบบและรูปแบบ ด้านเนื้อหา ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุเทพ ไชยวุฒิ (2560) ที่พบว่าผู้ใช้คู่มือมีความพึงพอใจต่อคู่มือการบริหารจัดการงานวิชาการของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้านได้แก่ ด้านรูปแบบของคู่มือ ด้านเนื้อหาของคู่มือ และด้านการนำคู่มือไปใช้ เนื่องจากในการพัฒนาคู่มือผู้วิจัยให้ความสำคัญกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้คู่มือด้วย ทำให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับสภาพจริง และได้ขอเสนอแนะในการพัฒนาคู่มือเป็นอย่างดี และยังสอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ที่ต้องมีความยืดหยุ่น ให้โอกาสมีกิจกรรมเป็นรายบุคคล การสอนที่เน้นการปฏิบัติและการมีปฏิสัมพันธ์ และประการสำคัญกิจกรรมตรงกับประสบการณ์ความต้องการ ความสนใจของครูและนักเรียน (Glatthorn, A. A.; & Fox, L.E.. 1996: 7-8)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยพบว่า หลังจากศึกษาคู่มือการจัดกิจกรรมทางกาย นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย จึงควรเผยแพร่คู่มือการจัดกิจกรรมทางกายของเด็กปฐมวัย ไปยังหน่วยงานอื่นๆ เพื่อนำไปปรับใช้ในการจัดกิจกรรมทางกายให้กับเด็กปฐมวัยเพื่อลดพฤติกรรมการอยู่นิ่งในเด็กปฐมวัย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยติดตามผล พัฒนาการด้านร่างกายของเด็กปฐมวัยหลังจากที่นำคู่มือไปใช้ในการจัดกิจกรรมให้กับเด็กปฐมวัย

2.2 ควรศึกษาขั้นตอนการจัดทำคู่มือในการจัดกิจกรรมทางกาย ในกลุ่มตัวอย่างอื่น เช่น ครูปฐมวัย หรือ ผู้ปกครอง

เอกสารอ้างอิง

กนกวรรณ ศิรินิมิตรกุล. (2553). การพัฒนาคู่มือการควบคุมคุณภาพสินค้าบริษัทเจนซิสแอลโซซิเอทจำกัด. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). นนทบุรี. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2564). กรมอนามัยเผยเด็กไทยอ้วนเปิดอาหารสุขภาพเสริมออกกำลังกายป้องกัน. สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2567 จาก <https://multimedia.anamai.moph.go.th/news/news0633-2/>

กองกิจกรรมทางกายเพื่อสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2561). คู่มือข้อเสนอแนะกิจกรรมทางกายและการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีกิจกรรมทางกายเด็กสำหรับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย. นนทบุรี:บริษัทเอ็นซีคอนเซ็ปต์จำกัด.

เกษม นครเขตต์ และ อัจฉรา ปุราคม (2554). ความเคลื่อนไหวระดับสากล : หลักและแนวทางการจัดกิจกรรมทางกายเพื่อสุขภาพ. วารสารสุศึกษา พลศึกษา และสันทนการ. 3(3). 71 - 76.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: เบรน-เบส บุ๊คส์

คณะกรรมการพัฒนาแผนการส่งเสริมกิจกรรมทางกาย. (2560). แผนการส่งเสริมกิจกรรมทางกาย (พ.ศ. 2561-2573). กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. เอ็มซี คอนเซ็ปต์ จำกัด.

จิราพร โสทรโยม. (2555). การพัฒนาคู่มือการนิเทศภายในโรงเรียนยุคศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. ภาคนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

ศูนย์พัฒนาองค์ความรู้ด้านกิจกรรมทางกายประเทศไทย (TPAK). (2565). ความจำเป็นสำหรับการส่งเสริม “ความรอบรู้ทางกาย (Physical literacy: PL)” ให้กับคนไทยทุกกลุ่มวัย. ศูนย์พัฒนาองค์ความรู้ด้านกิจกรรมทางกายประเทศไทย (TPAK), สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล สืบค้นเมื่อ 3 มีนาคม 2567, จาก https://tpak.or.th/backend/print_media_file/551/Research_Brief_S&P.pdf

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20ปี (พ.ศ. 2560 - 2579). สืบค้นเมื่อ 9 มีนาคม 2567, จาก <http://www.senate.go.th/w3c/senate/pictures/comm/52/lawguide/law1/6.pdf>.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). สมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย 3-5ปี แนวสำหรับผู้ดูแลเด็กครูและอาจารย์. กรุงเทพฯ: บริษัทแปลนฟอร์คิดส์ จำกัด.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). รายงานผลการประเมินพัฒนาการนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ปีการศึกษา 2563. สืบค้นเมื่อ 3 มีนาคม 2567, จาก <http://academic.obec.go.th/web/document/view/167>

สุวิทย์ มูลคำ. (2550). ครบเครื่องเรื่องการคิด. (พิมพ์ครั้งที่9). กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

- สุเทพ ไชยวุฒิ. (2560). การพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการงานวิชาการของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- อัจฉริยา กสิยะพัท. (2564). ผลของโปรแกรมการส่งเสริมกิจกรรมทางกายสำหรับนักเรียนปฐมวัยอายุ 2-5ปีที่มีต่อการพัฒนาสมรรถภาพทางกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และปัญญา เพื่อนำไปสู่การมีความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมทางกาย. วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่, 21(3), 49-6
- Glatthorn, A. A.; & Fox, L. E. (1996). *Quality Teaching Through Professional Development*. California: Corwin Press, Inc.

ผลการบริหารงานสถานศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

THE EFFECTS OF USING ONLINE MEDIA IN SCHOOL ADMINISTRATION BY
ADMINISTRATORS UNDER THE SUPERVISION OF THE SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE LOPBURI

หทัยชนก สดับสาร¹, กรวุฒิ แผนพรหม², เฉลิมชัย หาญกล้า³
Hathaichanok Sadupsarn¹ Korawut Phanprom² Chalermchai Hankla³

Corresponding Author E-mail: Monkeynumfon@gmail.com

Received: Jun 18, 2024; Revised: Jul 09, 2024; Accepted: Aug 17, 2024

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลการบริหารงานสถานศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา 2) วิเคราะห์ปัญหาการบริหารงานสถานศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ของผู้บริหารสถานศึกษา และ 3) สังเคราะห์แนวทางแก้ไขปัญหการบริหารงานสถานศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 304 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า

การบริหารงานสถานศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลต่อประสิทธิผลสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัญหาของการบริหารงานสถานศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี คือผู้บริหารไม่สามารถใช้สื่อออนไลน์เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสาร การประชุมงานชี้แจงแนวทางปฏิบัติงาน ตอบคำถามปัญหาต่างๆ รวมทั้งประสานงานต่างๆ ทั้งในหน่วยงานและต่างหน่วยงาน รวมถึงไม่สามารถนำเสนอผลผ่านหรือจัดเก็บข้อมูลและใช้โปรแกรมต่างๆ ได้และแนวทางแก้ไขปัญหาคือ 1) ผู้บริหารเข้ารับและส่งเสริมการอบรมการใช้สื่อออนไลน์จัดประชุม 2) ผู้บริหารเพิ่มช่องทางการติดต่อและขยายเวลาในการรายงานเหตุการณ์ผ่านสื่อออนไลน์นอกเวลางานได้ในกรณีเร่งด่วน 3) ผู้บริหารนำนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการข้อมูลด้านงบประมาณออนไลน์ 4) ผู้บริหารจัดทำแหล่งข้อมูลขนาดใหญ่บนสื่อออนไลน์ 5) ผู้บริหารใช้สื่อออนไลน์ในการจัดการข้อมูลการเงินเดือนโดยควรเก็บรักษาเป็นความลับ 6) ผู้บริหารจัดหาเครือข่ายให้ความรู้ช่วยเหลือและนิเทศติดตามเกี่ยวกับการใช้สื่อออนไลน์ในการบริหารงาน และ 7) ผู้บริหารประสานงานผ่านสื่อออนไลน์ทั้งในและนอกโรงเรียนโดยมีกลุ่มสนทนากลุ่มย่อยที่แยกเฉพาะงาน

คำสำคัญ: บริหารงานสถานศึกษา, สื่อออนไลน์, ผู้บริหารสถานศึกษา, การบริหารงานสถานศึกษาผ่านสื่อออนไลน์

^{1,2,3}คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

^{1,2,3}Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the effects of using online media in school administration by administrators to the school effectiveness, 2) analyze problems of using online media in school administration by administrators and 3) synthesize solutions for solving problems of using online media in school administration by administrators. The sample group was 304 school administrators and teachers. The data collected tools were questionnaires and the semi-structured interviewing form. Statistics used in data analysis were percentages, averages, multiple regression analysis and content analysis.. The results showed that:

The online media in school administration by administrators influenced the school effectiveness of the secondary educational service area office Lopburi with the statistical significance at the .05 level. The problems of using online media in school administration by administrators of the secondary educational service area office Lopburi were about the school administrators could not use online media to communicate, set up online meetings and clarify work guidelines. The school administrators could not use online media to answer some questions included cooperating with both within the agency and across agencies. Also, the school administrators could not use online media to make a presentation of working and storing data with various programs. The solutions to online media administration of school administrators were that school administrators should 1) be trained and promote training in using online media to organize meetings, 2) add contact channels and extend time to report incidents via online media over time in urgent cases, 3) bring innovation to manage budget information, 4) create a large resource of data storage on online media, 5) use online media to manage about salary and keep confidential in the salary talks, 6) provide networks to acknowledge and supervise staffs and 7) coordinate through online media with small specific discussion groups.

Keywords:School Administration, Online Media, Administrators, Using Online Media in School Administration

บทนำ

ในปัจจุบันหลายองค์กรมีการบริหารงานผ่านสื่อออนไลน์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ดำเนินงาน เพราะยุคสมัยได้เปลี่ยนแปลงไป เทคโนโลยีดิจิทัลได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสารและประสานงาน ปัจจุบันมีการส่งเสริมให้สถานศึกษา รวมถึงหน่วยงานอื่นๆ ทางการศึกษาได้ใช้ข้อมูลข่าวสาร ผ่านสื่อดิจิทัลและเทคโนโลยี เพื่อการบริหารจัดการและการทำงาน ซึ่งสถานศึกษาบางแห่งได้ริเริ่มนำสื่อออนไลน์มาใช้เป็นช่องทางหนึ่งในการติดต่อสื่อสาร ส่ง การ และบริหารงาน ระหว่างผู้บริหารและผู้บริหารปฏิบัติงานและใช้ประโยชน์ เริ่มต้นจากการนำเข้ามาเป็นเพียงช่องทางเสริมเพิ่มเติม จนพัฒนาเป็นช่องทางหลักในการติดต่อสื่อสาร มอบหมายงาน หรือให้คำปรึกษาด้านการทำงาน ผ่านแอปพลิเคชันต่างๆ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2566)

ประเทศไทยจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ต้องนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนและบริหารงานในสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาบางแห่งได้ริเริ่มนำสื่อออนไลน์มาใช้เป็นช่องทางหนึ่งในการติดต่อสื่อสาร ส่ง การ และบริหารงาน ระหว่างผู้บริหารและผู้บริหารปฏิบัติงานและใช้ประโยชน์ เริ่มต้นจากการนำเข้ามาเป็นเพียงช่องทางเสริมเพิ่มเติม จนพัฒนาเป็นช่องทางหลักในการติดต่อสื่อสาร มอบหมายงาน หรือให้คำปรึกษาด้านการทำงาน ผ่านแอปพลิเคชันต่างๆ มากขึ้น เช่น เฟสบุ๊ค (facebook) เมสเซนเจอร์ (messenger) ไลน์ (line) หรือการประชุมงานผ่านซูม (zoom) เป็นต้น หรือการนำสื่อออนไลน์ มาใช้ในการจัดเก็บข้อมูล การเผยแพร่ข้อมูล ซึ่งหากผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสื่อสารทางออนไลน์กับครู ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การบริหารงานบรรลุวัตถุประสงค์ได้ตามเป้าหมาย และสามารถดูผลการบริหารงาน สถานศึกษาได้จากประสิทธิผลของสถานศึกษา หากผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบริหารได้ดี ประสิทธิภาพของโรงเรียนจะเป็นตัวบ่งบอกคุณภาพการบริหารงาน

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น ผู้วิจัยได้นำแนวคิด การบริหารงานผ่านสื่อออนไลน์ตามทฤษฎีการบริหารงาน POSDCoRB ทั้ง 7 ประการ ของกูลิค และเออร์วิค (Gulick & Urwick. 1937: 33) ทฤษฎีการสื่อสารตามโครงสร้าง S-M-C-R Communication model ของเบอร์โล (Berlo. 1960: 25) ที่มีต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา และนำปัญหาที่พบมาเป็นประเด็นสำคัญในการสังเคราะห์แนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานสถานศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ เพื่อประโยชน์ในการนำข้อมูลผลการศึกษา ที่ได้ไปเผยแพร่ และเป็นแนวทางให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาได้นำไปปรับใช้ กำหนดนโยบาย หรือกฎเกณฑ์ข้อปฏิบัติต่างๆ ในการกำหนดช่องทางการสื่อสารออนไลน์ในองค์กรเพื่อผลการบริหารงานที่ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการบริหารงานสถานศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาการบริหารงานสถานศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี
3. เพื่อสังเคราะห์แนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานสถานศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

การบริหารงานสถานศึกษา การบริหารงานที่ครอบคลุมทุกด้านจะส่งผลให้ประสิทธิผลของสถานศึกษาดีตามไปด้วย ตามที่กูลิค และเออร์วิค (Gulick, & Urwick. 1937: 33) ได้กล่าวถึงหลักการบริหารงานองค์กรหรือเรียกอย่างสั้นว่า POSDCoRB ดังนี้ การวางแผน (planning)การกำหนดโครงสร้างขององค์กร (organizing)การจัดบุคคลให้ทำงาน (staffing)การอำนวยความสะดวก (directing) การประสานงาน(coordinating)การรายงานผลการดำเนินงาน (reporting)และ การ

จัดการงบประมาณ (budgeting) หากการบริหารงานสถานศึกษาดำเนินไปได้อย่างเป็นระบบ นับเป็นจุดเริ่มต้นของความสำเร็จในสร้างผลผลิตนักเรียนที่มีคุณภาพตามที่โรงเรียนได้ตั้งมาตรฐานไว้

การสื่อสาร โดยธรรมชาติของการสื่อสารนั้นเกิดขึ้นตามโครงสร้างองค์ประกอบของการสื่อสาร เบอร์โล (Berlo, 1960, p.25) ได้กล่าวถึงการสื่อสาร (S-M-C-R communication model) มี 4 องค์ประกอบ คือ 1) แหล่งกำเนิด (source) 2) สาร (message) 3) ช่องทาง (channel) และ 4) ผู้รับสาร (receiver) หากผู้บริหารและครู มีการสื่อสารระหว่างกัน ผ่านองค์ประกอบของการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ

การบริหารงานสถานศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันภายใต้เป้าหมายเดียวกันของสถานศึกษา ตามโครงสร้าง หลักการบริหารงาน POSDCoRB ของกูลิคและเออร์วิค (Gulick, & Urwick. 1937:33) ผ่านการใช้สื่อออนไลน์ เป็นตัวกลางของการติดต่อสื่อสาร และประสานงาน ตามองค์ประกอบของการสื่อสาร SMCR model ของเบอร์โล (Berlo. 1960: 57) ดังนี้ 1) การวางแผนผ่านสื่อออนไลน์ (online planning) 2) การจัดการองค์กรผ่านสื่อออนไลน์ (online organizing) 3) การจัดการบุคลากรผ่านสื่อออนไลน์ (online staffing) 4) การอำนวยความสะดวกผ่านสื่อออนไลน์ (online directing) 5) การประสานงานผ่านสื่อออนไลน์ (online coordinating) 6) การรายงานผ่านสื่อออนไลน์ (online reporting) และ 7) การจัดการงบประมาณผ่านสื่อออนไลน์ (online budgeting)

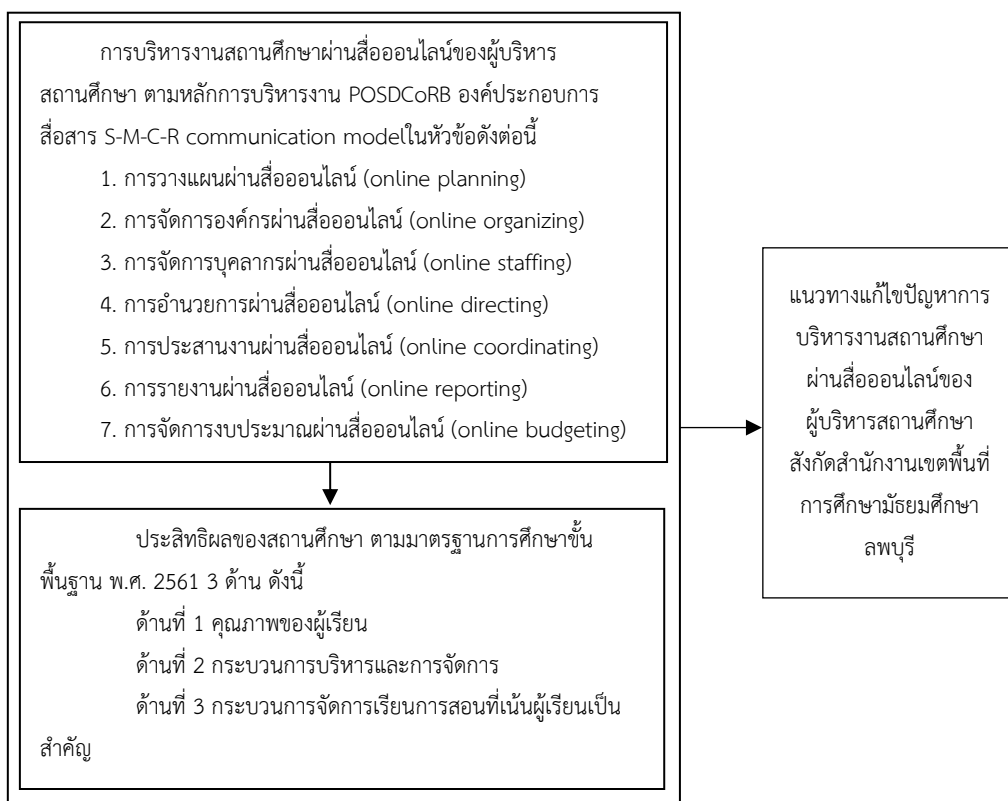
โรเจอร์ (Roger. 2003: 21) ได้จำแนกประเภทกลุ่มคนที่ให้การยอมรับเทคโนโลยี นวัตกรรม และการเปลี่ยนแปลงออกเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้ 1) กลุ่มล่าช้า (laggard) 2) กลุ่มคนส่วนใหญ่ที่ยอมรับนวัตกรรม ระยะเวลาที่คนส่วนใหญ่ให้การยอมรับแล้ว (late majority) 3) กลุ่มคนส่วนใหญ่ที่ยอมรับนวัตกรรมระยะต้น (early majority) 4) กลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมก่อนผู้อื่น (early adopters) และ 5) นวัตกรรม (innovators)

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในช่วงเวลาที่ผ่านมาได้มีงานวิจัยหลายเรื่องที่ได้ศึกษาถึงผลการใช้สื่อออนไลน์ในการบริหารองค์กรเช่นเดียวกัน โดยมีข้อดี เช่น การช่วยให้เกิดความสะดวกรวดเร็วและประหยัดค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ยังสามารถสื่อสารด้วยภาพและเสียง ทำให้เข้าใจเรื่องกระบวนการทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ในขณะเดียวกัน การใช้สื่อออนไลน์ในการบริหารงานยังพบข้อจำกัดบางประการ เช่น การสื่อความหมายที่อาจทำให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนบ้าง หรือการกระจายของข่าวสารบางอย่างที่ยังไม่ผ่านการคัดกรองออกไปอย่างรวดเร็ว (ธีรพร สิริวันต์. 2559: บทคัดย่อ; สมิต พิฑูรพงศ์. 2560: บทคัดย่อ)

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาผลการบริหารงานสถานศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารงานสถานศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี วิเคราะห์ปัญหาสังเคราะห์แนวทางแก้ไขปัญหการบริหารงานผ่านสื่อออนไลน์ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักการบริหารงาน POSDCoRB ของกูลิค และเออร์วิค (Gulick, & Urwick. 1937: 33) โดยศึกษาในองค์ประกอบของการสื่อสาร S-M-C-R communication model ของเบอร์โล (Berlo. 1960: 25) และศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษาผ่านการบริหารงานผ่านการสื่อสารออนไลน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสื่อออนไลน์ในการบริหารสถานศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาขั้น

พื้นฐาน พ.ศ. 2561 จำนวน 3 ด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2560: ย่อหน้า 2) ดังนี้ ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ปีการศึกษา 2566 จำนวน 25 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 68 คน และ ครู จำนวน 1,199 คน รวมประชากรทั้งหมดจำนวน 1,267 คนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวนทั้งสิ้น 304 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 18 คน และครู จำนวน 286 คน โดยสูตรที่ใช้หาขนาดของตัวอย่างใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane. 1973: 727-728) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้มีความคลาดเคลื่อน .05หลังจากการคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมแล้วผู้วิจัยดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (stratified random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูล การบริหารงานสถานศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำนวน 2 ชุด ประกอบไปด้วยแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลของผู้บริหารและแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลของครู แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้ 1) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) 2) แบบสอบถามการบริหารงานสถานศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี เป็นแบบสอบถาม โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามมาตราส่วน

ประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 49 ข้อและ 3) แบบสอบถามประสิทธิผลการบริหารงานสถานศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 จำนวน 3 ด้าน แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 27 ข้อ

ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ของแบบสอบถามการบริหารงานสถานศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ได้ค่า 0.98 และแบบสอบถามประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 ได้ค่า 1.00

ค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามมีดังนี้ 1) แบบสอบถามการบริหารงานสถานศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี $\alpha=0.9742$) แบบสอบถามประสิทธิผลการบริหารงานสถานศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี $\alpha=0.966$

2. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured Interview)

เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structured Interview) ที่สังเคราะห์ขึ้นจากข้อมูลที่รวบรวมจากการทำแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง ใช้สำหรับการเก็บข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ (group interview) เพื่อสังเคราะห์แนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานสถานศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 3 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 2 คน และ ครู จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 7 คน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลนี้ ได้จากการเลือกแบบโควตา (quota sampling) โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา และครูที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้างาน โดยกลุ่มตัวอย่างมีช่วงอายุและประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกัน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ขออนุญาตและขอความร่วมมือเก็บรวบรวมข้อมูล ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ในรูปแบบ Google form และจัดส่งแบบสอบถามให้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และได้รับแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่างที่มีความสมบูรณ์กลับคืนมาทั้งหมด 304 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน และ วิเคราะห์อิทธิพลของการบริหารงานสถานศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 7 ตัวแปร คือ 1) การวางแผนผ่านสื่อออนไลน์ (online planning) 2) การจัดการองค์กรผ่านสื่อออนไลน์ (online organizing) 3) การจัดการบุคลากรผ่านสื่อออนไลน์ (online staffing) 4) การอำนวยความสะดวกผ่านสื่อออนไลน์ (online directing) 5) การประสานงานผ่านสื่อออนไลน์ (online coordinating) 6) การรายงานผ่านสื่อออนไลน์ (online reporting) และ 7) การจัดการงบประมาณผ่านสื่อออนไลน์ (online budgeting) ที่มีต่อประสิทธิผลสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีหลังจากผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและเก็บข้อมูลเพื่อสังเคราะห์แนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานสถานศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เป็นที่เรียบร้อยแล้วผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาถอดบทสัมภาษณ์ และข้อมูลมารวมเป็นหมวดหมู่และแยกประเด็นของข้อมูลที่ต้องการเพื่อสร้างขอบเขตที่ชัดเจนและถูกต้อง โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการศึกษา

การวิจัยเรื่องการศึกษาผลการบริหารงานสถานศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการบริหารงานสถานศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=4.27$, S.D.=0.58)

2. การบริหารงานสถานศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลต่อประสิทธิผลสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ผลการบริหารงานสถานศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

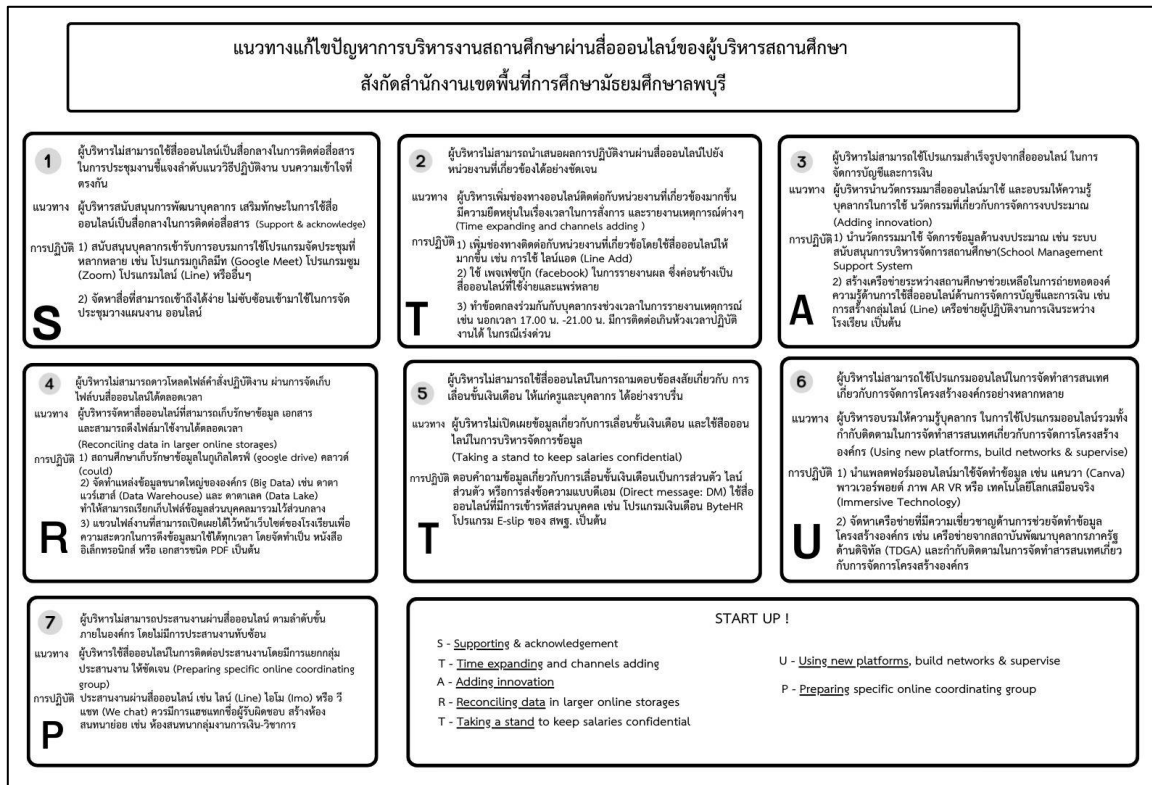
โมเดล	SS	df	MS	F	p
Regression	32.995	7	4.714	34.534	.000
Residual	40.401	296	0.136		
Total	73.395	303			
	b	SE	β	t	p
(Constant)	1.396	0.192		4.258	.000
1. การวางแผนผ่านสื่อออนไลน์ ^a (pla)	0.161	0.590	0.204	2.702*	.007
2. การจัดการองค์กรผ่านสื่อออนไลน์ ^a (org)	0.100	0.062	0.120	1.622	.106
3. การจัดการบุคคลผ่านสื่อออนไลน์ ^a (staf)	-0.063	0.059	-0.082	-1.074	.284
4. การอำนวยความสะดวกผ่านสื่อออนไลน์ ^a (dir)	0.154	0.065	0.174	2.374*	.018
5. การประสานงานผ่านสื่อออนไลน์ ^a (coo)	0.001	0.068	0.001	0.010	.992
6. การรายงานผ่านสื่อออนไลน์ ^a (rep)	0.174	0.069	0.189	2.534*	.012
7. การจัดการงบประมาณผ่านสื่อออนไลน์ ^a (bud)	0.151	0.060	0.175	2.502*	.013

หมายเหตุ $R^2 = .45$, adj $R^2 = .437$; a มีค่า VIF<10 และ Tolerance >0.1

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของการบริหารงานสถานศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ต่อประสิทธิผลสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี พบว่าแปรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติสูงที่สุดคือ การวางแผนผ่านสื่อออนไลน์ ($\beta = 0.204$) รองลงมา คือ การรายงานผ่านสื่อออนไลน์ ($\beta = 0.189$) จัดการงบประมาณผ่านสื่อออนไลน์ ($\beta = 0.175$) และการอำนวยความสะดวกผ่านสื่อออนไลน์ ($\beta = 0.174$) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ปัญหาการบริหารงานสถานศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี พบรายการที่เป็นปัญหา จำนวน 7 ข้อ คือ 1) ผู้บริหารไม่สามารถใช้สื่อออนไลน์เป็นสื่อกลางในการประชุมงานชี้แจงลำดับแนววิธีปฏิบัติงาน บนความเข้าใจที่ตรงกัน 2) ผู้บริหารไม่สามารถนำเสนอผลการปฏิบัติงานผ่านสื่อออนไลน์ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างชัดเจน 3) ผู้บริหารไม่สามารถใช้โปรแกรมสำเร็จรูปจากสื่อออนไลน์ ในการจัดการบัญชีและการเงิน 4) ผู้บริหารไม่สามารถดาวน์โหลดไฟล์คำสั่งปฏิบัติงาน ผ่านการจัดเก็บไฟล์บนสื่อออนไลน์ได้ตลอดเวลา 5) ผู้บริหารไม่สามารถใช้สื่อออนไลน์ในการถามตอบข้อสงสัยเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน ให้แก่ครูและบุคลากรได้อย่างราบรื่น 6) ผู้บริหารไม่สามารถใช้โปรแกรมออนไลน์ในการจัดทำสารสนเทศเกี่ยวกับการจัดทำสารสนเทศการจัดโครงสร้างองค์กรอย่างหลากหลาย และ 7) ผู้บริหารไม่สามารถประสานงานผ่านสื่อออนไลน์ ตามลำดับชั้นภายในองค์กรโดยไม่มีการทับซ้อน

4. .แนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานสถานศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ได้แนวทางแก้ไขปัญหาดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานสถานศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ของผู้บริหารสถานศึกษา

ซึ่งอธิบายได้ คือ ผู้วิจัยได้ข้อสรุปแนวทางเป็น 7 แนวทางที่เรียกว่า STARTUP ดังนี้ ผู้บริหารควร 1) เข้ารับการอบรมและส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการจัดประชุมที่หลากหลายและเข้าถึงง่าย (S=supporting & acknowledgement) 2) เพิ่มช่องทางการติดต่อผ่านสื่อออนไลน์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากขึ้น และทำข้อตกลงร่วมกันกับบุคลากรในการรายงานเหตุการณ์ต่างๆ ผ่านสื่อออนไลน์นอกเวลางานได้ในกรณีเร่งด่วน (T=time expanding & channels adding) 3) สนับสนุนการนำนวัตกรรมจากสื่อออนไลน์มาใช้ในการจัดการข้อมูลด้านงบประมาณ บัญชี และการเงิน (A=adding information) 4) จัดทำแหล่งข้อมูลขนาดใหญ่บนสื่อออนไลน์ (big data) ในการจัดเก็บข้อมูลประเภทต่างๆ (R=reconciling data in larger online storage) 5) ตอบคำถามเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือนผ่านสื่อออนไลน์เป็นการส่วนตัว โดยการส่งข้อความแบบส่วนตัว (Direct Message: DM) ใช้สื่อออนไลน์แบบเข้ารหัสในการจัดการเงินเดือน (T=taking a stand to keep salaries confidential) 6) จัดหาเครือข่ายเพื่อให้ความรู้และนิเทศติดตามการใช้สื่อออนไลน์จัดทำสารสนเทศ (U=using new platforms, build networks & supervise) และ 7) ประสานงานผ่านสื่อออนไลน์โดยมีกลุ่มสนทนาแบบกลุ่มใหญ่ และกลุ่มย่อย เพื่อลดการประสานงานที่ทับซ้อน(P=preparing specific online coordinating group)

อภิปรายผล

ผลการศึกษาผลการบริหารงานสถานศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ผู้วิจัยมีข้อค้นพบที่น่าสนใจกำหนดเป็นประเด็นในการอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการบริหารงานสถานศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

จากผลการวิเคราะห์อิทธิพลของการบริหารงานสถานศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานีที่มีต่อประสิทธิภาพสถานศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานีพบว่า มีตัวแปรทำนาย 4 ตัว สามารถทำนายประสิทธิภาพสถานศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานีได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติดังนี้ 1) การวางแผนผ่านสื่อออนไลน์ 2) การรายงานผ่านสื่อออนไลน์ 3) การจัดการงบประมาณผ่านสื่อออนไลน์ 4) การอำนวยความสะดวกผ่านสื่อออนไลน์ ที่เป็นเช่นนั้นอาจเป็นเพราะว่า ในการวางแผนผ่านสื่อออนไลน์นั้นได้มีการริเริ่มใช้แอปพลิเคชันต่างๆ ในการช่วยจัดประชุม ออนไลน์ ซึ่งช่วยย่นระยะทางระหว่างกัน โดยที่ผู้ประชุมไม่ต้องเดินทางไกลเพื่อมารวมในจุดเดียวกันแล้วจึงจัดประชุม เพียงแค่มีอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และสัญญาณอินเทอร์เน็ต ก็สามารถจัดประชุมวางแผนผ่านสื่อออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมไปถึง การรายงานผ่านสื่อออนไลน์ (online reporting) ที่ในปัจจุบันสื่อออนไลน์มีตัวเลือกที่หลากหลายในการนำเสนอข้อมูล เช่น กราฟิกต่างๆ การนำเสนอข้อมูลผ่านคลิป์วิดีโอ หรือการแขวนข้อมูลที่เป็นในรูปแบบของเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ไว้บนเว็บไซต์ ทำให้สะดวกต่อการดึงข้อมูลออกมาใช้โดยไม่มีข้อจำกัดด้านเวลา เมื่อเวลาผ่านไปข้อมูลเหล่านั้นยังคงอยู่ในการจัดงบประมาณผ่านสื่อออนไลน์ (online budgeting) พบการนำนวัตกรรม การจัดการข้อมูลด้านงบประมาณ เช่น การทำบัญชีการเงิน การทำทะเบียนพัสดุครุภัณฑ์ หรือการทำบัญชีรายรับรายจ่ายผ่านสื่อออนไลน์ซึ่งสามารถทำได้ง่าย และสะดวก รวมทั้งมีการจัดเก็บข้อมูล ไว้ในระบบออนไลน์ ทำให้เกิดความโปร่งใสในการตรวจสอบ และการอำนวยความสะดวกผ่านสื่อออนไลน์ (online directing) ที่ก่อให้เกิดความสะดวก ในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้บังคับบัญชา และผู้ปฏิบัติงานสามารถสั่งการได้ทันทีทั้งที่ และรวดเร็ว โดยไร้ข้อจำกัดด้านเวลา และระยะทางสอดคล้องกับทฤษฎีของโรเจอร์ (Rogers. 1995: 207) ที่สามารถสรุปเป็นแนวทางการสร้างการยอมรับเทคโนโลยี นวัตกรรม หรือการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาได้ดังนี้ 1) ผู้บริหารให้ความสนใจเทคโนโลยี 2) การสร้างความตระหนัก โดยการให้ความรู้แก่ครูและบุคลากร 3) การนำไปทดลองใช้ และ 4) การยอมรับเทคโนโลยี นวัตกรรม หรือการเปลี่ยนแปลง ของทั้งผู้บริหาร ครู และบุคลากร ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่สำคัญมากที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องยอมรับเทคโนโลยี นวัตกรรม และการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและลดการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงที่มาจากทิศทางต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้เมื่อการบริหารจัดการด้านต่างๆ เป็นไปอย่างรวดเร็ว และถูกต้อง อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัด จึงส่งผลให้ประสิทธิภาพการบริหารงานสถานศึกษาเพิ่มขึ้น ทั้ง ด้านคุณภาพของผู้เรียน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ และด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. ปัญหาการบริหารงานสถานศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

ผลการนำรายการข้อสงสัยที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุดในแต่ละด้าน นำมาจัดเรียงความสำคัญของปัญหา และจากผลการวิเคราะห์ค่าอิทธิพลของการบริหารงานสถานศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อประสิทธิภาพสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานีและสังเคราะห์ปัญหา พบปัญหา 7 ข้อ คือ 1) ผู้บริหารไม่สามารถใช้สื่อออนไลน์เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสาร ในการประชุมงานชี้แจงลำดับแนววิธีปฏิบัติงานบนความเข้าใจที่ตรงกัน 2) ผู้บริหารไม่สามารถนำเสนอผลการปฏิบัติงานผ่านสื่อออนไลน์ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างชัดเจน 3) ผู้บริหารไม่สามารถใช้โปรแกรมสำเร็จรูปจากสื่อออนไลน์ ในการจัดการบัญชีและการเงิน 4) ผู้บริหารไม่สามารถดาวโหลดไฟล์คำสั่งปฏิบัติงาน ผ่านการจัดเก็บไฟล์บนสื่อออนไลน์ได้ตลอดเวลา 5) ผู้บริหารไม่สามารถใช้สื่อออนไลน์ในการถามตอบข้อสงสัยเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน ให้แก่ ครูและบุคลากรได้อย่างราบรื่น 6) ผู้บริหารไม่สามารถใช้โปรแกรมออนไลน์ในการจัดทำสารสนเทศเกี่ยวกับการจัดทำสารสนเทศการจัดโครงสร้างองค์กรอย่างหลากหลาย และ 7) ผู้บริหารไม่สามารถประสานงานผ่านสื่อออนไลน์จากผลดังกล่าว อาจเป็นเพราะผู้บริหารบางส่วนยังไม่มี ความชำนาญในการใช้โปรแกรมออนไลน์ในการจัดทำสารสนเทศเกี่ยวกับการจัดการโครงสร้างองค์กรอย่างหลากหลาย รวมถึงการมีบุคลากรในช่วงวัยที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับโรเจอร์ (Roger. 2003: 21) ได้จำแนกประเภทกลุ่มคนที่ให้การยอมรับเทคโนโลยี นวัตกรรม และการเปลี่ยนแปลงออกเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้ 1) กลุ่มล่าช้า (laggard) 2) กลุ่มคนส่วนใหญ่ที่ยอมรับนวัตกรรม ระยะเวลาหลังจากที่คนส่วนใหญ่ให้การยอมรับแล้ว (late majority) 3) กลุ่มคนส่วนใหญ่ที่ยอมรับนวัตกรรมระยะต้น (early majority) 4) กลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมก่อนผู้อื่น (early adopters) และ 5) นวัตกรรม (innovators)

3. ผลการสังเคราะห์แนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานสถานศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

3.1 แนวทางการแก้ไขปัญหามanagerไม่สามารถใช้สื่อออนไลน์เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสาร ในการประชุมงานซึ่งแจ้งลำดับแนววิธีปฏิบัติงาน บนความเข้าใจที่ตรงกัน คือ ผู้บริหารและบุคลากรควรมีการเสริมทักษะในการใช้สื่อออนไลน์เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารในการประชุมงานซึ่งแจ้งลำดับแนววิธีปฏิบัติงาน ข้อดี คือมีการจัดประชุมที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดประโยชน์ในด้านการพลิกแพลงของการนำเสนอ รวมไปถึงผู้บริหารที่สามารถควบคุมดูแลคุณภาพของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการจัดประชุมอย่างดี ส่งผลให้การประชุมมีความต่อเนื่อง ไม่สะดุด ทำให้การประชุมมีประสิทธิภาพ ข้อควรระวัง คือ สื่อบางประเภทมีค่าใช้จ่ายที่ต้องเพิ่มเติม ผู้บริหารควรคำนึงถึงความคุ้มค่าในการเลือกใช้สื่อบางประเภท

3.2 แนวทางการแก้ไขปัญหามanagerไม่สามารถนำเสนอผลการปฏิบัติงานผ่านสื่อออนไลน์ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อย่างชัดเจนคือ ผู้บริหารเพิ่มช่องทางออนไลน์ติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากขึ้น มีความยืดหยุ่นในเรื่องเวลาในการสั่งการ และรายงานเหตุการณ์ต่างๆ ข้อดี คือเพื่อให้บุคลากรภายนอกสามารถติดต่อกับโรงเรียนได้อย่างสะดวกมากขึ้น รวมไปถึงการติดต่อนอกเวลางานในกรณีเร่งด่วน สามารถทำได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ข้อควรระวังในการใช้ไลน์แอด และเฟซบุ๊กที่เป็นของโรงเรียนคือ โรงเรียนควรมีแอดมิน ทำหน้าที่ดูแลเพจเหล่านั้น รวมไปถึง ในการลือคอิน เข้าใช้ระบบทุกครั้ง เมื่อเข้าเสร็จควรออกจากระบบให้เรียบร้อยเพื่อป้องกัน เกี่ยวกับร่องรอยการเข้าใช้ดิจิทัล (digital footprint) ที่สามารถนำภัยมาสู่ตนเองหรือหน่วยงานได้ในภายหลัง

3.3 แนวทางการแก้ไขปัญหามanagerไม่สามารถใช้โปรแกรมสำเร็จรูปจากสื่อออนไลน์ ในการจัดการบัญชีและการเงิน คือ ผู้บริหารนำนวัตกรรมมาสื่อออนไลน์มาใช้ และผู้บริหารและบุคลากรเข้ารับการอบรมในการใช้ นวัตกรรม ที่เกี่ยวกับการจัดการงบประมาณ ข้อดี คือ มีการจัดเก็บข้อมูลต่างๆ อย่างเป็นระบบ รวมไปถึงการสร้างเครือข่ายระหว่างสถานศึกษาเพื่อช่วยเหลือกันในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ขึ้นเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นระหว่างโรงเรียนข้อควรระวัง คือ เมื่อมีการจัดเก็บข้อมูลต่างๆ ผ่านระบบออนไลน์ มีความเสี่ยงในด้านความขัดข้องของระบบ ที่มาจากปัจจัยต่างๆ จึงควรมีการสำรองข้อมูลมากกว่าหนึ่งแห่ง

3.4 แนวทางการแก้ไขปัญหามanagerไม่สามารถดาวน์โหลดไฟล์คำสั่งปฏิบัติงาน ผ่านการจัดเก็บไฟล์บนสื่อออนไลน์ได้ตลอดเวลา คือ ผู้บริหารจัดหาสื่อออนไลน์ที่หลากหลาย สามารถเก็บรักษาข้อมูล เช่น กูเกิลไดรฟ์ (google drive) หรือคลาวด์ (cloud) จัดทำเอกสารในรูปแบบ PDF และแนวนวบนเว็บไซต์ ข้อดี คือ เพื่อให้ดาวน์โหลดลงมาใช้ประโยชน์ได้ไม่ว่าเวลาจะผ่านไปนานเท่าไร ข้อมูลต่างๆ จะยังคงอยู่ไม่สูญหายไปผู้ติดต่อราชการสามารถเตรียมความพร้อมด้านเอกสารแบบฟอร์มต่างๆ ก่อนมาติดต่อราชการที่โรงเรียนข้อควรระวังในการการจัดเก็บเอกสารบน แพลตฟอร์ม ออนไลน์ ต่างๆ คือ บางแพลตฟอร์ม ต้องใช้ค่าใช้จ่ายในการซื้อพื้นที่จัดเก็บข้อมูลค่อนข้างสูง ผู้บริหารควรประเมินความคุ้มค่าในการเช่าซื้อพื้นที่จัดเก็บข้อมูลตามความจำเป็น

3.5 แนวทางการแก้ไขปัญหามanagerไม่สามารถใช้สื่อออนไลน์ในการถามตอบข้อสงสัยเกี่ยวกับ การเลื่อนขั้นเงินเดือน ให้แก่ครูและบุคลากร ได้อย่างราบรื่น คือ ผู้บริหารสนับสนุนการใช้สื่อออนไลน์ที่มีการเข้ารหัสส่วนบุคคล เพื่อให้บุคลากรเข้าถึงข้อมูลการเลื่อนขั้นเงินเดือนของตนเอง เช่น โปรแกรมเงินเดือน ByteHR โปรแกรมทำเงินเดือน Tiger HR Openspaceโดยผู้บริหารไม่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือนโดยการตอบคำถามข้อมูลเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือนเป็นการส่วนตัว เป็นรายบุคคล เช่น ไลน์ส่วนตัว หรือการส่งข้อความแบบดีเอ็ม (Direct message: DM) ข้อดี คือ ครูและบุคลากรทุกคนมีความมั่นใจในจิตใจ มีการยอมรับตนเอง มีกำลังใจในการปรับปรุงพัฒนางานให้ดีขึ้น และผู้บริหารสามารถสะท้อนผลการปฏิบัติงานได้อย่างตรงจุดมากขึ้นข้อควรระวังในการใช้โปรแกรมต่างๆ แบบเข้ารหัส คือ การไม่เผลอปล่อยให้รหัส ลือคอิน ในอุปกรณ์แบบอัตโนมัติ เพื่อเป็นการปิดช่องทางที่อาจเกิดการรั่วไหลของข้อมูลส่วนบุคคล

3.6 แนวทางการแก้ไขปัญหามanagerไม่สามารถใช้โปรแกรมออนไลน์ในการจัดทำสารสนเทศเกี่ยวกับการจัดการโครงสร้างองค์กรอย่างหลากหลาย คือ ผู้บริหารจัดหาเครือข่ายที่มีความเชี่ยวชาญด้านการช่วยจัดทำข้อมูลโครงสร้างองค์กรให้

เป็นสารสนเทศพร้อมเผยแพร่โดยใช้โปรแกรมออนไลน์ และจัดอบรมให้ความรู้บุคลากร ในการใช้โปรแกรมออนไลน์รวมทั้งกำกับติดตามในการจัดทำสารสนเทศเกี่ยวกับการจัดการโครงสร้างองค์กรข้อดีคือ บุคลากรได้รับการพัฒนา เมื่อมีความรู้ความเข้าใจในการใช้ประโยชน์จากสื่อออนไลน์แล้วสามารถนำความรู้มาต่อยอด และพัฒนางานได้อย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามในการจัดฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้โปรแกรมออนไลน์ ค่อนข้างราคาสูง และต้องใช้ห้องอบรมที่มีอุปกรณ์พร้อม

3.7 แนวทางการแก้ปัญหาผู้บริหารไม่สามารถประสานงานผ่านสื่อออนไลน์ ตามลำดับชั้น ภายในองค์กร โดยไม่มีการประสานงานทับซ้อนคือ ผู้บริหารใช้สื่อออนไลน์ในการติดต่อประสานงานโดยมีการแยกกลุ่มประสานงาน ให้ชัดเจน เพื่อป้องกันปัญหาการประสานงานทับซ้อน ข้อดี คือ เมื่อมีการประสานงานในงานที่ต้องใช้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่ต้องสื่อสารกับคนในกลุ่มงานเดียวกัน จะมีการพูดคุยที่ตรงประเด็น รวมถึง การประสานงานตามลำดับชั้น จะมีความเป็นระบบระเบียบมากขึ้น ข้อพึงระวังในการประสานงานโดยใช้ห้องสนทนาแบบแยกกลุ่มงานในสื่อออนไลน์ คือ บุคคลคนเดียวอาจมีการปฏิบัติงานในหลายหน้าที่ หลายส่วนงาน จึงทำให้มีห้องสนทนาหลายกลุ่ม ต้องพึงระวังการสนทนาผิดห้องสนทนา หรือการส่งข้อมูลส่วนตัวเข้ากลุ่มสนทนาที่มีคนจำนวนมาก

ข้อเสนอแนะ

การศึกษามูลค่าการบริหารงานสถานศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผู้บริหารควรสนับสนุนให้บุคลากรเข้ารับการอบรมการใช้โปรแกรมจัดประชุม ที่หลากหลาย รวมถึงการส่งเสริมการหาความรู้ในการใช้สื่อให้มากขึ้น จัดหาสื่อออนไลน์ที่หลากหลายและสามารถเก็บรักษาข้อมูลได้ในปริมาณมาก เพิ่มการกำกับติดตามบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านสารสนเทศ และเพิ่มช่องทางติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผ่านการสร้างกลุ่มเครือข่ายโดยใช้สื่อออนไลน์ให้มากขึ้น และใช้นวัตกรรมที่เกี่ยวกับการจัดการงบประมาณ

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาใช้สื่อออนไลน์ในการถามตอบข้อสงสัยเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือนให้แก่ครูและบุคลากร โดยการแจ้งข้อมูลเป็นรายบุคคล

1.3 ผู้บริหารควรประสานงานผ่านสื่อออนไลน์ ตามลำดับชั้น ภายในองค์กร โดยไม่มีการประสานงานทับซ้อน โดยการระบุบุคคลผู้รับผิดชอบงานให้ชัดเจน หรือมีกลุ่มสนทนาแยกตามสายงานเพื่อป้องกันปัญหาการประสานงานทับซ้อน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมที่ช่วยให้การบริหารงานสถานศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ให้มีประสิทธิภาพและลดข้อจำกัดเกี่ยวกับปัญหาให้น้อยลง

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการองค์กรผ่านสื่อออนไลน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2566, จาก https://www.stou.ac.th/Offices/Oaa/OaaOldPage/Professional/Train_Professional/oaaInfo/oaa/Dept/Dept04/webcur63/Rule_MUA/Plan_Inter 2560-2579.pdf.
- _____. (2566). แผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี 2566-2570 ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2566, จาก <https://shorturl.at/aqHS7>.

- ธีรพร สิริवंธ. (2559). การศึกษาพฤติกรรมการใช้ไลน์ แอปพลิเคชัน (Line Application) เพื่อเป็นช่องทางการสื่อสารการปฏิบัติงานในองค์กร. สารนิพนธ์ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยมหิดล.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2553). หลักการแนวคิดทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). ชลบุรี : มนตรี.
- สมิธ พิฑูรพงศ์. (2560). การใช้แอปพลิเคชันไลน์ในกระบวนการทำงาน กรณีศึกษา บริษัทสหผลิตภัณฑ์พาณิชย์ จำกัด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- Berlo, D.K. (1960). *The process of communication*. New York : The Free Press.
- DeVito, J.A. (1978). *Communicology: An introduction to the study of communication*. Boston:Book-Stratford.
- Forsyth, D. (2006). *Group dynamics*. (4th ed.). Belmont, CA : Wadsworth Publishing.
- Gulick, L., & Urwick, L. (1937). *Papers on the science of administration*. Columbia :Institute of Public Administration Columbia University.
- Rogers, E.M. (1995). *Diffusion of innovations*. (4th ed). New York: Free Press.
- _____. (2003). *Diffusion of innovations*. (5th ed). New York: The Free Press.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis*. (3rd ed). Harper & Row Publication.

การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การอ่านคิดวิเคราะห์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์

THE DEVELOPEMENT OF AN ELECTRONIC BOOK ON CRITICAL THINKING
READING SKILL FOR MATTHAYOMSUKSA STUDENTS
IN NAKHONSAWAN PROVINCE

ศิวดล วราเอกศิริ¹, ชุตินา ช่างข้า², รัตมี ราขบุรี³

Siwadol Waraeksiri¹, Chutima Changkum², Ratsamee Ratburi³

Corresponding Author E-mail: chutimachuchi@gmail.com

Received: Aug 15, 2024; Revised: Aug 26, 2024; Accepted: Aug 30, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การอ่านคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และ 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การอ่านคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 18 คน ในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 6 โรงเรียน ได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การอ่านคิดวิเคราะห์ 2) แบบประเมินการหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การอ่านคิดวิเคราะห์ และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสือเรียนอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การอ่านคิดวิเคราะห์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t-test (dependent) ผลการวิจัยพบว่า

1) ประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การอ่านคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ มีประสิทธิภาพ 83.15/86.85 2) ด้านความพึงพอใจของนักเรียนต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การอ่านคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : ทักษะการอ่าน, การอ่านคิดวิเคราะห์, หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

^{1,2,3} คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

^{1,2,3} Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

This research aimed to study 1) to create and the effective of an electronic book on critical thinking reading skill for Matthayomsuksa students in Nakhon Sawan Province to be effective according to the standard criteria 80/80 and 2) to study student satisfaction with an electronic book on critical thinking reading skill for Matthayomsuksa students in NakhonSawan Province. The sample group was 18 students in Matthayomsuksa from 6 schools in NakhonSawan Province, 6 schools They was selected by Purposive Sampling Method. The instruments for collecting data were 1) an electronic book on critical thinking reading skill, 2) Efficiency evaluation the effective form an electronic book on critical thinking reading skill and 3) Satisfaction questionnaire with an electronic book on critical thinking reading skill Analysis data by Descriptive statistics and Content Analysis by arithmetic mean, standard deviation (S.D.) and t-test (dependent) The results showed that:

1. The effective of an electronic book on critical thinking reading skill for Matthayomsuksa students in Nakhon Sawan Province efficiency was 83.15/86.85. 2. Satisfaction of students with learning an electronic book on critical thinking reading skill for Matthayomsuksa students in Nakhon Sawan Province on comprehension reading at high level.

Keywords : Reading Skill, Critical Thinking Reading, Electronic Book

บทนำ

ปัจจุบันโลกแห่งการศึกษาได้ก้าวหน้าและพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ รูปแบบการเรียนรู้ก็ต้องปรับปรุงไปเพื่อให้เข้ากับยุคสมัย การจัดการศึกษาจากการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แล้ว ยังจะต้องเน้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น สร้างสรรค์ และท้าทาย รวมทั้งยังสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถรอบด้านไม่ว่าจะเป็น ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน ทักษะการเขียน ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และรู้จักการแก้ไขปัญหาได้

การจัดการเรียนการสอนทักษะการอ่านในรายวิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นนั้น นอกจากจะจัดเนื้อหาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แล้ว ผู้สอนจะต้องให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการเรียนในศตวรรษที่ 21 อีกด้วย โดยเฉพาะเรื่อง การอ่านคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking) เป็นทักษะการอ่านที่มีความจำเป็นอย่างมาก ดังนั้น ครูผู้สอนจำเป็นต้องเปลี่ยนวิธีการคิดแบบเดิมที่คิดอย่างธรรมดา ขาดหลักการ หรือขาดความเชื่อมโยงไปสู่การคิดขั้นสูงขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น การอ่านคิดวิเคราะห์เป็นการอ่านที่ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหา แยกแยะองค์ประกอบ และประเมินภาพรวมของเหตุและผลของงานเขียนของผู้เรียนได้ ดังที่ วัชรวิภา เล่าเรียนดี และคณะ (2560: 33) ซึ่งได้ให้ความหมายของทักษะการคิดวิเคราะห์ ไว้ว่า หมายถึง การแสดงออกด้วยคำพูด หรือพฤติกรรมการปฏิบัติที่บ่งบอกถึงความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ อย่างละเอียด ผู้เรียนสามารถอธิบายเหตุผล ระบุปัญหา ระบุความเชื่อมโยง สามารถจำแนกส่วนประกอบต่าง ๆ รวบรวมข้อมูลที่สำคัญ เพื่อนำมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจและประเมินผลหรือเพื่อสรุปอย่างเหมาะสมได้ ดังนั้น การที่ผู้สอนจะจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์ให้แก่ผู้เรียนได้นั้น จึงจำเป็นต้องมีสื่อวัตกรรมการ์ที่หลากหลายเพื่อที่จะสามารถพัฒนาทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนให้อยู่ในระดับขั้นที่สูงขึ้นได้

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครสวรรค์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย แสดงผลการทดสอบได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

กลุ่มสาระการเรียนรู้	สพม. เขต 42		เพิ่ม/ลด
	ปีการศึกษา 2563	ปีการศึกษา 2562	
ภาษาไทย	52.63	53.69	1.06

(รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2563. 2564: 35)

จากตารางข้างต้นจะเห็นว่าผลการทดสอบ O-NET ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ปีการศึกษา 2563 มีค่าเฉลี่ย 52.63 ลดลง 1.06 จากปีการศึกษา 2562 ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 53.69 เมื่อผู้วิจัยพิจารณาข้อสอบพบว่าข้อสอบ O-NET ของวิชาภาษาไทยใช้การอ่านคิดวิเคราะห์มากที่สุด ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจว่า หากสร้างสื่อและนวัตกรรมที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาการอ่านคิดวิเคราะห์แล้วอาจจะทำให้ผลการทดสอบ O-NET ของรายวิชาภาษาไทยสูงขึ้น

สื่อวัตกรรมการ์ที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์ที่ยังมีการระบาดของโรคโควิด - 19 ที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ผสมผสานกับการสอนในห้องเรียน ผู้สอนควรมีสื่อวัตกรรมการ์ที่เหมาะสมเพื่อใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (electronic book) หรือที่เรียกว่า e - book ก็เป็นสื่อวัตกรรมการ์ประเภทหนึ่งที่มีความน่าสนใจ ดังที่ เขมณัฏฐ์ มิ่งศิริธรรม (2559: 56) ได้กล่าวถึงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ว่าเป็นหนังสือที่มีองค์ประกอบด้วยข้อความ เสียง ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และการเชื่อมโยงปฏิสัมพันธ์ แต่หากต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อยากรู้อยากเห็น มีความคิด มีจินตนาการนั้น อาจจะต้องออกแบบให้มีลักษณะเด่น และความน่าสนใจเพิ่มมากขึ้น เพื่อช่วยการเพิ่มแรงกระตุ้นในการเรียนรู้ และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ยังเป็นการนำเทคโนโลยีการนำเสนอ

ข้อมูลจากหน้าจอคอมพิวเตอร์มาใช้ให้เกิดประโยชน์ การทำให้ผู้เรียนศึกษาจากหนังสือเอกสาร ตำรา ที่เป็นกระดาษเพียงเท่านั้น จะพบข้อจำกัดของกระดาษว่าไม่สามารถแสดงภาพ สี และเสียง ได้ครบตามที่ต้องการ และไม่สามารถปฏิสัมพันธ์ระหว่างหนังสือกับผู้เรียนได้ แต่หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามารถตอบสนองความต้องการข้างต้นนี้ได้ทั้งหมด (ภาสกร เรืองรอง. 2557: 4 – 5)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นจะเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนการอ่านคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนโดยใช้สื่อและนวัตกรรมประเภทหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้นมีความเหมาะสม น่าสนใจ และช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียนและสร้างเจตคติที่ดีต่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อพัฒนาการอ่านคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อใช้เป็นสื่อและนวัตกรรมในการสอนการอ่านคิดวิเคราะห์ซึ่งเป็นทักษะที่มีความจำเป็นต่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 อีกทั้งยังเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการระบาดของโรคโควิด -19 และผู้วิจัยหวังว่างานวิจัยนี้จะเป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยให้ผู้สนใจได้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะการอ่านและทักษะทางภาษาให้กับผู้เรียนในเนื้อหาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การอ่านคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การอ่านคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์

การทบทวนวรรณกรรม

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การอ่านคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ตามแนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มผสมผสาน ของ โรเบิร์ต กาเย่ (Robert Gagne) และการประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ตามแนวคิดของ Gagne, M. R., Briggs, J. L., and Wagar, W. (1974)

2. เอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551, หนังสือเรียนภาษาไทยพื้นฐานวิวิธภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, หนังสือเรียนภาษาไทยพื้นฐานวิวิธภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2, หนังสือเรียนภาษาไทยพื้นฐานวิวิธภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3, หนังสือเรียนพื้นฐานภาษาไทย วรรณคดีวิจักษ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, หนังสือเรียนพื้นฐานภาษาไทย วรรณคดีวิจักษ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หนังสือเรียนพื้นฐานภาษาไทย วรรณคดีวิจักษ์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการคิดวิเคราะห์ และการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ดังนี้

การคิดวิเคราะห์ หมายถึง การอ่านข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ แล้วสามารถแยกแยะข้อมูล เรื่องราว เหตุการณ์หรือส่วนประกอบของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่อยู่รอบตัวออกเป็นส่วนย่อย ๆ ตามหลักการหรือเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ความจริงหรือความสำคัญในสิ่งนั้น ๆ นำไปใช้แก้ปัญหา ใช้ประเมินค่า ตัดสินใจและใช้สร้างสรรค์สิ่งใหม่ได้ (เพ็ญพักตร์ ทดลา. 2559: 20 - 21)

ความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการอ่านการอธิบายความหมาย ตั้งคำถาม ระบุใจความสำคัญ แสดงความคิดเห็นต่อสิ่งที่อ่าน เป็นการวัดความสามารถในการแยกแยะส่วนย่อยของสถานการณ์หรือเนื้อหาว่าประกอบด้วยอะไร มีจุดมุ่งหมายอย่างไร โดยอาศัยหลักการวิเคราะห์ ความสำคัญเป็นการวิเคราะห์ว่าสิ่งที่มีอยู่นั้นอะไรสำคัญ

อะไรเป็นเหตุ อะไรเป็นผล วิเคราะห์ความสัมพันธ์เป็นการหาความสัมพันธ์หรือความเกี่ยวข้องว่าแต่ละเหตุการณ์มีอะไรที่เกี่ยวข้องกัน และวิเคราะห์หลักการเป็นความสามารถที่เข้าใจว่าเรื่องนั้น ยึดหลักการหรือปรัชญาใดวิธีการหลักการใดสื่อสารสัมพันธ์เพื่อให้เกิดความเข้าใจ (แซโซ จันทรบวร. 2561: 24)

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หรือ (e-Book) ย่อมาจากคำว่า (Electric Book) หมายถึง หนังสือที่สร้างขึ้นด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่มีลักษณะเป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ โดยคุณลักษณะของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามารถเชื่อมโยงไปยังส่วนต่างๆ ของหนังสือ เว็บไซต์ต่าง ๆ ตลอดจนมีปฏิสัมพันธ์ได้ตอบกับผู้เรียนได้ และสามารถส่งพิมพ์เอกสารที่ต้องการออกทางเครื่องพิมพ์ได้อีกด้วย และอีกประการหนึ่งที่สำคัญ คือ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามารถปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยได้ตลอดเวลา (เชมณัฐ มิ่งศิริธรรม. 2559: 44)

จุริภรณ์ ปุยะพันธ์ (2557) ศึกษาเรื่องการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า ด้านประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นั้น มีประสิทธิภาพ 83.12/81.11 ซึ่งมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ด้านความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และด้านความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.46, S.D. = 0.75)

เพ็ญภักตร์ ทดลา (2559) ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านคิดวิเคราะห์ โดยใช้การเรียนรู้เทคนิค STAD ประกอบแบบฝึกทักษะ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาความสามารถด้านการอ่านคิดวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิค STAD ประกอบแบบฝึกทักษะ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ 80.94/81.46 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 2) ดัชนีประสิทธิผลของการวัดกิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิค STAD ประกอบแบบฝึกทักษะ มีค่าเท่ากับ 0.6931 หรือร้อยละ 69.31 3) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความสามารถด้านการอ่านคิดวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิค STAD ประกอบแบบฝึกทักษะ สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้านการอ่านคิดวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิค STAD ประกอบแบบฝึกทักษะโดยรวมอยู่ในระดับมาก

แหววโล จำปาศักดิ์ (2560) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องลักษณะนาม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษา พบว่า การสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ลักษณะนาม มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.44, S.D. = 0.52) มีประสิทธิภาพ 81.06/82.84 โดยนักเรียนที่เรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ลักษณะนาม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก

นิฏฐิตา แจ่มกระจ่าง (2563) ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ จากวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง ชีวิตมหัศจรรย์ของออสต์ โดยใช้ทฤษฎีของมาร์ชาโนร่วมกับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการหาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.20/86.24 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 และเนื่องจากว่านักเรียนได้มีการทำแบบทดสอบที่มีเนื้อหาจากแบบฝึกทักษะและนักเรียนสามารถทบทวนเนื้อหาและแบบฝึกทักษะจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนได้ด้วยตนเองโดยไม่จำกัดเวลา จึงทำให้นักเรียนมีการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอซึ่งส่งผลให้การทำแบบทดสอบของนักเรียนได้คะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนระหว่างเรียน 2) ผลการใช้ขั้นตอนการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ตามทฤษฎีของมาร์ชาโนร่วมกับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง พบว่า นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ณัฐกานต์ เพื่องมณี (2564) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการอ่านคิดวิเคราะห์ โดยการใช้การจัดการเรียนรู้แบบ 5W1H ร่วมกับ แผนผังความคิดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ 5W1H ร่วมกับแผนผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นั้น มีจำนวน 8 แผน เวลา 16 ชั่วโมง มีผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด และ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้นแสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นรูปแบบที่น่าสนใจและทันสมัยในการใช้คอมพิวเตอร์เป็นสื่อในการนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ ในรูปแบบมัลติมีเดียที่ประกอบด้วย ตัวหนังสือ เสียง รูปภาพ ภาพเคลื่อนไหว อีกทั้งสามารถพัฒนาผู้ที่สนใจศึกษาให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น มีเจตคติที่ดี มีการปฏิสัมพันธ์และเกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน ไม่เบื่อหน่าย สร้างแรงจูงใจและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และช่วยส่งผลให้การเรียนรู้ของผู้เรียนมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องการอ่านคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 - ม.3) จำนวน 6 โรงเรียน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ได้แก่ โรงเรียนเทศบาลวัดพรหมจริยาวาส โรงเรียนเทศบาลวัดสุทธวราราม โรงเรียนเทศบาลวัดจอมศรีนาครพรต โรงเรียนเทศบาลวัดไทรใต้ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย (จิรประวัตติ) นครสวรรค์ และโรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วิจารณ์สุขวิทยา)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 - ม.3) คัดเลือกนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ โดยเลือกมาโรงเรียนละ 3 คน ช่วงชั้นละ 1 คน จำนวน 6 โรงเรียน จึงได้กลุ่มตัวอย่าง 18 คน ได้แก่ โรงเรียนเทศบาลวัดพรหมจริยาวาส โรงเรียนเทศบาลวัดสุทธวราราม โรงเรียนเทศบาลวัดจอมศรีนาครพรต โรงเรียนเทศบาลวัดไทรใต้ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย (จิรประวัตติ) นครสวรรค์ และโรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วิจารณ์สุขวิทยา) ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การอ่านคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ มีเครื่องมือดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สำหรับใช้สอบถามผู้เชี่ยวชาญในด้านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์และด้านเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย
2. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนครสวรรค์
3. แบบประเมินการหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การอ่านคิดวิเคราะห์ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 6 โรงเรียน ที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องการอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนครสวรรค์

วิธีการรวบรวมข้อมูล

1. การหาประสิทธิภาพของการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การอ่านคิดวิเคราะห์

1.1 ออกแบบเนื้อหาบทเรียนในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อพัฒนาการอ่านคิดวิเคราะห์ โดยผู้วิจัยศึกษาเอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551, หนังสือเรียนภาษาไทยพื้นฐานวิวิธภาษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, หนังสือเรียนภาษาไทยพื้นฐานวิวิธภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2, หนังสือเรียนภาษาไทยพื้นฐานวิวิธภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3, หนังสือเรียนพื้นฐานภาษาไทย วรรณคดีวิจักษ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, หนังสือเรียนพื้นฐานภาษาไทย วรรณคดีวิจักษ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หนังสือเรียนพื้นฐานภาษาไทย วรรณคดีวิจักษ์ มัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยแบ่งเนื้อหาาระดับชั้นละ 5 บทเรียน ดังนี้

บทที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการอ่านคิดวิเคราะห์

บทที่ 2 การอ่านคิดวิเคราะห์จากข่าว

บทที่ 3 การอ่านคิดวิเคราะห์จากบทโฆษณา

บทที่ 4 การอ่านคิดวิเคราะห์จากเรื่องสั้น

บทที่ 5 การอ่านคิดวิเคราะห์จากวรรณคดี

1.2 การออกแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e – book) โดยใช้โปรแกรม Flip PDF Professional เพื่อสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e – book) ตามแนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มผสมผสาน ของ โรเบิร์ต กาเย่ (Robert Gagne) เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบเครื่องมือในการวิจัยและเพื่อปรับปรุงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น (Gagne; Briggs; Wagar. 1974: 99 - 119)

1.3 ขั้นตอนการหาคุณภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อพัฒนาการอ่านคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและคุณภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เมื่อได้รับข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านแล้วจะทำการปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

1.4 ผู้วิจัยนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่พัฒนาขึ้นไปทดสอบประสิทธิภาพครั้งที่ 1 กับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 3 คน เมื่อได้จากนั้นนำไปทดลองหาประสิทธิภาพครั้งที่ 2 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 9 คน ในการทดลองแต่ละครั้งจะนำผลประสิทธิภาพและข้อเสนอแนะของมาปรับปรุงให้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ดีขึ้น จากนั้นผู้วิจัยจะนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ไปทดลองเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 โรงเรียน ได้แก่

1.4.1 โรงเรียนเทศบาลวัดพรหมจริยาวาส

1.4.2 โรงเรียนเทศบาลวัดสุทธวราราม

1.4.3 โรงเรียนเทศบาลวัดจอมศรีนาคพรต

1.4.4 โรงเรียนเทศบาลวัดไทรไต้

1.4.5 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย (จิระประวัติ) นครสวรรค์

1.4.6 โรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วิศวกรรมสุวิทยา)

2. การสร้างแบบประเมินความพึงพอใจหลังการทดลองใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) และแบ่งหัวข้อ รวมทั้งหมด 10 ข้อ ใช้เกณฑ์ประเมินความพึงพอใจ 5 ระดับ จากนั้นนำแบบประเมินความพึงพอใจให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านพิจารณา เมื่อผ่านการตรวจสอบแล้วจึงจะนำแบบประเมินความพึงพอใจไปทดลองใช้

3. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์งานวิจัยให้นักเรียนทำแบบทดสอบ พร้อมกับชี้แจงวิธีใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

4. ทดลองใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์กับกลุ่มตัวอย่าง
5. ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนและแบบประเมินความพึงพอใจ
6. ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การอ่านคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 โดยใช้สูตร E_1/E_2

2. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การอ่านคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วแปลความหมายในแต่ละช่วงคะแนน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2560: 121)

5 คะแนน	หมายถึง	พึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
4 คะแนน	หมายถึง	พึงพอใจอยู่ในระดับมาก
3 คะแนน	หมายถึง	พึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
2 คะแนน	หมายถึง	พึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
1 คะแนน	หมายถึง	พึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

โดยใช้เกณฑ์แปลความหมายค่าเฉลี่ยผลการประเมิน ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00	หมายถึง	พึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50	หมายถึง	พึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50	หมายถึง	พึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50	หมายถึง	พึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50	หมายถึง	พึงพอใจน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ตามเกณฑ์ 80/80 จากสูตร E_1/E_2 ดังนี้ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2556: 10)

$$E_1 = \frac{\frac{\sum X}{N}}{A} \times 100$$

เมื่อ E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการระหว่างเรียนรู้จากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

$\sum x$ แทน คะแนนรวมของนักเรียนทุกคนจากการทำแบบทดสอบแต่ละบทเรียน

N แทน จำนวนนักเรียน

A แทน คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียนแต่ละบทเรียน

2. การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานโดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรรยา. 2557: 182)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนข้อมูล

3. การวิเคราะห์ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนโดยใช้สูตร ดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรรยา. 2557: 182)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$\sum x^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
$(\sum x)^2$	แทน	คะแนนแต่ละตัว
N	แทน	จำนวนนักเรียน

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การอ่านคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

ตารางที่ 2 แสดงผลของการหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การอ่านคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

นักเรียน จำนวน 18 คน	คะแนนระหว่างเรียน					คะแนนหลังเรียน (30 คะแนน)
	ตอนที่ 1 (6)	ตอนที่ 2 (6)	ตอนที่ 3 (6)	ตอนที่ 4 (6)	ตอนที่ 5 (6)	
คะแนนเฉลี่ย	5.00	5.22	5.17	5.11	4.44	26.06
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.77	0.73	0.79	0.68	0.62	0.94
เฉลี่ยร้อยละ	85.63	83.33	80.12	80.00	86.67	86.85
ค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2	83.15					86.85

จากตารางที่ 2 แสดงว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การอ่านคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ ที่ผ่านการทดลองหาประสิทธิภาพร้อยละของคะแนนเฉลี่ยการทดสอบระหว่างเรียน (E_1) มีค่าเท่ากับ 83.15 และร้อยละของคะแนนเฉลี่ยการทดสอบหลังเรียน (E_2) มีค่าเท่ากับ 86.85 แสดงว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การอ่านคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ เมื่อเทียบกับเกณฑ์ 80/80 ปรากฏว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การอ่านคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาในด้านความพึงพอใจของนักเรียนต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องการอ่านคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์

ตารางที่ 3 แสดงผลการศึกษาในด้านความพึงพอใจของนักเรียนต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องการอ่านคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์

หัวข้อ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. เนื้อหามีความชัดเจนและน่าสนใจ	4.67	0.59	มากที่สุด
2. เนื้อหาตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้	4.61	0.50	มากที่สุด
3. เนื้อหามีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบทเรียน	4.72	0.46	มากที่สุด
4. มีการใช้ภาษาที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย	4.11	0.83	มาก
5. ตัวอักษร มีรูปแบบ ขนาด และการใช้สีที่ชัดเจน	4.22	0.81	มาก
6. รูปภาพที่ใช้มีขนาดเหมาะสมและสวยงาม	4.33	0.59	มาก

7. เสียงมีความชัดเจน ฟังแล้วเข้าใจ	4.28	0.89	มาก
8. รูปแบบการเรียนการสอนกระตุ้นให้ผู้เรียนกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น	4.56	0.51	มากที่สุด
9. ความยากง่ายของเนื้อหาเหมาะสมสำหรับผู้เรียน	4.44	0.62	มาก
10. เวลาที่ใช้เหมาะสม	4.39	0.61	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.43	0.64	มาก

จากตารางที่ 3 แสดงว่าด้านความพึงพอใจของนักเรียนต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การอ่านคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.43$ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.64 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยสื่อการเรียนรู้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยหัวข้อที่นักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุดในลำดับที่ 1 ได้แก่ เนื้อหาที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบทเรียน โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.72$ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.46 มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับที่ 2 ได้แก่ เนื้อหาที่มีความชัดเจนและน่าสนใจ โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.67$ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.59 มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับที่ 3 ได้แก่ เนื้อหาตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.61$ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.50 มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับที่ 4 ได้แก่ รูปแบบการเรียนการสอนกระตุ้นให้ผู้เรียนกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.56$ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.51 มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับที่ 5 ได้แก่ ความยากง่ายของเนื้อหาเหมาะสมสำหรับผู้เรียน โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.44$ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.62 มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 6 ได้แก่ เวลาที่ใช้เหมาะสม โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.39$ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.61 มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 7 ได้แก่ รูปภาพที่ใช้มีขนาดเหมาะสมและสวยงาม โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.33$ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.59 มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 8 ได้แก่ เสียงมีความชัดเจน ฟังแล้วเข้าใจ โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.28$ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.89 มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 9 ได้แก่ ตัวอักษร มีรูปแบบ ขนาด และการใช้สีที่ชัดเจน โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.22$ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.81 มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และหัวข้อ มีการใช้ภาษาที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.11$ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.83 มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การอ่านคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ได้แก่ 1) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องการอ่านคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และ 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การอ่านคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ด้านประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การอ่านคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าเท่ากับ 83.15/86.85 ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ตามที่ตั้งสมมติฐานไว้ ทั้งนี้ เพราะหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องจนได้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีประสิทธิภาพ แสดงว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะสามารถนำไปจัดการเรียนการสอนกับนักเรียนได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัย ของ จุริกรณ์ ปุยะพันธ์ (2557) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า ด้านประสิทธิภาพของหนังสือ

อิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นั้น มีประสิทธิภาพ 83.12/81.11 ซึ่งมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ด้านความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และด้านความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.75) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญภักตร์ ทดลา (2559) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านคิดวิเคราะห์ โดยใช้การเรียนรู้เทคนิค STAD ประกอบแบบฝึกทักษะ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาความสามารถด้านการอ่านคิดวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิค STAD ประกอบแบบฝึกทักษะ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ 80.94/81.46 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 2) ดัชนีประสิทธิผลของการวัดกิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านคิดวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิค STAD ประกอบแบบฝึกทักษะ มีค่าเท่ากับ 0.6931 หรือร้อยละ 69.31 3) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความสามารถด้านการอ่านคิดวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิค STAD ประกอบแบบฝึกทักษะ สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้านการอ่านคิดวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิค STAD ประกอบแบบฝึกทักษะโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การอ่านคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งพบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.43$ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.64 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การอ่านคิดวิเคราะห์ เป็นสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย โดยมีเนื้อหาที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบทเรียน มีความชัดเจนและน่าสนใจ รวมทั้งตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ มีรูปภาพที่ใช้มีขนาดเหมาะสมและสวยงาม เสียงมีความชัดเจน ฟังแล้วเข้าใจ ตลอดจนกิจกรรมที่ทำให้ นักเรียนได้รับความสนุกสนาน ตัวอักษรมีรูปแบบ ขนาด และการใช้สีที่ชัดเจน ความยากง่ายเหมาะสมกับผู้เรียน เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แว่วไฉ จำปาศักดิ์ (2560) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ลักษณะนาม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษา พบว่า การสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ลักษณะนาม มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.52) มีประสิทธิภาพ 81.06/82.84 โดยนักเรียนที่เรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ลักษณะนาม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก

จากสรุปผลการวิจัยข้างต้นจะเห็นได้ว่า ในการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การอ่านคิดวิเคราะห์ในรายวิชาภาษาไทย เป็นรูปแบบที่มีการนำเสนอที่น่าสนใจ เวลามีความเหมาะสม โดยเป็นสื่อที่มีเนื้อหาเหมาะสมและสอดคล้องกับบทเรียน มีความชัดเจนและน่าสนใจ ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ รูปภาพมีขนาดเหมาะสมและสวยงาม เสียงมีความชัดเจน ฟังแล้วเข้าใจง่าย มีกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนได้รับความสนุกสนานและเพลิดเพลิน ตัวอักษรมีรูปแบบ ขนาด และการใช้สีที่ชัดเจน ซึ่งสามารถจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรเตรียมความพร้อมของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรือห้องคอมพิวเตอร์สำหรับนักเรียน เพื่อที่จะทำให้การเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มีประสิทธิภาพกับนักเรียนมากยิ่งขึ้น

1.2 ควรมีการอธิบายความรู้เกี่ยวกับทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ให้นักเรียนเข้าใจเบื้องต้นก่อนเริ่มการจัดการเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

1.3 ควรมีการออกแบบหนังสือเรียนอิเล็กทรอนิกส์ให้มีความเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น เช่น สี และขนาดของตัวอักษร ภาพประกอบ เพื่อให้หนังสือเรียนอิเล็กทรอนิกส์มีความน่าสนใจเพิ่มขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทําวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิธีการออกแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้มีความทันสมัย ได้แก่ สี ขนาดตัวอักษร สีพื้นหลัง ภาพประกอบ ภาพเคลื่อนไหว รวมไปถึงเสียงประกอบในบทเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้มีความน่าสนใจ มีความสวยงาม สำหรับนำไปใช้ในบทเรียนอื่น ๆ ได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในรายวิชาอื่นเพิ่มเติม เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้มีความหลากหลายและเพื่อให้มีจำนวนของสื่อการเรียนรู้เพิ่มขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. กรมวิชาการ. (2553). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- เชมณัฐ มิ่งศิริธรรม. (2559). **การออกแบบสื่อการศึกษาสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แซไซ จันท์บวร. (2561). **การพัฒนาความสามารถในการอ่าน คิด วิเคราะห์ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จรีภรณ์ ปุยะพันธ์. (2557). **การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องการอ่านจับใจความสำคัญเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (เทคโนโลยีการศึกษา)**. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). **การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน**. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 5(1), 7-20.
- ณัฐกานต์ เพื่องมณี. (2564). **การพัฒนาการอ่านคิดวิเคราะห์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ 5W1H ร่วมกับ แผนผังความคิดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)**. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- นิฐิตา แจ่มกระจ่าง. (2563). **การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ จากวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง ชีวิตมหัศจรรย์ของอากัสต์ โดยใช้ทฤษฎีของมาร์ซาโนร่วมกับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. การค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (ภาษาไทย)**. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น**. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วัชรรา เล่าเรียนดี และคณะ. (2560). **กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21**. นครปฐม: บริษัท เพชรเกษมพรินต์ติ้ง กรุ๊ป จำกัด.
- แวววิไล จำปาศักดิ์. (2560). **การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ลักษณะนาม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา)**. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2557). **หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา**. กรุงเทพฯ: เฮาส์ออฟ เคอร์มิสท.
- เพ็ญพักตร์ ทดลา. (2559). **การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านคิดวิเคราะห์ โดยใช้การเรียนรู้เทคนิค STAD ประกอบแบบฝึกทักษะ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการเรียนการสอน)**. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- ภาสกร เรืองรอง. (2557). การพัฒนาอีบุ๊กบนคอมพิวเตอร์แบบพกพา e-Book บน Tablet PC. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พรทิชา.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครสวรรค์. (2564). รายงาน การจัดทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2563. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- Gagne, M. R., Briggs, J.L., and Wagar, W. (1974). The principls of instructional design (4th ed.). New York: Holt.

การวิจัยเชิงปฏิบัติการกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ACTION RESEARCH AND EDUCATION QUALITY DEVELOPMENT

ไชยรัตน์ ปราณี¹Chairat Pranee¹

Corresponding Author E-mail: c.pranee@hotmail.com

Received: Aug 06, 2024; Revised: Aug 17, 2024; Accepted: Aug 31, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เป็นการวิจัยประยุกต์ โดยเป็นการวิจัยที่มุ่งใช้กระบวนการวิจัยและผลวิจัยไปใช้ในการพัฒนา ปรับปรุง การปฏิบัติงานขององค์กรให้มีประสิทธิภาพ มากกว่า การมุ่งสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ของศาสตร์ต่างๆ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นการดำเนินงานของผู้ปฏิบัติ ในฐานะเป็นนักวิจัยและผู้ปฏิบัติส่วนหนึ่งในการวิจัย เน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย และเน้นวิธีการการปฏิบัติเพื่อเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงคุณภาพของการปฏิบัติงาน เป็นกระบวนการที่ทำอย่างเป็นขั้นตอนต่อเนื่อง ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดปัญหา การเก็บรวบรวมข้อมูล การสะท้อนผล และการปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ดังนั้นการนำเอากระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการมาเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีครูและบุคลากรทางการศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นผู้ดำเนินการวิจัยเอง ทั้งในมิติทางด้านการจัดการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการศึกษา และมิติของการบริหารการศึกษา ทั้งนี้เพื่อมุ่งไปสู่คุณภาพของผู้เรียนอันเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษา ด้วยแนวคิดดังกล่าวการวิจัยเชิงปฏิบัติการจึงน่าจะเป็นทางเลือกหนึ่งที่สำคัญที่จะทำให้คุณภาพการศึกษาของประเทศบรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ได้

คำสำคัญ: การวิจัยประยุกต์ , การวิจัยเชิงปฏิบัติการ , คุณภาพการศึกษา

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

¹ Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The action research is applied research. It is research that aims to use the research process and research results to develop and improve the organization's operations to be more efficient than focusing on creating and developing knowledge of various sciences.

Action research is the operation by the practitioner as a researcher and a practitioner. This method emphasis on participation of all stakeholders and the method Practices to change and improve the quality of operations. It is a continuous process which consists of defining the problem, data collection, reflection and practice to achieve the desired goals. Therefore, bringing the action research process to solve problems or improve the quality of education. The research was carried out by teachers and educational personnel and those involved include of educational management issues about the curriculum development, learning management, educational measurement and evaluation and issue of educational administration. This is in order to focus on the quality of students, which is the main goal of educational management. Through this concept action research should be an important alternative to make the country's educational quality achieve its desired goals.

Keywords: Applied Research, Action Research, Education Quality

บทนำ

การวิจัยเป็นวิธีการที่ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบ โดยทั่วไปแล้ว จะจำแนกการวิจัยออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ การวิจัยบริสุทธิ์ (Pure Research) และ การวิจัยประยุกต์ (Applied Research) ตามเกณฑ์การใช้ประโยชน์ สำหรับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เป็นการวิจัยประยุกต์ โดยเป็นการวิจัยที่มุ่งใช้กระบวนการวิจัยและผลวิจัยไปใช้ในการพัฒนา ปรับปรุง การปฏิบัติงานขององค์กรให้มีประสิทธิภาพ มากกว่าการมุ่งสร้างและพัฒนางานองค์ความรู้ของศาสตร์นั้นๆ ดังนั้น การวิจัยปฏิบัติการจึงเป็นแนวคิดที่สำคัญยิ่งในปัจจุบัน ที่ทั้งระดับบุคคลและองค์กรจักนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานของตนเองและองค์กรให้เกิดคุณภาพมากยิ่งขึ้น ด้วยวิธีวิทยาของการวิจัยปฏิบัติการนั้นเป็นลักษณะของการวิจัยสมัยใหม่ ที่นอกจากจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการวิเคราะห์หรือการสืบค้นหาความรู้ความจริงแล้ว ยังเป็นวิธีการหรือกระบวนการที่แสดงให้เห็นถึงความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขปัญหาบางสิ่งบางอย่างด้วย ถึงกระนั้นกระบวนการทัศน์ของงานวิจัยก็ยังคงเน้นเนื้อหาสาระ รวมไปถึงการเก็บรวบรวมองค์ความรู้ต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนา การวิจัยเชิงปฏิบัติการจะตั้งคำถามว่า เราสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริง หรือปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอะไรให้ดีขึ้นได้บ้าง การวิจัยเชิงปฏิบัติการจึงเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องโดยตรงในกระบวนการวิจัยและการปฏิบัติงาน ซึ่งนักวิจัยหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจึงเปรียบเสมือนเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้บุกเบิกการพัฒนาหรือการปรับเปลี่ยนกระบวนการต่างๆ ภายในองค์กร ซึ่งนักวิชาการหลายท่านและหลายวงการทั้ง ด้านการศึกษา ด้านธุรกิจ ด้านสังคม ได้สรุปความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการไว้อย่างหลากหลายดังนี้ จาก ผู้ที่มีให้ข้อมูลไว้ในสารานุกรมเสรี (the free encyclopedia Wikipedia. 2024) ได้นิยามว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นปรัชญา (philosophy) และวิธีวิทยาการวิจัย(methodology)ที่ได้ถูกนำไปประยุกต์อย่างทั่วไปในสาขาสังคมศาสตร์ ซึ่งเป็นวิธีการแสวงหาการเปลี่ยนแปลง โดยผ่านกระบวนการปฏิบัติงานและการทำวิจัยไปพร้อมๆ กัน เป็นกระบวนการที่กระทำโดยใช้การไตร่ตรอง การวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีวิจารณญาณ Nasrollahi, Mohammad Ali (2015) ได้อธิบายว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นแนวทางที่เป็นกระบวนการสืบค้นหาวิธีการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่เผชิญอยู่ในชีวิตประจำวัน ประเด็นสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติที่ถูกนำมาใช้ในการพัฒนาการศึกษานั้น เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่ดำเนินการโดยครู ผู้บริหาร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการสอนและการเรียนรู้ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ การดำเนินงานของโรงเรียน วิธีการสอน และวิธีการเรียนรู้ของนักเรียนภายในโรงเรียนของตนเอง สำหรับแนวคิดดั้งเดิมของความหมายของการวิจัยปฏิบัติการนั้น Kurt Lewin (as cited in Manoj onkar. 2023) ได้อธิบายว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาที่นักวิจัยและผู้ปฏิบัติงาน ทำงานร่วมกันระหว่างเพื่อระบุ วิเคราะห์ และแก้ไขปัญหาในโลกแห่งความเป็นจริง ประกอบด้วยกระบวนการวางแผน การกระทำ การสังเกต และการไตร่ตรองเป็นวงจร สอดคล้องกับ Vincent van Vliet (2023) ที่ได้สรุปว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ คำนี้ถูกเสนอครั้งแรกโดย Kurt Lewin เขาอธิบายว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็น 'การวิจัยเชิงเปรียบเทียบเกี่ยวกับเงื่อนไขและผลลัพธ์ของการปฏิบัติการทางสังคมในรูปแบบต่างๆ และเป็นการวิจัยที่นำไปสู่การปฏิบัติการทางสังคม กระบวนการวิจัยมีลักษณะเป็นขั้นตอนที่เป็นเกลียว ซึ่งแต่ละขั้นตอนประกอบด้วยวงจรของการวางแผน การกระทำ และข้อเท็จจริง การหาผลแห่งการกระทำ นอกจากนี้ Devid E. Gray (2017 : 337) ยังได้อธิบายความหมายของการวิจัยปฏิบัติการว่า เป็นกระบวนการปฏิบัติและการดำเนินการวิจัยที่ทำไปพร้อมๆ กัน และมีลักษณะของการดำเนินการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งมีกระบวนการดำเนินการที่หลากหลายวิธี แต่อย่างน้อยจะมีลักษณะสำคัญดังนี้คือ 1) เรื่องที่ทำการวิจัยเป็นเรื่องของผู้วิจัยเองหรือเกี่ยวข้องเป็นหุ้นส่วนกับผู้วิจัย 2) การวิจัยจะเป็นตัวการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และ 3) ข้อมูลที่ได้รับเป็นข้อมูลจากประสบการณ์ตรงของการมีส่วนร่วมในการทำวิจัย

ลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

Lodico, Spaulding & Voegtli (2006, อ้างถึงใน ภัทรพร เกษสังข์. 2559) ได้อธิบายถึงคุณลักษณะของการวิจัยปฏิบัติการ ซึ่งมีทิศทางโน้มนำไปที่ การวิจัยปฏิบัติการทางการศึกษา ไว้ 4 ประการ สรุปได้ดังนี้

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นการดำเนินงานของผู้ปฏิบัติ ในฐานะเป็นนักวิจัยและผู้ปฏิบัติส่วนหนึ่งในการวิจัย ซึ่งสามารถจัดกระทำได้ในชั้นเรียน โรงเรียน ท้องถิ่นชุมชน

1. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวข้องกับความร่วมมือกับนักการศึกษาอื่นๆและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางการศึกษา ผู้เกี่ยวข้องดังกล่าวเกี่ยวข้องกับการให้ข้อมูล ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ การให้ข้อมูลจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องจะช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือของการวิจัย ทำให้เกิดความสมดุลของบทบาทระหว่างผู้มีส่วนร่วมและนักวิจัย
2. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีจุดเน้นของการปฏิบัติเพื่อเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงทางการศึกษา
3. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งประกอบด้วยการระบุปัญหา การปฏิบัติ การเก็บรวบรวมข้อมูล และการสะท้อนผล

นอกจากนี้ Tegan George (2023) ยังได้อธิบายความแตกต่างระหว่างการวิจัยเชิงปฏิบัติการและการวิจัยแบบดั้งเดิมไว้พอสังเขปดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงความแตกต่างระหว่างการวิจัยเชิงปฏิบัติการและการวิจัยแบบดั้งเดิม

	การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research)	การวิจัยแบบดั้งเดิม (Traditional research)
เป้าหมาย(purpose)	- เน้นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า - เน้นการปรับปรุงระบบที่มีอยู่	- เน้นการสรุปผลจากข้อมูล - พัฒนาความรู้ที่มีอยู่ให้กว้างขวาง - นำผลการวิจัยไปสรุปอ้างอิงและสร้างความเชื่อถือได้ของผลการวิจัย
บริบท (context)	- เน้นปฏิกริยาสะท้อนกลับ หรือได้รับข้อมูลจากสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ - ปกติจะไม่ใช้ทฤษฎีที่มีอยู่	- มุ่งเน้นไปที่การสร้างสมมติฐานที่ชัดเจนและ ค้นหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร - มาจากทฤษฎี
นัยสำคัญ (significance)	เน้นผลการปฏิบัติ	เน้นค่าทางสถิติ

โดยสรุปการวิจัยเชิงปฏิบัติการจึงมีความแตกต่างกับการวิจัยแบบดั้งเดิม ทั้งในด้านเป้าหมาย บริบท และนัยสำคัญ ของการดำเนินการวิจัย ดังนั้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการจึงมีความเหมาะสมอย่างยิ่ง สำหรับผู้ที่ต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงกระบวนการปฏิบัติงานหรือนำไปใช้ปรับปรุงระบบการดำเนินงานให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

รูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ได้มีพัฒนาการมาชวระยะเวลาหนึ่ง และมีการนำไปประยุกต์ใช้ในหลายสาขาวิชา การวิจัยปฏิบัติการมีรูปแบบ หรือกระบวนการที่หลากหลาย โดยที่มินักวิชาการหลายท่านได้เสนอไว้ โดยที่ Norton, Lin S. (2009) ได้จัดประเภทของการวิจัยปฏิบัติการไว้ 3 กลุ่มเช่นกัน โดยมีรายละเอียดแตกต่างไป โดยแบ่งเป็น

1. รูปแบบที่ใช้เทคนิควิธี เทคนิคความร่วมมือ วิธีการทางวิทยาศาสตร์ หรือ ปฏิฐานนิยม

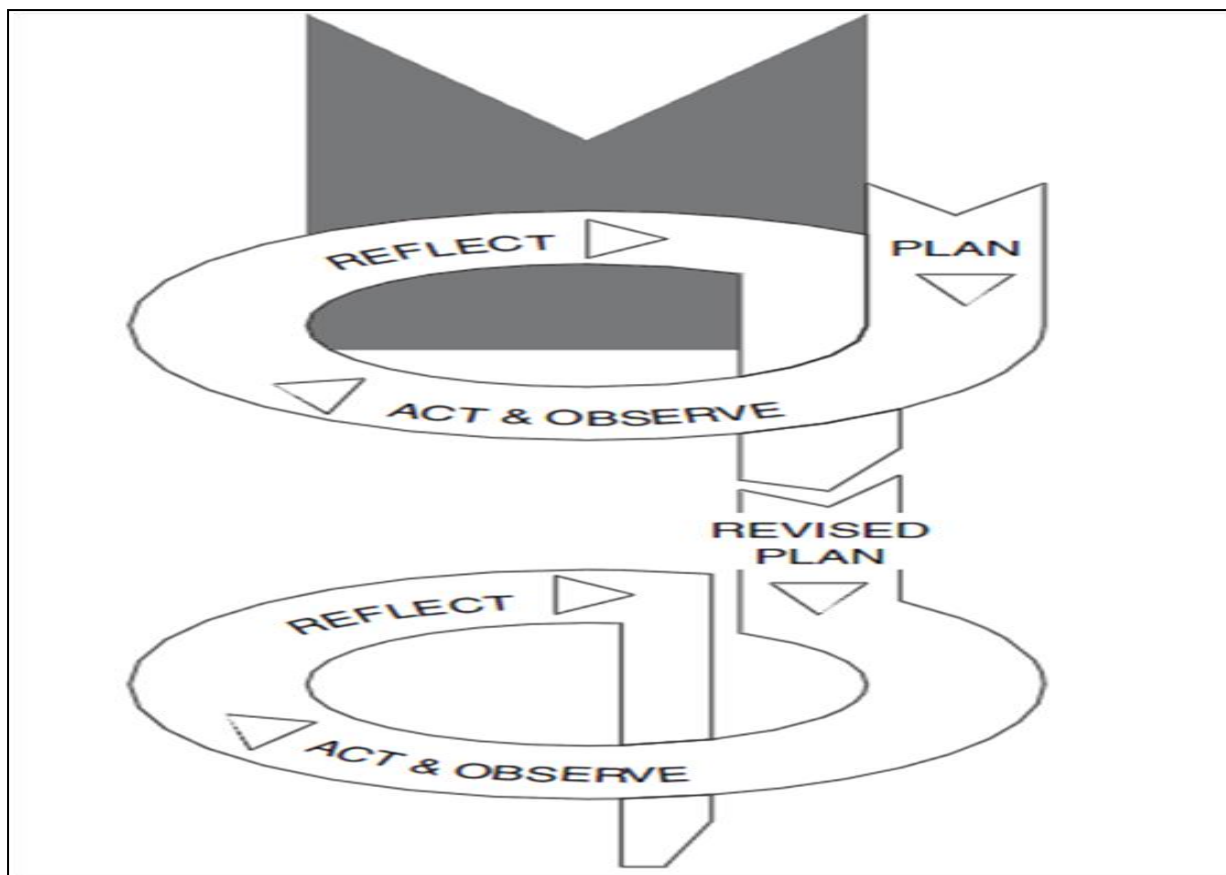
(Technical/technical-collaborative/scientific-technical/positivist) เป็นแนวทางที่การวิจัยดำเนินไปเพื่อทดสอบวิธีการ จัดกระทำบางอย่าง แนวทางนี้เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างนักวิจัย ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคนิควิธีการวิจัยกับผู้ปฏิบัติ ที่มีเป้าหมายในการปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงาน รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบนี้เป็นพื้นฐานของการวิจัยเชิงปฏิบัติการในระยะต่อมา ผู้นำของแนวคิดนี้ คือ Kurt Lewin ซึ่งมองหรือแนวคิดของ Lewin นั้นไม่ได้เป็นนักวิทยาศาสตร์ ในแบบดั้งเดิมแต่นักวิทยาศาสตร์ที่เป็นนักปฏิบัติ “Lewin is not a scientific positivist but a scientific pragmatist” และถือได้ว่า แนวคิดนี้เป็น แนวคิดที่เน้น การนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ เป็นกระบวนการวิจัยที่เป็นวงจร หรือชุดของการตัดสินใจที่เป็นเกลียว สวน ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของ วงจรของการวิเคราะห์ข้อมูลที่ซ้ำๆ กันหลายรอบ ซึ่งประกอบไปด้วย ขั้นตอนของการดำเนินการดังนี้ การอภิปรายสภาพการณ์/สถานการณ์ (discussion) การตัดสินใจ (decision) การลงมือปฏิบัติ(action) การประเมินผล(evaluation) และการทบทวนผลการปฏิบัติโดยการมีส่วนร่วมอย่างอิสระ (revision in participatory democratic) (Adelman, Clem. 2006)

2. รูปแบบที่เน้นความร่วมมือ การลงมือปฏิบัติ การตีความ (Mutual-collaborative/practical-deliberative-interpretivist perspective) เป็นแนวทางที่มีข้อตกลงพื้นฐาน ให้นักวิจัยและผู้ปฏิบัติงานทำงานได้อย่างยืดหยุ่น มีจุดมุ่งหมายให้ผู้ปฏิบัติสามารถตีความได้ ซึ่งหมายถึง การปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพได้ การวิจัยประเภทนี้เป็น การกระทำที่เกิดขึ้นในสถานการณ์หรือปัญหาเบื้องต้น ผู้ปฏิบัติจะมีวิธีการในการปฏิบัติงานของเขาต่อสถานการณ์นั้นเอง และเกิดองค์ความรู้ขึ้น ตรงกันข้ามกับแบบแรกที่ปัญหาจะถูกสร้างขึ้นหรือหาทางออกโดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎี เป้าหมายของการวิจัยปฏิบัติการตามรูปแบบนี้ อยู่ที่ทำความเข้าใจกับการปฏิบัติ และการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างทันทีทันใด แนวคิดนี้ เน้นการวิวัฒนาการอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นกระบวนการในการดำเนินการมากกว่าผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ซึ่งผู้ที่มีบทบาทสำคัญ ของแนวคิดนี้คือ Elliot และ Ebbut ซึ่งเป็นผู้ที่ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับหลักสูตร แนวคิดนี้เน้นที่การนำทฤษฎีไปสู่ การปฏิบัติ โดยภาระหน้าที่ของนักปฏิบัติคือ การตีความหมายของการปฏิบัติที่จะนำไปสู่การสะท้อนข้อมูลจากการแก้ปัญหา ในการทำงานที่กำลังดำเนินการอยู่ กลยุทธ์การดำเนินการหรือวิธีการปฏิบัติงานที่เป็นสิ่งใหม่จะได้ถูกนำไปปฏิบัติและมี ลักษณะของการดำเนินการแบบวนซ้ำหรือเกิดขึ้นซ้ำๆ ต่อเนื่องจนกว่าจะเกิดความรู้ความเข้าใจหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ได้(Dan MacIsaac, 1996) และ

3. รูปแบบที่เน้นการให้อิสระ การวิพากษ์อย่างเป็นอิสระ การใช้ศาสตร์ของการวิเคราะห์วิจารณ์ (Enhancement approach /critical-emancipatory action research /critical science perspective) แนวทางนี้ ไม่ได้ เน้นไปที่ตัวบุคคลหรือผู้ปฏิบัติโดยเฉพาะ หากแต่มีมุมมองที่กว้างออกไป โดยต้องการทำความเข้าใจกับบริบทหรือ สภาพแวดล้อมทางสังคม การเมืองที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติการ และไม่ได้เริ่มต้นจากแนวคิดทฤษฎี แต่จะเริ่มจากการวิพากษ์ แนวคิดทฤษฎีที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์และการปฏิบัติงาน การสะท้อน การแสวงหาความรู้ เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงหรือพัฒนา ไม่เพียงแต่การปฏิบัติที่อาศัยแนวคิดทฤษฎีเท่านั้น ผู้นำกลุ่ม ความคิดนี้คือ Kemmis และคณะ แนวคิดสำคัญของกลุ่มนี้เชื่อว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีข้อสมมุติฐานที่อยู่บนพื้นฐานของการตีความของ ผู้ปฏิบัติในการใช้ วิธีการวิเคราะห์วาทกรรม (Discourse analytic) และการใช้ทักษะในการสร้างความคิดรวบยอด กระบวนการทำงานของกลุ่มนี้ เป็นอิสระจากแนวคิดของปฏิฐานนิยม (Positivist) แต่อาศัยการตีความโดยผ่านการสะท้อนตนเองของกลุ่ม เพื่อทำให้เกิด ความรู้ ความเข้าใจในปรากฏการณ์ต่างๆ ประเด็นสำคัญของการดำเนินการ คือ การวิเคราะห์วิจารณ์อย่างหนักแน่น (Hard critique) นอกจากนี้แนวคิดนี้ยังเน้นในเรื่องค่านิยมและจริยธรรมที่เกี่ยวข้องด้วย มากกว่าเน้นแต่วิธีการดำเนินการแต่เพียงอย างเดียว แนวคิดนี้ องค์ความรู้หรือความรู้ความเข้าใจที่เกิดขึ้น จะเกิดจากการปฏิบัติการที่เป็นกระบวนการสะท้อนกลับ ซึ่งมี

ลักษณะที่เป็นเกลียว สวาน (Reflective spiral) ซึ่งเริ่มจากการกำหนดแผนการดำเนินการ (General plan) การลงมือปฏิบัติ การสะท้อนการปฏิบัติ (Reflection on action) ที่จะนำไปสู่การพัฒนา และการปรับปรุงแผนการดำเนินการขึ้นใหม่ (Kemmis & McTaggart .2005)

นอกจากนี้ Tegan George (2023) ได้แบ่งรูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการไว้เป็น 3 รูปแบบด้วยกันดังนี้ รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่เน้นการปฏิบัติงาน (operational) หรือบางที่เรียกว่าเน้นเทคนิควิธี (technical) รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่เน้นการทำงานร่วมกัน (collaboration) และรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่เน้นการสะท้อนกลับอย่างมีวิจารณญาณ (critical reflection) โดยที่แต่ละรูปแบบมีแนวคิดดังนี้ การวิจัยเชิงปฏิบัติการที่เน้นการปฏิบัติงานหรือเทคนิควิธี เป็นรูปแบบที่เป็นการปฏิบัติงานหรือดำเนินการเป็นขั้นตอนในลักษณะเป็นเกลียว โดยปฏิบัติตามขั้นตอนต่างๆ ดังนี้ “การวางแผน → การกระทำ → การสังเกต → การไตร่ตรอง” รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่เน้นการทำงานร่วมกัน ส่วนมากการวิจัยเชิงปฏิบัติการรูปแบบนี้มีพื้นฐานมาจากการวิจัยในพื้นที่หรือชุมชนมากกว่า โดยมุ่งเน้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินการวิจัยของบุคคลที่มีคุณลักษณะคล้ายๆกัน เช่น อาจารย์วิทยาลัยในพื้นที่ทางภูมิศาสตร์เดียวกัน กลุ่มคนในพื้นที่หรือชุมชนเดียวกัน เป็นต้น โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการรูปแบบนี้เน้น กระบวนการเรียนรู้จากการลงมือการทำงานและการเรียนรู้จากการให้ข้อมูลย้อนกลับร่วมกัน และรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่เน้นการสะท้อนกลับเชิงวิพากษ์ เป็นกระบวนการที่สนับสนุนหรือช่วยให้การปฏิบัติงานที่กำลังดำเนินอยู่อย่างเป็นระบบ โดยเน้นการวิพากษ์วิจารณ์และวิเคราะห์ถึงสาเหตุและผลของสิ่งที่กำลังดำเนินการอยู่ สำหรับในบทความนี้จะขอยกตัวอย่างกระบวนการวิจัยปฏิบัติการที่เป็นที่อ้างอิงและนำมาใช้มากที่สุดคือ แนวคิดของ Kemmis and McTaggart (2000. as cited in Valsa Koshy. 2010) ได้อธิบายถึงการวิจัยปฏิบัติการว่า เป็นการวิจัยที่สร้างความรู้บนพื้นฐานของการปฏิบัติงาน ภายใต้บริบทที่เป็นความเฉพาะเจาะจง และการปฏิบัติงานที่ทำเป็นประจำ เป้าประสงค์เบื้องต้นของการวิจัยปฏิบัติการ ก็เพื่อสร้างการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาในระดับบุคคลหรือวิชาชีพ ดังนั้นการมีส่วนร่วมของบุคคลในองค์กรที่เกิดขึ้นในกระบวนการวิจัยจึงเป็นเรื่องปกติธรรมดา ผู้ปฏิบัติงานเองเป็นผู้ดำเนินการวิจัยด้วยตนเองซึ่งอาจเป็นกลุ่มบุคคลที่อยู่ในองค์กรนั้นๆ โดยที่การวิจัยปฏิบัติการมีกระบวนการวิจัยเริ่มตั้งแต่ การวางแผนเพื่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง (Planning) การปฏิบัติและการเก็บรวบรวมข้อมูล (Acting and Observing) การสะท้อนผลจากการปฏิบัติเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน (Reflecting) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กระบวนการวิจัยปฏิบัติการตามแนวคิดของเคมมิสและแมกเทกการ์ต

ที่มา: Valsa Koshy (2010)

อย่างไรก็ตาม ในสภาพความเป็นจริงกระบวนการวิจัยปฏิบัติการดังกล่าว อาจไม่มีขั้นตอนที่แข็งตัวตามรูปแบบหรือขั้นตอนที่น่าเสนอเสียทีเดียว กระบวนการวิจัยอาจมีการทับซ้อนกันในส่วน (Overlap) และบางกรณี การเริ่มดำเนินการวางแผน อาจเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วเพื่อให้ทันกับสภาพการณ์ที่เป็นจริงในปัจจุบัน ดังนั้นกระบวนการวิจัยปฏิบัติการจึงค่อนข้างค่อนข้างยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนและตอบสนองต่อสภาพการณ์ต่างๆ ได้เสมอ กระบวนการวิจัยปฏิบัติรูปแบบนี้ มีประเด็นที่น่าสนใจคือ ทำให้บุคคลหรือนักวิจัยได้มีโอกาสเผชิญกับประสบการณ์ต่างๆ มากขึ้น เกิดความก้าวหน้าและมีความรู้ความเข้าใจเรื่องต่างๆ ได้อย่างรอบด้าน การดำเนินการวิจัยโดยใช้รูปแบบนี้จะทำให้มีความรู้ความเข้าใจในประเด็นต่างๆ ภายใต้อุปสรรคที่ศึกษาได้เป็นอย่างดี และสามารถให้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจโดยทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่เพิ่มพูนขึ้น ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) ในการทำงานเพิ่มมากขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษา

สำหรับแนวคิดในเรื่องการจัดการศึกษานั้น ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้สรุปนิยามความหมายของการศึกษาไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้ Ornstein, Levine and Gutek (2011: 88) ได้สรุปความหมายของการศึกษาไว้โดยอธิบายตั้งแต่ยุคสังคมสมัยโบราณที่ยังไม่มีการจดบันทึกเป็นตัวหนังสือจนถึงยุคแห่งการปฏิรูปในปัจจุบัน โดยอธิบายในเชิงเป้าหมายของการจัดการศึกษาว่า เป็นการถ่ายทอดและอนุรักษ์วัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนรุ่นต่อไป ทั้งนี้เมื่อสังคมได้พัฒนาขึ้น แนวคิดและเป้าหมายในการจัดการศึกษา จึงได้มีการปรับเปลี่ยนไป นับตั้งแต่การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีเหตุผล การมีอิสรภาพทางความคิด และการจัดการศึกษาทางด้านศิลปศาสตร์ (liberal education) การศึกษาเพื่อการอ่านออกเขียนได้ รวมทั้งการศึกษาที่สร้างประสบการณ์และความสามารถที่หลากหลาย (well - rounded) ให้กับผู้เรียน เป็นต้น นอกจากนี้

John Parankimalil (2014) ได้อธิบายความหมายของการศึกษาไว้ว่า การศึกษาเป็นกระบวนการที่เป็นระบบที่ช่วยพัฒนา ขัดเกลา ปลุกฝังอบรมให้เด็กและผู้ใหญ่ได้รับความรู้ ประสบการณ์ ทักษะและเจตคติที่ดี และ การศึกษาไม่ใช่มีความหมายเพียงแค่วิธีการเท่านั้น แต่มันเป็นเป้าหมายที่จะพัฒนาคนให้เป็นคนโดยสมบูรณ์ ซึ่งโดยแท้จริงแล้วการศึกษาเป็นกระบวนการในการพัฒนาให้เกิดความสมดุลระหว่างกาย อารมณ์ จิตวิญญาณและสังคม นอกจากนี้ยังมีผู้นำทางความคิดหรือนักการศึกษาคนสำคัญทั้งในโลกตะวันออกและตะวันตกได้อธิบายความหมายของการศึกษาไว้ดังนี้

ผู้นำทางความคิดหรือนักการศึกษาโลกตะวันออกคนสำคัญ ได้แก่

1. Mahatma Gandhi เป็นผู้นำทางความคิดของอินเดีย มีชีวิตอยู่ในช่วง ค.ศ. 1869–1948 ได้อธิบายความหมายของการศึกษาไว้ว่า เป็นวิธีการพัฒนาสิ่งที่ดีที่สุดในตัวมนุษย์ทั้งกาย ใจและจิตวิญญาณ (By education I mean an all-round drawing out of the best in man – body, mind and spirit.)

2. Rabindranath Tagore เป็นนักปรัชญาและกวีชาวอินเดีย มีชีวิตอยู่ในช่วง ค.ศ. 1861-1941 ได้อธิบายความหมายของการศึกษาไว้ว่า การศึกษาเป็นสิ่งที่ช่วยให้จิตใจมนุษย์ค้นพบความจริงอันเป็นที่สุด ซึ่งจะทำให้เกิดความสว่างขึ้นภายใน เกิดความรักและมีความหมายต่อชีวิต (Education enables the mind to find out the ultimate truth, which gives us the wealth of inner light and love and gives significance to life)

3. Dr. Zakir Husain เป็นประธานาธิบดีคนที่ 3 ของอินเดีย และเป็นประธานาธิบดีคนแรกที่เป็นชาวมุสลิม สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกจากมหาวิทยาลัยเบอร์ลิน ในคณะเศรษฐศาสตร์ มีชีวิตอยู่ในช่วง ค.ศ. 1897 –1969 ได้อธิบายความหมายของการศึกษาไว้ว่า การศึกษาเป็นกระบวนการในการพัฒนาจิตใจตามศักยภาพของแต่ละบุคคลเท่าที่จะเป็นไปได้ (Education is the process of the individual mind, getting to its full possible development)

4. Swami Vivekananda เป็นสงฆ์ฮินดูและผู้นำสาวกของฤๅษีอินเดีย มีชีวิตอยู่ในช่วง ค.ศ. 1863–1902 ได้อธิบายความหมายของการศึกษาไว้ว่า การศึกษาคือการพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ในตัวบุคคลให้สมบูรณ์ (Education is the manifestation of divine perfection already existing in man)

5. Indira Gandhi เป็นอดีตนายกรัฐมนตรีอินเดียที่ดำรงตำแหน่งถึง 3 วาระติดต่อกัน และเป็นประธานมนตรีหญิงคนแรกในประเทศอินเดีย มีชีวิตอยู่ในช่วง ค.ศ. 1917-1984 ได้อธิบายความหมายของการศึกษาไว้ว่า การศึกษาคือพลังแห่งเสรีภาพและความเสมอภาคในการก้าวพ้นอุปสรรคของชนชั้นวรรณะ และความไม่เท่าเทียมกันซึ่งเกิดจากเชื้อสายและบริบทอื่นๆ (Education is a liberating force and in our age it is also a democratizing force, cutting across the barriers of caste and class, smoothing out inequalities imposed by birth and other circumstances.)

สำหรับผู้นำทางความคิดหรือนักการศึกษาคนสำคัญในโลกตะวันตก ได้แก่

1. Plato เป็นนักปรัชญาชาวกรีกโบราณที่มีอิทธิพลอย่างสูงต่อแนวคิดตะวันตก เขาเป็นลูกศิษย์ของโสกราตีส เป็นอาจารย์ของอริสโตเติล เป็นนักเขียน และเป็นผู้ก่อตั้งアカเดมิซึ่งเป็นสำนักวิชาในกรุงเอเธนส์ มีชีวิตอยู่ยุคคลาสสิกกรีกในกรุงเอเธนส์ ได้อธิบายความหมายของการศึกษาไว้ว่า การศึกษาคือความสามารถในการรับรู้ถึงความสุขสงบและความทุกข์ทรมานในช่วงเวลาหนึ่ง (Education is the capacity to feel pleasure and pain at the right moment)

2. Aristotle เป็นนักปรัชญาและผู้รู้รอบด้านชาวกรีกโบราณ เป็นศิษย์ของเพลโต ผู้ก่อตั้งไลเซียม, สำนักปรัชญาเพริพาเทติก และชนบอริสโตเติล มีชีวิตอยู่ในช่วง 384–322 ปีก่อนคริสตกาล ได้อธิบายความหมายของการศึกษาไว้ว่า การศึกษาคือการสร้างสรรค์จิตใจที่สมบูรณ์ในร่างกายนที่สมบูรณ์ (Education is the creation of sound mind in a sound body)

3. Rousseau เป็นนักปรัชญา นักเขียน นักทฤษฎีการเมืองชาวฝรั่งเศส มีชีวิตอยู่ในช่วง ค.ศ 1712-1778 ได้อธิบายความหมายของการศึกษาไว้ว่า การศึกษาคือการพัฒนาผู้เรียนจากภายในตัวของเขาเอง (Education is the child's development from within)

4. Herbert Spencer เป็นชาวอังกฤษที่มีบทบาทในฐานะนักปรัชญา นักจิตวิทยา นักชีววิทยา นักสังคมวิทยา และนักมานุษยวิทยา มีชีวิตอยู่ในช่วง ค.ศ. 1820 - 1903 ได้อธิบายความหมายของการศึกษาไว้ว่า การศึกษาคือการสร้างความสมบูรณ์ของชีวิต (Education is complete living.)

5. Pestalozzi เป็นครูสอนภาษาชาวสวิสและนักปฏิรูปด้านการศึกษาที่มีชีวิตอยู่ในช่วง ค.ศ. 1746 -1827 ได้อธิบายความหมายของการศึกษาไว้ว่า การศึกษาคือกระบวนการพัฒนาความก้าวหน้าของบุคคลให้เป็นไปอย่างสอดคล้องกลมกลืนและเป็นธรรมชาติ (Education is natural, harmonious and progressive development of man's innate powers)

6. Froebel เป็นนักการศึกษาชาวเยอรมัน เป็นผู้วางรากฐานสำหรับการศึกษายุคใหม่โดยพิจารณาว่าเด็กมีความต้องการและความสามารถเฉพาะตัว เขาสร้างแนวความคิดของโรงเรียนอนุบาล มีชีวิตอยู่ในช่วง ค.ศ. 1782 - 1852 ได้อธิบายความหมายของการศึกษาไว้ว่า การศึกษาเป็นกระบวนการสร้างเกราะคุ้มกันให้กับสิ่งที่มีอยู่แล้วในตัวบุคคล (Education is enfoldment of what is already enfolded in the germ)

7. T.P. Nunn เป็นนักการศึกษาชาวอังกฤษ ศาสตราจารย์ด้านการศึกษา ค.ศ. 1870 – 1944 ที่สถาบันการศึกษาแห่งมหาวิทยาลัยลอนดอน เขาเป็นอธิการบดีในปี 1913 ได้อธิบายความหมายของการศึกษาไว้ว่าการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาที่สมบูรณ์แบบของเด็กแต่ละคน (Education is the complete development of the individuality of the child)

8. John Dewey เป็นนักปรัชญา นักจิตวิทยา และนักปฏิรูปการศึกษาชาวอเมริกัน มีชีวิตอยู่ในช่วง ค.ศ. 1859–1952 ได้อธิบายความหมายของการศึกษาไว้ว่า การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาชีวิตโดยผ่านการสร้างประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง (Education is the process of living through a continuous reconstruction of experiences) (John Parankimalil. 2014)

จากการให้นิยามความหมายเกี่ยวกับ “การศึกษา” ของนักการศึกษาต่างๆจะพบว่า จากทัศนะของนักการศึกษาส่วนมาก เป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกันซึ่งบางคนอาจกล่าวถึงวิธีการหรือกระบวนการ บางคนอาจกล่าวถึงผลลัพธ์ แต่ทุกคนล้วนเชื่อมั่นว่า การศึกษาเป็นการสร้างและพัฒนาคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ มีคุณภาพทั้งสิ้น

การวิจัยเชิงปฏิบัติการกับการแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยที่ผ่านมา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้วางแผนและแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของการศึกษามาอย่างต่อเนื่องยาวนานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แต่คุณภาพของการจัดการศึกษาของเรายังคงมีปัญหาเป็นที่เคลือบแคลงหรือเป็นข้อสงสัยของสังคมว่า การศึกษาไทยเรามีคุณภาพมากน้อยเพียงไร ซึ่งก็ต้องยอมรับว่า จากข้อมูลหรือสถิติต่างๆทางด้านการศึกษาของประเทศ คำถามหรือข้อสงสัยดังกล่าวนี้ยังกังวลดำรงอยู่จนถึงทุกวันนี้ ซึ่งองค์การยูนิเซฟของสหประชาชาติได้รายงานเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาไทยในปัจจุบันสรุปได้ว่า “ตลอดทศวรรษที่ผ่านมา แม้ว่าประเทศไทยมีพัฒนาการอย่างมากในด้านการศึกษา โดยเฉพาะในเชิงปริมาณกล่าวคือ เด็กเกือบทุกคนได้เข้าเรียนในระดับประถมศึกษา แต่ในระดับมัธยมศึกษากลับพบว่า สัดส่วนของเด็กที่ได้เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายลดลงเหลือร้อยละ 86 และร้อยละ 69 ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่ของเด็กที่ไม่ได้เรียนต่อเป็นเด็กจากชุมชนที่ขาดโอกาส ครอบครัวผู้พลอยย้ายถิ่นฐาน หรือเด็กพิการ และจากผลการประเมินทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ แสดงให้เห็นว่านักเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศไทยมีทักษะการอ่านและการคำนวณขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับต่ำ และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีผลการเรียนไม่ดีในวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ทั้งนี้ ผลการเรียนรู้ของนักเรียนมักขึ้นอยู่กับสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม และภาษาที่ใช้ในครอบครัวว่าเป็นภาษาไทยหรือไม่ นอกจากนี้ เด็กในเขตชนบทซึ่งเข้าเรียนในโรงเรียนที่ขาดแคลนทรัพยากรก็มีแนวโน้มที่จะมีผลการเรียนรู้อยู่ในระดับไม่สูง นักเรียนจำนวนมากเผชิญความท้าทายเกี่ยวกับความเหมาะสมของ

ระบบการเรียนรู้ การมีส่วนร่วม ความปลอดภัย และสุขภาวะทางใจที่โรงเรียน ซึ่งทำให้พวกเขารู้สึกถูกตัดขาด จนส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ ความมั่นใจในตัวเอง และมีการขาดเรียน นับตั้งแต่เกิดสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เด็กและเยาวชนกว่า 13 ล้านคน ได้สูญเสียโอกาสในการเรียนรู้ เนื่องจากการปิดโรงเรียนในช่วงที่มีการบังคับใช้มาตรการควบคุมการแพร่ระบาด โดยข้อจำกัดในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของหลายครอบครัวทำให้การเรียนรู้ผ่านระบบทางไกลเป็นความท้าทายสำหรับนักเรียนจำนวนมาก” (องค์การยูนิเซฟ. 2022) จากสภาพปัญหาทางด้านคุณภาพการศึกษาดังกล่าว ซึ่งหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่างพยายามหาแนวทางหรือวิธีการที่จะตอบคำถามนี้ และยิ่งในสภาพการณ์ปัจจุบัน ปัญหาดังกล่าวดูเหมือนว่าจะยังมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะ การเปลี่ยนผ่านของประเทศไทยในศตวรรษที่ 21 นี้มีความสลับซับซ้อนมากขึ้นและนับเป็นก้าวที่สำคัญยิ่งของประวัติศาสตร์ชาติ นับแต่ก่อร่างสร้างประเทศขึ้นมา เพราะการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในยุคปัจจุบันเป็นการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมาก เกินกว่าที่จะใช้คำว่า “การพัฒนา” หรือ “Development” ได้ แต่เกิดปรากฏการณ์ที่ภาษาอังกฤษใช้คำว่า “Disruption” ซึ่งมีนัยถึง การทำลายล้างของเดิมหรือสิ่งเก่าๆ แล้วสร้างสิ่งใหม่ขึ้นทดแทนทันที การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและรุนแรงเช่นนี้ เนื่องมาจากความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีทางด้านสารสนเทศ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ก่อให้เกิด การเปลี่ยนผ่านของสังคม จากสังคมอุตสาหกรรมเป็น สังคมแห่งข้อมูลข่าวสารในยุคดิจิทัล ซึ่งสิ่งที่ทุกคนในสังคมต้องประสบคือ ดิจิทัลทรานสฟอร์เมชัน (Digital Transformation) หรือการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของตนเองและสังคมไปสู่โลกดิจิทัล เกิดการพัฒนานวัตกรรม (Innovation) การใช้สมองกลอัจฉริยะ ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) เข้ามาในชีวิตประจำวัน สังคมถูกขับเคลื่อนด้วยข้อมูล ความรู้และนวัตกรรมต่างๆ การเข้าถึงข่าวสารข้อมูลจากสื่อออนไลน์ ทำให้กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนไม่จำกัดอยู่ที่ห้องเรียน แต่นำไปสู่โลกทัศน์ใหม่ที่ยกระดับไปอีกขั้นหนึ่งสิ่งเหล่านี้มีทั้งผลบวกและลบ กล่าวคือ ทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ที่แทบจะไม่มีขีดจำกัด เกิดการเรียนรู้ร่วมกันทั้งโลก และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต หากแต่เทคโนโลยีเหล่านี้ก็มีด้านมืดด้วยเช่นกัน ทั้งในเรื่องความสัมพันธ์แบบปกติของผู้คน กับภัยคุกคามที่มาถึงผู้คนอย่างรวดเร็ว ไม่มีข้อจำกัดทั้งด้านเวลาและสถานที่ ดังนั้นการปรับตัวของผู้คนในยุคยุคดิจิทัล จึงต้องมีประสิทธิภาพและเท่าทันเทคโนโลยีและสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง ต้องมีการพัฒนาความรู้และการคิดวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้นในโลกออนไลน์ ตลอดจนนำไปสู่การใช้ข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการตัดสินใจได้อย่างถูกต้องและเท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ความรวดเร็วและความสลับซับซ้อนของปัญหาคุณภาพของการศึกษาจึงยากต่อการที่จะตอบคำถามด้วยวิธีการง่ายๆ หรือจากการคิดวิเคราะห์อย่างเดียวได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าว การวิจัยเชิงปฏิบัติการกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้น จึงนับเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มาจากฐานคิดที่เชื่อว่า ความรู้เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ มุ่งหวังให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เกิดการพัฒนา นำไปสู่การแก้ปัญหาและการใช้ประโยชน์ ให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ นอกจากจะใช้การวิจัยเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบระเบียบแล้ว โดยเริ่มจากการระบุปัญหา การกำหนดวิธีการแก้ปัญหา การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและการวิพากษ์วิจารณ์และสรุปอภิปรายและสะท้อนผลที่เกิดขึ้น รวมทั้งกระบวนการวิจัยในลักษณะของการวิจัยปฏิบัติการยังมีลักษณะของการปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอน เป็นเกลียวที่บูรณาการระหว่างการวิจัยและการปฏิบัติงานไปพร้อมกัน การพัฒนาหรือยกระดับคุณภาพการศึกษา จึงจำเป็นต้องนำเอากระบวนการวิจัยมาใช้ในกระบวนการพัฒนาหรือยกระดับคุณภาพการศึกษาไปพร้อมๆ กัน ซึ่งอาจดำเนินการวิจัยปฏิบัติการทั้งในระดับปัจเจกคือ ครูหรือตัวผู้เรียน ซึ่งเราเรียกว่า การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนหรือการวิจัยในชั้นเรียน หรืออาจดำเนินการในระดับระดับองค์กรคือ สถานศึกษา หรือระบบหรือกระบวนการของการจัดการศึกษาเอง โดยที่เริ่มที่ระบุปัญหาคุณภาพการศึกษาในปัจจุบันเป็นเช่นไร มีสมมุติฐานหรือวิธีการหาทางออกในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างไร แล้ววางแผนในการดำเนินการแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามที่ได้กำหนดไว้ หลังจากนั้นจึงวิเคราะห์ข้อมูล วิพากษ์วิจารณ์และสรุปและสะท้อนผลที่เกิดขึ้นจากแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพนั้น แม้ว่าปัญหาต่างๆ อาจยังไม่คลี่คลาย ครูอาจารย์ ผู้บริหาร รวมทั้งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดจึงต้องดำเนินการวิจัยปฏิบัติการต่อไป จนกว่าปัญหาต่างๆ จะคลี่คลาย ซึ่งอาจต้องใช้วิธีการหรือกระบวนการที่หลากหลายในการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพ

การศึกษา ซึ่งนั่นถือว่าเป็นเป้าหมายสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพราะเป้าหมายของการวิจัยมีใช้การแสวงหาองค์ความรู้ที่เกิดขึ้น แต่เป็นวิธีการหรือกระบวนการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นนั่นเอง ซึ่งการนำเอาการวิจัยเชิงปฏิบัติการไปใช้เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เกิดขึ้นในประเทศไทยปัจจุบันมีมากมาย ทั้งในระดับชั้นเรียน โรงเรียน สถาบันหรือหน่วยงาน เป็นต้น ในบทความนี้จะขอยกตัวอย่างของการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่ดำเนินการในแต่ละระดับ ดังนี้

ตัวอย่างของการวิจัยเชิงปฏิบัติการในระดับชั้นเรียน

1. การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อแก้ปัญหาการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน.....
2. การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 สาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรม ของวิทยาลัยอาชีวศึกษา.....
3. การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน.....

ตัวอย่างของการวิจัยปฏิบัติการในระดับสถาบัน/โรงเรียน/หน่วยงาน

1. การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาจังหวัด.....
2. การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัด.....
3. การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมของการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษา จังหวัด.....

บทสรุป

โดยสรุป การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาทางด้านการปฏิบัติงานที่ผู้ปฏิบัติงานประสบปัญหาในการทำงานมากกว่าจะเป็นปัญหาในด้านองค์ความรู้หรือทฤษฎี ดังนั้นจุดมุ่งหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษาจึงมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อทำความเข้าใจต่อสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา เพื่อหาแนวทางปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวและสามารถนำไปใช้ได้เหมาะสม นอกจากนี้ ยังมุ่งเน้นให้ผู้ปฏิบัติงาน หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยทุกขั้นตอน บรรยากาศของการวิจัยเป็นการสร้างความร่วมมือร่วมใจในการแก้ปัญหาที่ทุกคนประสบอยู่และมุ่งไปสู่คำตอบของปัญหาที่ทุกคนเห็นพ้องต้องกัน จนมีการนำไปใช้และปรับปรุงจนได้ผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้นั้นคือ คุณภาพการศึกษาที่เกิดขึ้นจริง ดังนั้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการจึงนับเป็นวิธีทางหนึ่งของการแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษาของไทยได้อย่างแท้จริงทั้งในระดับปัจเจกและระดับองค์กรหรือระบบของการจัดการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- ภัทรพร เกษสังข์. (2559) *การวิจัยปฏิบัติการ*. กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- องค์การยูนิเซฟ. (2022). *การศึกษาสิทธิในการเรียนรู้เพื่อเด็กทุกคน*. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2567, จาก <https://www.unicef.org/thailand/th>
- Adelman, C. (1993). Kurt Lewin and the Origins of Action Research. *Educational Action Research*, 1(1), 7 – 24.
- David E Gray. (2017). *Doing Research in The Business World*. London : Sage.

- Kemmis & McTaggart. (2005). **PARTICIPATORY ACTION RESEARCH**. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2567, จาก [http://www.iot.ntnu.no/innovation/norsi-common-courses/Lincoln/Kemmis%20&%20McTaggart%20\(2005\).pdf](http://www.iot.ntnu.no/innovation/norsi-common-courses/Lincoln/Kemmis%20&%20McTaggart%20(2005).pdf)
- Norton, L. S., (2009). **Action Research in Teaching and Learning : A practical guide to conducting pedagogical research in universities**. New York : TJ international Ltd.
- MacIsaac, D. (1996). **An Introduction to Action Research**. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2567, จาก <http://www.physics.nau.edu/~danmac>
- Manoj onkar. (2023). **Revisiting Kurt Lewin's Action Research Model for Organization Development (OD)**. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2567, จาก <https://www.linkedin.com/pulse/revisiting-kurt-lewins-action-research-model-od-manoj-onkar>
- Nasrollahi, M. A. (2015). **A Closer Look at Using Stringer's Action Research Model in Improving Students' Learning**. *International Journal of Current Research* 7(7), 18663 - 18668
- Ornstein ,L. and Gutek. (2011). **Foundations of Education**. (11th.ed.). Wadsworth, Cengage Learning.
- Parankimalil, J. (2014). **Meaning, Nature and Aims of Education**. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2567, จาก <https://johnparankimalil.wordpress.com/2012/03/26/meaning-nature-and-aims-of-education/>
- Tegan G. (2024). **What Is Action Research? | Definition & Examples**. สืบค้นเมื่อ 22 เมษายน 2567, จาก <https://www.scribbr.com/methodology/action-research/>.
- Valsa Koshy. (2010). **Action research for improving educational practice : a step-by-step guide**. (2nd ed.) London : SAGE.
- Vliet, V. V. (2023). **Action Research model (Lewin)**. สืบค้นเมื่อ 22 เมษายน 2567, จาก <https://www.toolshero.com/change-management/action-research/>
- Wikipedia, the free encyclopedia. (2024) **Action research**. https://en.wikipedia.org/wiki/Action_research

ภาคผนวก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิอ่านบทความวารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา
คณะกรรมการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2567

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา วรรณศรี	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร อินทรสมพันธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
รองศาสตราจารย์ ดร.ณิรดา เวชญาติลักษณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาติ ปณระราช	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยาภรณ์ เรืองสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร วรบำรุงกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาโรจน์ เผ่าวงศากุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
อาจารย์ ดร.พนัส จันทศรีทอง	มหาวิทยาลัยเกริก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เสรี แสงอุทัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิกรม สุขชนี	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
อาจารย์ ดร.พงศธร ไพจิตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
รองศาสตราจารย์ ดร.สุณี บุญพิทักษ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.สรวพร กุศลส่ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
รองศาสตราจารย์ ดร.พัชรา พุ่มพชาติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิธิญา ใจเย็น	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรภรณ์ คชินทร	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรศักดิ์ เชื้อขาว	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวเรศ รักดีจิตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพัฒนา หอมบุปผา	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปพนสรณ์ โพธิพิทักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรชาติพย์ งามนิล	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรพจน์ แนบเนียน	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทรัพย์รวงทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

วารสาร

การบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา

Educational Administration and Innovation Journal

